

Møte tirsdag den 24. mai kl. 11.07 President: **Berit Brørby**

Dagsorden (nr. 32):

1. Innstilling fra justiskomiteen om lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (finnmarksloven) (Innst. O. nr. 80 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 53 (2002-2003))
2. Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i lov 25. juni 2004 nr. 53 om endringer i rettergangslovgivningen m.m. (organiseringen av den sivile rettspleie på grunnplanet) (Innst. O. nr. 77 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 53 (2004-2005))
3. Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i inkassoloven (krav om å vere eigna m.m.) (Innst. O. nr. 78 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 63 (2004-2005))
4. Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffeprosessloven (påtalemyndighet til sjef og assisterende sjef for Nye Kripos og assisterende sjef for Politiets Sikkerhetstjeneste) (Innst. O. nr. 79 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 77 (2004-2005))
5. Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i menneskerettslova (inkorporasjon av protokoll nr. 13 og 14 til den europeiske menneskerettskonvensjon) (Innst. O. nr. 91 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 90 (2004-2005))
6. Innstilling fra finanskomiteen om lov om forsikringsformidling (Innst. O. nr. 88 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 55 (2004-2005))
7. Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven), lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker og offentlig administrasjon mv. av finansinstitusjoner og i enkelte andre lover (finansgrupper, obligasjoner med pant i utlånsportefølje og skadeforsikringsselskapenes garantiordning) (Innst. O. nr. 89 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 58 (2004-2005))
8. Innstilling fra finanskomiteen om
  - A. Lov om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsloven)
  - B. Lov om endringer i lov 24. november 2000 nr. 81 om innskuddspensjon i arbeidsforhold (innskuddspensjonsloven) og i andre lover (Innst. O. nr. 92 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 68 (2004-2005))
9. Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i verdipapirhandelloven mv. (gjennomføring av prospektdirektivet) (Innst. O. nr. 90 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 69 (2004-2005))

10. Innstilling fra næringskomiteen om lov om endringer i lov 15. juni 2001 nr. 81 om elektronisk signatur og andre lover (Innst. O. nr. 85 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 74 (2004-2005))
11. Referat

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Odelstingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten vil foreslå Sigvald Oppebøen Hansen. – Andre forslag foreligger ikke, og Sigvald Oppebøen Hansen anses enstemmig valgt som settepresident for Odelstingets møte i dag.

Statsråd Odd Einar Dørum overbrakte 1 kgl. proposisjon (se under Referat).

S a k n r . 1

Innstilling fra justiskomiteen om lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (finnmarksloven) (Innst. O. nr. 80 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 53 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 2 timer, og at taletiden fordeles slik på gruppene: Arbeiderpartiet 30 minutter, Høyre 30 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Sosialistisk Venstreparti 15 minutter, Kristelig Folkeparti 15 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 5 minutter og Kystpartiet 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe og etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletiden.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Trond Helleland (H) [11:10:02] (komiteens leder og ordfører for saken): Dette er en stor dag for den samiske befolkning og for Finnmark.

Striden om utbyggingen av Alta-Kautokeino-vassdraget på 1980-tallet gjorde det klart at det i Norge var et stort behov for å avklare statens forhold til samisk kultur og rettsstilling. I etterkant av denne striden var det bred enighet om at det var nødvendig å finne ut hvilken plass same- ne skulle ha i det norske samfunn. Det var også behov for en nærmere kartlegging av hvilke særlige rettsforhold som knyttet seg til samisk kultur og virksomhet i områdene som samene tradisjonelt befolket.

Som et svar på dette ble Samerettsutvalget oppnevnt i 1980, og dets første utredning forelå i 1984, NOU 1984:18 Om samenes rettsstilling. Sameloven ble vedtatt

i 1987 som en direkte konsekvens av anbefalingene i nevnte utredning. Grunnloven § 110 a om statens forpliktelser overfor den samiske folkegruppen ble vedtatt i 1988, og det første sametingsvalget ble avholdt i 1989.

Samerettsutvalget fortsatte etter 1984 arbeidet med å avklare samiske rettsforhold og gi Sametinget en hensiktsmessig rolle i vernet av det materielle grunnlaget for samisk kultur. Utvalgets samlede forslag til lovregulering av forholdene i Finnmark ble lagt fram i NOU 1997:4 Naturgrunnlaget for samisk kultur. I denne NOU-en tok Samerettsutvalget ikke endelig stilling til de samiske rettsforhold sør for Finnmark. Samerettsutvalget ble derfor gjenoppnevnt 1. juni 2001, med den nevnte problemstillingen som utgangspunkt for mandatet. Forslag til lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke, eller finnmarksloven, som den nå populært kalles, ble framlagt av regjeringen Bondevik II den 4. april 2003. Lovforslaget var et godt utgangspunkt for en forbedret grunnforvaltning i Finnmark. Det gir Sametinget og Finnmark fylkesting en formalisert og faktisk medbestemmelse over arealer som er meget viktige som grunnlag for samisk kultur og for Finnmark som sådan.

Finnmarksloven er en viktig grunnstein i arbeidet med samiske rettigheter, og identifisering av rettigheter som skal finne sted, vil være en ytterligere understreking av dette.

Forslaget til finnmarkslov har skapt stor debatt. Fra flere hold, bl.a. Sametinget, ble det hevdet at lovforslaget ikke fullt ut var i samsvar med konvensjoner som Norge har forpliktet seg til å overholde. Det ble påstått brudd både på ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater og på FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter.

Som en følge av dette bad justiskomiteen den 19. juni 2003 Justisdepartementet om å skaffe til veie en kvalifisert, uavhengig vurdering av forslaget til ny finnmarkslov. Departementet engasjerte professorene Geir Ulfstein og Hans Petter Graver ved Det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo for å foreta vurderingen. Deres utredning «Folkerettslig vurdering av forslaget til ny finnmarkslov» ble oversendt Stortinget den 3. november 2003. Ulfstein og Graver konkluderte med at Regjeringens forslag på viktige punkter ikke var tilstrekkelig til å oppfylle ILO-konvensjon nr. 169.

Justiskomiteen bad så den 18. desember 2003 om Regjeringens vurdering av utredningen fra professorene. Departementets tilbakemelding kom ved brev av 6. april og 14. juni 2004.

Regjeringen støttet sine vurderinger på en utredning fra UD's rettsavdeling som på visse punkt var uenig i Ulfstein og Gravers beskrivelse av gjeldende folkerett. Regjeringen mente at lovforslaget ikke var i strid med Norges folkerettslige forpliktelser. For i større grad å sikre en lojal oppfyllelse av ILO-konvensjonens krav om identifisering av opparbeidede kollektive og individuelle rettigheter mente imidlertid Regjeringen at det kunne være hensiktsmessig å vurdere supplerende tiltak. I brev av 14. juni 2004 skisserte Justisdepartementet noen mulige

løsninger, bl.a. en kommisjon som skulle anerkjenne eksisterende rettigheter.

På justiskomiteens initiativ er det gjennomført fire konsultasjoner med Sametinget og Finnmark fylkesting i løpet av 2004 og 2005. Norges folkerettslige forpliktelser om å konsultere samene er på denne måten tatt inn i Stortingets arbeid. Dette er en konstitusjonell nyvinning.

Det at Stortinget under saksbehandlingen har konsultert fylkestinget og Sametinget, har vært et viktig og svært nyttig verktøy i arbeidet for å komme fram til en løsning som kan samle bredest mulig støtte. Justiskomiteen har dessuten mottatt utfyllende skriftlige innspill fra Sametinget underveis i prosessen. Det har vært viktig å finne løsninger for Finnmark som er i overensstemmelse med folkeretten, og som kan aksepteres både av Sametinget og av fylkestinget.

Jeg vil nå gå nærmere inn på flertallets forslag til suppleringer i Regjeringens forslag til finnmarkslov.

Det fastslås i prinsipiell form i loven at samene gjennom langvarig bruk av land og vann har opparbeidet rettigheter til grunn i Finnmark. Rettigheter til land og vann i Finnmark skal imidlertid anerkjennes uavhengig av etnisk bakgrunn. Også andre innbyggere i Finnmark kan ha opparbeidet rettigheter. Om man er av norsk, samisk, kvensk eller annen avstamning betyr altså ingen ting i forhold til å få anerkjent eksisterende rettigheter. Så vel samenes som andres eksisterende rettigheter skal kartlegges og anerkjennes.

For å kartlegge rettigheter til land og vann i Finnmark opprettes en egen kommisjon – Finnmarkskommisjonen – og en særdomstol – Finnmarksdomstolen. Organiseringen er til forveksling lik Utmarkskommisjonen for Nordland og Troms.

Formålsparagrafen styrkes i forhold til Finnmarks interesser, deriblant samiske interesser, ved at henvisningen til allmennheten utenfor Finnmark går ut. Dette innebærer imidlertid ikke en utestenging av allmennheten. Vi «søringer» skal fortsatt ha adgang til å jakte og fiske i Finnmark. Det følger klart av lovens § 25. Men fordi finnmarksloven først og fremst skal regulere hensynet til innbyggerne i fylket og hensynet til samiske forhold, mente regjeringspartiene og Arbeiderpartiet at det var riktig å fjerne henvisningen til allmennheten i formålsbestemmelsen, for øvrig med full støtte fra fylkestinget og Sametinget.

ILO-konvensjon nr. 169 vil være en viktig tolkningsfaktor ved anvendelsen av finnmarksloven. Det følger av § 3 at loven skal gjelde «med de begrensninger» som følger av ILO-konvensjonen. Dette innebærer at den går foran finnmarksloven dersom det skulle vise seg at bestemmelser i loven står i motstrid til bestemmelser i ILO-konvensjonen. Hvis man derimot på bakgrunn av ILO-konvensjonen kommer til at loven mangler bestemmelser av et bestemt innhold, vil dette være en oppgave for lovgiverne. Domstolene skal med andre ord ikke bruke ILO-konvensjonen til å bygge ut finnmarksloven.

Det fastslås at forvaltningen av fisket i Tana- og Neidenvassdragene skal være lokal og rettighetsbasert. Flertallet ber dessuten i innstillingen Regjeringen foreta en

utredning av samer og andres rett til fiske i havet utenfor Finnmark. Vi ber også om at man utreder og vurderer muligheten for en minimumskvote for båter under ti meter.

I saker om endret bruk av utmark skal offentlige myndigheter vurdere hvilken betydning endringen vil ha for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv, på bakgrunn av retningslinjer utformet av Sametinget. Justiskomiteen har skjerpet offentlige myndigheters plikt til å vurdere samiske hensyn ved endret bruk av utmark i samsvar med Sametingets retningslinjer for denne vurderingen, uten at Sametinget derved er gitt en nektingsrett i saker som gjelder endret bruk av utmark.

Finnmarkseiendommens selvstendighet i forhold til andre myndigheter er videre styrket ved at staten ikke skal oppnevne noen av styremedlemmene, og ved at Finnmarkseiendommen skal ha alminnelig ekspropriasjonsvern. Adgangen til å gi bygdefolk særskilt rett til utnyttelse av utmarksressurser er dessuten utvidet noe, slik at ordningen lettere kan fange opp samiske tradisjoner.

Å være saksordfører for finnmarksloven har vært en utfordring. Det har vært frustrerende, det har vært irriterende, og det har vært engasjerende, men ikke minst har det vært en stor glede. Dette er uten tvil den mest spesielle saken jeg har arbeidet med i mine to perioder på Stortinget. Saken er spesiell fordi den i bunn og grunn handler om å gjøre rett for gammel urett mot landets urbefolkning, men den er også spesiell fordi selve saksbehandlingen har vært unik – ja jeg vil si: historisk. Det er svært gledelig at en grundig og langvarig prosess gir resultat.

Konsultasjoner og behandling av innstillingen i både Finnmark fylkesting og i Sametinget har gitt lovbehandlingen lokal forankring og økt legitimitet. Jeg håper og tror at når loven blir kjent blant innbyggerne i Finnmark, vil den få bred tilslutning. Nå er tiden forbi for dem som vil spre rykter og usannheter om hva finnmarksloven vil innebære for Finnmark. Det er tid for kunnskap om en lov som jeg tror vil gi vårt nordligste fylke en ny giv.

Det har vært tunge stunder underveis, men også mye å glede seg over. Jeg vil takke Sametinget og Finnmark fylkesting for konstruktive og kritiske innspill, og jeg vil takke Knut Storberget og Arbeiderpartiet for ansvarlighet og vilje til å finne felles løsninger til beste for Finnmark. Jeg registrerer med glede at også Senterpartiet slutter seg til flertallsforslaget fra justiskomiteen. SV og Fremskrittspartiet har egne forslag, som de sikkert vil redegjøre for.

Jeg vil også benytte anledningen til sterkt å ta avstand fra de lekkasjer og den mistenkeliggjøring arbeidet er blitt utsatt for. Det er tydelig at enkelte ikke stoler på de demokratiske prosessene. Etter min mening har ingen lovbehandlingsprosess vært mer åpen og demokratisk enn denne. Det er derfor gledelig å konstatere at begge de folkevalgte organer som har vært justiskomiteens konsultasjonspartnere, har gitt sin støtte til den foreliggende innstilling: Sametinget enstemmig og fylkestinget med mer enn 2/3 flertall.

Nå er tiden inne for å se framover. Urett skal erstattes med rett: rett til land, rett til vann, bruks- og eierrettighe-

ter, rett for alle i Finnmark som har opparbeidet rettigheter. Finnmark står overfor en spennende tid. Jeg vil oppfordre til samarbeid om løsninger til beste for alle, og ønsker ikke minst styret i Finnmarkseiendommen lykke til med et viktig arbeid. Gjør kritikernes spådommer til skamme, gi Finnmark en ny start!

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Knut Storberget (A) [11:20:24]: Aldri før har vel Stortinget behandlet en sak så grundig og med så rike muligheter for de berørte parter til å komme med innspill. Jeg er enig med saksordføreren i at her står vi på mange måter overfor konstitusjonell nyvinning. Når Arbeiderpartiet i sin tid ønsket at det skulle drives konsultasjoner i Stortinget, var ikke det bare på bakgrunn av ILO-konvensjonen, men det var også fordi vi mente at det ville bringe saken framover.

Jeg vil likevel spørre saksordføreren, i forhold til den prosessen som nå har vært, om det er riktig det som Aftenposten i dag skriver:

«Forslag til lov har skapt bølger i vårt nordligste fylke, kanskje mest fordi lovarbeidet ble holdt hemmelig og man måtte forholde seg til lekkasjer.»

Er det riktig at deler av dette lovarbeidet er blitt holdt hemmelig utover vanlig prosess i Stortinget? Og vil saksordføreren si seg fornøyd med de innspill og den åpenhet som faktisk har vært i denne saken?

Trond Helleland (H) [11:21:39]: Jeg sa i mitt innlegg at jeg mente at dette har vært den mest åpne og demokratiske behandlingen av en lovsak som Stortinget noen gang har hatt. Det begrunner jeg med at det først var ordinær høring, i juni 2003, så hadde vi fire konsultasjoner, hvorav den siste ble åpnet, fordi det ble skapt mistenkeliggjøring rundt hva som foregikk på disse konsultasjonene. Referatene fra alle konsultasjonene er nå frigitt. Det fins altså ingen grunn til å hevde dette, og det er skremmende at en avis som Aftenposten kan skrive noe slikt, når det har vært en åpen prosess. Dokumenter har gått til Sametinget og til fylkestinget, som er de to folkevalgte organene i Finnmark som vi har forholdt oss til.

Derfor mener jeg at denne prosessen har dannet et godt grunnlag, og jeg ser til min tilfredshet at Regjeringen nå også har bestemt seg for å konsultere urfolket, Sametinget, i spesielle spørsmål. Så dette har dannet presedens, tror jeg, for videre behandling av denne typen saker, og er et eksempel til etterfølgelse.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:22:58]: La meg starte med å takke saksordføreren for en grei gjennomgang av saken. Jeg deler også hans synspunkter på prosessen underveis.

Samtidig er det slik at denne saken utvilsomt er kontroversiell i en del sammenhenger. Den utfordrer folk både i Finnmark og i resten av landet. Jeg registrerer også at den

(Ellingsen)

gjør det i Høyre. Jeg registrerer at flertallet i Finnmark Høyres fylkestingsgruppe faktisk har stemt imot det forslaget som foreligger her. Da er det i forlengelsen av det fristende å spørre saksordføreren og representanten fra Høyre om det er slik at fylkestingsgruppen ikke har forstått det budskapet som Høyre på Stortinget har stått for, eller ser de en annen konsekvens av dette som saksordføreren og Høyre her nede ikke har fått med seg?

Trond Helleland (H) [11:23:54]: Det har vært en lang prosess knyttet til finnmarksloven. Det har vært betydelige holdningsendringer og endringer av standpunkt i alle leirer i denne saken. I Finnmark Høyre og også i Finnmark Høyres fylkestingsgruppe har det vært betydelige endringer. Fra å starte med et styre i Finnmarkseiendommen som skulle være sammensatt 7–0 i Finnmark fylkestings favør, er det nå altså andre holdninger.

Når ikke flertallet i fylkestingsgruppen til Finnmark Høyre valgte å stemme for loven da de skulle uttale seg, må vi akseptere det. Vi er et åpent og demokratisk parti. Men jeg vil bare slå fast at Høyres stortingsgruppe i dag samlet vil stemme for loven. Vi vil følge opp dette arbeidet videre. Vi vil informere om hva finnmarksloven innebærer. Og Høyres offisielle politikk vil være å bygge videre på det grunnlaget finnmarksloven gir.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [11:25:08]: Jeg har lyst til å starte med å takke saksordføreren for en veldig godt utført jobb. Den har vært grundig, og den har banet vei for en prosess knyttet opp mot Sametinget som jeg mener vi kan være stolte av i Norge.

Når det er sagt, har Helleland, nærmest helt inntil avgivelse, forfektet at Arbeiderpartiets styremodell ville ha så store konsekvenser at det var umulig for regjeringspartiene å akseptere den. Nå har de altså slukt en kvasivariant, som jeg vil påstå nærmest ble snekret sammen i de sene nattetimer. Det er snakk om § 10. SV er enig med Finnmark Høyre i at den uklare styresammensetningen i Finnmarkseiendommen er en svært dårlig løsning, som vil kunne føre til en polarisering mellom fylkestinget og Sametinget når det gjelder oppnevning av styrerepresentanter i Finnmarkseiendommen. Man antar at det vil være stor fare for at Sametinget kun vil oppnevne styrerepresentanter fra de fem samiske kommuner, og at Finnmark fylkesting vil velge fra de ikke-samiske kommuner. Da lurer jeg på hva Høyres svar er til dette. Hvordan vil man unngå slike scenarier?

Trond Helleland (H) [11:26:22]: Jeg merket meg at SVs landsmøte vedtok en uttalelse om saharwi-folkets kamp i Vest-Sahara, men når det kommer til stykket i denne salen, sier altså SV nei til å være med på det historiske arbeidet finnmarksloven faktisk er. Jeg synes SV burde gå i seg selv og vurdere hva som faktisk har skjedd i denne saken.

Det står veldig tydelig i ILO-konvensjonen at dersom urfolket, dvs. samene i denne sammenheng, gir sin tilslut-

ning til et forelagt lovutkast, vil det betraktes å være i tråd med folkeretten.

Jeg har tillit til at Finnmarkseiendommens styre, bestående av fylkestingsrepresentanter og sametingsrepresentanter, faktisk vil jobbe sammen for å oppnå det vi alle ønsker, nemlig en enda bedre næringsutvikling i Finnmark, en bedre ivaretagelse av samiske rettigheter og andres rettigheter i Finnmark. Derfor bekymrer jeg meg overhodet ikke over denne styremodellen, for jeg tror den i svært sjelden grad vil bli benyttet.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Knut Storberget (A) [11:27:42]: Det er en historisk begivenhet når Odelstinget i dag behandler finnmarksloven. Aldri før har vi foretatt, og vil antakelig aldri mer kunne foreta, en så omfattende disposisjon over så store landarealer. Aldri har vi kunnet overføre så mye makt til det regionale nivået. Aldri før har vi gjennom en lovsak kunnet rette opp urett i et slikt omfang. Et slikt arbeid krever politisk mot og kompromissvilje. Det gir også politikk en mening. Det er grunn til å rette takk til saksordføreren for imøtekommenhet og smidighet. Samtidig vet jeg at uten mitt eget partis lokale håndtering av saken, både ved våre politikere i Finnmark Arbeiderparti, ved vår fylkesordfører, Helga Pedersen, og ved vår sametingsgruppe med Egil Olli i spissen, ville vi vanskelig kunnet skapt en så god politikk som dette egentlig er. De fortjener alle stor takk.

Finnmarksloven er et viktig steg i prosessen med å anerkjenne samenes og finnmarkingenenes rettigheter til land og vann. Loven stadfester samenes eksisterende rettigheter og erklærer at den ikke gjør inngrep i kollektive og individuelle rettigheter som samer og andre har opparbeidet ved hevd og alders tids bruk. Vi beveger oss fra tesen om tålt bruk til å akseptere rettigheter.

For Arbeiderpartiet var det maktpåliggende med et slikt utgangspunkt, et grunnleggende oppgjør med en del av norsk historie som Norge har liten grunn til å være stolt av. Samene har lidd urett gjennom lang tid. Diskrimineringen har hatt mange ulike ansikter.

Fram til første del av 1800-tallet var ikke læren om statens uinnskrenkede eiendomsrett i Finnmark særlig grunnfestet. Fogden i Øst-Finnmark skrev i 1825 at det «eksisterer ingen Staten tilhørende Almindinger i Øst-Finnm.». I 1848 kom det til uttrykk fra det offentlige Norge at nomadisme ikke gir eiendomsrett, og at samene var å betrakte som omflakkende nomader.

Det er grunn til å sette et stort spørsmålstegn ved at Finnmark har vært bebodd av et nomadefolk, uten faste boliger. Reindrift kan vanskelig beskrives som omflakkning. Den eldste kjente samiske måten å leve på, veiding, og ulike former for fiske forutsatte også en meget nær kjennskap til naturen i avgrensede områder. Samisk husdyrhold i Finnmark er jo kjent fra tilbake til 1300-tallet.

I andre halvdel av 1800-tallet la staten betydelige hindringer i veien for de stedlige beboernes rettigheter. Det finnes eksempler på at norske – og bare disse – fikk erverve jord.

Et av de mest alvorlige overgrepene skjedde i 1902. Da ble det bestemt at for å kunne eie jord i Finnmark måtte en kunne norsk, jf. jordsalgsloven av 1902 og reglementet til denne. Man måtte tilhøre «skikket Befolkning, som kan tale, læse og skrive det norske Sprog og benytte dette til dagligt Brug».

En slik lovgivning stod paradoksalt nok ved lag fram til 1965.

Samenes syn på denne bestemmelsen kommer tydelig fram i den samiske og sosialdemokratiske stortingskandidaten Isak Sabas program foran stortingsvalget i 1906. Han formulerte:

«Vil ikke gresset vokse like bra på enga, om man taler norsk eller samisk? Holder det ikke med at samene må kjøpe den jord som fra gammelt av har vært deres egen?»

Dette skjer i en tid da nordmennene i avhandlinger framstilles som de «dannede» med overlegen samfunnsorganisasjon, i motsetning til samenes tilfeldige omflakking og ville, rå og usle levesett – et laverestående folkeferd, ble det beskrevet som, både i åndelig og i legemlig henseende.

Samtidig ble muligheten for utøvelse av eget språk vanskeliggjort. Språkinstruksen fra Stiftsdireksjonen i Tromsø i 1880 og skoleloven i 1889 slo fast at skolens undervisning skulle foregå på norsk, med få muligheter til samisk læring. På noen internat var det forbud mot å snakke samisk også i fritiden, kjenner vi til. Dette foregikk helt fram til 1970-tallet.

100 år etter – det er her vi er i dag – har vi muligheten til å bringe rettferdigheten tilbake.

Det er grunn til å ta avstand fra den fornorskingspolitikken som er ført. Arbeiderpartiet vil at Norge skal være et foregangsland i arbeidet med urfolks rettigheter. Her trengs mer enn høring og folkeavstemninger. Vi kan ikke snakke oss bort fra folkeretten, og vi vil ikke det. Folkerett er ikke først og fremst det man sier eller skriver, det er det man gjør.

Dette kan og vil bli en vinn-vinn-situasjon for hele Finnmark. Nærhet til egne ressurser, lokal forvaltning og utvikling av samisk og norsk kultur er noe alle kan tjene på, økonomisk og kulturelt. Det er erfaringen også fra andre land, eksempelvis Canada, som har tatt urfolks rettigheter og krav på alvor.

I justiskomiteens arbeid med finnmarksloven har Arbeiderpartiet tatt initiativ til at det ble utarbeidet en uavhengig folkerettslig vurdering. Denne har gitt uvurderlige innspill i det videre arbeidet.

Vi foreslo videre at det skulle gjennomføres konsultasjoner med Sametinget og Finnmark fylkesting under behandlingen av finnmarksloven i justiskomiteen. Tanken bak dette var at statens konsultasjonsplikt overfor urfolk også strekker seg inn i nasjonalforsamlingen. Disse konsultasjonene, egentlig en konstitusjonell nyvinning, har drevet saken framover og ført til en større politisk enighet om bl.a. opprettelsen av en kommisjon og en domstol for å avklare eksisterende rettigheter som følger av alders tids bruk. Konsultasjonsprosessen har i tillegg gitt fylkestinget og Sametinget et eierskap til loven, noe som er viktig for den videre forvaltningen av grunnen i Finnmark.

Arbeiderpartiet har fått gjennomslag for viktige prinsipper i loven. Arbeiderpartiets styremodell med vekslende flertall for Ytre og Indre Finnmark gjennomføres for vedtak om endret bruk av utmark. Dette sikrer at vedtak blir fattet, og at ingen gis nektingsrett.

Jeg er sterkt uenig i replikanten Inga Marte Thorkildsens beskrivelse av denne styremodellen. Jeg tror modellen kan fungere godt der hvor det vil være bruk for den.

Denne styremodellen er demokratisk og er i tillegg nødvendig ut fra folkeretten. Det vil også være en garanti for at flere vil akseptere Finnmarkseiendommen som felles styringsorgan for Finnmark, og man vil unngå at flere vil kreve å trekke ut sine rettigheter av Finnmarkseiendommen.

Dette vil bidra til å holde mest mulig av eiendommen samlet. Det er dessuten viktig at identifiseringsarbeidet nå får en forankret ramme i kommisjon og domstol. Jeg er glad for at også SV vil identifisere rettigheter av alle typer og i merknad støtter opprettelsen av en kommisjon. Jeg beklager at de når det kommer til stykket, ikke gjør det i vedtak.

Vi skulle gjerne kommet lenger i forhold til kystfolkets fiskerettigheter i havet. De sjøsamiske rettigheter er sterkt svekket og trenger et ekstraordinært vern. Her er et eksempel på at urfolkets rett kan utgjøre vinn-vinn for alle. Vi hadde håpet å få gjennomslag for minimumskvoter for båter under ti meter. Vedtaket om at Regjeringa snarest mulig skal foreta en utredning av samers og andres rett til fiske i havet utenfor Finnmark og fremme en sak om dette for Stortinget, er et arbeid som vi i Arbeiderpartiet skal følge nøye og være en aktiv pådriver i.

Allmennhetens adgang til jakt og fiske i dag videreføres i finnmarksloven. Å sikre allmennhetens adgang til jakt og fiske er en viktig sak for Arbeiderpartiet. Vi har fått gjennomslag også for en utvidelse ved at allmennheten gis adgang til å plukke multer til egen husholdning. Arbeiderpartiet er derfor glad for at et stort flertall står bak loven. Dette er avgjørende for lovens legitimitet og effektivitet. Vi ser fram til å se resultatene av finnmarkingenes forvaltning av fylket. Den regionale forvaltningen som legges til grunn i finnmarksloven, vil også kunne være modell for utvikling av regional forvaltning i andre deler av landet.

Nå er en lang prosess kommet til ende. Likevel er det nå mye skal starte. Den store oppgaven ligger nå foran Finnmarks befolkning: Hvordan skal vi utvikle land- og vannarealet til felles beste?

Lovvedtaket i dag skulle gi det beste utgangspunkt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Trond Helleland (H) [11:35:41]: Enkelte har forsøkt å skape et bilde av at Finnmark blir privatisert dersom samer og andre får anerkjent sine rettigheter. De fleste samfunns- og avis kommentatorer har heldigvis tatt avstand fra en slik holdning. Det overrasker derfor når den politiske kommentatoren Hallvard Bakke i Arbeiderpartiets hovedorgan, Dagsavisen, i går skrev en artikkel og konkluderte med at finnmarksloven

«bare vil komme en liten del av den samiske befolkning til gode, mens det for mange andre vil kunne bety en innskrenking i deres rettigheter som følge av at områder vil gå over i privat eie og ikke lenger være et felleseie for innbyggerne i fylket».

Deler representanten Storberget Bakkes bekymring? Og hva mener representanten dette sier om behovet for informasjon om hva loven egentlig innebærer?

Knut Storberget (A) [11:36:45]: Nå har ikke jeg identifisert Arbeiderpartiets rettigheter over Dagsavisen i samme grad som det representanten Helleland gjør, men det er helt åpenbart at jeg ikke er enig i den beskrivelsen som kommentatoren har i Dagsavisen – snarere tvert imot. Det som har vært slitsomt å få fram i denne debatten, og som i høyeste grad fortjener oppmerksomhet, er jo: Det er dagens regime, for dem som måtte ønske det, enten det er Sosialistisk Venstreparti eller Fremskrittspartiet, som vil kunne utløse de virkelig store rettighetskampene – da med en langt mer kostbar og slitsom prosess ved at man må henvende seg til de ordinære domstolene. Det er jo dagens regime som virkelig vil kunne bidra til at folk føler at rettighetene ikke blir holdt i hevd, og at man må gå til domstolene for å få trukket dem ut. Etter Arbeiderpartiets oppfatning er det nettopp slik at når man snakker om de eksisterende rettigheter i Finnmark – og det er det vi snakker om – vil den styremodell som er valgt, bidra til at denne eiendommen i størst mulig grad vil være samlet, og at rettighetshaverne føler at det blir ivaretatt, fordi man nettopp har den makta man har i styret.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:38:09]: Jeg takker representanten fra Arbeiderpartiet for innlegget og tydelighet i forhold til hva Arbeiderpartiet står for i denne saken.

Representanten var selv inne på at allmennhetens tilgang til Finnmark er viktig for Arbeiderpartiet. Da hadde jeg også trodd i utgangspunktet og forventet at man kanskje ville opprettholde allmennhetens adgang i formålsparagrafen, slik det stod i utkast til formålsparagraf. Nå har altså Arbeiderpartiet vært med og tatt initiativ til å ta ut allmennheten derfra og plassere det inne i § 25. Da blir mitt spørsmål til representanten Storberget: Mener han at det ikke ligger et signal i det hele tatt i det å ta ut allmennhetens adgang i formålsparagrafen for deretter å tilpasse det i en helt annen paragraf? Er ikke formålsparagrafen den som gir det tydeligste signalet?

Knut Storberget (A) [11:38:57]: For Arbeiderpartiet har det vært maktpåliggende i arbeidet med loven å sikre at allmennheten får den samme adgangen som man har i dag. Det er helt på det rene at de bestemmelsene som er gitt, som jeg også sa i mitt hovedinnlegg, sikrer denne adgangen. De utvider den endog, bl.a. i forhold til multer. Det er helt åpenbart at når det gjelder spørsmålet om formålet med finnmarksloven, er den formuleringen som er valgt, mye mer konsis i forhold til hva som faktisk er formålet med finnmarksloven. Men det forandrer ikke allmennhetens adgang overhodet.

Jeg må samtidig si at det jo er trist at Fremskrittspartiet har forlatt sin opprinnelige linje i forhold til statlig eieendom og nå stiller seg på en linje i Stortinget hvor man går for fortsatt statlig styre. Man forlater den linja som jeg oppfatter har vært Fremskrittspartiets credo i mange år, nemlig at man skal beskytte folks rettigheter.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [11:40:05]: I konsultasjonen som vi hadde i april, uttalte representanten Storberget at

«det ville virke krenkende, ikke bare overfor allmennheten, men det ville også kunne forkludre mye av legitimiteten til bl.a. urfolket, at man plutselig fratrar en gruppe rettigheter».

Nå har man gått med på å frata allmennheten rettigheter man hittil har hatt i Finnmark. I andre deler av landet har Arbeiderpartiet vært opptatt av å sikre allmennhetens interesser, men i Finnmark er ikke dette tilfellet på samme måte. Man snakker nå om «adgang», ikke «rett». Jeg vil derfor spørre representanten Storberget hvordan han gjennom de lovparagrafene som nå foreligger, har sikret sanksjonsmuligheter i tilfelle allmennheten i framtida får en dårligere mulighet til jakt og fiske i Finnmark enn det man har med dagens lovverk, i en situasjon der det ikke er knapphet på ressurser.

Knut Storberget (A) [11:41:18]: Jeg må si jeg mange ganger har stusset over SVs holdning i denne saken, og ikke minst når det gjelder det faktum som legges til grunn i debatten både av lokale og sentrale representanter. Jeg får bare gjenta: Jeg mener at loven helt klart viderefører allmennhetens adgang til å høste av utmarksressursene i Finnmark. Det er vel snart på tide at SV påpeker hvor i lovverket allmennheten mister denne adgangen, siden man gjentar og gjentar denne problemstillinga hele tida. Jeg vil oppfordre SV til å gå inn i lovverket, se på hva realiteten er, konsentrere seg om det og kanskje også videreføre noen av de tanker man har i forhold til å det å gjøre menneskerettigheter til gjeldende lov, og ta det på alvor, istedenfor stadig å bruke denne saken til å fiske i rørt vann og prøve å få nye velgere på områder hvor man antakelig ikke får det.

Presidenten: Da er replikkordskiftet omme.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:42:38]: Dette er utvilsomt en viktig dag for ganske mange i dette landet. Den er det for den samiske befolkningen, den er det for den øvrige befolkningen i Finnmark, og den er det garantert også for resten av innbyggerne i dette landet, ut fra at de faktisk står ved et veiskille i forhold til lovgivning, etter mitt skjønn.

Det har vært et stort engasjement både for og mot loven. I den anledning tror jeg jeg skal ta sjansen på å gi honnør til saksordføreren, som jeg synes har gjort en gedigen jobb i den rollen han har hatt som saksordfører, men også i rollen som leder av justiskomiteen, og måten han har håndtert hele denne prosessen på, for at det har vært

utfordrende, er hevet over enhver tvil. Så det står stor respekt av den jobben som her er gjort.

Hvis man går videre i forlengelsen av det, er det sånn – i hvert fall slik jeg oppfatter det – at loven tidvis er kontroversiell i forhold til hvordan den oppfattes, og hva intensjonen og formålet med den skal være. Svaret på det blir ganske enkelt at det handler om politikk. Politikk bedrives i dette huset, og politikk har ulike formål ut fra politisk ståsted. Det er også derigjennom man velger sine virkemidler i forhold til løsninger. Og politikk handler selvfølgelig om ønske om å gjøre noe og få til noe. Derfor er det vi som er her, bedriver politikk. Prosesser i de forskjellige politiske partiene fører til forskjellige politiske løsninger. Det er også en del av vårt demokrati.

Hvis det var så enkelt som man har oppfattet underveis at det skulle være når det gjaldt denne loven, burde dette ikke vært en problemstilling. Hvis alt var så tydelig som enkelte hevder, hadde vi ikke trengt å ha debatten, for da hadde det vært så klare føringer fra internasjonalt hold at vi ikke hadde valgfrihet. Men det har vi faktisk, og derfor er det en debatt her i dag.

Flertallet har funnet én løsning, Fremskrittspartiet har en helt annen. Vi mener at folk er individualister, og at de er forskjellige, og det skal vi hensynta. Men det gjør vi ikke gjennom det forslaget som ligger til finnmarkslov i dag. For det spesielle er nå at man lager en spesifikk lov for Finnmark for å ivareta urbefolkningens rettigheter. Spørsmålet man må kunne stille seg da, er: Kunne man gjort dette gjennom ordinær lovgivning? Vi vil mene ja, flertallet mener nei. Vi er bekymret for at dette kan komme til å føre til uro i Finnmark, og det er jo ingen av oss egentlig tjent med. Men det vil kunne komme til å bli en konsekvens av de vedtakene som gjøres i dag.

Vi mener at det ligger en særbehandling i det man nå gjør, ved å tildele særrettigheter i Finnmark som man ikke har andre steder. Særbehandlingen er dessverre noe som veldig mange oppfatter som negativt. Selv om enkelte vil hevde at det har vært ganske tydelige forventninger til loven, har i hvert fall vi mottatt mange henvendelser der man har vært negativ til loven og innføringen av den.

Til litt av bakgrunnen for dette: ILO-konvensjon nr. 169 ble vedtatt i Stortinget 7. juni 1990. Jeg har lyst til å referere deler av det som daværende statsråd, Johan J. Jakobsen, sa i den debatten:

«Konvensjon nr. 169 om urbefolkninger er en foreløpig sluttsten i et ganske omfattende arbeid. Konvensjonen er den første i hele FN-systemet som skal virke som et vern for ca. 300 mill. medlemmer av ulike urbefolkninger. Mange av dem lever i dag under meget vanskelige vilkår, der grunnleggende rettigheter trues.»

For min del oppfatter jeg det iallfall slik at det primære den gang var å ta vare på dem som hadde dårlige kår. Da må man kunne spørre seg: Er det slik vi oppfatter at det er i Norge? Er det slik vi har det her i landet? Er det slik at den samiske befolkningen i Norge føler seg truet, og at rettighetene deres trues her? Eller er det omvendt, slik at nordmenn i Finnmark er truet av den samiske befolkningen på noe vis – eller er det faktisk umulig å ha en samek-

sistens med dagens lovverk? Vårt svar på det vil iallfall være nei. Det kan ikke være så dårlig stilt når vi har en statsminister som gjentatte ganger står fram og skryter av at vi er det beste landet i verden. Det er vi altså før vi har vedtatt finnmarksloven også. Om den blir den store steinen som flytter det, vet jeg ikke, men vi får se.

Som sagt, vi er bekymret for at loven kan føre til splittelse, hvis man vedtar den slik som den foreligger nå, og vi tror den kommer til å gjøre det. Derfor vil det påhvile flertallet et stort politisk ansvar. Nå har saksordføreren vært inne på at man vil komme til å redegjøre nøye for befolkningen der om konsekvensene, og det tror jeg nok er fornuftig. For det er vel et faktum, iallfall etter mitt skjønn, at det man gjør i dag, det flertallet legger opp til nå, er å lage noe som tilnærmet blir en egen grunnlov for Finnmark. Det er en såpass vesentlig endring at vi er litt overrasket over at flertallet ikke kan tenke seg å legge dette forslaget til lov ut til folkeavstemning i Finnmark. Det burde kanskje vært av interesse for samtlige partier her i huset å høre hvordan befolkningen der oppe stiller seg til det. Eller er det uaktuelt, ut fra at man bekymrer seg for hva svaret kan være? Og hvis svaret skulle bli negativt, vil det være fordi befolkningen ikke forstår det, eller vil det være andre motiver som ligger til grunn for at man kanskje ikke ønsker løsninger her?

Det har vært andre som har kommentert styrets sammensetning, 3–3. Etter mitt skjønn betyr det selvfølgelig en overrepresentasjon på den samiske siden, men det er vel ikke noen overraskelse i denne saken. Et annet moment som kan komme til å dukke opp, er: Hva med urbefolkning som bor andre steder i landet? Vil dette kunne komme til å skape presedens? Vil vi få tilsvarende vurderinger og innføring av lov som gjelder Nordland, Troms, Trøndelag og Hedmark? I så fall skal vi fortsette å kjempe mot det, på samme måte som vi kjemper mot denne loven.

Det er jo et paradoks også, etter mitt skjønn: Man har altså en diskusjon om nødvendigheten av innføring av denne loven, for det er så viktig. Det er ganske få land som har ratifisert konvensjonen. Hvis jeg ikke husker feil, er det 17 land på verdensbasis som har ratifisert konvensjonen – tre i Europa. Da kan man stille seg spørsmål i etterkant av det: Er det slik at de landene som ikke har ratifisert den, har behandlet sine borgere dårligere enn f.eks. vi gjør? Jeg tror ikke de vil gjøre det.

Fremskrittspartiets oppfatning er at vi nå vil få A- og B-borgere i Finnmark, de som bor der, og de som er på besøk. De vil ha vidt forskjellige tilnærminger til dette, med basis i bl.a. tilgang til ressurser der oppe. Finnmark er et kjent reisemål, attraktivt for dem som er opptatt av jakt og fiske. Svært mange av dem som driver med det i stor skala, har vært veldig bekymret for det som kommer til å skje, og man er redd for å bli utestengt. Det tror jeg vel egentlig ingen av oss ønsker, men slik vi ser det, kan det komme til å bli en konsekvens. Jeg mener, selv om representanten Storberget tok til motmæle mot det i stad, at ved å ta allmennheten ut av formålsparagrafen gir man et signal til allmennheten om dette. Representanten Storberget redegjorde for at det var viktig siden loven omhandlet noe annet, men jeg trodde iallfall før at allmennheten også var

viktig for Arbeiderpartiet. Jeg opplever i dag at den ikke er det. Konsekvensene videre vil etter vårt skjønn være et delt Norge i forhold til tilgang og rettigheter i Finnmark, og ansvaret ligger selvfølgelig hos regjeringspartiene og Arbeiderpartiet.

Jeg registrerer også at det antydes at det er rasistiske holdninger ute og går, understrømninger i denne debatten. Det håper jeg da ikke. Jeg håper vi alle er opptatt av at vi skal behandle folk likt, og at vi faktisk har et lovverk i dette landet som legger til rette for at så skal skje.

Konklusjonen er at Fremskrittspartiet kommer til å stemme mot loven i sin helhet. Hvis det mot formodning skulle skje her i dag at vårt forslag kommer til å falle, ønsker vi en folkeavstemning om innføring av loven. Bakgrunnen for det er at vi mener at det man gjør her, er å skape en forskjellsbehandling, skape grunnlag for bekymring og uro i Finnmark, noe vi ikke ønsker. Vi ønsker likhet for borgerne som bor der, og i hele landet, og derfor mener vi at det vi gjør i dag, vil være et feilslag i så måte.

Presidenten: Presidenten lurar på om representanten skal ta opp forslag.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:50:45]: Da tar jeg opp forslagene.

Presidenten: Representanten Jan Arild Ellingsen har teke opp dei forslaga han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Knut Storberget (A) [11:51:07]: Hvorfor stemte Fremskrittspartiet for ratifisering av ILO-konvensjonen? Hva var bakgrunnen for det? Hvorfor følger man ikke opp holdningene fra den gang og det man da tilkjennegav? Partileder Carl I. Hagen har også i den offentlige debatten om denne saken meget sterkt og med meget harde karakteristikk, bl.a. i forhold til bruk av rasisme- og apartheid-begrepet, prøvd å fiske i dette rørte vannet. Jeg hører også Ellingsen er inne på at man er imot at det skal skapes særrettigheter. Vær så snill å svare overfor Odelstinget nå: Hva slags særrettigheter er det man kan lese ut av denne loven som eventuelt den samiske eller den norske befolkningen i Finnmark får tildelt? Hva slags særrettigheter er det man mener?

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:52:23]: Jeg takker replikanten for spørsmålet. Siden han ellers er ganske rimelig når det gjelder å følge med, tror jeg han har fått svaret fra partiformann Carl I. Hagen allerede om hvorfor vi sa ja den gangen, og hvorfor vi sier nei i dag. Vi forutsatte den gangen ILO-konvensjonen ble vedtatt, i 1990, at man kunne gjøre det innenfor gjeldende lovverk. Det vi ser i dag, er et helt annet regime, etter vårt skjønn, som gjør at vi kommer til å gå imot loven.

Når det gjelder særrettigheter, mener jeg det bl.a. ligger i at i år med liten ressurstilgang skal ressursene forbeholdes de innbyggerne som bor i Finnmark.

Linda Cathrine Hofstad (H) [11:53:13]: Etter to års taushet skriver Carl I. Hagen i et innlegg i Dagbladet:

«For FrP er det uansett ikke aktuelt å gi noen grupper, uansett opphav, fordeler andre ikke har.»

Hagen benytter også ordet «apartheid» når en same kan få tinglyst eiendomsretten til grunnen under gården sin. Videre betegner Hagen Finnmarkseiendommen som en «udemokratisk og rasistisk konstruksjon» og skriver at loven i realiteten vil gi samene kontroll over store deler av Finnmarks landområder. Jeg må spørre representanten Ellingsen: Snakker Hagen her på vegne av hele Fremskrittspartiet, og har det gått Fremskrittspartiet hus forbi at loven er etnisk nøytral?

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:54:27]: Partiformann Carl I. Hagen snakket selvfølgelig på vegne av hele partiet da han sa det han gjorde. Det kommer partiet til å stå bak, og det vil partiet vise ved konsekvens i dag, bl.a. ved å stemme imot loven.

Vi mener fremdeles at i den grad det er uenighet om rettigheter til land og vann i Finnmark, kan det behandles av ordinære domstoler. Vi trenger ikke en egen særdomstol, en egen særordning for å få det til.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [11:55:11]: Fremskrittspartiet har en historie i samiske spørsmål som på samme måte som partiets historie når det gjelder likestilling, homofiles rettigheter og menneskerettigheter, er en historie til å bli trist av. Fremskrittspartiet bruker enhver anledning til å hevde at ethvert tiltak som skal bøte på direkte og indirekte diskriminering av grupper, i virkeligheten er en diskriminering av den gruppen som allerede har fordeler. Fremskrittspartiet påstår i kjent stil at den finnmarksloven som nå vedtas, er diskriminering av nordmenn, og for øvrig bør Sametinget nedlegges. Representanten Sandberg har gått så langt som å kalle loven for offentlig rasisme. Kan representanten Ellingsen forklare nøyaktig hvilke deler av loven som er rasistisk?

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:56:02]: Jeg registrerer at representanten Thorkildsen er opptatt av likebehandling. Det er vel noe vi alle er, selv om vi har ulik tilnærming til hvordan det skal være, og hvordan man gjør det, i denne saken bl.a. Det er altså slik at det er en mulighet innenfor det politiske systemet. Så kan vi godt være uenige om enkeltting innenfor det systemet, men vi ønsker likhet for alle, og det mener vi at det ikke legges til rette for gjennom denne loven.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [11:56:53]: For godt over et år siden vedtok SVs landsstyre en uttalelse som hadde overskriften «Finnmarksloven – en historisk mulighet for flytting av makt». Landsstyret uttalte at vi så finnmarksloven som en viktig del av implementeringen av ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk, og konstaterte at SV er opptatt av at finnmarksloven må legge et godt

grunnlag for at ILO-konvensjonen kan bli et redskap for å sikre urfolksrettigheter internasjonalt.

Siden mange har hevdet at SV ikke har hatt noe felles standpunkt i arbeidet med finnmarksloven inntil like før avgivelse, skal jeg referere mer av uttalelsen. Vi sa:

«SVs/SGs overordnede tilnærming til spørsmålet om retten til land og vann i Finnmark er klart formulert i SVs/SGs samepolitiske plattform: «Samene har, ut fra internasjonale konvensjoner og erklæringer og statens godkjennelse, kollektiv rett til land og vann. Denne rett må utøves i samarbeid med den øvrige befolkning som har tilhørighet til de samme områdene. Det er viktig å sikre samene styring og medbestemmelse på beslutninger som angår samisk kultur generelt og samiske næringer i de tradisjonelle samiske områdene.»» Videre uttalte landsstyret:

«På bakgrunn av dette mener SV/SG at grunnlaget for Finnmarksloven særlig må være de folkerettslige forpliktelser Norge har i forhold til samene som urfolk og ivaretagelse av rettighetene til det samiske folk, samt en anerkjennelse av finnmarksbefolkningens rett til kontroll og forvaltning av grunnen i fylket. SV/SG ønsker ett forvaltningsorgan – Finnmarkseiendommen – for hele fylket.» ... «SV/SG ønsker en egen tvistløsningsordning – for eksempel i form av en kommisjon – for avklaring av enkeltpersoners rettigheter etter prinsippene om «hevde» og «alders tids bruk», slik at ikke folk belastes med dyre rettssaker.»

Landsstyret i SV var også opptatt av at styret for Finnmarkseiendommen skulle sammensettes av et likt antall representanter valgt fra fylkestinget og Sametinget, og at statens representant skulle utgå. Sametinget og fylkestinget skulle stå fritt i å velge sine representanter.

Landsstyret uttalte videre:

«SV/SG krever derfor at saltvannsressursene må vurderes i forhold til folkerettslige forpliktelser og tradisjonell lokal utnyttning med sikte på å sikre at folk i Finnmark får forvaltningsrett over ressursene som er i fylket.

Ressursene i havet er den viktigste fornybare ressursen for å sikre bosetting og sysselsetting i Finnmark. Særlig er rettigheter i kystnære områder viktig for den sjøsamiske befolkningen. SV/SG kan derfor ikke godta at behandlingen av Finnmarksloven avsluttes uten at en er kommet videre med dette spørsmålet.»

Det er mye vi er fornøyde med i det som nå er blitt flertallets forslag til finnmarkslov. Særlig gjelder dette forslaget som omhandler kystfisket og sjøsamiske rettigheter, som SV også står bak. SV er også glad for at hensynet til samiske interesser understrekes i formålsparagrafen. Vi støtter den delvise inkorporeringen av ILO-konvensjonen i § 3, som flertallet også foreslår. Vi er fornøyde med at praktiseringen av Sametingets retningslinjer blir mer balansert enn mange fryktet. Og nå vil jeg be representanten Storberget om å høre nøye etter: Vi mener det er positivt at det skal tas aktive skritt for å identifisere eksisterende rettigheter i Finnmark. Dette er noe vi har fremmet et anmodningsforslag om. Det er ikke bare i merknads form, som det har blitt påstått. I tillegg konstaterer vi at styremodellen til en viss grad samsvarer med SVs forslag, men

vi er sterkt kritiske til modellen som er lagt til grunn ved endret bruk av utmark. Det ble likevel slik at SV ikke kunne slutte seg til flertallets innstilling til finnmarkslov, og jeg skal redegjøre for hvorfor.

Den første årsaken angår allmennhetens rettigheter. SV har alltid vært sterke forsvarere av allmennhetens rettigheter – i hele Norge. Vi ønsker ikke noe i nærheten av det som mange har formulert som «et Finnmark for finnmarkinger». La meg raskt legge til at resultatet av forhandlingene mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet ikke kan karakteriseres på denne måten. Men for oss viste prosessen knyttet til konsultasjonene at det var viktig ikke å bidra til å skape tvil om allmennhetens stilling i Finnmark framover. Kombinasjonen av at man har fjernet allmennheten fra formålsparagrafen, byttet ut «rett» med «adgang» i kapittel 3 og svekket hensynet til allmennheten i § 27 bidrog til å gjøre det umulig for oss å delta i et flertall ved avgivelse i komiteen.

La meg ta et par eksempler på uttalelser som har underbygd SVs posisjon. Fylkesordfører Helga Pedersen uttalte i konsultasjonen 2. mars:

«Jeg mener at det vil være feil å innføre i finnmarksloven et nytt prinsipp der allmennhetens rettigheter ikke bare innebærer rett til ferdsel og til å plukke blåbær, for å si det litt flåsete, men der man også skal ha rett til å jakte og fiske. Altså: Det må man gjerne utrede, men ikke i forbindelse med finnmarksloven. Det er feil sted å ta den debatten.»

I tillegg sa hun:

«Vi kan ikke akseptere at grunneierrollen til Finnmarkseiendommen blir svekket ved at allmennhetens rettigheter lovfestes.»

Pedersen mente det ville være politisk umulig, og heller ikke ønskelig, å begrense allmennhetens adgang. Det er SV glad for. Samtidig kunne hun tolkes dit hen at det skulle være mulig å begrense allmennhetens adgang ikke bare ved knapphet, men også i andre sammenhenger. Det kan ikke SV akseptere. Vi aksepterer heller ikke premisset om at Regjeringas opprinnelige forslag var en lovfesting av nye rettigheter for allmennheten. Vi mener i tillegg at det er grunn til å spørre hvorfor man i det hele tatt har vært så oppsatt på å få byttet ut ordet «rett» med «adgang», hvis det er slik som mange hevder, bl.a. representanten Storberget, at dagens tilstand skal videreføres for allmennheten.

Sametingets posisjon gjorde ikke saken enklere. Her hadde man meget vidtgående forslag til endringer, med fjerning av alle referanser til allmennheten fra loven. De ønsket at det skulle være opp til Finnmarkseiendommen å forskriftsfeste adgangen til fylket. Sametingets juridiske rådgiver, Laila Susanne Vars, sa det slik i konsultasjonen 13. april:

«Hvis vi mener at Finnmarkseiendommen skal tre inn i den rollen som Statskog SF har i dag, må den også få den forskriftskompetansen, og man må også ha tillit til at man selvfølgelig ikke skal stenge allmennheten ute. Noe annet tror jeg ville være en økonomisk katastrofe for Finnmarkseiendommen, for det er jo der mye av inntektene ligger.»

SV ønsker ikke å la allmennhetens rett til å høste av naturen være avhengig av økonomiske betraktninger. Vi oppfatter det dessverre slik at også flertallet i justiskomiteen med sitt forslag delvis bygger sitt syn om videreføring av dagens praksis på økonomiske betraktninger. Det mener vi er uheldig.

SV kan ikke se at tilreisende jegere og fiskere i Finnmark har vært til fortrenghet for reindriften, det samiske kulturgrunnlaget eller naturgrunnlaget i Finnmark. Tvert imot er det plass nok til alle. Samtidig er SV opptatt av særlig å verne om samiske interesser. Vi mener at det fins rikelig med muligheter til å foreta samiske interesser i eventuelle konfliktsituasjoner. For SV er det viktig at finnmarksloven blir noenlunde balansert, og at man oppnår økt forståelse for våre folkerettslige forpliktelser overfor samene, ikke motsatt. En finnmarkslov som oppleves som sterkt ubalansert, og hvor store deler av befolkningen ikke føler seg godt ivaretatt, vil ikke styrke ILO-konvensjonen. ILO-konvensjonen gir dessuten rom for lokale løsninger. Som Knut Storberget sa i konsultasjonen i april:

«Artikkel 34 gir adgang til å kunne lage nasjonale ordninger nettopp på bakgrunn av at man har en etablert praksis.»

Storberget understreket den gangen at det ikke bare ville virke krenkende overfor allmennheten, men det ville også kunne forkludre mye av legitimiteten til bl.a. urfolk at man plutselig fratar en gruppe rettigheter.

Den andre hovedinnvendingen SV har, angår spørsmålet om en kommisjon for identifisering av eksisterende rettigheter. SV ønsker også en slik kommisjon, men er imot å fatte detaljerte vedtak om hvordan den skal operere, og hva den skal avdekke, uten å ha hatt en høringsrunde først. Kommisjonsforslaget er svært omfattende, hele 19 paragrafer. Alle partier i Finnmark har ønsket en høringsrunde. Uttalelser i mediene har bidratt til å spre usikkerhet rundt hvor omfattende rettigheter kommisjonen skal kunne tildele. Spesielt har uttalelser fra deler av reindriftnæringa og fra samisk juridisk hold skapt usikkerhet rundt dette. SV mener det ville være en fordel for tryggheten til Finnmarks befolkning om spørsmålet om mandat og regelverk ble sendt på høring, men anser dette også som et demokratispørsmål. SV foreslår derfor at Regjeringa får i oppdrag å utarbeide et forslag til kommisjon, som så sendes på høring på ordinær måte før saken fremmes for Stortinget.

Advokatforeningens innspill til justiskomiteen i etterkant av avgivelsen kan underbygge behovet for en slik høringsrunde. Advokatforeningen er av den oppfatning at Finnmarkskommisjonen, slik den er foreslått, sannsynligvis vil forsinke prosessen med avklaring av rettighetsforholdene med mange år, noe de anser som svært uheldig med hensyn til å skape ro omkring rettighetsforholdene innen rimelig tid. Det må understrekes at de ikke er imot en kommisjon, sjøl om de riktignok ønsker en annen variant. De mener også at det vil kunne by på problemer å få besatt både kommisjonen og utmarksdomstolen med faglig habile personer. Det mest betenkelige med Finnmarks-

kommisjonen er, etter Advokatforeningens oppfatning, at den skal avsi en «dom» i henhold til § 33 i form av en rapport, uten at vanlige saksbehandlingsregler for domstoler er fulgt. De mener at dersom saksbehandlingen hadde fulgt tvistemålslovens bestemmelser, ville dette vært en positiv ordning, men slik Advokatforeningen ser det, vil ikke folks rettssikkerhet være tilstrekkelig ivaretatt med den saksbehandling som det er lagt opp til i § 32. Advokatforeningen har også andre viktige innvendinger og betenkeligheter.

Poenget er at vi burde tatt oss tid til å høre ulike syn i saken for å få en skikkelig kvalitetssikring av en prosess som kommer til å berøre hele folket i Finnmark, og som gjennom bl.a. underskrifter fra store deler av Finnmark har vist at det er betydelig usikkerhet knyttet til dette spørsmålet. Og jeg vil understreke igjen: SV er for en kommisjon, men vi mener at man skal ha ordinære demokratiske prinsipper også.

SV mener det er lite heldig å vedta de detaljerte reglene for denne kommisjonen uten å ha tatt viktige innvendinger og innspill med i betraktningen. Både kommuner, domstolene og organisasjoner, som f.eks. Norges Jeger- og Fiskerforbund, burde altså fått anledning til å uttale seg.

Det tredje forholdet jeg vil trekke fram som et hovedpoeng for SV ved behandlingen av loven, er miljøhensynet. SV mener det er avgjørende viktig å styrke kravet til bærekraftig bruk i hele loven. Vi foreslår dette hensynet tatt inn i flere paragrafer. Videre er det slik at flere av de områdene som i dag er vernet i Finnmark, kun er vernet gjennom administrative vedtak hos Statskog SF. Disse vedtakene er ikke lenger bindende når grunnbokhjemmelen overdras til Finnmarkseiendommen. SV mener det er viktig å videreføre disse vernevedtakene og vil foreslå at alle dagens administrative vedtak skal videreføres på samme nivå av Finnmarkseiendommens styre, inntil det foreligger en verneplan for Finnmarkseiendommens grunn. Vi mener at det bør iverksettes en total gjennomgang/kartlegging av eksisterende vernetiltak og kartlegging av behovet for nye vernetiltak.

SV mener det har vært flere betenkelige forslag i prosessen som har gått, med hensyn til behovet for en bærekraftig forvaltning. Ett eksempel er forslaget til forvaltning av Tana-vassdraget. Her foreslo Sametinget regler som fikk ordførerne i Tana og Karasjok til å uttale følgende: «Forslaget kan øke fiskepresset og true bestanden i elva.» Forslaget ville sterkt utvide garnfisket i Norges største laksevassdrag, og det på et tidspunkt hvor laksebestanden i vassdraget er på et historisk lavmål.

Det vi imidlertid er veldig fornøyd med i det resultatet som foreligger, er at miljøkompetansen i fjellstyrene blir med over i Statens naturoppsyn. Men vi foreslår at kravet om bærekraftig bruk må inn i flere lovparagrafer, og vi foreslår også referanse til våre internasjonale forpliktelser på miljøområdet. I det hele tatt er hensynet til bærekraft og til miljøvern tatt inn som et gjennomgående krav i veldig mange av våre forslag til lovparagrafer.

Til slutt: SV konstaterer at vi ikke fikk gjennomslag for noen av våre forslag knyttet til allmennhetens rettigheter,

høringsprosess angående kommisjonen eller hensynet til bærekraft og miljø. Heller ikke når det gjaldt styremodell, fikk vi gjennomslag for vårt forslag til slutt. Vi er også sterkt kritiske til den modellen, som jeg har gitt uttrykk for, når det gjelder endret bruk av utmark. Når våre forslag er falt, vil vi imidlertid stemme for loven i sin helhet. Jeg vil på vegne av SVs stortingsgruppe uansett få ønske Sametinget og Finnmark fylkesting lykke til med det videre samarbeidet, og vi håper sjølsagt at Finnmarks befolkning med dette vil kunne se framover. Som flertallet, alle unntatt Fremskrittspartiet, skriver:

«... hjemmelsoverføringen til Finnmarkseiendommen innebærer en klar tillitserklæring til alle finnmarkinger uansett etnisk og kulturell bakgrunn».

Jeg tar opp de forslagene som SV har i innstillinga.

Asmund Kristoffersen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Inga Marte Thorkildsen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Gunn Karin Gjøl (A) [12:10:20]: SV har alltid vært et parti til å stole på i spørsmål om menneskerettigheter, urfolks rettigheter, etniske minoriteter og folkeretten. SV har vært forutsigbar i slike saker både nasjonalt og internasjonalt. SV var på samenes side i Alta-striden.

Men hva har så skjedd? For nå er det SV som stiller spørsmål om ILO-konvensjonen. Det er SV som stritter imot når Stortinget velger løsninger som ligger klart innenfor ILO-konvensjonen. Det er SV som har skapt full forvirring om identifisering av rettigheter og etablering av en kommisjon. Her er vi nettopp ved kjernen av spørsmålet om vi skal ivareta urfolks rettigheter i Norge. Partiet har fjernet seg så langt fra sitt idégrunnlag at nå forlater SV-politiker Lene Hansen partiet i protest. Hun sier at én ting er å være for urfolks rettigheter, en annen ting er konkret å gjøre noe.

Jeg håper SV snart finner tilbake til sitt gamle jeg, men det er trist at de ikke var i førersetet i den historiske timen for sitt eget lands urbefolkning.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [12:11:42]: Det er riktig, som representanten Gjøl sier, at SV har en lang tradisjon som forsvarer av urfolks rettigheter. Det er en tradisjon som vi er svært stolte av. Det vi mener i denne saken, er at ILO-konvensjonen også ville være tjent med en mer balansert lov til slutt – noe som også representanten Storberget faktisk har gitt uttrykk for i konsultasjonene – fordi vi tror at det ville styrke ILO-konvensjonen og ikke svekke den, slik som vi frykter.

Jeg vil også henlede oppmerksomheten på Dørums uttalelser i forbindelse med denne prosessen. Regjeringa mente at forslaget, slik det i utgangspunktet forelå, supplert med en kommisjonsordning oppfyller det alt vesentligste av de kravene som Ulfstein og Graver stilte. SV gikk jo lenger enn langt i forhold til akkurat et slikt utgangspunkt. For det første er vi for en kommisjon. Men vi

har også gått for å understreke de samiske hensynene i formålsparagrafen. Vi har gått for å inkludere kystfisket, og vi har gått for en delvis inkorporering av ILO-konvensjonen, på samme måte som flertallet har gått for. Så det kan ikke sies at SV går for å svekke ILO-konvensjonen.

Trond Helleland (H) [12:13:04]: Jeg konstaterer at SV valgte å stille seg utenfor det brede flertallet som sluttet seg til dagens lov, inntil dagens debatt. Nå vil SV subsidiært støtte loven. Men det er en del ting som må oppklares.

Inga Marte Thorkildsen var nettopp inne på at en finnmarkslov som oppleves som sterkt ubalansert, og hvor store deler av befolkningen ikke føler seg godt nok ivare tatt, som det er skrevet i merknadene, ikke vil styrke ILO-konvensjonen. Hva er det ved lovutkastet som dere nå vil stemme for, som er ubalansert? Hva er det som er ubalansert?

I Finnmark Dagblad 19. mai sier Olav Gunnar Ballo:

«Underskriverne i underskriftsaksjonen mot finnmarksloven er glad i hjemfylket sitt. De har skjønt at dette vil innebære en privatisering av grunnen ...»

Et par dager etterpå går sentrale SV-representanter i Finnmark ut mot Ballo og sier at deres egen stortingsmann driver ren feilinformasjon ved å si at loven vil føre til privatisering av grunnen i Finnmark.

Hvem støtter Inga Marte Thorkildsen? Støtter hun det synet at Finnmark vil bli privatisert, eller støtter hun lokale SV-ere som sier at dette er feilinformasjon?

Inga Marte Thorkildsen (SV) [12:14:27]: Jeg tror jeg gjorde ganske klart rede for hvordan vi mener at denne loven er ubalansert, både i de merknadene som vi har hatt gjennom hele innstillinga, og i innlegget som jeg holdt i stad. Det er først og fremst knyttet til spørsmålet om allmennheten. Vi oppfatter det slik at allmennheten med denne loven er blitt skviset. Det standpunktet deler vi faktisk med flere hundre tusen innbyggere i Norge, såkalte søringer, altså de som bor fra Troms og sørover i Norge.

Vi mener også at det endelige vedtaket om styremodell er svært lite heldig. Vi syns generelt at det ikke er heldig å snekre sammen en paragraf natten før en avgivelse, og særlig ikke en så lang og omfattende paragraf på et så sentralt punkt, der også representanten Helleland hele tida har vært sterk motstander av den modellen som Arbeiderpartiet forfektet, hvor man mente at det ikke var i strid med ILO-konvensjonen ikke å gå for det, men nå konstaterer at dette er viktig å få gjennomført i henhold til ILO-konvensjonen.

Når det gjelder spørsmålet om kommisjon, vil vi ha det på høring. Men jeg tror at det er noe jeg har redegjort ganske greit for.

Finn Kristian Marthinsen (KrF) [12:15:56]: SV vil mye. De vil mye, både for ILO, for samer og for allmennheten. Men de får det ikke alltid til å gå opp, og de våger ikke å ta en beslutning. Der hvor det kan skape vanskeligheter og motstand, velger de å si ja takk, begge deler, og framstiller det som om de er for alle.

De greier heller ikke å bli med på et kompromiss når de inviteres til å bli med på en prosess som fører fram til resultater som både Finnmark fylkesting og Sametinget kan godta. Nå har vi hørt at SV subsidiært kanskje vil – som de har fått oppfordring om fra Finnmark – ta til vetet. Og det er vel med en viss lettelse at SV har registrert det gode resultat som regjeringspartiene og Arbeiderpartiet har kommet fram til?

Inga Marte Thorkildsen (SV) [12:17:19]: Jeg syns ikke det er så veldig negativt å ville mye. Vi konstaterer også at vi har store organisasjoner i ryggen i forhold til det vi nå har valgt å gjøre. Det gjelder bl.a. Den Norske Turistforening, Norges Jeger- og Fiskerforbund og FRIFO. Disse organiserer flere hundre tusen medlemmer i Norge.

Jeg mener at det hadde vært mulig å få til et mer balansert resultat enn det man har kommet fram til. Vi konstaterer at vi kom inn i prosessen kvelden før avgivelsen, og der var det ikke mulig for oss å få gjennomslag for noen av de punktene som vi ønsket gjennomslag for. Da er det naturlig, som et politisk parti, et selvstendig parti som ikke er et vedheng til noen, at man tar det standpunkt at man vil stå utenfor. Og så må vi ta en sjølstendig vurdering av om vi mener at det forslaget som nå foreligger fra flertallet, er bedre enn en videreføring av dagens tilstand. Da mener SVs stortingsgruppe, i hvert fall flertallet, at det er en fordel at man vedtar det som flertallet tross alt går for.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Finn Kristian Marthinsen (KrF) [12:19:00]: Finnmarksloven engasjerer. Finnmarksloven forarger. Og finnmarksloven motiverer.

Loven engasjerer fordi den berører alle som bor i Finnmark, og fordi den vil ha betydning for forvaltningen av en vesentlig del av fylkets areal. Statskog har fram til nå forvaltet 96 pst. av grunnen i fylket. Nå er det slutt på «statlig overherredømme». Et areal tilsvarende hele Danmark overføres til Finnmarks befolkning og skal styres av representanter fra fylkestinget og fra Sametinget. Dette er en enorm tillitserklæring til alle som bor i Finnmark.

Finnmarksloven forarger fordi den innebærer noe nytt og ukjent. Usikkerhet gjør mange av oss irritable. Loven forarger også fordi flere kunne tenkt seg andre løsninger på f.eks. sammensetningen av styret i Finnmarkseiendommen og på utformingen av behandlingsreglene i saker om endret bruk av utmark. Men ikke minst har loven forarget fordi enkelte – også stortingsrepresentanter – bevisst har feilinformert om lovens innhold og konsekvensene av den. De som har gjort dette, har bidratt til å skape unødig splid i Finnmark og bærer av den grunn et stort ansvar på sine skuldre.

Men ikke minst motiverer loven til utvikling, vekst og samarbeid i Finnmark. Finnmark er et fylke med store ressurser. Det er liten tvil om at disse kan utnyttes på en bedre og mer målrettet måte enn det som gjøres i dag. Målet er nye arbeidsplasser og vekst i vår nordligste landsdel. Nå gis finnmarkingene mulighet til i fellesskap å finne

bærekraftige løsninger til beste for en felles framtid. Jeg håper og jeg tror at dette vil skje i et tett og godt samarbeid mellom representanter for fylkestinget og Sametinget.

Hvordan skal så Finnmarkseiendommen styres? Det som fram til nå har vært betegnet som statens grunn i Finnmark, overføres til Finnmarkseiendommen, som skal styres av tre representanter fra fylkestinget og tre representanter fra Sametinget. Styreleder vervet skal gå på omgang og lederen gis dobbeltstemme.

I saker som gjelder endret bruk av utmark, gjelder egne regler for saksbehandling. Sametinget skal bl.a. utarbeide retningslinjer som det skal tas hensyn til i vurderingen av om det f.eks. skal opprettes en vindmøllepark på kysten av Finnmark.

Det er imidlertid viktig for meg å presisere at Sametinget ikke er gitt nektingsrett i saker som gjelder endret bruk av utmark. Reglene sikrer imidlertid at man grundig vurderer hvordan en endring vil innvirke på samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Så noen ord om identifisering av rettigheter: Striden om utbyggingen av Alta-Kautokeino-vassdraget på 1980-tallet gjorde det klart at det i Norge var et stort behov for å avklare statens forhold til samisk kultur og rettsstilling. Etterkant av denne striden var det bred enighet om at det var nødvendig å finne ut hvilken plass samene hadde hatt og skulle ha i det norske samfunnet. Det var også behov for en nærmere kartlegging av hvilke særlige rettsforhold som knyttet seg til samisk kultur og virksomhet i områdene som samene tradisjonelt befolket. Resultatet av denne erkjennelsen var nedsettelse av Samerettsutvalget, vedtakelse av sameloven og av en grunnlovsbestemmelse om statens forpliktelser overfor den samiske folkegruppen. Et foreløpig siste kapittel i dette arbeidet skrives når vi i dag vedtar finnmarksloven.

Behovet for å klarlegge samenes rettigheter til land og vann i Finnmark er et bærende hensyn bak finnmarksloven, men – og det er det viktig å understreke, ikke minst i forhold til Fremskrittspartiet – loven er etnisk nøytral og gir ikke samene noen form for særrettigheter til grunnen i Finnmark.

Det nedsettes en kommisjon og opprettes en særdomstol for å identifisere samer og *andres* rettigheter til land og vann i Finnmark. Rettighetene skal anerkjennes på bakgrunn av alminnelige tingsrettslige prinsipper som hevd og alders tids bruk. En slik identifikasjonsordning er helt nødvendig for at vi skal kunne oppfylle våre folkerettslige forpliktelser etter ILO-konvensjon nr. 169. Med dette likestilles finnmarkingenes bruks- og eierrettigheter med andre nordmenns bruks- og eierrettigheter.

At SV går imot at det legges til rette for identifikasjon av individuelle rettigheter, innebærer at SV ikke anerkjenner samers og andre finnmarkingers bruks- og eierrettigheter på lik linje med det andre innbyggere i Norge har. En slik diskriminering mener Kristelig Folkeparti er helt uakseptabel.

Den kartlegging av rettigheter som finnmarksloven legger opp til, har av enkelte blitt betegnet som «privatisering av Finnmarksvidda». Det finnes overhodet ingen dekning for en slik påstand.

Jeg vil for det første presisere at finnmarksloven legger opp til identifisering av eksisterende rettigheter. Loven gir ingen nye rettigheter. For det andre vil jeg minne om at identifiseringsordningen kun innebærer at den bruk av grunnen i Finnmark som har foregått gjennom lang tid, nå blir formalisert gjennom rettigheter til individer og grupper. Alle som kjenner fylket, vet at det først og fremst blir snakk om å anerkjenne kollektive bruksrettigheter.

SV går imot reglene om identifikasjon og vil at disse skal sendes ut på høring. I innstillingen begrunner partiet dette med bl.a. å si:

«En finnmarkslov som oppleves som sterkt ubalansert og hvor store deler av befolkningen ikke føler seg godt ivaretatt, vil ikke styrke ILO-konvensjonen.»

Finnmarksloven ivaretar alle innbyggerne i Finnmark på en god måte. Det er ikke dekning for å karakterisere loven som ubalansert.

Det er dessuten viktig for meg og for Kristelig Folkeparti å påpeke at menneskerettigheter til vern for minoriteter er gitt nettopp for å beskytte mot overgrep fra majoriteten. Hvorvidt Norge skal oppfylle disse menneskerettighetene, kan ikke avhenge av tilslutning fra den samme majoritet. Det er etter Kristelig Folkepartis oppfatning trist at SV ikke anerkjenner samenes rettigheter i tråd med dette grunnleggende prinsipp.

Finnmarksloven innebærer en historisk svært viktig anerkjennelse av at samer har opparbeidet rettigheter til land og vann i Finnmark. At SV, når prinsipper om minoritetsvern settes på en praktisk politisk prøve, totalt svikter, viser med all tydelighet at partiet ikke er villig til å anerkjenne urfolks rettigheter i Norge.

I Dagsavisen i går påpeker Hallvard Bakke at justiskomiteens behandling av finnmarksloven har vært enestående når det gjelder lovbehandling. Han skriver:

«Justiskomiteen i Stortinget gikk inn i en dialog med Sametinget og endte opp med en lov som langt på vei imøtekom Sametingets innvendinger og som var helt forskjellig fra regjeringens opprinnelige forslag.»

Hallvard Bakke har rett i at Stortingets behandling av denne saken har vært spesiell, men han tar grundig feil når han hevder at vi har kokkelert – og kun invitert Sametinget til å presentere oppskrift.

For første gang i historien har Stortinget benyttet seg av konsultasjoner under behandlingen av en sak. Komiteen har gjennomført fire konsultasjoner med Finnmark fylkesting og med Sametinget. Dette har vært svært konstruktivt og bidratt til å føre saken framover.

Innspill fra Sametinget, fra fylkestinget og ikke minst fra våre fylkespartier i Finnmark har hatt stor betydning for utformingen av loven. Samarbeidet med alle disse har vært svært konstruktivt, og jeg vil benytte anledningen til å takke for godt samarbeid.

Regjeringens forslag til finnmarkslov har fått mye negativ omtale. En del av kritikken var berettiget – det må selv jeg, som representerer et regjeringsparti, medgi – men noe har også vært dypt urettferdig. Justisminister Odd Einar Dørum viste handlekraft, og jeg vil også si stort mot, da han våren 2003 la fram et forslag til lov om retts-

forhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke. Vi snakker om en statsråd som i 1981 fikk bot for å aksjonere mot Alta-Kautokeino-utbyggingen. Jeg vil benytte anledningen til å takke Dørum for engasjement og mot, og ikke minst vil jeg takke ham for smidighet og velvilje i forbindelse med justiskomiteens arbeid med supplerende av finnmarksloven.

Jeg vil avslutte med å gratulere alle finnmarkinger med dagen og ønske lykke til med samarbeidet for en felles framtid.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Olav Gunnar Ballo (SV) [12:28:59]: 11 000 finnmarkinger har protestert – ikke mot det opprinnelige lovforslaget som Dørum la fram, men mot den prosessen i justiskomiteen som har skapt et annet flertall i forhold til det man opprinnelig trodde skulle bli vedtatt.

Jeg registrerer at Marthinsen legger stor vekt på å kritisere SV for en del av den debatten som har vært i det offentlige rom. Men når 11 000 finnmarkinger engasjerer seg, er det naturligvis et langt bredere demokratisk engasjement som ligger til grunn.

Jeg vil sitere hva FRIFO, Friluftslivets fellesorganisasjon, uttalte den 5. mai:

«Arbeidet med ny Finnmarkslov skal slutføres med stortingsbehandling 24. mai. Det forberedende arbeid i justiskomiteen har tatt en dramatisk vending. Dersom flertallsformuleringen pr. dags dato (3/5) blir Stortingsvedtak, vil vi stå overfor det mest alvorlige angrep på allmennhetens rettigheter i nyere historie. Alle tidligere innskrenkninger og begrensninger i allmennhetens rettigheter blir bagatellmessige i forhold til hva som nå kan skje.»

FRIFO har 500 000 medlemmer.

Mener Marthinsen at dette er bagatellmessige innsigelser, og at allmennhetens rettigheter ikke vil bli påvirket av det vedtaket som nå skal fattes?

Finn Kristian Marthinsen (KrF) [12:30:26]: Det er ikke vanskelig å skape motsetningsforhold dersom man konstruerer uriktige opplysninger og ber folk om å ta stilling til dem. Det er det som har skjedd i dette tilfellet. Jeg synes det er flott – la meg understreke det – med engasjementet i Finnmark. Det er viktig at man gir uttrykk for synspunkter, men så langt vi har lest disse protestene som har kommet inn, er de protester mot privatisering av Finnmark. Det er ikke det som skjer. Det er ikke det som står i loven. Det er ikke det som vedtas i Odelstinget i dag. Det er heller ikke det som kommer til å bli vedtatt i Lagtinget. Det er heller ikke det som kommer til å stå i den framtidige loven for Norge og for Finnmark på dette punkt.

På bakgrunn av det spørsmål man blir stilt – er du for eller imot privatisering av Finnmark – hadde jeg gjerne lyst til å se den person i denne sal som ville sagt at vi går for privatisering.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [12:31:56]: Dette er ein historisk dag. Justiskomiteens fleirtal har med Ot.prp. nr. 53 som basis, i aktiv dialog med Sametinget og Finnmark fylkesting, laga ei utsegn som bl.a. inneber eit prinsipp om at samane gjennom langvarig bruk av land og vatn har opparbeidd rettar til grunn i Finnmark. Rettane er opparbeidd uavhengig av etnisk bakgrunn, og gjeld òg for andre innbyggjarar i Finnmark. Eksisterande rettar, så vel samane som andre sine, skal kartleggast og anerkjennast gjennom ein eigen kommisjon og ein særdomstol. Formålsparagrafen er styrkt i forhold til Finnmarks interesser, men det inneber ikkje ei utestenging av allmenta, som framleis skal ha høve til å jakta og fiska i Finnmark.

Lova skal gjelda med dei avgrensingane som følgjer av ILO-konvensjon nr. 169. Finnmarkseiendommens sjølvstende i forhold til andre styresmakter vert styrkt ved at staten ikkje skal velja nokon av styremedlemmene.

Senterpartiet registrerer med glede det engasjementet som har vore frå fleirtalet i komiteen for å få fram forholdet til ILO-konvensjon nr. 169. Justiskomiteen gjekk til det skrittet å bestilla ei uavhengig juridisk vurdering for å få det avklart.

Senterpartiet er ikkje representert i komiteen. Vi har ikkje delteke direkte i justiskomiteens arbeid. Vi har vore invitert til høyringar og konsultasjonar. Vårt syn kjem fram gjennom kommunalkomiteens merknader til slutt i innstillinga. Vi kjem i dag til å stemma for innstillinga slik den føreligg frå fleirtalet i justiskomiteen.

Lat meg understreka nokre punkt. Det er ynskjeleg med ei heilskapleg forvaltning. Det er ynskjeleg at Finnmarkseiendommen har ei heilskapleg forvaltning. Det stiller store krav til den einskilde styremedlemmen, slik at styret opptrer mest mogleg samla.

Korkje Regjeringas lovforslag eller justiskomiteens innstilling løyser problematikken knytt til dei marine ressursane i fjorden og i kystnære strøk. Sjøsamane sine rettar må styrkjast. Vi er svært nøgde med at Regjeringa no har i oppdrag å utgreia både samane og andre sine rettar til fiske i havet, og at det kjem tilbake som ei eiga sak til Stortinget.

Vi synest òg det er viktig å avklara økonomiske og administrative konsekvensar utover det som allereie er gjort. Det er f.eks. grunn til å stilla spørsmål ved Statskog, som no taper inntekter som følgje av opprettinga av Finnmarkseiendommen. Det vil vera heilt klårt urimeleg dersom desse tapte inntektene skal dekkjast inn ved at andre som er avhengige av Statskog, skal dekkja dei inn.

Oppretting av ein utmarksdomstol for Finnmark må ikkje gå ut over jordskifterettane elles i landet. Kapasiteten i eksisterande jordskiftedomstolar er frå før svært pressa, og det er til dels svært lang ventetid. Eg håpar at justisministeren avklarar korleis det er tenkt gjort.

Så vil eg berre til slutt frå Senterpartiets side gratulera med fleirtalet sitt arbeid så langt og ynskja lykke til vidare med den dialogen som heilt klart må vera mellom Regjeringa, som skal følgja opp det vedtaket som vert gjort i dag, Sametinget og Finnmark fylkeskommune.

Statsråd Odd Einar Dørum [12:37:25]: Odelstingets behandling i dag av finnmarksloven er en historisk milepæl, for Norge som nasjon og spesielt for det samiske folk og Finnmarks befolkning. For den norske stats forhold til det samiske folk vil 2005 bli et historisk år. For det første har Stortinget gitt sin tilslutning til Regjeringens forslag om en erstatningsordning for samer og kvener på grunn av tapt skolegang og den tidligere fornorskningspolitikken. For det andre har kommunal- og regionalministeren på vegne av Regjeringen tidligere denne måneden blitt enig med Sametinget om en konsultasjonsordning i saker som kan få betydning for samiske interesser. For det tredje, i dag behandler Odelstinget den etter min mening viktigste saken: finnmarksloven.

Arbeidet med finnmarksloven har sin bakgrunn i behovet for en avklaring av statens forhold til det samiske folk, og behovet for å anerkjenne samenes rett til bruk og utnyttelse av naturressurser i samsvar med sin kultur. Særlig striden om utbyggingen av Alta-Kautokeino-vassdraget omkring 1980 gjorde at dette behovet ble satt på dagsordenen. Og jeg må vel nevne at jeg som daværende stortingsrepresentant var én av 9 i denne sal som stemte imot å bevilge penger til å sende polititil Alta før Høyesterett hadde talt i den saken. Derfor er denne saken, og denne dagen også, spesiell på mange måter for meg og det partiet jeg representerer.

Samerettsutvalget ble derfor oppnevnt i 1980, under striden om Alta-Kautokeino-vassdraget. Utvalget har lagt fram flere omfattende utredninger, som har vært et viktig grunnlag for Regjeringens arbeid med finnmarksloven.

For Regjeringen har det vært en sentral forutsetning at finnmarksloven skal være etnisk nøytral på den måten at enkeltindividers rettsstilling ikke skal være avhengig av deres etniske tilhørighet. Forvaltningen av land og vann i Finnmark må inkludere alle innbyggerne i fylket. Det har derfor vært viktig for Regjeringen at samer, etniske nordmenn, kvener og andre befolkningsgrupper skal ha samme rettigheter.

Regjeringen la fram sitt forslag til finnmarkslov for to år siden. Justiskomiteen og Stortinget skal ha stor ære av den grundige behandlingen saken har fått, og av evnen til å finne nye saksbehandlingsformer etter som saken krevde det.

Også på Regjeringens side har det skjedd en betydelig utvikling de siste to årene. Jeg vil understreke at Regjeringen fullt ut stiller seg bak flertallsforslaget i justiskomiteens innstilling, og minner for ordens skyld om at Regjeringen gjennom mine brev 6. april og 14. juni 2004 til justiskomiteen antydte en god del justeringer i forhold til proposisjonen fra året før. Jeg nevner behovet for en ordnet prosess for kartlegging av bestående rettigheter, en styresammensetning uten noe statsoppnevnt styremedlem og et klarere skille mellom finnmarkingenens rett og allmennhetens adgang til å jakte og fiske i Finnmark.

Jeg vil så gå noe nærmere inn på enkelte sider av det foreliggende flertallsforslaget.

Finnmarkseiendommen, Finnmarkkuopmodat på samisk, skal overta Statskog SFs posisjoner i Finnmark. Finnmarkseiendommen blir et eget rettssubjekt av privat-

rettslig karakter. I forhold til offentlige myndigheter og i forhold til andre private parter blir Finnmarkseiendommen underlagt de samme reglene som andre grunneiere. Finnmarkseiendommen er ikke et offentlig myndighetsorgan. Fra dette utgangspunktet er det gjort enkelte unntak. Det viktigste unntaket er at andre er gitt rettigheter eller adgang til jakt og fiske m.m. på Finnmarkseiendommens grunn. Videre skal offentlighetsloven og enkelte deler av forvaltningsloven gjelde.

Det opprettes en kommisjon og en særdomstol for å ta stilling til eksisterende rettigheter til land og vann i Finnmark. Kommisjonen og domstolen skal basere kartleggingen på gjeldende nasjonal rett. Enkelte har uttrykt frykt for et skred av rettighetskrav. Til det vil jeg si at det står selvsagt enhver fritt å fremme krav. Det er ikke dermed sagt at kravet vil føre fram. Det skal avgjøres på grunnlag av gjeldende rett etter en samvittighetsfull granskning av de faktiske omstendighetene i det enkelte tilfellet. Jeg minner om at man skal identifisere rettigheter uavhengig av etnisitet. Etter min mening er det vanskelig å finne en god begrunnelse for å være imot en etnisk nøytral identifisering av rettigheter som allerede eksisterer.

Etter min mening har komiteflertallet funnet en god modell for denne prosessen med en kommisjon som av eget tiltak skal kartlegge eksisterende rettigheter, og en særdomstol som skal fange opp eventuelle tvister som ikke løses på annen måte. På kommisjonsstadiet vil konfliktnivået da kunne være lavt, mens man på domstolsstadiet får en alminnelig prosess med utstrakt fri retts hjelp.

Sametinget skal gi retningslinjer om betydningen for samiske interesser av endret bruk av utmark. Utmarksressursene har stor betydning som naturgrunnlag for samisk kultur. Det er meget verdifullt at denne sammenhengen blir nærmere nedfelt i retningslinjer fra Sametinget som offentlige myndigheter plikter å forholde seg til. Den viktigste siden ved denne ordningen er kanskje bevisstgjøringselementet. Loven inneholder derimot ingen regler om vektingen av samiske interesser i forhold til andre interesser ved den endelige avgjørelsen av saken. Det framgår klart av ordlyden i lovforslaget og er understreket i motivene.

Etter at Regjeringen la fram sitt lovforslag, fikk vi en omfattende folkerettslig debatt. Man kan i ettertid slå fast at lovforslaget i seg selv ikke var i strid med folkeretten, men at det ikke var tilstrekkelig til å oppfylle Norges folkerettsforpliktelser. Jeg er enig med justiskomiteens flertall i at med de justeringene som flertallet har foreslått, oppfyller forslaget folkerettsforpliktelsene overfor det samiske folk med hensyn til land og ferskvann i Finnmark.

Om saltvann viser jeg til flertallets forslag til et anmodningsvedtak om samers og andres rett til fiske i havet utenfor Finnmark. Regjeringen vil lojalt og ekspeditivt følge opp vedtaket.

Når det gjelder forholdene utenfor Finnmark, viser jeg til Samerettsutvalgets pågående arbeid. Utvalget har satt i gang et omfattende historisk forskningsprosjekt. Det vil ventelig avslutte sitt arbeid rundt årsskiftet 2006/2007.

Jeg vender så tilbake til finnmarksloven og folkeretten. Komiteflertallet går inn for at loven skal gjelde «med de

begrensninger» som følger av ILO-konvensjonen om urfolk og stammefolk i selvstendige stater. Det er en begrenset inkorporering som Regjeringen støtter. Bestemmelsen vil bety at loven må vike dersom den på enkelte punkter skulle vise seg å være i strid med konvensjonen. På den annen side skal konvensjonen ikke brukes til å bygge ut finnmarksloven.

Jeg skal ikke bruke mye tid på de forskjellige mindretallsforslagene som er framsatt i innstillingen. Jeg vil likevel bemerke følgende: Fremskrittspartiets forslag om en folkeavstemning i Finnmark overser at dette er en nasjonal sak og en sak om minoritetsvern.

En del av SVs ulike forslag til en annen utforming av finnmarksloven er bygd på proposisjonen fra to år siden. Det har skjedd mye de siste to årene som det ennå ikke er for sent å ta innover seg. Og det er med en viss undring jeg registrerer at det går an å overse at en statsråd på vegne av Regjeringen sender brev til Stortinget som svar på skriftlige spørsmål i april og i juni i fjor, hvor Regjeringen, for å si det på folkelig norsk, tar selvkritikk for ikke å være tilstrekkelig på folkerettens grunn. Det er klart at hvis man da spoler debatten tilbake og overser disse dokumenter, så går det an å ønske seg en annen lov enn det som man har lagt fram forslag om. Hvis man da mener det, får man jo polemisere mot Regjeringens framlegg, man må føre en argumentasjon mot det som Regjeringen framlegger, man må ta et oppgjør med de folkerettslige betraktningene. Men hvordan framkommer de? De framkommer etter at Utenriksdepartementets rettsavdeling går gjennom for det første det opprinnelige lovforslaget, så går man gjennom de selvstendige vurderingene gjort av Ulfstein og Graver, og så kommer man fram til at det er nødvendig med supplerende tiltak, ikke for å oppfylle FN-konvensjonene, men for å oppfylle ILO-konvensjonen. Hvis man går inn i en debatt og overser disse brevene fra Regjeringen til Stortinget, så kan debatten selvfølgelig ha en helt annen karakter. Men det er ikke mulig å overse det. Jeg gjentar: På folkelig norsk er dette en selvkritikk. Hvorfor er det det? Og hvorfor er den nødvendig? Jo, det er selvfølgelig fordi saken er spesiell.

Vi tester altså en inkorporert konvensjon, som tørt sagt ikke har veldig grundige rettskilder ved Stortingets behandling. Komiteinnstillingen er svært nøktern, for å si det slik, og debatten gir ikke mange føringer. Da må en regjering – og justiskomiteen deretter – gjøre sitt ytterste for å behandle dette på en skikkelig måte. Vi kan ikke i forhold til folkeretten oppføre oss som om den ikke eksisterer. Vi kan ikke i forhold til folkeretten oppføre oss som om det bare er å velge fritt på den hyllen som passer oss.

Det følger forpliktelser med folkerettslige konvensjoner. Det er ikke avgjørende hvorvidt det er 17 land som har tatt inn denne konvensjonen. Når vi har gjort det, forplikter det oss. Den norske regjering, som jeg sitter i, har tatt den forpliktelsen innover seg, og jeg mener at også justiskomiteen har gjort det – gjennom sin grundige og omfattende flertallsinnstilling.

SVs forslag til anmodningsvedtak om en verneplan for Finnmark synes etter min mening unødvendig. Så vidt jeg vet, er det bare to såkalte administrative vernevedtak som

ikke er erstattet av offentlige vernevedtak etter naturvernloven, og de to områdene er allerede vurdert av miljøvernmyndighetene. Fra Miljøverndepartementet har jeg fått opplyst at behovet for øvrig er dekket av de prosesser som allerede er i gang, og av det systematiske naturvernarbeidet som allerede har vært gjennomført over flere år.

Avslutningsvis vil jeg framholde at finnmarksloven vil gi et godt grunnlag for både vern av naturgrunnlaget for samisk kultur og den videre utvikling og verdiskaping i Finnmark. Jeg er overbevist om at framtiden vil vise at disse hensynene kan kombineres på en god måte gjennom den samarbeidsmodellen som loven legger opp til. Jeg er glad for at Finnmark fylkesting med solid flertall og Sametinget enstemmig har stilt seg bak flertallsforslaget fra regjeringspartiene og Arbeiderpartiet. Jeg er også glad for at Senterpartiet, som ikke er representert i justiskomiteen, støtter flertallsforslaget.

La meg tilføye: Noe av det beste i norsk kultur og noe av det beste jeg har lært å kjenne i samisk kultur, er evnen til å jobbe sammen for å finne løsninger når man har vilje til det. Jeg synes prosessen med denne loven har dokumentert en slik vilje. Det har vært vanskelige avveininger, det har vært en krevende prosess – men viljen har vært der.

Jeg konstaterer at i motsetning til Fremskrittspartiet ønsker SV en finnmarkslov. Jeg er glad for at SV sier at de subsidiært vil stemme for loven. Men da må SV foreta et valg. De kan ikke følge en linje hvor de nærmest dobbeltkommuniserer med det ene settet av representanter for å argumentere mot det lovgrunnlaget som er her, for deretter å stemme formelt for loven. Stemmer man for loven, må man også ta med de forpliktelser og det som følger av den. Men jeg er glad for at man nærmest i ellefte time – for å si det på den måten – velger å stemme subsidiært for lovforslaget.

B e r i t B r ø r b y hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Knut Storberget (A) [12:47:54]: Det som får meg til å ta replikk, er faktisk representanten Olav Gunnar Ballos innlegg. Jeg mener det aktualiserer spørsmålet om informasjon, at man trenger informasjon om hva som egentlig står i denne lovteksten. Vil justisministeren og Regjeringa sikre at innbyggerne i Finnmark blir tilstrekkelig informert om hva som står der? Jeg tror Olav Gunnar Ballo kanskje har et poeng i at man i hvert fall skal ha god kommunikasjon og høre folket. Da er det også litt rart – da det ble foreslått at man skulle velge den tyngste form for det å høre grupper, nemlig konsultasjoner i Stortinget – at Ballo sa til avisen Ny Tid 18. oktober 2003:

«Dette er anstaltmakeri.»

«Det er lite tjenlig og helt unødvendig. Det viktige nå er å se på innholdet i Finnmarksloven og få saken ferdigbehandlet.»

Jeg tar fram dette fordi jeg mener at det egentlig representerer et syn som helt klart viser at vi trenger informa-

sjon både om prosess og om innholdet i denne loven. Vil Regjeringa sørge for at tilstrekkelig informasjon kommer ut ikke bare til representanter fra Finnmark, men også til innbyggerne der?

Statsråd Odd Einar Dørum [12:49:07]: Dette sier veldig mye om norske samfunnsforhold. Med den grunnopplæring jeg fikk, fikk jeg ikke kjennskap til statens umatrikulerte grunn i Finnmark før jeg var 36 år. Jeg skal ikke tilføye mer, men jeg fikk en bratt voksenopplæringskurve. (Munterhet i salen)

Deretter har jeg som søring prøvd å følge det prinsipp at det jo må være bra at man viser folk tillit når det gjelder å forvalte egen grunn. Vi snakker om folket i Finnmark samlet – absolutt alle som er der.

Representanten spør om vi skal sørge for god opplysning. Det skal vi gjøre. Vi skal ikke drive polemikk, men spre informasjon på en skikkelig måte – på de to språk som det skal gjøres på – og sørge for at det når ut.

Når det gjelder enkeltrepresentanter, får de forholde seg til den debatt de deltar i. Jeg baserer meg på at dannelsesnivået er jevnt fordelt mellom partiene. (Munterhet i salen)

Presidenten: Presidentens bemerkning er at det er bra man lærer. Det får ikke hjelpe om kurven er bratt.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [12:50:16]: Jeg takker statsråden for et godt innlegg, med innlevelse. Det er bestandig et tegn på at det er viktig, det man står for.

Statsråden var samtidig inne på et tema som også jeg var inne på i mitt innlegg, nemlig: Hvor mange – eller hvor få – er det som har ratifisert ILO-konvensjon nr. 169? Det er mulig at antallet ikke er viktig, men det ligger allikevel en markering i det – en anerkjennelse av den konvensjonen. Siden land som bl.a. Canada, som har en stor urbefolkning, ikke har anerkjent ILO-konvensjon nr. 169, forutsetter da justisministeren f.eks. at de har en dårligere lovgivning når det gjelder sin urbefolkning? Eller mener han kanskje at det er mulig at man innenfor ordinært lovverk likevel kan ivareta de behovene som urbefolkningen har?

Statsråd Odd Einar Dørum [12:51:16]: Canada kjenner jeg kun gjennom lesning og noen spredte besøk.

Det er klart at det er mulig å ordne forholdet til minoriteter og urfolk på en annen måte enn gjennom ILO-konvensjonen. Canada har gjort det. Men det avgjørende poenget er at Norge har tatt denne konvensjonen inn i sin lovgivning, og da kan vi ikke oppføre oss som om vi ikke har gjort det. Vi har gjort det. Så kan Stortinget selvfølgelig tenke over hvordan det handler når det tar inn konvensjoner, men det er jo en helt annen debatt. Vi har gjort det, og siden vi til og med har en rettskilde, fra 1990, hvor det – så vidt jeg kan forstå – ikke står noe substansielt, gir det en utfordring for ettertiden. Det er den utfordringen Regjeringen har prøvd å forholde seg til, som justiskomiteen har forholdt seg til, som folkerettslærde har forholdt seg til, og som fylkestinget i Finnmark og Sametinget har for-

holdt seg til. Man har i fellesskap prøvd å løse noe som har vært krevende og vanskelig.

Hvis det er slik at man mener at man ikke skal ta inn konvensjoner, er det en fri debatt – som man kan føre når som helst og hvor som helst. Men denne konvensjonen er her, og da er det helt avgjørende poenget at vi ikke heter Canada. Vi heter Norge, vi har tatt inn konvensjonen, og vi må oppføre oss som om vi tar den innover oss.

Siri Hall Arnøy (SV) [12:52:46]: En bratt læringskurve kan jo noen hver oppleve, både før og etter at man havner i dette hus. Jeg skal tillate meg å spørre statsråden om han vil bidra til min.

For det første har det i denne debatten, bl.a. fra representanten Marthinsen, hørt ut som om det å ville sende noe på høring innebærer at man er imot det, mens jeg alltid har trodd at man sender ting på høring fordi man er for det og ønsker hjelp til å gjøre utformingen av en ordning så god som mulig.

Så registrerer jeg at vi er uenige i forhold til om utformingen av kommisjonsforslaget er så god at det bør vedtas i dag, eller om det bør på høring. SV ønsker altså å sende kommisjonsforslaget på høring, fordi vi ønsker en kommisjon og en best mulig kommisjon. Hvis vi hadde vært imot det, hadde vi selvfølgelig foreslått å stemme det ned, og ingen ting annet.

Jeg lurer på om statsråden kan bidra, for sånn som han snakker, høres det nesten ut som om han tror at SV er imot en kommisjon. Da trenger jeg litt voksenopplæring: Er det slik i statsrådets virkelighet at man sender ting på høring fordi man er imot det, eller fordi man er for det?

Statsråd Odd Einar Dørum [12:53:53]: Min oppfatning er at verken representanten Hall Arnøy, representanten Thorkildsen eller representanten Ballo trenger voksenopplæring. Derimot er det åpenbart for meg at det er spenninger i partiet SV i denne saken. Det er en ærlig sak. Det er avklart ved at man vil stemme subsidiært. Jeg er medlem av et parti, så jeg er ikke ukjent med partipolitiske spenninger. Jeg kjenner også alle de grep man da ofte benytter seg av for å komme litt unna dem.

Jeg har oppfattet at SV er for grunnleggende prinsipper. Jeg har også oppfattet at de – for å holde meg til historien i en stor bok – vender tilbake til gjestebudet i tide. Det er bra, det! Det jeg sa, og det er ikke avhengig av voksenopplæring, er at man deretter må bestemme seg for hvilken linje man vil følge. Skal man følge den linjen som baserer seg på angst og frykt, eller skal man følge den linjen som baserer seg på folkeopplysning, følge Luthers katekisme, ta sin neste i beste mening, tolke ham deretter og prøve å sørge for at det organ som opprettes, kan fungere samlende for hele Finnmark og så ta med seg læring? Det var det jeg sa, og det handler slett ikke om folkeopplysning eller en bratt læringskurve. Det handler om å velge politisk hovedlinje når denne saken er ferdigbehandlet her i dag.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Hill-Marta Solberg (A) [12:55:28]: Svært mange av dagens talere har startet sitt innlegg med å si at det er en historisk lovbehandling Odelstinget gjennomfører i dag. Jeg ønsker å starte mitt innlegg på samme måten. Det er klart en historisk begivenhet når Odelstinget i dag behandler finnmarksloven.

Et flertall i Stortingets justiskomite har samlet seg om en finnmarkslov som legger til rette for samarbeid og for verdiskaping i fellesskap i Finnmark, og den er et viktig ledd i arbeidet med å avklare og sikre samenes rettsstilling i Norge. Et viktig hovedprinsipp bak loven er likebehandling av alle som bor i Finnmark. Arbeiderpartiet har bidratt i prosessen, og vi har oppnådd betydelig gjennomslag for våre synspunkter under arbeidet med denne loven i Stortinget. Vi mener ubeskjedent at det også har bidratt til klare forbedringer av lovforslaget.

Jeg må også få lov til å si at jeg er stolt over det mot og den styrke våre politikere i Finnmark har vist, både i Finnmark Arbeiderparti, i vår fylkestingsgruppe og i Sametinget. Det har kostet mot og styrke å stå imot når det har blåst som verst.

Samarbeidet med regjeringspartiene har vært konstruktivt, og de folkevalgte organer i Finnmark, fylkestinget og Sametinget, har vært viktige medspillere. Derfor er det godt i dag å kunne konstatere at et stort flertall i fylkestinget og et enstemmig sameting har sluttet seg til det forslaget som Odelstinget i dag skal vedta.

Det har vært en lang prosess. Den har gått over flere tiår – siden Samerettsutvalget ble oppnevnt i 1980. Mange her vet at det har vært betydelig usikkerhet underveis i denne prosessen. Derfor er det veldig godt at vi i dag har en avklaring og en så bred tilslutning bak lovforslaget som det faktisk er.

Finnmark får gjennom finnmarksloven en historisk mulighet til å bli «herre i eget hus», som vi har sagt noen ganger. Ved ikrafttredelsen av finnmarksloven overtar finnmarkingene selv 95 pst. av fylkets landarealer.

Det er nødvendig at rettighetene i fylket avklares. Opprettelsen av Finnmarkseiendommen og etableringen av et system for å avklare rettigheter gjør situasjonen i framtiden forutsigbar. Finnmark er et fylke som er særlig rikt på naturressurser, og gjennom finnmarksloven får befolkningen i Finnmark styring over fylkets ressurser og derigjennom muligheter for utvikling.

For Arbeiderpartiet er det viktig å styrke urfolks rettigheter, og det har vært viktig at en ny finnmarkslov klart skal innfri folkeretten. Vi vil at Norge skal være et foregangsland i arbeidet med urfolks rettigheter. Det er Arbeiderpartiets oppfatning at vi i dag vedtar en lov som også innfrir folkeretten.

Vi mener at opprettelsen av Finnmarkskommisjonen og en særdomstol som skal identifisere rettigheter til land og vann i Finnmark, er i tråd med våre internasjonale forpliktelser og på basis av norsk rett. Jeg vil også understreke at det ikke skal tildeles nye rettigheter i denne prosessen – som en del av debatten kanskje har gitt inntrykk av – men rettigheter som er opparbeidet på grunn av lang tids bruk m.m., skal avklares.

Lovendringene og styremodellen bidrar til at loven ikke resulterer i en påstått privatisering av Finnmark. Arbeiderpartiets styremodell, med vekslende flertall for Ytre og Indre Finnmark, gjennomføres for vedtak om endret bruk av utmark. Denne styremodellen er demokratisk og er i tillegg nødvendig ut fra folkeretten. Den vil også etter vår oppfatning være en garanti for at flere vil akseptere Finnmarkseiendommen som felles styringsorgan for Finnmark, og en vil unngå at flere vil kreve å trekke ut egne rettigheter. Mange har jo fryktet det.

Det er også viktig for meg å understreke at allmennhetens adgang til jakt og fiske i dag videreføres i finnmarksloven. Å sikre allmennhetens adgang er en viktig sak for Arbeiderpartiet i alle sammenhenger. Det har også vært vektlagt i denne saken. Arbeiderpartiet legger altså til grunn at den loven vi vedtar i dag, viderefører den adgang til jakt og fiske som allmennheten fram til nå har hatt.

Nå begynner en ny tid for Finnmark. Grunnlaget for en vellykket forvaltning av ressursene i fylket blir nå lagt. For det kommende styret for Finnmarkseiendommen vil det være viktig å vite at et stort flertall på Stortinget står bak denne loven.

Jeg vil avslutningsvis si at det har vært viktig for Arbeiderpartiet at en ny finnmarkslov skulle være så klar og så ubestridelig i samsvar med folkeretten at den ville stå seg i historiens lys. Det mener jeg at dagens lovvedtak vil gjøre.

Steinar Bastesen (Kp) [13:00:50]: Finnmark skal fortsatt være under norsk statlig kontroll. Vi går imot finnmarksloven fordi vi tar folk på alvor. Derfor skal jeg garantere at Kystpartiet vil stemme imot finnmarksloven når den skal stemmes over her i Odelstinget.

Jeg vil si meg enig med ordføreren i Måsøy, Ingalill Olsen fra Arbeiderpartiet, når hun i et innlegg i Altaposten hevder at det er «forakt for folk» når flertallet i Finnmark fylkesting ikke tar hensyn til at 11 000 finnmarkinger har underskrevet oppropet mot finnmarksloven. Hun skriver videre at underskriverne representerer 20 pst. av de stemmeberettigede, noe som utgjør 40 pst. av dem som avgav stemme ved siste valg.

Vi kan være enig eller uenig i hvordan forslaget til lov til slutt er blitt, men å framstille det som et historisk øyeblikk er en underlig oppfatning av demokratiet. Aldri har vi sett en slik folkebevegelse og et slikt engasjement i Finnmark. Våre fylkestingspolitikere brydde seg ikke om det. Det er en ganske grei beskjed at 11 000 personer underskrev. De vil ha stemmene, men de bryr seg ikke om hva de mener. Jeg er enig med henne. Flertallet på fylkestinget brydde seg ikke om de 11 000 underskriftene. Men det gjorde Kystpartiets representant, og det gjør Kystpartiets stortingsrepresentant her. Stortingsflertallet, regjeringsspartiene og Arbeiderpartiet, bryr seg ikke om at 40 pst. av Finnmarks stemmeberettigede har protestert mot loven.

Stortingsflertallet mener at finnmarkingene er feilorientert og desorientert. De mener at finnmarkingene ikke har forstått saken. Det kan godt hende det er riktig. For hvordan skulle finnmarkingene og andre få tak i informasjon om finnmarksloven? Ikke engang fylkestingsrepre-

sentantene fikk all informasjon om saken før kvelden før saken kom opp i fylkestinget i Finnmark. Først da fikk Kystpartiets fylkestingsrepresentant dokumentasjon på mer enn 100 sider til gjennomlesning. Komiteen på Stortinget har gjennom hele prosessen unntatt saken fra offentligheten. Da blir det lite relevant å hevde at finnmarkingene ikke forstår eller vet hva saken dreier seg om.

På bakgrunn av denne merkelighet har representantene Storberget, Helleland og Marthinsen gått ut i avisene, slik de gjorde i Dagbladet sist søndag, og hevdet at motstanderne framsetter usannheter, og anklager dem for å villede debatten.

Ordfører Ingalill Olsen fra Arbeiderpartiet tar situasjonen på kornet når hun skriver:

«Vi har sett ekstremistiske utslag knyttet til Finnmarksloven som at sametingspresidenten har krevd samisk eiendomsrett til hele Finnmark».

Videre:

«Ingen tar til motmæle når samiske representanter trakasserer andre. Sannsynligvis fordi de ville blitt kalt rasister alle sammen.»

Jeg er enig med henne. For hva skjer med dem som avviser finnmarksloven fordi den legger opp til en forskjellsbehandling ut fra etnisitet?

Representantene Storberget, Helleland og Marthinsen er ute i avisene og kaller argumentasjonen for samehets. Representantene for Sametinget kaller kritikerne for rasister. Realiteten er jo den motsatte. I denne saken er det samene, Storberget, Helleland og Marthinsen som oppfører seg udemokratisk mot finnmarkingene når de vil ha Odelstinget til å vedta denne loven, som finnmarkingene oppfatter som et overgrep mot Finnmarks befolkning.

Ingalill Olsens holdning står i kontrast til Arbeiderpartiets finnmarksrepresentant Karl Eirik Schjøtt-Pedersen. Han er såre fornøyd. Han mener at advokat Geir Haugen, som i flere tiår har ført en rekke saker for å sikre samiske rettigheter, ikke minst når det gjelder reindriftsnæringen i Finnmark, tar feil når han mener at finnmarksloven vil føre til at det på løpende bånd vil komme krav om privat eiendomsrett over store deler av Finnmarksvidda. Haugen, som advokat for reindriftssamene, mener kort og godt at de rettmessige eierne får hele Finnmark. Hvordan kan han si noe som bryter så fundamentalt med hva talspersonene for finnmarksloven sier?

Haugen tror at vi vil oppleve at det reises en rekke saker for Finnmarkskommisjonen i kjølvannet av finnmarksloven. Han er helt sikker på at vi om noen år vil ha et helt annet eiendomskart i Finnmark enn i dag. Der stater i dag er grunneier – og det er de samme områdene som Finnmarkseiendommen er tiltenkt å overta – vil nye grupper eller enkeltpersoner sikres eiendomsretten.

Det vil melde seg en rekke lignende krav fra ulike områder av Finnmark, slår Haugen fast. Men ifølge Schjøtt-Pedersen har nok heller ikke denne rutinerte og erfarne rettighetsadvokaten forstått hva saken dreier seg om.

Jeg mener at Stortinget vil innføre en etnisk lov med utgangspunkt i feil oversettelse av begrepet «indigenous people» i ILO-konvensjon nr. 169, en lov som vil sende Finnmark ut i et kaos av konflikter og rettssaker, og som

vil ende med at allmenningen i Finnmark blir privatisert. Derfor vil jeg stemme imot finnmarksloven.

Presidenten: Presidenten vil bare bemerke til representanten Bastesen at uansett om man refererer til eller siterer fra aviser eller annet, har presidenten en oppfordring om ikke å bruke ordet «rasist», verken i denne debatten eller i andre debatter.

Statsråd Erna Solberg [13:06:35]: Denne saken dreier seg også av og til om å diskutere demokratisyn. Er demokrati synonymt med flertallsstyre? Nei, det er iallfall ikke tilstrekkelig i et demokrati at en har et såkalt flertallsstyre. En må alltid sørge for at en har mindretallsrettighetene på plass, de individuelle rettighetene på plass, og at det er grenser for hva flertallet kan gjøre overfor mindretallet. Og i noen sammenhenger, som i sistnevnte talers innlegg, kunne det være grunnlag for å understreke at demokrati er mer enn bare at flertallet bestemmer.

Dette er, som mange har sagt før meg, en historisk dag, i form av at samenes rett til land og vann og avklaringen av rettsforholdene som har ligget som en uløst knute siden vi fikk både Sametinget og grunnlovsbestemmelsen på 1980-tallet, i dag finner en løsning, en løsning som et flertall i fylkestinget har sagt ja til, en løsning som Sametinget har sagt ja til, en løsning som et bredt flertall av norske politiske partier kommer til å si ja til.

Det er da ikke slik at alle har fått gjennomslag for alt. Det er ikke slik at Sametinget har fått gjennomslag for alt de har ønsket. Det er ikke slik at fylkestinget har fått gjennomslag for alt de har ønsket. Det er heller ikke slik at Høyre eller Arbeiderpartiet eller andre partier som inngår i dette flertallet, har fått gjennomslag for alt de har ønsket. Hvorfor er det ikke slik? Jo, fordi dette nettopp preges av at man har laget et kompromiss basert på ulike innfallsvinkler til problemene og ulike standpunkter med hensyn til enkeltområder. Kompromisset i seg selv inneholder elementer som innebærer at alle kan stå for det, og at det er bærekraftig over tid.

Det er derfor ikke mulig å si verken at dette er en etnisk lov, eller at spesielle grupper har fått gjennomslag for sine saker. Dette er en lov som skal skape gode, balanserte styringsforhold i Finnmark fremover, og som legger grunnlaget for å gjøre det innenfor de folkerettslige forpliktelsene som dette landet har påtatt seg. Vi kan godt ta en diskusjon om vi skulle ha påtatt oss disse eller ikke. Regjeringen har i sin maktutredning invitert til en debatt om i hvor stor grad vi skal ta inn over oss nye konvensjoner og lovfeste nye rettigheter. Men det interessante er at enkelte av de partiene som i debatten har satt spørsmålsteget ved dette, er de som har vært mest glade i å inkorporere nye, internasjonale lover og regler i norsk lovgivning.

Etter min mening er det noen problematiske ting som har skjedd i denne prosessen. Overfor de grupper som synes det har vært mye hemmelighetskremmeri, og at det har vært vanskelig, skal jeg innrømme at dette har vært en vanskelig prosess. Jeg er imponert over hvordan justiskomiteen i Stortinget har klart å bære frem saken på en måte

og i en arbeidsform som er helt uvant og lite tilpasset de formene for arbeid som Stortinget normalt har. Når komiteer i Stortinget har et ansvar for å drive forberedende komiteearbeid og forhandlingene i komitesammenheng er lukket, er det vanskelig å tilpasse dette til de konsultasjoner og de tradisjoner man gjerne ønsker å ha og følge for at prosessene skal være åpne.

Jeg synes justiskomiteen har gjort et godt arbeid. Jeg synes derimot at det er grunn til å sette spørsmålsteget ved hvordan enkelte partier har forsøkt å bruke det faktum at noen har tatt på seg lederrollen når det gjelder å legge frem løsninger, til et partipolitisk spill, og ikke selv har vist sine løsninger i denne prosessen. Et av de problemene som har oppstått i konsultasjonsarbeidet, er at både saksordføreren og det største opposisjonspartiet har vært åpne opposisjoner, mens andre partier har valgt å ikke være det. Det har bidratt til at diskusjonen har blitt vanskelig. Det har bidratt til at man ikke har tatt på seg ansvar som leder for prosessene, og det har bidratt til at denne debatten har blitt betydelig mer usunn enn den kunne ha vært, også i Finnmark.

Basert på den prosessen som har vært, er det klart avdekket at det er viktig at det er Regjeringen som starter arbeidet og fører konsultasjoner. Vi har laget et regelverk for konsultasjoner mellom staten og Sametinget om saker som berører samiske interesser. Det er en avtale undertegnet av undertegnede og Sametinget og sametingspresidenten, og Sametinget skal ha den til behandling og endelig tilslutning senere. Den skal gi oss et bedre rammeverk for oppfølgingen av det arbeidet som justiskomiteen på mange måter har vært en pilot for. I den sammenhengen er det viktig at vi finner frem til konsultasjonsformer som ikke skaper avstand til andre grupper som er berettiget til å bli hørt i de samme prosessene. Det blir også en jobb å gjøre fremover.

Regjeringen har bidratt med sin tilslutning til at loven burde bygges ut med en aktiv identifisering av gjeldende rettsforhold, av hensyn til folkeretten, men også til beste for alle dem som har opparbeidet seg selvstendige rettigheter i Finnmark, uavhengig av kulturell og etnisk bakgrunn. Det er ikke slik at det med denne loven gis noen nye rettigheter, det er spørsmål om en prosess for å identifisere rettigheter som eksisterer, og som det er bra å få avklart.

Stortinget har bidratt med konstruktive konsultasjoner og ved at regjeringspartiene og Arbeiderpartiet har samlet seg i justiskomiteen om en felles innstilling, som igjen gir grunnlag for at både fylkestinget og Sametinget har gått inn for at loven nå bør vedtas. Det er vesentlig at det ikke er tvil om dette, fordi det er disse folkevalgte som sammen får ansvaret for den nye Finnmarkseiendommen, for å bære de vedtakene vi skal fatte nå, fremover i en god og samarbeidsrettet ånd.

Loven om Finnmarkseiendommen åpner for et samarbeid i fylket, både om næringsutvikling og om ressursforvaltning. Som sameiere – jeg har lyst til å understreke at det er det de blir – av mesteparten av grunnen i fylket, får både Sametinget og fylkestinget en ny rolle, som åpner for store muligheter. Finnmarkingene blir herre i eget hus.

(Statsråd Solberg)

Men de får også en oppgave med å leve opp til dette, for det er klart at på noen områder vil det bli interessekonflikter som man må finne gode løsninger på.

Staten går ut av sin grunneirolle, men har fortsatt et ansvar for at folkerettslige forpliktelser overholdes, og for at ressurser forvaltes i tråd med nasjonal politikk og lovgivning. Innenfor disse rammene gis det likevel store muligheter for verdiskaping som Finnmarkseiendommen kan bidra vesentlig til. Nå får finnmarkingene selv utfordringen å utnytte grunnen slik at verdier skapes, og at disse forblir i Finnmark. Allmennheten utenfor Finnmark får en lovfestet adgang til jakt og fiske på linje med det som har vært praksis hittil.

Det har vært mye diskusjon om identifiseringen av eksisterende rettigheter. Jeg har lyst til å understreke at det er for å oppfylle folkerettslige forpliktelser at vi setter i gang en slik prosess. Men jeg blir litt forbauset når jeg i debatt i Finnmark opplever at folk langt ute på venstresiden synes at det er mye greiere med dagens ordning, hvor man har kostbare og dyre prosesser overfor rettsvesenet – altså at det er bare de rike i Finnmark som skal ha mulighet til å få identifisert sine rettigheter, fordi de har råd til å kjøre prosessen, mens andre ikke skal få det. Da blir jeg litt forbauset over at det på en måte fremstår som et politisk og prinsipielt standpunkt.

Disse identifiseringene av eksisterende rettigheter foregår på grunnlag av nasjonal rett. Identifiseringen skjer ikke på grunnlag av folkerettslige forpliktelser, men på grunnlag av vår nasjonale rett, og kommer til å gjelde samer og alle andre finnmarkinger på lik linje. Det er bruken som skaper en selvstendig rett, ikke hvem brukeren er. På grunnlag av ny rettspraksis er det grunn til å forvente at det kan bli fastslått atskillige selvstendige bruksrettigheter på Finnmarkseiendommens grunn, men det er lite trolig at det skjer noen sterk oppdeling av eiendomsrett til mesteparten av utmarksarealene i fylket.

Jeg har lyst til å understreke at det er viktig for oss å ta vare på disse mindretallsrettighetene, og det er altså alder tids bruk som er prinsippet, et prinsipp som har vært i norsk lovgivning lenge. Jeg har vært forbauset over deler av SVs fløtting med ønsket om å la disse mindretallsrettighetene undergå en folkeavstemning. I så måte synes jeg venstrepopulismen og høyrepopulismen noen ganger har truffet hverandre i denne debatten for å utnytte grunnlaget for at det er engstelse med hensyn til hvilke endringer som skjer.

Loven er også utformet slik at Finnmarkseiendommen som grunneier skal ta hensyn til brukernes interesser og behov, slik at ingen skal føle seg tvunget til å fremme krav om selvstendige rettigheter. Det blir lagt merke til internasjonalt at finnmarksloven er blitt til gjennom konsultasjoner, og at den har fått tilslutning fra et enstemmig sameeting og et stort flertall i fylkestinget. Et bredest mulig flertall i Stortinget for loven vil være en bekreftelse på at vi i Norge har lyktes med noe som er vanskelig i mange andre land: å sikre urfolks rettigheter til grunn og tradisjonell bruk på en rettferdig måte, som åpner for ny verdiskaping til beste for alle i Finnmark.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per Sandberg (FrP) [13:16:25]: Det er selvfølgelig en grunnleggende misforståelse hvis statsråden tror at en folkeavstemning skulle ha det formål å finne mindretallsrettigheter i Finnmark. Det skal de ordinære domstolene selvfølgelig avgjøre. Det en folkeavstemning måtte være klarert for, var hvorvidt denne nye loven, finnmarksloven, som ligger til behandling i dag, var den riktige. Det er jo litt interessant, for jeg hørte tidligere i dag at justisministeren på en måte avviste folkeavstemning med den grunnelse at en folkeavstemning aldri måtte kunne komme til å stå over den lovgivende forsamling. Jeg vil gjerne høre hvorvidt kommunalministeren deler justisministerens syn på folkeavstemningen og de føringene folkeavstemningen eventuelt måtte gi.

Så ser jeg at statsråden er opptatt av demokrati. Folkeavstemning alene er ikke demokrati. Men min utfordring til statsråden er: Er det demokrati at den etniske idé settes over den demokratiske idé? Er det demokrati at de som står i samemanntallet, blir mer verdt enn de som står utenfor? Er det demokrati at Finnmark vil bli styrt av to sentralmakter, én i Oslo, Stortinget, og én i Karasjok, Sameetinget?

Statsråd Erna Solberg [13:17:49]: Nå er det slik at kravet om en folkeavstemning i Finnmark har fremkommet fra en aksjon som kaller seg «Nei til privatisering av Finnmarksallmenningen», og som altså ikke har utgangspunkt i spørsmålet om å stemme over loven om Finnmarkseiendommen, men i en folkeavstemning hvor grunnlaget er å si nei til identifisering av de rettigheter som allerede eksisterer på eiendomsiden.

At det kan være mulig at det er noe annet Fremskrittspartiet mener vi skal ha folkeavstemning om, er et annet spørsmål. Men den debatten som har pågått i Finnmark, har dreid seg om spørsmålet om identifisering først og fremst. Og det spørsmålet, synes jeg, er klart å frata et mindretall rettigheter i vårt samfunn. Dette er rettigheter som vi har anerkjent i hele Sør-Norge. Det er rettigheter som vi har anerkjent i store deler av de gjennomgangene vi har hatt med hensyn til hvem som har bruksrettigheter og eiendomsrettigheter knyttet til arealer i alle andre fylker. Men det har altså ikke vært gjort i Finnmark, og det er på tide at vi gjør det, både fordi det er en del av våre folkerettslige forpliktelser, og også rett og slett fordi det er på tide å få vekk alle disse tvilsspørsmålene og komme i land med en skikkelig forvaltning også i Finnmark.

Olav Gunnar Ballo (SV) [13:19:17]: Jeg kjenner godt til aksjonene fra Finnmarks befolkning. Det er ikke primært et krav om en folkeavstemning, men det er primært et krav om å endre forslag om lovendringer som er kommet inn fra regjeringspartiene, og som skaper usikkerhet om det framtidige eierforholdet til grunnen i Finnmark. Det har regjeringspartiene selv forårsaket. Trond Helleland sa til Aftenposten den 11. mars:

«Vi snakker om en normalisering av eiendomsforholdene i Finnmark. Det er ikke naturlig at staten skal eie 96 prosent av grunnen i et fylke.»

Da signaliserer jo Høyre at de ikke ser noen fare med denne privatiseringen. Det fulgte Sven-Roald Nystø opp med å si at han «ser ikke noe galt i at eiendomsretten i Finnmark blir privatisert».

Den type reaksjoner i en befolkning er sunne reaksjoner, ikke mot det samiske, men en frykt for å miste et felleseie som man har skjøttet på en bra måte, og som har vært en vesentlig kvalitet ved å bo i Finnmark. Jeg må si at jeg er overrasket over i hvor liten grad regjeringspartiene har tatt på alvor den type reaksjoner. Det å bagatellisere at så mange reagerer så kraftig på det, burde regjeringspartiene ikke gjøre, for man er avhengig av den støtten når dette skal fungere i framtiden.

Statsråd Erna Solberg [13:20:36]: Hvis det er slik at det har vært et felleseie som har vært skjøttet godt over lengre tid, betyr det at alle de som har tatt del i felleseiet, har etablert bruksrettigheter, eller at det ikke går an å hevde individuelle eiendomsrettigheter knyttet til det.

Jeg synes debatten om konsekvensen av dette har vært et samrøre av venstresidepropaganda mot såkalt privatisering, om hva eiendomsrettigheter og bruksrettigheter egentlig dreier seg om, og hva det kan komme til å bety for Finnmark. Det har selvfølgelig hatt et visst etnisk islett. Man kan bare lese oppslagene, avisinnleggene o.a., som sier at nå er det samene som skal få alle rettighetene. Til tross for at dette er en etnisk nøytral lov, så ser man at det har vært spilt på de forholdene. Vi må ikke lukke øynene for at det har vært spilt på det.

Jeg synes at det er rart at representanten Ballo har vært med på dette spillet. Jeg synes det er rart at ingen i SV har stått mer rakrygget når det gjelder de prinsippene de nå skal stemme for – med en subsidiær stemmegivning, har jeg skjönt. Det forbauser meg litt, for jeg synes det ligner mer på Fremskrittspartiet enn det ligner på SV.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Per Sandberg (FrP) [13:22:07]: Bare for å prøve å rette opp noe av det som statsråden svarte på i min replikk, når det gjaldt den aksjonen som ønsker folkeavstemning i Finnmark: I VG i dag står det klart og tydelig hvilke krav, hvilke forutsetninger og målsettinger denne aksjonen hadde. I de fem fremste argumentene *mot* lovforslaget pekes det på:

«1: Loven legger til rette for en omfattende privatisering av land og vann i Finnmark.»

Det var riktig det statsråden var inne på. Men i punkt to sa initiativtakeren til aksjonen:

«2: Den etniske idé settes over den demokratiske idé.

3: De som står i samemantallet, blir mer verdt enn dem som står utenfor.

4: Finnmark vil bli styrt av to sentraltmakter; en i Oslo (Stortinget) og en i Karasjok (Sametinget).

5: ILO-konvensjonen om stammefolk og urfolk vil gå foran formuleringer i finnmarksloven.»

Så denne aksjonen var mer omfattende enn det statsråden prøvde å gi antydninger om. I Fremskrittspartiet deler vi disse bekymringene, og vi deler dem i særdeleshet når Ragnhild Nystad uttaler i samme avis – i punkt 5 i hennes fremste argumenter *for* forslaget:

«Lovprosessen fører også til at statlige institusjoner i større grad må konsultere Sametinget om saker som angår Finnmark.»

Da er vi inne på det grunnleggende for at Fremskrittspartiet er kritisk til loven. Jeg har hørt at mange har snakket om at dette er historisk. Ja, det er historisk i den forstand at vi aldri har tatt så store grep i forhold til å gi rettigheter, selv om statsråd Solberg faktisk påpekte at her er det ikke snakk om å gi noen nye rettigheter. Det er ikke snakk om at det gis noen nye rettigheter, det er et spørsmål om en prosess for å identifisere rettigheter som eksisterer, sier statsråd Solberg. Da er spørsmålet mitt: Hvorfor skal vi ha en så omfattende prosess for å finne hvem som har rettigheter i Finnmark? Jo, det er med bakgrunn i at det har vært usikkerhet og konflikter i Finnmark i lang tid. Jeg tror ikke at de konfliktene vil bli mindre av at vi oppretter flere institusjoner for å lete etter konfliktene. Dessuten er det slik at vi har alminnelige domstolsprosesser, hvor man med letthet kunne ha funnet fram til de enkeltes rettigheter i Finnmark.

Jeg vil gjenta: Jeg tror – og det er ingen som har tilbakevist det heller – at det at finnmarksloven ligger på bordet her i dag, har bakgrunn i én eneste ting, og det er å finne rettigheter for et mindretall i Finnmark, altså samene. At vi bruker så store prosesser og så mange grep for å lete fram rettigheter til vann og land osv. i Finnmark for en gruppe på etnisk grunnlag, synes Fremskrittspartiet i seg selv er meget bekymringsfullt. Selv om flertallet gang på gang skjuler seg bak folkeretten og bak ILO-konvensjonen, er det jo ikke slik at det bør være det eneste riktige.

Jeg registrerer i VG – også i dag – at representanten Storberget faktisk peker på det:

«For Ap er det viktig å styrke urfolks rettigheter. Vi vil at Norge skal være et foregangsland i arbeidet med urfolks rettigheter.»

Men det er ikke noe som sier at Norge blir mer foregangsland for urfolk etter vedtaket av denne loven.

Kommunalkomiteen hadde for ikke så lenge siden et lengre opphold i Canada. De har ikke ratifisert ILO-konvensjonen. Jeg regner med at Canada ivaretar folkeretten på akkurat samme måte som Norge, men det er ikke noen som har kritisert Canada for det. I Canada hadde urfolkene samme muligheter som folk flest i landet. Den eneste forskjellen og det eneste de gjorde i Canada når det gjaldt urfolks rettigheter, var at de lot urfolk være med der prosessene ble gjennomført. Det ble nærmest avvist av urfolk selv i Canada, de ville ikke ha prosesser for egne rettigheter, egne domstoler og egne styreforhold. De ville ha demokratiske prosesser for å finne fram til samme rettigheter som folk flest.

Det er det som er grunnlaget for Fremskrittspartiets kritiske syn på den loven som ligger til behandling. Jeg tror at konfliktene ikke vil bli mindre i framtiden med

denne loven, men kanskje de blir løftet opp, slik at vi får synliggjort dem.

Einar Steensnæs (KrF) [13:27:34]: Det er både en historisk og en gledelig begivenhet som nå legger til rette for en forvaltning av Finnmarkseiendommen, som blir en klar lokal og regional forvaltning.

Folkeretten er viktig, men den er ikke noe å skjule seg bak. Folkeretten er forankret både i det regionale forhold til Finnmark fylkesting og i Sametinget. Derfor er alt snakk om demokrati vel ivarettatt for alle dem som måtte være opptatt av det demokratiske ved lovforslaget.

Et viktig hensyn bak finnmarksloven er næringsutvikling i Finnmark. Finnmark er et fylke med enorme ressurser og et stort potensial for vekst og utvikling. Den avklaring av forvalteransvar og rettigheter som finnmarksloven gir, legger til rette for investering og entreprenørskap i fylket. Det er imidlertid viktig at næringsutviklingen skjer ut fra et prinsipp om bærekraft, og at miljøhensyn tillegges betydelig vekt.

Næringsutvikling i Finnmark vil i en del tilfeller fordra aksept for endret bruk av utmark. Avveiningen mellom f.eks. etableringen av et steinbrudd og hensynet til reindriften vil kunne bli vanskelig, og i en del tilfeller vil nok reindriftsinteressene veie tyngst. Men det er viktig for meg å påpeke at finnmarksloven ikke gir samene og Sametinget noen nektingsrett i saker som gjelder endret bruk av utmark.

I saker der det er stor uenighet om hvorvidt man skal tillate endret bruk av utmark, har samene på visse vilkår fått et utsettende veto. Saken kan kreves forelagt for Sametinget til uttalelse dersom to representanter i Finnmarkseiendommens styre begrunner sin motstand med hensynet til samiske interesser. Men den endelige avgjørelsen treffes i styret eller av Kongen.

Jeg har for min del likevel stor tro på at man gjennom drøftinger og forhandlinger finner fram til konsensusløsninger. Finnmark vil ikke være tjent med steile fronter!

Finnmark har også store muligheter innen turistnæringen. Fylkets fantastiske natur, kultur og jakt- og fiskemuligheter utgjør en viktig inntektskilde for fylket.

Allmennhetens rettigheter i Finnmark har vært mye debattert under arbeidet med finnmarksloven. Når regjeringens partiene og Arbeiderpartiet ble enige om å ta henvisningen til «allmennheten» ut av lovens formålsparagraf, var dette fordi finnmarksloven særlig skal regulere hensynet til innbyggerne i fylket og hensynet til samiske forhold.

I § 25 reguleres allmennhetens rettigheter til naturressurser i fylket. Her gis allmennheten rett til jakt og fangst av småvilt, fiske i vassdrag med stang og håndsnøre og plukking av multer. I innstillingen står det klart at flertallet med dette forutsetter at allmennhetens muligheter for jakt og fiske i Finnmark videreføres tilsvarende dagens praksis.

Allmennhetens muligheter til jakt og fiske i Finnmark vil være en viktig inntektskilde for fylket også i framti-

den. Dette sikrer ikke minst at også vi «søringer» f.eks. fortsatt skal kunne glede oss over laksefiske i Altavassdraget.

Loven har særlige regler om fordeling ved ressursknapphet. Det vil ikke være mulig for Finnmarkseiendommen å forbeholde rypejakt for fylkets innbyggere. Dersom det skulle oppstå behov for å regulere uttaket av ryper, skal det skje på en måte som tar hensyn til alle relevante grupper – også folk som bor sør for Sinsenkrysset.

Under arbeidet med loven har både Finnmark fylkesting og Sametinget argumentert sterkt for at finnmarkingenens rettigheter i sjøen måtte reguleres i finnmarksloven. Det kan ikke utelukkes at det foreligger føringer både i folkeretten og i norsk rett for å ta særlige hensyn til fisket i sjøsamiske områder i utformingen og praktiseringen av fiskeriforvaltningen. I forhold til dagens aktuelle situasjon er det imidlertid ikke utredet konkret hvordan disse hensyn mest effektivt og hensiktsmessig kan ivaretas i den løpende fiskeriforvaltning.

Kristelig Folkeparti stiller seg imidlertid bak forslaget om å be Regjeringen foreta en utredning av samers og andres rett til fiske i havet utenfor Finnmark. Vi ber også om at man utreder og vurderer muligheten for minimumskvote for båter under ti meter. En sak om dette bør etter Kristelig Folkepartis mening komme til Stortinget så snart som mulig.

Finnmarksloven er en lov preget av optimisme og tro på at samarbeid til felles beste er mulig – ikke minst i Finnmark.

Jeg er sikker på at Finnmark fylkesting og Sametinget vil velge representanter til Finnmarkseiendommens styre som har vilje og ønske om å dra i flokk. Jeg ønsker med dette styret lykke til med et svært viktig arbeid!

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [10:32:42]: Dette er en stor dag for Finnmark! Finnmarks befolkning får rett til å styre over størstedelen av grunnen i eget fylke.

Da Regjeringen la fram sitt forslag til finnmarkslov for over to år siden, skapte det sterke reaksjoner i Finnmark. I indre Finnmark var reaksjonene sterke på at Regjeringens forslag etter manges mening ville åpne for at 400 mill. innbyggere i hele EU/EØS-området skulle ha de samme rettigheter som folk i Finnmark. Utenfor det samiske kjerneområdet var reaksjonene sterke på at Regjeringen foreslo at Sametinget og fylkestinget skulle ha like stor innflytelse i disponeringen av landområdene, også i kommuner hvor det er svært få som er registrert i sameinntallet.

I Finnmark har vi et svært nært forhold til naturen rundt oss, og vi har en sterk rettferdighetsfølelse, en sterk fellesskapsfølelse. Vi vil ikke ha det systemet som er på Østlandet, hvor private grunneiere rår over grunnen, og hvor en må spørre først den ene grunneieren om lov til å bruke utmarka, og deretter den neste. Jeg er derfor glad for at tusenvis av finnmarkinger har sagt klart fra at vi ikke ønsker en privatisering av grunnen i Finnmark. Vi vil ha en mest mulig enhetlig og felles forvaltning av grunnen. Det er det Arbeiderpartiet har kjempet for hele tiden. For Arbeiderpartiet er det helt uaktuelt å gi særfordeler til

en etnisk gruppe. Vi vil ha ett Finnmark for hele fylkets befolkning. Men ved å ivareta hensynet til *hele* befolkningen i fylket ivaretas også hensynet til den samiske befolkningen.

Det er i hovedsak tre årsaker til at vi trenger en ny lov for grunnforvaltningen i Finnmark.

Den viktigste er at finnmarkingene selv skal kunne råde over grunnen. Hvorfor skal lokalbefolkningen i mange andre lokalsamfunn kunne styre over sine allmenninger, mens grunnen i Finnmark skal bli styrt av staten?

Den andre er at eiendomssituasjonen er uklar. Da staten i sin tid erklærte seg som eier av grunnen, sa man at finnmarkingenes tidligere bruk ikke gav grunnlag for rettigheter. Det gjaldt bl.a. den samiske befolkningens tradisjonelle bruk. I dag oppfattes retten på en annen måte. Høyesteretts forståelse av norsk rett er endret. Folkeretten er endret, eller for å si som Regjeringen, det er etter gjeldende rett «vanskelig å konkludere sikkert med at statens eiendomsrett kan opprettholdes fullt ut».

For det tredje: Folkeretten slår fast at et urfolk har rett til innflytelse over disponeringen av grunnen i områder som de tradisjonelt har benyttet. Og la meg med en gang rydde unna en vanlig misforståelse. Urfolk betyr ikke at samene nødvendigvis kom før de andre nordmennene. Urfolk betyr et eget folkeslag som er i mindretall, og som var til stede i området før grensene mellom landene ble trukket. Det er derfor liten tvil om at eiendomsforholdene må avklares. Det kunne i prinsippet ha skjedd ved at saken ble lagt fram for Høyesterett, som bestemte hvordan Finnmark skal styres. Men det er ingen god løsning, særlig ikke for dem av oss som ønsker en enhetlig styring i Finnmark. Da må det være bedre å komme fram til en helhetlig løsning gjennom lovgivning.

Det er sannsynlig at eventuelle rettigheter opparbeidet gjennom tradisjonell samisk bruk er sterkest i de indre strøk av fylket. Enkelte har derfor foreslått å dele forvaltningen av grunnen i Finnmark i to. Det er Arbeiderpartiet uenig i. Det er viktig at folk i Finnmark behandles mest mulig likt over hele fylket. Arbeiderpartiet har derfor vært helt klar på at vi ønsker én eiendom og én forvaltning. Vi har også gått imot et system som bygger på egen styring i enkelte bygder.

Rettighetene til grunnen i Finnmark er ikke identifisert. Etableringen av Finnmarkseiendommen bygger på en forventning om at det kan være enkelte slike rettigheter knyttet til tradisjonell samisk bruk, og at disse er sterkest i Indre Finnmark. Dette gjør igjen at det er antatt at styringsorganet for Finnmarkseiendommen ikke kan være sammensatt slik at de samiske interessene kommer i mindretall i disse områdene.

Samerettsutvalget løste dette ved en modell hvor de foreslo at fire av styrets medlemmer skulle komme fra fylkestinget og fire fra Sametinget, og at lederskapet skulle gå på omgang. Regjeringen har på sin side foreslått en fordeling 3:3. Det betyr at vedtak ikke kan gjøres hvis alle representantene for fylkestinget har ett syn og alle representantene fra Sametinget har et annet syn. De tre fra Sametinget, eller alternativt de tre fra fylkestinget, kunne altså

da blokkere en beslutning de er uenig i. Dette er etter Arbeiderpartiets syn åpenbart uheldig.

Etter mitt syn må det legges avgjørende vekt på å ivareta prinsippene om flertallsstyre. Det burde normalt tilsi at flertallet i Finnmarkseiendommens styre ble valgt av et organ som representerer hele befolkningen i fylket. Jeg har imidlertid erkjent at dette må avveies mot de folkerettslige hensynene, særlig i det samiske kjerneområdet. Det er samtidig utenfor det samiske kjerneområdet – langs kysten av Finnmark – at denne prinsipielle konflikten er vanskeligst. I flere av kystkommunene står under 1 pst. av befolkningen i samemanntallet. For meg har det derfor vært et grunnleggende demokratisk spørsmål at styret for Finnmarkseiendommen må innrettes slik at *flertallet* av befolkningen også velger *flertallet* av dem som skal treffe beslutningene om endret bruk av utmark utenfor det samiske kjerneområdet. Jeg er derfor glad for å ha kunnet bidra til en styremodell som ivaretar både én felles forvaltning, hensynet til folkeretten og prinsippet om flertallsstyre så langt det er mulig, og samtidig bidrar til at det blir truffet beslutninger.

Norsk rett slår fast at hvis du har brukt en eiendom i lang tid, får du rett til å bruke den i framtiden. Ja, har du drevet så lenge at du faktisk har trodd at du eide området, brukt det som om du eide det, og den egentlige eieren ikke har hevdet sin rett, så kan du til og med – på visse vilkår – ha ervervet eiendomsretten. Dette er norsk lov. Den gjelder også i Finnmark, helt uavhengig av hvem som står som eier av grunnen. Alle partiene på Stortinget er selv sagt enige om at dette prinsippet skal gjelde selv om eiendommen overføres fra staten til Finnmarkseiendommen. Spørsmålet er hvordan eventuelle rettighetsspørsmål skal avgjøres. Det normale vil være å henvise slike spørsmål til domstolene. En annen mulighet er at de som mener at de har bruksrett eller eiendomsrett, skal kunne henvende seg til en kommisjon som prøver å avklare saken, før den eventuelt sendes videre i rettsvesenet.

En behandling av sakene gjennom en kommisjon vil bidra til ryddighet og enkelhet. I tillegg har staten etter folkeretten plikt til å identifisere hvor urfolk har rettigheter. Dette er selvfølgelig ikke en privatisering av Finnmark. Det etableres ikke en eneste rettighet som ikke allerede følger av norsk lov.

Er det så grunn til å frykte at det finnes mange slike eierrettigheter? Nei. I Troms og Nordland har en slik kommisjon vært i arbeid i årevis. I ett eneste tilfelle har det blitt slått fast eiendomsrett.

Styringsorganene i Finnmarkseiendommen er sammensatt nettopp for å ivareta at det *kan* knytte seg rettigheter til den tradisjonelle samiske bruken av grunnen i Finnmark. Rett nok fastslår folkeretten at urfolk har rett til innflytelse over disponering av grunn i områder de tradisjonelt har benyttet. Men slik innflytelse tilsier neppe alene et reelt styreflertall, slik Sametinget nå får ved endret bruk av utmark i Indre Finnmark. Dersom det skulle bli identifisert rettigheter knyttet til tradisjonell samisk bruk og forvaltningen av disse blir lagt utenom Finnmarkseiendommen, vil derfor et vesentlig premiss for organiseringen av Finnmarkseiendommen være borte.

Det er altså ikke mulig først å begrunne den styresamensetning som nå vedtas ut fra mulige ikke-identifiserte rettigheter, og så legge forvaltningen av påviste rettigheter til andre organer. Da rakner hele konstruksjonen. Jeg har forstått det slik at både Sametinget og fylkestinget ønsker én forvaltning for hele fylkets befolkning. Da forutsetter jeg at forvaltningen av eventuelle rettigheter som identifiseres, også legges til dette felles forvaltningsorganet. Også i denne sammenheng er Arbeiderpartiets styremodell den beste garantist for å holde forvaltningen av grunnen sammen i én forvaltning.

Etter mitt syn bør styret utøve sin virksomhet på en mest mulig ordinær måte. I sine vurderinger skal det avveie mange hensyn. Blant annet skal det legges vekt på hensynet til samiske interesser. Det er prinsipielt naturlig at det er Sametinget som – på vegne av den samiske befolkning – avklarer hvilke samiske interesser som skal vektlegges. Et mindretall i styret er gitt rett til å fremme mindretallsanke dersom de mener slike hensyn ikke er ivaretatt. Flertallet kan på sin side bringe spørsmålet inn for departementet. Det vil være åpenbart uheldig dersom styrets arbeid blir preget av bruk av mindretallsanke. Jeg har tillit til at styret sammensettes av fornuftige mennesker som i rimelig grad avveier ulike hensyn. Styremedlemmene bør samtidig pålegge seg selv en svært høy terskel for når mindretallsanke fremmes. Dette er én av de mekanismene som mange av oss er svært skeptiske til, og som må evalueres når ordningen har fått virke noen tid.

Den finnmarksloven som i dag vedtas, har ikke bare tilslutning fra et flertall i Stortinget, den har også flertall i Finnmark fylkesting og i Sametinget. Det er altså en lov som har støtte fra de organer befolkningen i Finnmark og det samiske folk har valgt til å representere seg.

Jeg konstaterer at med unntak av Fremskrittspartiet og Kystpartiet er det bred enighet om alle grunnprinsippene i loven. Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Venstre er alle enige om følgende:

- Det skal vedtas en finnmarkslov.
- Eiendommen skal overføres til befolkningen i Finnmark.
- Det skal være én felles forvaltning for hele fylket.
- De rettigheter som gjelder etter norsk lov, skal bestå.
- Det skal oppnevnes en kommisjon for å avklare private og kollektive eier- og bruksrettigheter.
- Sametinget skal ikke kunne nekte vedtak i eiendommens styre.
- Det skal gjelde regler om mindretallsanke.
- ILO-konvensjonen setter rammer for styrets arbeid.

Det burde derfor være grunnlag for en bred enighet om loven. Med bakgrunn i den tilslutning flertallsinnstillingen har fått både i Finnmark fylkesting og i Sametinget, er det en glede å kunne anbefale tilslutning til loven.

Linda Cathrine Hofstad (H) [13:43:33]: Debatten i dag om finnmarksloven er en historisk debatt. Det har vært en god debatt, men det har også vært en debatt preget av en del uklarheter. Fordi det i denne saken har vært så

mange uklarheter og feilopplysninger, var det viktigere enn noen gang at alle partier i dag gjorde det klart hvor de står i denne saken, og hva de ønsker for Finnmarks framtid. Det hadde jeg håpet på. Dessverre har ikke Sosialistisk Venstreparti bidratt til å klargjøre sitt standpunkt. Tvert imot, SV har i dag skapt større forvirring i denne saken. Det er ikke bare vi fra regjeringspartiene og Arbeiderpartiet som sitter med denne følelsen. Også SVs egne folk, SVs egne folk i Finnmark og en av SVs mest markante samiske skikkelser, Lene Hansen, sitter med denne følelsen i dag. Det er nettopp derfor Lene Hansen i dag melder seg ut av sitt eget parti. Hun melder seg ut av Sosialistisk Venstreparti i protest mot partiets håndtering av finnmarksloven. I dag uttaler hun til Nordlys at Kristin Halvorsen har vist en taushet og en unnfalighet som er svært skuffende. Hun mener videre at hennes partikamerat Olav Gunnar Ballo nærer opp under frykt og mistenkeliggjøring av samer og Sametinget.

Hun sier også i dette intervjuet:

«En ting er å være for urfolks rettigheter. En annen ting er konkret å gjøre noe.»

Uklarhetene Sosialistisk Venstreparti i dag har bidratt til, er flere. For det første bestemte de seg i dag for å stemme for loven. Det er jo i grunnen litt oppsiktsvekkende med tanke på at de er så imot loven slik som den ligger i dag. Det er også feil det representanten Thorkildsen uttaler, at SV aldri har blitt invitert til å delta i forhandlinger. Dette vet representanten så altfor godt selv. For det dette handler om, er at Sosialistisk Venstreparti i dag har hatt en historisk mulighet til å delta aktivt i disse forhandlingene, men åpenbart ønsker de ikke å ta ansvar, og de dekker seg nå heller bak et flertall når det er urfolks rettigheter som står på spill.

Det er trist å se at SV i en så viktig sak viker unna når ting blir vanskelige. Det er nemlig vår jobb som politikere å finne løsninger og å ta ansvar, selv når løsninger kan være upopulære og vanskelige for noen. Finnmarksloven er et viktig ledd i arbeidet med å avklare og sikre samenes rettsstilling. Et hovedprinsipp bak loven er likebehandling av alle som bor i fylket.

SVs og Fremskrittspartiets standpunkter innebærer at de ikke anerkjenner samer og andre finnmarkingers bruks- og eierrettigheter på linje med andre innbyggere i Norge. En slik diskriminering mener Høyre er helt uakseptabel.

I innstillingen til loven skriver SV:

«En finnmarkslov som oppleves som sterkt ubalansert og hvor store deler av befolkningen ikke føler seg godt ivaretatt, vil ikke styrke ILO-konvensjonen.»

Det er ikke bare Høyre som er skuffet over SV i denne saken. Sametingets visepresident, Ragnhild Nystad, uttrykte det på følgende måte i en av våre siste konsultasjoner:

«Men jeg konstaterer også at SV ikke vil avdekke urfolkets rettigheter fullt ut. Thorkildsen sa nettopp at man kun skal avdekke bruksrettigheter, og er det slik at folket med det skal henvises til domstolene? Skal urfolket henvises til domstolene for å få avdekket sine rettigheter? SV er uklar på dette med kommisjon, så

jeg konkluderer med at SV ikke anerkjenner urfolks rettigheter i det hele tatt.»

Finnmarksloven vil ivareta alle innbyggerne i Finnmark på en god måte, og det er ikke dekning for å karaktarisere loven som ubalansert. For regjeringspartiene er det dessuten viktig å påpeke at menneskerettigheter til vern for minoriteter er gitt nettopp for å beskytte mot overgrep fra majoriteten, og kan ikke avhenge av tilslutning fra den samme majoritet. Jeg har vanskelig for å forstå at SV ikke vil anerkjenne samenes rettigheter i tråd med dette grunnleggende prinsippet.

Eva M. Nielsen (A) [13:49:00]: Nå når Odelstingets behandling av finnmarksloven drar seg mot slutten, tror jeg vi kan oppsummere dagens debatt med at det har vært mange innlegg som har bidratt til å gi oss et historisk tilbakeblikk på bakgrunnen for loven, hvordan arbeidet med loven har utviklet seg, og ikke minst hvor konfliktfylt og følelsesladet deler av diskusjonen i Finnmark har vært.

I alle typer beslutninger er det viktig å ha oversikt over saken, både om historiske forhold og om de faktiske forhold i dag. I denne saken vet jeg med sikkerhet at vi ikke kommer videre ved å se bakover. I denne saken må vi se framover, og jeg vil derfor bruke mitt innlegg til å snakke om framtida for Finnmark.

Fra nå av vil finnmarksloven ligge som et av flere vesentlige elementer for den utvikling og den nyskaping finnmarksungdommen skal virkeliggjøre i årene som kommer.

Sentralt i et slikt utgangspunkt står det faktum at befolkninga i Finnmark har et svært nært forhold til naturen og til ressursene i fylket, til utmarksressurser der bruken har vært nedarvet gjennom generasjoner, uavhengig av om det gjelder fjellet, vidda, kystlandskapet, om det gjelder fisken i havet eller muldebær og mygg. Finnmarkingenes nærhet til naturen skal vi ha stor respekt for. Den er en del av vår identitet. Befolkninga i Finnmark, fylkets befolkning, som vi liker å si er en herlig cocktail av nordmenn, samer, kvener og russere, har alltid sett på grunnen og naturressursene i fylket som en felles ressurs, som vi ønsker å forvalte til beste for hele befolkninga. For Arbeiderpartiet har det vært viktig at befolkninga i fellesskap skal sikres retten til og styringa over grunnen og naturressursene i Finnmark.

Det blir i dette kreative, spenningsfylte fellesskapet vår ungdom skal videreføre de tradisjonsbundne basisnæringene som jordbruk, fiske og reindrift, og det er i dette kreative spenningsfeltet framtida skal skapes for mineralutvinning og for olje og gass i nord.

Men aller først har vi en stor jobb å gjøre. Det påhviler Justisdepartementet, i samarbeid med andre departementer, et stort ansvar for å utarbeide et informasjonsopplegg om realitetene i finnmarksloven, og det må være et informasjonsopplegg blottet for departemental språkbruk – et informasjonsopplegg som med enkle ord redegjør for realitetene i loven, som slår fast at allmennhetens rettigheter ikke er rokket ved, som sier at muldebær, jakt og fiske fortsatt er en allemannsrett. Det er dessverre blitt spredt så mye vond, negativ desinformasjon i denne saken at det

ville være uansvarlig å unnlate å gi befolkninga korrekt og lett tilgjengelig informasjon, det man i gamle dager kalte for folkeopplysning – rett og slett folkeopplysning.

De unge som på dette grunnlaget skal skape en felles framtid i Finnmark, har en soleklar rett. De må gis det aller beste utgangspunkt for å lykkes, og for å lykkes må alle etniske majoriteter og minoriteter ha samme rett, ha samme grunnlag og ha samme muligheter.

Mitt utgangspunkt i dag er forsoning, forbrødring og søstersolidaritet og kyst og innland hånd i hånd.

Fra Stortingets talerstol hilser jeg fylkestinget og Sametinget. Jeg ønsker Finnmark lykke til!

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Olav Gunnar Ballo (SV) [13:53:54]: SV presenterer i dag et gjennomgående, helhetlig lovforslag til en ny finnmarkslov, et forslag som på alle måter er klargjørende med hensyn til partiets syn. Det hersker ingen tvil om hva SV ønsker, og de som ønsker å finne ut av det, kan lese det, paragraf for paragraf, med kommentarer til hver paragraf, utarbeidet på en utmerket måte av partiets justispolitiske talskvinne. Den uklarhet man søker å skape, skapes av andre partier i den hensikt å så tvil om SVs syn. Det er ingen tvil om SVs syn!

Jeg må også si at det er ganske drøyt av justisministeren å gjøre spørsmålet om hvorvidt man skal vedta en kommisjon nå, eller om man skal sikre en demokratisk forankret høring for noe som Regjeringen opprinnelig ikke foreslo, til et spørsmål om for eller imot folkerett. Det vil jeg be om at justisministeren utdype, om han virkelig mener at forskjellen på om man forsvarer folkeretten eller ikke, er om man vedtar kommisjonen nå, eller om man sikrer at berørte instanser får anledning til å gi uttrykk for sitt syn.

Det er én ting som forbauser meg mye. Justiskomiteens flertall har gjennomgående brukt Graver og Ulfsteins betraktninger og lagt vekt på de krav de stiller til folkerett, og sier at det derfor er helt nødvendig å gjøre endringer i forhold til opprinnelig forslag. Men så ser man hva Utenriksdepartementets egne rådgivere har sagt. Carl August Fleischer skriver i sin rapport om Graver og Ulfsteins vurdering:

«Etter mitt syn er det ikke grunnlag for å trekke slike konklusjoner. Etter mitt syn er utkastet til Finnmarkslov godt innenfor det folkeretten, og spesielt disse traktatmessige forpliktelsene» – altså ILO-konvensjonen, med spesiell vekt på artikkel 14 – «krever. De premisser forfatterne anfører, og spesielt de oppfatninger de gir uttrykk for vedrørende ILO-konvensjonens Art. 14, er uholdbare på vesentlige punkter.»

Det man får fra Fleischer, er en gjennomgående slakting av de vurderinger som de to juristene har gjort. Det gjør han ikke fordi han ikke er opptatt av at man skal overholde folkerettens forpliktelser, men fordi han er opptatt av at man skal gjøre det på en balansert måte, slik at man ikke skaper konflikter i en befolkning og dermed også truer urbefolkningens rettigheter. Han skriver:

«Det primære burde være hva de reelle hensyn fører til, for så å få se om det virkelig skulle være slik at folkeretten utelukker en slik samlet og rimelig løsning – noe som i tilfelle må få den konsekvens at man må foreta en viss tilpasning av det som ellers skulle fremtre som den samlet riktigste og beste løsning.»

Det er det SV gjennomgående har gjort, og vi har gjort det på en slik måte at det er helt, helt urimelig å komme med påstander, slik som statsråden har gjort her i dag, om at SVs forslag ikke skulle være innenfor folkeretten. Jeg vil be statsråden om å presisere på hvilke områder han ut fra sine egne vurderinger og ut fra vurderingene fra Utenriksdepartementet mener at SVs forslag ikke er innenfor folkeretten.

Trine Skei Grande (V) [13:57:16]: Det er 25 år etter striden om utbygginga av Alta-Kautokeino-vassdraget at vi nå i dag behandler finnmarksloven. For meg personlig var Alta-saken kanskje den første politiske konfliktsaken jeg husker. Som tåring hadde jeg stor sympati for den jobben venstrefolkene gjorde da. Alta-saken la grunnlaget for et grundig utredningsarbeid om de samiske rettighetene gjennom Samerettsutvalget.

Bondevik-regjeringa la fram sitt lovforslag i april 2003. Etter det har det vært en grundig behandling, og det har vært mye debatt, ikke minst i Finnmark. Debatten har nå endt med et kompromiss mellom Arbeiderpartiet og regjeringspartiene som både et enstemmig sameting og et stort flertall i Finnmark fylkesting har sluttet seg til. Det er gledelig at også Senterpartiet støtter kompromisset, og at SV støtter det subsidiært. Venstre har merket seg at enkelte politikere har lettere for å støtte internasjonale konvensjoner prinsipielt enn å ta dem innover seg når konvensjonene skal implementeres i norsk lov.

Finnmarksloven er en milepæl for samer, samtidig som den ivaretar allmennhetens rettigheter til fiske, jakt og multeplukking. For Venstre, som var sterkt engasjert i Alta-kampen, er det et historisk vedtak som Odelstinget nå skal gjøre. Justisminister Odd Einar Dørum har mye av æren for at finnmarksloven nå kommer i havn. Han tok den fram, og med god hjelp av Kommunaldepartementet, medlemmer av justiskomiteen, særlig saksordfører Trond Helleland, fylkestinget i Finnmark og Sametinget kommer loven nå på plass.

For et lite parti som Venstre hadde det kanskje vært mer behagelig heller å dytte på denne saken og bry oss litt mer om lettvinne, populistiske saker uten vanskelige politiske avveininger og med enkle resonnement som man kan selge til tabloidmedia. Men når vi først har plassert en statsmann i statsrådsstolen, er det liksom ikke den måten det blir gjort på. Historien vil måle oss på jobben vi gjør i akkurat slike saker som denne. Ingenting som er virkelig viktig i politikken, er enkelt, og det er slike saker som denne som skiller klinten fra hveten.

I sin tid kjempet Odd Einar Dørum på Stortinget mot Alta-utbygginga. Nå kan vi i Venstre glede oss over at Alta-kampen tross alt ikke var forgjeves.

Steinar Bastesen (Kp) [14:00:13]: Alle finnmarkinger som ikke er reindriftssamer – det gjelder stort sett alle

finnmarkinger – mister mulighetene de har hatt til jakt og fiske helt siden samene kom og bosatte seg i Finnmark.

Sentralt i arbeidet med finnmarksloven står som kjent begrepet «indigenous» i ILO-konvensjon nr. 169. Hva med IWC-konvensjonen, CITES-konvensjonen og andre konvensjoner som Norge har ratifisert, men som vi etter hvert er imot? Hvorfor skal ILO-konvensjonen være så markant viktig i forhold til andre konvensjoner? Et viktig poeng for meg er at samene ikke hører inn under denne konvensjonen, fordi de er en assimilert og akseptert del av Finnmarks befolkning med allerede minst like store rettigheter som andre finnmarkinger.

Det er ikke hjemmel i ILO-konvensjon nr. 169 for å gi samer og personer med samiske aner i Norge rettigheter som ikke den øvrige befolkningen i Finnmark har. Vi i Kystpartiet mener at det i denne saken er konstruert opp rettigheter som ikke har grunnlag i internasjonal rett eller i historiske fakta. Vi er vitne til et lovverk som blir fattet på bakgrunn av en kollektiv dårlig samvittighet blant sentrale politikere og en virkelighet som ikke eksisterer. Derfor har store deler av Finnmark, uansett politisk tilhørighet, reagert så kraftig på finnmarksloven som de har gjort.

Loven er dirigert av aktivistsamer på jakt etter privat eiendomsrett og sentrale politikere som glemmer at det fins andre grupper av samer som ikke blir hørt, og innbyggere i fylket med minst like lange tradisjoner som samene.

Sjosamene, som det er tre ganger så mange av som reindriftssamer, er heller ikke tatt med i forarbeidet til loven. De er holdt utenfor, på samme måte som det store flertallet av Finnmarks befolkning, som ikke er reindriftssamer.

Konsekvensen av finnmarksloven blir følgende: Finnmark vil oppleve en brann av konflikter. Flere større advokatfirmaer i Oslo har allerede tatt strategiske beslutninger om å satse på å få oppdrag av partene i konfliktene som vil oppstå i kjølvannet av finnmarksloven. Vil noen her i salen si at advokatkontorene foretar en slik vurdering fordi denne loven er såpass god at den vil bli konfliktløsende?

Etter Justisdepartementets oppfatning kan ikke ILO-konvensjonens bestemmelser forstås som et krav om å gi eier- og besittelsesmuligheter til de områder som urfolk tradisjonelt befolker, slik man her legger opp til, men som talspersonene for loven nekter å erkjenne at man legger opp til.

Odelstinget må avvise den foreslåtte loven. Vi må finne andre og mer demokratiske og troverdige veier fram til en samlende nasjonal løsning på eiendoms- og forvaltningsproblematikken i Finnmark. Kystpartiet vil stemme nei til finnmarksloven!

For øvrig er Kystpartiet imot at Norge selges bit for bit.

Kristin Halvorsen (SV) [14:03:47]: Justisministeren tillot seg et historisk tilbakeblikk da han beskrev hvordan han selv var i salen og stemte imot at militære skulle settes inn i kampen om Alta-Kautokeino-vassdraget. Det var SV og Venstre og noen utbrytere fra Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet som den gangen stod imot. Og det er en historisk dag, fordi mye av den

urretten som da ble begått av flertallet i det norske storting mot den samiske befolkning, startet den prosessen som delvis avsluttes i dag ved å erkjenne de rettighetene som urfolk har i Norge.

Det er to hovedkonflikter. Kystpartiet og Fremskrittspartiet sier at de ikke vil ha noen finnmarkslov, dette til tross for at Fremskrittspartiet ratifiserte ILO-konvensjonen – antakelig med hue under armen, de trodde ikke det hadde noen konsekvenser. Det er en debatt som SV ikke er en del av. SV mener at vi skal ha en finnmarkslov, men vi er uenige i hvordan loven til syvende og sist ble balansert av stortingsflertallet. Det som har vært våre viktigste motforestillinger, har dreid seg om allmennhetens rettigheter, og det har dreid seg om ikke hvorvidt en kommisjon skal opprettes, men om hvorvidt saken skal på høring eller ikke. Som sådant ligger SVs standpunkt i dag hakket nærmere det som var Dørum's utgangspunkt da han la fram loven for to år siden, med den endring at SV også mener at det skal opprettes en kommisjon som skal utrede eksisterende rettigheter. Jeg er veldig glad for at alle talere i denne debatten i dag har understreket nettopp det at denne loven ikke oppretter nye rettigheter, men skal utrede eksisterende rettigheter.

Men vår bekymring går på to ting:

Det ene er: Gjennom prosessen i arbeidet med finnmarksloven har det i flere paragrafer blitt gjennomført endringer som har svekket formuleringene rundt allmennhetens rettigheter. Flertallet sier i merknader at de skal framføres som i dag. Men det er ikke rart at det settes spørsmålsteget rundt dette når komiteens leder f.eks. side-stiller Finnmarksvidda med Hardangervidda. Alle som har et visst kjennskap til Hardangervidda, vet at den ikke bør være noe stort forbilde i denne saken.

Det andre er: Det er viktig at man går inn i en prosess som ikke skaper unødige konflikter. Det er ikke hver dag Stortinget vedtar 19 paragrafer som ikke har vært på høring – men som har startet i en komite – det hadde vært en bedre prosess dersom en hadde klart å få til det.

Men la meg avslutningsvis i debatten si: I SV har vi ikke noe ønske om å fyre oppunder dem som nå ønsker å bruke denne loven for å legitimere en privatisering som vi frykter. Nå er det viktig å plukke fram alt som har vært sagt i denne debatten *mot* at dette er en lov for ytterligere privatisering, for nettopp å understreke den delen som dreier seg om at det som nå skal på plass, er de rettighetene som urfolk etter hevd og historisk alders tids bruk har opparbeidet seg.

Presidenten: Representanten Halvorsen må gjerne tegne seg til et treminuttersinnlegg til hvis det er mer hun vil ha sagt!

Kristin Halvorsen (SV) [14:07:30]: Jeg ser det, president!

Presidenten: Det var bare en antydning om at taletiden var brukt.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [14:07:50]: Et bredt flertall i Finnmark fylkesting har appellert til Stor-

tinget om å samle seg om justiskomiteens flertallsforslag til ny finnmarkslov. Også SV i Finnmark fylkesting har appellert til sin egen stortingsgruppe om å stemme *for* flertallsinnstillingen. Jeg er derfor overrasket over at SVs stortingsrepresentant fra Finnmark fortsatt prøver å skape mest mulig avstand til det hans eget fylkesparti har sluttet seg til, en avstand som faktisk ikke er reell.

Olav Gunnar Ballo ble valgt inn på Stortinget gjennom sin stormende protest mot at Sametinget og fylkestinget skulle ha like mange representanter i Finnmarkeiendommens styre. I dag stemmer han for at Sametinget og fylkestinget skal ha tre representanter hver.

Olav Gunnar Ballo har hisset opp Finnmarks befolkning ved å påstå at en kommisjon for å avklare de bestående rettigheter i Finnmark skulle bety en privatisering av Finnmarksvidda. I dag stemmer han for å opprette en slik kommisjon. Ja, SVs hovedtaler har understreket hvor positivt SV ser på en slik kommisjon.

Olav Gunnar Ballo har bidratt til et bilde av at ILO-konvensjonen om urfolks rettigheter er noe han er imot. I dag stemmer han for at ILO-konvensjonen skal sette rammer for Finnmarkseiendommens arbeid.

Olav Gunnar Ballo har bidratt til et bilde av at Sametinget skulle vedta retningslinjer som bandt opp behandlingen av saker i styret. I dag stemmer han for disse retningslinjene.

Det som gjenstår, er at Ballo er imot at Finnmarks befolkning skal ha et fortrinn dersom det et år er knapphet på naturressursene i fylket, og at han nå plutselig er imot at fylkestinget skal ha flertall ved behandlingen av endret bruk av utmark i Alta, i Sør-Varanger og i Kyst-Finnmark. Vi andre har trodd at nettopp det var hans hovedsak ved valget for fire år siden!

Det er bra at det blir stor enighet om finnmarksloven, men det blir et dobbeltspill når Olav Gunnar Ballo tviholder på at SV skal stemme mot loven på grunn av noen relativt uviktige forskjeller, uten stor betydning.

SV i Finnmark har åpenbart sett at det er bred enighet om loven. Ballo prøver å framstå som motstander av det han faktisk er for. Enhver stortingsrepresentant må avgjøre om man opptrer ryddig og redelig overfor sine velgere. Enhver representant må også ta ansvar for om han bidrar til å skape alvorlige konflikter mellom ulike folkegrupper som det ikke er grunnlag for.

Det må føles rart. Ballo har utløst en underskriftsak-sjon mot en privatisering han hevdet ville følge av opprettelsen av en egen kommisjon. 10 000 mennesker har skrevet under. Så endrer Ballo syn og stemmer *for* opprettelsen av en slik kommisjon. Plutselig er det 10 000 mennesker som på Ballos anmodning protesterer mot det Ballo selv gjør. Enhver stortingsrepresentant må vurdere om det står respekt av slikt.

Vi som hele tiden har vært mot privatisering, men som også hele tiden har hevdet at opprettelse av en kommisjon ikke har noe som helst med privatisering å gjøre, får bare ønske Ballo velkommen etter!

Jeg mener det er rimelig at han forteller sine velgere at han gjør det motsatte av det han sa for fire år siden, og det motsatte av det han sa for fire uker siden.

Presidenten: Trond Helleland får ordet. Han er fortsatt sakens ordfører!

Trond Helleland (H) [14:11:10]: Jeg håper jeg forblir ordfører ut saksbehandlingen! Nå er vi like før målstreken.

Jeg bet meg merke i et utsagn fra representanten Thorildsen i SV, at SV kom inn i prosessen kvelden før avgivelse, og at da var det for sent. SV har vært med i prosessen i to år – i likhet med alle andre! SV har hatt alle muligheter, men har konsekvent vært på etterskudd med merknader og avklaringer – mens Arbeiderpartiet har levert merknader og hatt innspill til konsultasjonene som har vært basert på de merknadene regjeringspartiene hadde skrevet. Vi la et løp der avklaringene skulle komme etter hvert. De kom fra regjeringspartiene, de kom fra Arbeiderpartiet, men de kom altfor sent fra SV.

Dette har vært en vanskelig prosess for alle partier, også for Høyre. Viljen til å sikre et bredt flertall, viljen til å ta ansvar og viljen til å løse opp i flokene har vært vårt utgangspunkt. Vi lyktes, men det må sies at det har vært tungt.

Det partiet som ville endre spillereglene ved å åpne den siste konsultasjonen fordi det hadde vært så mye hemmelighetsskremmerier, SV, har brutt spillereglene gjennom ikke å presentere sitt helhetlige syn i konsultasjonene og gjennom å lekke regjeringspartienes merknader til folkeaksjonen mot privatisering av land og vann i Finnmark. Jeg har fått en beklagelse på telefon fra Inga Marte Thorildsen når det gjelder dette. Men det stod også på Sámi Radios nettside at SV hadde nedsatt en intern granskingskommisjon som skulle finne ut hvor lekkasjene kom fra. Jeg regner med at SV selv vil si hvem som stod bak lekkasjene, slik at uskyldige ikke blir mistenkeliggjort, og slik at SV rydder opp i det rotet de har skapt.

SV hadde muligheten i to år, men i stedet for å komme fram til løsninger ville de lage interne splittelser. Det var viktigere enn et resultat.

Kristin Halvorsen påpeker at saksordføreren, dvs. jeg, har sidestilt Finnmarksvidda med Hardangervidda. Til Kristin Halvorsen vil jeg si: Det representanten Helleland har gjort i denne sammenheng, er å vise til Høifjellskommisjonen i Sør-Norge, som jobbet fra 1908 til 1953 for å dra opp grenselinjene mellom privat grunn og statsgrunn på og rundt Hardangervidda, og til Utmarkskommisjonen for Nordland og Troms, som avsluttet sitt arbeid i fjor. Det er ikke mer mystisk enn det! Det er denne frykten representanten Ballo har nørt opp under i Finnmark, han har snakket om privatisering – en privatisering som kun eksisterer i folkeaksjonens vokabular. Vi har aldri snakket om privatisering av Finnmark, vi har snakket om anerkjennelse av rettigheter. Samers, nordmenns, kveneres, andres rettigheter i Finnmark skal anerkjennes. Jeg er glad for at SV nå sier at de vil stemme for. Da håper jeg også det blir slutt på demagogien rundt dette i Finnmark.

Knut Storberget (A) [14:14:25]: Jeg syns at representanten Kristin Halvorsen holdt et godt innlegg. Bud-

skapet i forhold til ikke å skape unødige konflikter, særlig nå i etterkant av lovbehandlingen, tror jeg vi alle skal legge oss på minne. Det tror jeg denne loven fortjener mer enn noen. Jeg er veldig glad for at SV varsler at man subsidiært vil støtte loven. Jeg tror det er veldig viktig. Jeg tror det er veldig viktig for at vi skal komme oss videre og få maks uttelling for dette.

Derfor er jeg enda mer overrasket over at representanten Ballo ikke velger å høre på sin egen partileder, når han i sitt hovedinnlegg i dag prøver å trekke opp nye og helt unødvendige konflikter ved å gå inn i debatten mellom professorene Fleischer og Graver og Ulfstein, hvor han benevner Graver og Ulfstein-rapporten nærmest som slaktevare. Hvorfor skal man gjøre det i Odelstinget i dag, all den tid selv Ballos eget parti, SV, tar ad notam det som Graver og Ulfstein har kommet med, og går inn for en kommisjon og for å identifisere rettigheter? Hva er da nødvendigheten av å trekke opp til en slik debatt som Olav Gunnar Ballo gjorde i stad, utover det å skape nye konflikter og fiske i rørt vann? Jeg må be alle representanter om å følge stortingsrepresentant Halvorsens gode anmodning om nettopp å prøve ikke å skape unødige konflikter nå.

Jeg har heller ikke i debatten – som jeg oppfatter som en god debatt – hørt et eneste argument som bygger opp under Fremskrittspartiets argumentasjon om at man her skaper særrettigheter. Snarere tvert imot, man prøvde seg på et eksempel, nemlig at muligheten til å begrense høsting av egen utmark når det gjelder jakt og fiske, skulle være en særrett. Det er jo ingen særrett. Det som er spesielt i forhold til Finnmark, er jo nettopp at man åpner opp mye mer enn det man gjør ellers i landet. Det er jo ellers i landet man har særretter. Der har jo de private grunneierne mulighet til nettopp å stenge andre ute. Og når representanten Sandberg i sitt innlegg snakker om rettigheter til et mindretall, så er jo ikke det riktig. Dette gjelder alle mennesker i Finnmark – alle har muligheten til å reise krav om rettigheter, kollektive rettigheter. Dette er ikke avhengig av om man har samisk bakgrunn eller norsk bakgrunn eller hva det måtte være – men når rettigheten skal konstateres, kan den knyttes til et mindretall. Sånn er det også på Nøtterøy. Hvis man har bolig der og blir plaget av at allmennheten går forbi huset, kan man påberope seg en rettighet i forhold til egen eiendomsrett – som ikke er en allemannsrett – og som man selvfølgelig må ta til følge.

Arbeiderpartiet ønsker å sikre urfolkets rettigheter, men det betyr ikke at de skal ha fortrinn framfor de andre. Mitt hovedinnlegg i debatten i dag var et forsøk på å vise at det å sikre urfolks rettigheter nettopp er å sikre at de får de samme rettighetene som andre i samfunnet, noe som bare skulle være rett og rimelig.

A s m u n d K r i s t o f f e r s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Odd Einar Dørum [14:17:45]: Jeg tok ordet for å si at jeg synes det innlegget som representanten Halvorsen holdt, var svært avklarende. Det er ingen tvil

om at alle etter denne saksbehandlingen legger seg på sinne den ånd som har vært gjennomgående hos et flertall i salen. Det forslaget som er framlagt, og som vil få subsidiær støtte fra SV, hviler på at folk i Finnmark kan opptre på en fornuftig og omforent måte. Det hviler på at folk har det som utgangspunkt, men fordi det hender at folk kommer i konflikter, er det konfliktløsningsmekanismer også, både i forhold til utmark og i forhold til f. eks. avhending av eiendom. Det er lagt inn i loven, for det skjer at folk kommer i slike konflikter.

Når det gjelder det som jeg redegjorde for i mitt hovedinnlegg, om utviklingen fra lovframlegget i 2003 og fram til i dag, vil jeg vise til det brev jeg sendte til Stortinget den 6. april, og spesielt til brevet av 14. juni – begge fra 2004 – hvor jeg peker på behovet for å identifisere rettigheter. Med andre ord er dette en integrert del av det lovforslaget som foreligger, som er blitt behandlet i en dialog, konsultasjon, som er enestående, og som er utviklet mellom Stortinget, ved justiskomiteen, og Sametinget og fylkestinget. På denne måten har dette fått en behandling som vi kan vedkjenne oss. Så får det heller være slik at noen mener at det skulle ha vært sendt på høring – det er fair play – men jeg mener at Stortingets håndtering av denne saken, dette spørsmålet, har vært skikkelig og god. Derfor har jeg heller ikke hatt noe problem med å si at jeg på vegne av Regjeringen stiller meg bak merknadene fra flertallet i justiskomiteen, og det lovforslag som det fremmer.

Når det gjelder allmennhetens rettigheter, er det helt klart at adgangen er der slik som den har vært, og det står til og med at i år med ressursknapphet – hvis man skulle få en tvist om det lokalt – er det en klageadgang videre i systemet, slik at også for den situasjonen er det ivarettede løsninger.

Det jeg tok opp i mitt hovedinnlegg, og som jeg fortsatt mener, er at man skal velge den ånd, som nå representanten Halvorsen valgte, nemlig at når loven er vedtatt, må man legge til grunn at det ikke skjer noen massiv privatisering. Det er verken forutsatt eller lagt til grunn. Man legger til grunn at rettigheter skal identifiseres, og det er ikke oppsiktsvekkende at det er rettigheter som består – det skapes ikke nye rettigheter ved denne loven, men det er all mulig grunn til å identifisere dem. Det er tidligere i dag i innlegg skissert hvordan dette var historisk sett; det var nærmest ikke verdsatt på noen som helst måte. Når man nå lager disse spillereglene, legger man også en arena for å opptre sivilisert, det gjelder både majoritets- og minoritetsbefolkningen, og jeg har den tiltroen til borgere i Norge, enten de bor langt i nord eller i sør, at de kan opptre omforent og fornuftig, sammen. Det er det beste i norsk folketradisjon, det er det beste i samisk tradisjon. Det la jeg til grunn da jeg la fram loven. Det legger jeg til grunn også etter denne debatten.

Olav Gunnar Ballo (SV) [14:21:04]: Den loven som vedtas i dag, berører 73 000 finnmarkinger. Den berører i særlig grad den samiske befolkning, og den samiske befolkning har grunn til å være stolt av det resultatet man

får. Sametinget har gjort en svært god jobb i sin kontakt mot Stortinget, og de fortjener all ære for det.

Men, og det er et viktig men, jeg synes at flertallet i denne forsamlingen her i dag undervurderer de reaksjoner som er i Finnmark på det som jeg oppfatter som helt ordinære demokratiske rettigheter til å delta i et samfunn og være en del av det. Den bekymringen kan man på en måte ikke forklare med at jeg har satt opp befolkningen i Finnmark. Hva slags innflytelse tror denne forsamlingen at jeg som person har i Finnmark? Det er jo også en ganske grov desavuering av finnmarkinger generelt og deres evne til å tenke selv, til faktisk å sette seg inn i en sak og si at dette er vi bekymret over.

Jeg må øg si at det har vært en viss tendens til skjønning av konsekvensene av konsultasjonene, men det problematiske med de konsultasjonene har jo vært at underveis i prosessen, i en lukket prosess, har man fått inn nye forslag som andre ikke har kunnet ta stilling til. Vi ser nå reaksjonene fra Friluftsforsamlingenes Fellesorganisasjon. Vi ser det fra Norges Jeger- og Fiskerforbund. Vi ser det fra ganske mange. Det er jo en veldig stor forskjell i forhold til høring. Derfor sa jeg allerede for to år siden at det godt kunne tenkes at noen i SV måtte mene noe annet om det, men at dette var en prosess som ikke var heldig. Jeg mener personlig at den heller ikke har vært det. Det var heldig at man på slutten fikk åpnet den, men den ble åpnet for sent.

Man skal ta reaksjonene på alvor. Jeg tror at tar man dem på alvor, er man lydhør overfor dem, og er det virkelig sant det som sies i denne forsamlingen, at man er oppatt av at fellesskapets ressurser skal bevares som fellesskapets ressurser, kan dette gå bra. Men det er for mange eksempler på en retorikk blant norske politikere der de sier én ting og gjør noe annet, noe som gjør at den utryggheten som har oppstått i Finnmark, er en berettiget utrygghet.

Det Karl Eirik Schjøtt-Pedersen gjør her, er lett vint. Jeg har både i Vadsø og i Alta, for hvem som helst som har vært interessert, presentert hvilke forutsetninger jeg legger i bunnen for å kunne støtte et lovforslag. Det som jeg er glad for, er at SVs lovforslag ivaretar disse. De skal være balanserte, og de skal være på en slik måte at fellesskapet kan føle seg trygg på at de blir ivarettede. Da kan jeg gå for en 3–3 løsning, har jeg sagt. Det sitter langt inne, det har jeg også sagt. Grunnen til at det sitter langt inne, er nettopp at etnisitet er med på å bestemme i forhold til styresammensetning. Det er også en for lett vinn retorikk å si at etniske spørsmål, hvorvidt man har den eller den etniske tilknytningen, ikke har betydning med hensyn til den innflytelse man har. Det har den. Det synes jeg vi alle sammen skal være ærlige i forhold til når vi gir uttrykk for hvordan loven er utformet.

Trond Helleland (H) [14:24:26]: Det går vel mot slutten av debatten. I forlengelse av det innlegget representanten Ballo nå holdt, har jeg lyst til å rette en stor takk til Sametinget og til Finnmark fylkesting – de to folkevalgte organene som har deltatt helhjertet i denne proses-

sen, og som har kommet med nyttige, gode og viktige innspill som har ført til at vi har kommet i land i dag.

Det er nemlig ikke slik at vi på noen måte ignorerer det som rører seg i Finnmark. Det som rører seg i Finnmark, rører seg naturligvis i det folkevalgte organet Finnmark fylkesting, som vi har hatt en tett dialog med. Og det som rører seg i den samiske befolkningen, rører seg i Sametinget. Vi kan naturligvis si at det hadde vært bedre å ha høring etter høring, men jeg tror ikke det hadde kommet så mye konstruktivt ut av det.

Det jeg er glad for, er at Regjeringen nå også har lagt opp til at den vil kjøre en konsultasjonsprosess i saker som bl.a. angår urfolks rettigheter. Jeg tror det er nyttig, jeg tror det er viktig, og det er i tråd med ILO-konvensjonen.

Det blir fortsatt vist til at friluftsjansjonene har påpekt slik og slik. Det blir ikke noe mer riktig av det, det blir ikke noe mer riktig av at de har 500 000 medlemmer. Norges Jeger- og Fiskerforbund skrev i går i sin siste uttalelse at de ikke vil ha en kommisjon. De vil altså ikke anerkjenne de opparbeidede rettighetene befolkningen i Finnmark har, de forpliktelsene Norge har påtatt seg gjennom folkeretten, og de menneskerettighetskonvensjonene Norge har underskrevet. Da må jeg melde pass og beklage at det ikke hjelper om man har så mange medlemmer, for når de ikke ønsker å lese teksten i loven, når de ikke ønsker å høre på hva flertallet i denne sal sier, kan ikke jeg gå noe lenger.

Jeg har lyst til å avslutte med et sitat fra dagens leder i Nordlys:

«Dernest bør forbundet» – altså Jeger- og Fiskerforbundet – «lære seg at det finnes interesser som veier tyngre enn ørretfiske og rypejakt. For eksempel at staten gjør opp gammel urett gjennom et historisk lovvedtak.»

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 622)

S a k n r . 2

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i lov 25. juni 2004 nr. 53 om endringer i rettergangslovgivningen m.m. (organiseringen av den sivile rettspleie på grunnplanet) (Innst. O. nr. 77 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 53 (2004-2005))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, har en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Ingjerd Schou (H) [14:28:06] (ordfører for saken): Jeg skal være veldig kort.

I lov av 25. juni 2004 nr. 53 om endringer i rettergangslovgivningen ble det vedtatt en omfattende reform av den sivile rettspleien på grunnplanet. Loven medfører at be-

tegnelsen «lensmannskontor» skal benyttes på enkelte steder hvor man tidligere har brukt betegnelsen «politistasjon».

Komiteens flertall har merket seg at departementet under arbeidet med gjennomføringen av reformen har sett behov for å foreta visse justeringer i denne terminologien. Komiteens flertall har derfor også merket seg at departementet foreslår en justering av lovens terminologi for å ivareta disse hensynene, slik at «politistasjon» fortsatt kan benyttes som betegnelse. Det slutter komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, seg til.

Jeg anbefaler komiteens flertallsinnstilling.

Maria Hoff (FrP) [14:29:44]: Jeg skal være veldig kort.

Vi ønsker å videreføre den skepsis vi uttrykte sist denne loven var oppe. Vi er fortsatt redd for at denne loven, uansett om man velger å benevne instansene på den ene eller den andre måten, kan føre til rolleblanding og rolleforvirring, samtidig som vi synes det er betenkelig å tillegge en allerede sprengt politietat nye oppgaver. Verken loven i seg selv eller denne endringen er med på å styrke den sivile og individuelle rettssikkerhet, og vi kan på bakgrunn av det ikke støtte forslaget.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 633)

S a k n r . 3

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i inkassoloven (krav om å vere eigna m.m.) (Innst. O. nr. 78 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 63 (2004-2005))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Finn Kristian Marthinsen (KrF) [14:31:23] (ordfører for saken): Det er en forutsetning for å drive inkassovirksomhet at foretaket har løyve. Ved såkalt fremmedinkasso, som er en virksomhet som går ut på å drive inn krav for andre, er det også krav om at den eller de som leder virksomheten, har personlig inkassoløyve. For å få slikt løyve – eller tillatelse – kreves to forutsetninger oppfylt. For det første: Den faktiske lederen må anses skikket. For det andre: Den faktiske lederen må legge fram ordi-nær politiattest om hederligandel.

I proposisjonen foreslår Regjeringen å innføre krav om egnethet for daglig leder, styremedlem og eier som har «ein monaleg eigardel i inkassoforetaket».

Hva skal så være veiledende for om en person er egnethet? Vurderingen skal rette seg mot tidligere straffbare forhold og eventuell negativ framferd på det økonomiske

området. Dessuten skal det legges fram politiattest for daglig leder og styremedlemmer.

Proposisjonen foreslår videre en generell hjemmel for å sette vilkår i tillatelsen til å drive med ervervsmessig eller stadig inndrivelse av forfalte pengekrav for andre – altså mulige vilkår for å kunne drive fremmedinkasso. I praksis betyr det en klargjøring av rettstilstanden på området.

Til slutt foreslås det også at fast forretningssted i en annen EØS-stat skal likestilles med fast forretningssted i Norge. Men det er viktig at norsk språk blir brukt i all kommunikasjon med skyldnere som også er forbrukere.

Justiskomiteen støtter enstemmig Regjeringens forslag på alle punkter.

I et avsluttende merknadsavsnitt understreker komiteen en problemstilling som vi ber departementet utrede og melde tilbake til Stortinget på egnet måte. Det gjelder politiets erfaring med enkelte kriminelle miljøer som kjøper såkalte råtnede fordringer for selv å inndrive det utestående ved bruk av trusler, utpressing og vold. Inkassoloven har en strafferamme på bøter eller fengsel i inntil tre måneder. Det er en så lav strafferamme at politiet ikke har anledning til å pågripe personer som man vet driver denne type virksomhet i strid med inkassoloven. I den forbindelse er det at komiteen ber departementet utrede hvordan denne type kriminalitet kan forebygges og bekjempes.

Statsråd Odd Einar Dørum [14:34:36]: Jeg er glad for at komiteen har sluttet seg til forslaget om lovregler om egnethet for sentrale aktører i inkassobransjen. Kravet skal være med på å sikre at inkassobransjen styres av personer som er egnet til å drive inkassovirksomhet.

Formålet med forslaget er tredelt. Forslaget har som formål å forebygge økonomisk kriminalitet. Det har som formål å styrke skyldnernes og kreditorenes stilling overfor inkassoforetakene. Og det har som formål å styrke tiliten til inkassobransjen.

Forslaget om å innføre krav om egnethet fikk bred støtte i høringsrunden. Det kom imidlertid også noen innvendinger, som det tas godt hensyn til i det forslaget Odelstinget har til behandling i dag. Blant annet er det foreslått at gjennomføringen av inkassoforetakenes rapporteringsplikt overfor Kredittilsynet skal være mindre byråkratisk enn det høringsnotatet la opp til. Videre er personvernhen-syn bedre ivaretatt gjennom forslaget om begrenset politiattest.

Finance Credit-saken lærte oss at samfunnet er sårbart overfor misbruk av inkasso-instituttet. Samfunnet generelt – og skyldnerne og kreditorene spesielt – har behov for å beskytte seg mot slikt misbruk. Finance Credit-saken viste at det ofte er uskyldige tredjeparter som rammes. Forslaget om å skjerpe kravene til de sentrale aktørene i inkassoforetakene må ses på denne bakgrunn.

Det foreslåtte kravet om egnethet retter seg mot faktisk leder, daglig leder, styremedlemmer og eiere med betydelig eierandel – eller med andre ord: mot dem som har reell makt og innflytelse i foretaket.

Forslaget om et egnethetskrav for sentrale aktører i inkassoforetakene styrker Kredittilsynets kontroll og inn-

grepsmuligheter overfor inkassoforetakene. Kredittilsynets kontroll kan skje både i forbindelse med søknad om ny inkassobevilling og i forbindelse med den løpende drift.

I proposisjonen er det understreket at egnethetsvurderingen særlig skal knyttes til økonomiske forhold og straffbare forhold. Dette har komiteen sluttet seg til. Det kreves imidlertid ikke plettfri vandel på et ethvert livsområde for å eie eller drive et inkassoforetak. Trafikkovertrедelser og andre lovbrudd som ikke sier noe om en persons evne til å lede et inkassoforetak, skal ikke være til hinder for at personen kan drive inkassovirksomhet. Men samtidig er det viktig at samfunnet kan ha tillit til at aktørene i inkassobransjen er egnet til å sørge for at virksomheten drives i henhold til lover, forskrifter og god inkassoskikk. Norske Inkassobyråers Forening har i høringen understreket behovet for å opprettholde en slik tillit.

Jeg er tilfreds med at komiteen støtter kravet om en begrenset politiattest for daglig leder, styremedlemmer og faktisk leder i et inkassoforetak. En slik attest vil øke Kredittilsynets mulighet til å føre en reell kontroll med de sentrale aktørene i foretakene. Samtidig er valget av en attest som er begrenset i sak, men uttømmende i tid, etter mitt skjønn egnet til å ivareta personvernet på en god måte.

Jeg er også tilfreds med at komiteen støtter forslaget om en generell hjemmel for Kredittilsynet til å kunne stille vilkår i forbindelse med en fremmedinkassobevilling. Som nevnt i proposisjonen antas det at hjemmelen til å stille vilkår særlig vil ha betydning i tilfeller der utenlandske aktører ønsker å drive inkassovirksomhet i Norge.

Det har videre blitt ansett som nødvendig å presisere i loven at fast forretningssted i en annen EØS-stat skal likestilles med fast forretningssted i Norge. Formålet med endringen er å oppnå samsvar med EØS-retten. Også her har komiteen gitt sin tilslutning til forslaget.

Det lovforslaget Odelstinget har til behandling i dag, vil samlet sett etter mitt syn innebære viktige tiltak for å styrke inkassorammens seriøsitet og for å hindre misbruk og uheldig atferd på dette området. Det vil selvfølgelig også være slik, som representanten Marthinsen tok opp, at vi vil følge opp de saksforhold som han nevnte i sitt innlegg fra denne talerstol, og vurdere politiets muligheter i slike situasjoner som han beskrev.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 637)

S a k n r . 4

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffeprosessloven (påtalemyndighet til sjef og assisterende sjef for Nye Kripes og assisterende sjef for Politiets Sikkerhetstjeneste) (Innst. O. nr. 79 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 77 (2004-2005))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [14:38:48] (ordfører for saken): Jeg skal gjøre mitt ytterste for ikke å bruke hele tiden min, for det tror jeg ikke det er behov for i denne saken.

Det som foreslås her, er enkelt og greit – hadde jeg nær sagt – endringer i straffeprosessloven. Det er på mange måter en formalitet, men dog en viktig formalitet. Vi har altså nå opprettet – i et nytt navn – Nye Kripos og fått det opp å gå. Det skal ha en selvstendig påtalekompetanse, noe som gjør at sjef og assisterende sjef for Nye Kripos må få påtalemyndighet. Det er likeledes opprettet ny stilling som assisterende sjef for Politiets sikkerhetstjeneste, og det er behov for at også vedkommende kan få påtalemyndighet.

Med dette anbefaler jeg innstillingen fra komiteen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 638)

S a k n r . 5

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i menneskerettslova (inkorporasjon av protokoll nr. 13 og 14 til den europeiske menneskerettskonvensjon) (Innst. O. nr. 91 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 90 (2004-2005))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Gunn Karin Gjøl (A) [14:40:25] (ordfører for saken): Ut fra komiteens innstilling kan det se ut som om det er en liten sak vi behandler nå, men det er både en stor og en svært prinsipiell sak sett fra et menneskerettighets-synspunkt. Vi skal i dag inkorporere protokoll nr. 13 til Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen, som går på at man avskaffer alle former for dødsstraff både i fredstid og i krigstid. Det betyr at medlemslandene i Europarådet påtar seg et absolutt forbud mot å ha dødsstraff også i krigstid, og det er ikke anledning for medlemsstatene til å ta forbehold. Vi mener at det er viktig for å kunne verne retten til liv som en grunnleggende rett i et demokratisk samfunn, og det har også vært grunnlaget for Europarådet når man har vedtatt denne protokollen.

I forhold til norsk rett er ikke dette noe nytt. Dødsstraff i fredstid ble opphevet allerede i 1902, og dødsstraff i krigstid ble opphevet i den militære straffeloven i 1979. Protokollen får heller ikke noen stor praktisk betydning

materielt sett i og med at vi allerede for lenge siden har avskaffet dødsstraff både i fredstid og i krigstid. Men den norske ratifikasjonen vil likevel gi et nytt politisk signal om at Norge ser på dødsstraff som en prinsipielt uakseptabel form for straff. Det er viktig at Europa signaliserer til andre deler av verden at dette er en grunnleggende menneskerettighet som vi mener bør få større innpass også i andre deler av verden.

Alle partiene unntatt Fremskrittspartiet gir sin fulle tilslutning til odelstingsproposisjonen. Det som er oppsiktsvekkende, er at Fremskrittspartiet ikke er prinsipielt motstander av dødsstraff. De holder døra åpen for et annet standpunkt i krig og krisetid. Men det er nettopp i krig og krisetid man får prøvd sine standpunkter og får testet hvor sterkt respekten for menneskeverdet står. Arbeiderpartiet konstaterer at slike grunnleggende prinsipper dessverre mangler hos Fremskrittspartiet, men heldigvis blir det et stort flertall i denne sal i dag som støtter forslaget fra Regjeringa.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [14:43:27]: Etter å ha hørt på saksordføreren skulle en tro at Fremskrittspartiet kommer til å stemme imot i dag, men det skal vi da så viselig ikke gjøre. Det trodde jeg saksordføreren hadde fått med seg, men etter å ha hørt på innlegget hennes, er jeg faktisk i tvil om det.

Det er helt korrekt at Fremskrittspartiet har tatt et forbehold når det gjelder en annen tid, et annet samfunn og andre forutsetninger. Vi vil forbeholde oss retten til å vurdere å kunne gjeninnføre dødsstraff i krigstid. Pr. i dag er ikke det en problemstilling, men vi vil allikevel holde døren åpen for å kunne gjøre en sår vurdering gitt at forholdene samfunnsmessig krever det. Det er bakgrunnen for vår merknad, men ellers kommer vi til å støtte innstillingen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5. (Votering, se side 638)

S a k n r . 6

Innstilling fra finanskomiteen om lov om forsikringsformidling (Innst. O. nr. 88 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 55 (2004-2005))

Per Erik Monsen (FrP) [14:45:01] (ordfører for saken): Ot.prp. nr. 55 tar for seg gjennomføringen av Europaparlaments- og rådsdirektivet om forsikringsmegling. Formålet med loven er å ivareta interessene til brukerne av forsikringsformidlingstjenester og sikre aktørene tilgang til det indre markedet gjennom rett til grenseoverskridende virksomhet og etableringsrett.

Komiteen stiller seg bak Regjeringens forslag med et par unntak. Det ene gjelder § 4-4. Komiteen er enig i viktigheten av fornuftige krav til soliditet som i tilstrekkelig grad sikrer kundens midler, men mener samtidig at det er viktig at kravene som stilles til norske foretak, harmoniserer med krav i land som norske foretak konkurrerer med. Komiteen foreslår derfor å sette kravene i forskrift for å ha en viss fleksibilitet i kravene.

Videre mener et flertall at det bør være lik opplysningsplikt for forsikringsmeglere og forsikringsagenter.

For øvrig støtter komiteen Regjeringens forslag i proposisjonen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. (Votering, se side 639)

S a k n r . 7

Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven), lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker og offentlig administrasjon mv. av finansinstitusjoner og i enkelte andre lover (finansgrupper, obligasjoner med pant i utlånsportefølje og skadeforsikringssekselskapenes garantiordning) (Innst. O. nr. 89 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 58 (2004-2005))

May Britt Vihovde (V) [14:47:21] (ordfører for saka): Ot.prp. nr. 58 inneheld endringer i fleire ulike lover, bl.a. lov av 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsverksemd og finansinstitusjonar – finansieringsverksemdlova – lov av 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordningar for bankar og offentleg administrasjon o.a. av finansinstitusjonar og i enkelte andre lover – finansgrupper, obligasjonar med pant i utlånsportefølje og skadeforsikringsselskapa si garantiordning. Lovendringane har vore etterlengta i finansnæringa.

Den første delen gjeld finansgrupper – forsikringsgrupper og finansielle konglomerat m.v. Utgangspunktet for forslag om lovendring er EU sine direktiv om konglomerat og forsikringsgrupper. I Noreg har vi lagt stor vekt på å sikra ei god lovgiving knytt til denne typen verksemd. Dei tryggleiksmessige og soliditetsmessige forholda som ligg til grunn for dei nemnde EU-direktiva, var basis for den konsernlovgivinga som Stortinget vedtok allereie hausten 1991, jf. Ot. prp. nr. 2 for 1991-92 om finanskonsern. Dette betyr at norsk lovgiving allereie i snart 14 år har oppfylt hovudelementa i dei nyleg vedtekte EU-direktiva på dette området. Men då dette direktivet tek opp forhold som ikkje blir omfatta av den norske reguleringa, er det behov for einskilde justeringar i vår lovgiving for å oppfylla alle krava i direktiva.

Dei forslaga vi i dag handsamar, gjeld enkelte endringar i kredittilsynslova, finansieringsverksemdlova, verdipapirhandellova og sentralbanklova for å leggja til rette for utvida bruk av kapitaldekningsreglane og krava til konserninterne transaksjonar for bankar, forsikringsselskap og verdipapirføretak med nær tilknytning til andre føretak. Forslaga gjennomfører EØS-forpliktingane etter det såkalla konglomeratdirektivet og det såkalla forsikringsgruppedirektivet.

Direktivet om konglomerat inneheld bestemmingar som fastset krav om supplerande tilsyn med finansielle konglomerat for å betra oversikta over gruppa sin finansi-

elle situasjon, minstekrav til regulering av kapitaldekning på konsolidert grunnlag, konserninterne transaksjonar, store engasjement og risikostyring/internkontroll. Føremålet er å skjerma finansinstitusjonane sin eigenkapital frå den risikoen som kan oppstå når finansinstitusjonar har nære band til kvarandre, samt å hindra vesentleg risikokonsentrasjon i slike grupperingar.

Vi handsamar òg forslag om endringar i finansieringsverksemdlova og pantelova som tek omsyn til behovet for noko utvida høve til å gi forskrifter om obligasjonar med pantetryggleik i utlånsporteføljar, samt tilpassingar til dette i pantelova i ei ny bestemming om lovbestemt pant for konkursbu. Endringsforslaga skal styrkja obligasjonar med pant i utlånsportefølje som eit attraktivt finansieringsalternativ. Det blir foreslått einskilde mindre justeringar for bl.a. å sikra obligasjonseigarane si interesse i rettidig betaling, leggja betre til rette for at kredittføretak som skriv ut dei sikra obligasjonane, kan sikra utlånsporteføljen mot rente- og valutasvingingar, samt ei utviding av høvet til å ta med utlån til offentleg sektor i utlånsporteføljen. Endeleg blir det foreslått å leggja til rette for at Kongen i forskrift kan opna for bruk av obligasjonar med pant i utlånsportefølje også for energibransjen og andre som kan tilby pant i andre realregisterberre formuesgode enn fast eigedom.

Til slutt: Det ligg føre forslag om endringar i reglane om garantiordningar for skadeforsikringsselskap. Departementet foreslår i tillegg til endringar i reglane også å flytta reglane frå lov av 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsverksemd – forsikringsverksemdlova – kapittel 9 til nytt kapittel 2A i lov av 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordningar for bankar og offentleg administrasjon o.a. av finansinstitusjonar. Bestemmingane omfatta i utgangspunktet berre skadeforsikringsselskap, men det blir òg gitt heimel til å etablera garantiordningar for livsforsikringsselskap og kredittforsikringsselskap med forskrift.

Hovudformålet med lovendringane som blir foreslått, er å avgrensa verksemda og dekningsområdet til garantiordninga for skadeforsikringsselskap. Ein reduksjon i garantiordninga sitt dekningsområde samt ei avgrensing av verkemidla ordninga kan nytta seg av, synest å vera tenleg for å presisera at filial av forsikringsselskap med hovudsete i annan EØS-stat kan bli pålagd medlemskap i ordninga.

Som eg sa i starten på innlegget mitt – handsaming av denne saka inneber lovendringar i fleire ulike lover. Det er ein samla komite som stiller seg bak alle lovendringsforslaga som vi handsamar i dag.

B e r i t B r ø r b y hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7. (Votering, se side 644)

Vi avslutter formiddagens møte nå, i og med at vi allikevel er nødt til å ha kveldsmøte. Vi starter da møtet kl. 18 med sak nr. 8.

Møte tirsdag den 24. mai kl. 18 President: **B e r i t B r ø r b y****D a g s o r d e n :**

Sakene på dagens kart (nr. 32)

S a k n r . 8*Innstilling fra finanskomiteen om**A. Lov om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsloven)**B. Lov om endringer i lov 24. november 2000 nr. 81 om innskuddspensjon i arbeidsforhold (innskuddspensjonsloven) og i andre lover*

(Innst. O. nr. 92 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 68 (2004-2005))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Heidi Grande Røys (SV) [18:01:36] (ordfører for saka): Vi har til handsaming Ot.prp. nr. 68 for 2004-2005, som i hovudsak handlar om to ting: pensjonskasselovgivning og endring i innskottspensjonslova.

Regjeringa får tilslutnad frå komiteen til alle sine forslag, men i tillegg fremjar ein samla komite eit viktig forslag for å få ned utgiftene som bedriftene vert påførte ved obligatorisk tenestepensjon. Vidare ligg det to mindretalsframlegg i innstillinga, som eg òg vil omtale.

Etter gjeldande rett er regelverket for livsforsikringselskapa og pensjonskassene i store trekk samanfallande. Viktige element i reglane er krav til fondering av framtidige forpliktingar, krav om å ha ansvarleg kapital og krav til korleis midlane skal forvaltast. Mens viktige reglar for livselskapa er fastsette i lov, har pensjonskassene til no i hovudsak vore regulerte i forskrift. Både den viktige rolla til pensjonskassene og likskapen mellom pensjonskassene og livselskapa tilseier at viktige reglar for pensjonskasser vert fastsette i lov, og det er det Odelstinget gjer i dag.

I samband med handsaminga av Ot.prp. nr. 11 for 2003-2004 bad komiteen om at arbeidet med utgreiing av interkommunale pensjonskasser skulle prioriterast. Regjeringa har gjort det og foreslår no at ei pensjonskasse kan forvalte separate pensjonsordningar for fleire kommunar, og får tilslutnad til det frå ein samla komite.

Komiteen vil derimot gi private verksemdar same anledning til å opprette felles pensjonskasse, noko som er svært viktig i forhold til at vi på torsdag, under handsaminga av pensjonsreforma, vil vedta å innføre obligatorisk tenestepensjon.

Obligatorisk tenestepensjon vil føre til at svært mange føretak, i hovudsak små og mellomstore, som i dag ikkje

har pensjonsordning, vil måtte opprette det. Rammvilkåra må difor liggje til rette for at pensjonsmidlane kan forvaltast på ein sikker måte, og med lågast moglege kostnader. Felles pensjonskasse for fleire føretak er eit viktig forslag for å få ned kostnadene. Dette forslaget har òg støtte frå eit mindretal i Banklovkommissjonen, som m.a. viser til at driftskostnadene i ei pensjonskasse er på det halve av kostnadene i livsforsikring. Komiteen ber Regjeringa snarast fremje lovforslag som opnar for dette, slik vi i dag opnar for interkommunale pensjonskasser.

Mindretalet, Framstegspartiet og Senterpartiet, tek opp forslag om at premiefondet òg bør kunne brukast til å dekkje tap for ordinære ytingar, og likeeins at tilleggsavsetjingar skal kunne dekkje negativ avkastning. Eg er glad for at det framleis er eit breitt fleirtal i komiteen som avviser dette. Komiteen handsama så seint som i fjor det same spørsmålet og avviste det òg den gongen. Å bruke tilleggsavsetjingar til å dekkje tap vil vere ei klar omlegging av risikofordelinga mellom kunden og finansinstitusjonen. I lovgivinga må det vere ei klar avgrensing mellom kundekapitalen og eigarkapitalen i pensjonsinnretninga. Det er eigarkapitalen i form av ansvarleg kapital som skal kunne dekkje tap. Det er viktig at skattefrie ordningar, som dessutan skal nyttast til fordel for kundane, ikkje overtek denne rolla til den ansvarlege kapitalen.

Så til det som vedkjem endringer i lov om innskottspensjon. Vi opnar i denne lova for at vi òg skal kunne ha innskott frå arbeidstakar, i tråd med ynsket frå organisasjonane i samband med lønnsoppgjeret for 2004. Regjeringa legg opp til at innbetalingane både frå føretaket og frå arbeidstakar skal først på same konto. Det vil føre til at kostnadar ved ordninga òg vil bli trekte frå innskotta til dei tilsette i føretaket.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vedtok i Innst. O. nr. 2 for 2000-2001 òg å opne opp for at føretaket får fleksible moglegheit til å variere innskotta frå år til år, med inntil 25 pst. høgare eller lågare innskott enn fastsett i innskottsplanen. Det vil føre til at det i år der føretaket betaler lågare innskott, vil verte ein endå større del av arbeidstakaren sitt innskott som faktisk vil gå til administrasjonskostnader framfor til eiga pensjonssparing.

Eit mindretal, SV, Arbeidarpartiet og Senterpartiet, meiner difor at det ikkje må vere tvil om at det innskottet dei tilsette sjølve betaler inn til pensjonsordninga, gir ein tilsvarande høgare pensjon. Vi vil difor understreke at dei tilsette sine innskott ikkje skal nyttast til å dekkje administrasjonskostnader, og fremjar forslag i tråd med det.

Med det vil eg tilrå innstillinga. Eg tek også opp forslaget frå Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet og tilrå sjølv sagt òg dette.

Presidenten: Representanten Heidi Grande Røys har tatt opp det forslaget hun viste til.

Heidi Larssen (H) [18:06:42]: Saksordføreren har redegjort greit for saken, hvor det ikke er stor uenighet i komiteen om Regjeringens forslag. På ett område har jeg imidlertid behov for å redegjøre for regjeringspartienes

noe mer nyanserte begrunnelser og særmerknader, og det gjelder forslaget om at det skal fremmes lovforslag om felles pensjonskasser for private foretak. Også vi slutter oss til forslaget, men vi har funnet det nødvendig å si litt om de utfordringene vi tror man vil stå overfor i arbeidet med et slikt forslag.

Banklovkommissjonen var ikke helt enig seg imellom om dette spørsmålet. Et mindretall mente at det burde åpnes opp for en generell adgang til at to eller flere foretak kan avtale å ha felles pensjonsordning. Flertallet i Banklovkommissjonen fant også at det burde legges til grunn at det blir anledning til å opprette en felles pensjonskasse for foretak som, vel å merke, inngår i samme konsern eller i samme gruppe basert på gjensidig eierforhold. Det var et viktig prinsipielt skille som ble trukket opp av Banklovkommissjonen mellom selskap som var i eller utenfor samme konsern.

Banklovkommissjonens mindretall tok derfor, slik jeg oppfatter det, til orde for en vesentlig omlegging av ett av hovedprinsippene i foretakspensjonsloven og innskuddspensjonsloven om at en pensjonsordning skal være knyttet til ett foretak eller til flere innen samme konsern, noe flertallet i kommisjonen altså avviste.

Et annet viktig spørsmål i denne forbindelse er om én enkelt pensjonskasse skal kunne administrere flere pensjonsordninger for flere uavhengige foretak. Spørsmålet blir hvor en skal trekke skillet mellom et livsforsikrings-selskap og en pensjonskasse. Det er godt belyst i proposisjonen og nærmere utdypet av departementet i brev til komiteen. For det er forskjell mellom reglene for en pensjonskasse og reglene for et livselskap, nettopp fordi en pensjonskasse administrerer en ordning for ett foretak, mens et livselskap håndterer mange ulike ordninger for flere uavhengige foretak.

Vi slutter oss som sagt likevel til forslaget om at Regjeringen skal fremme forslag om en felles pensjonskasse for flere private foretak, men mener her, og har pekt på, at eventuelle forslag som gir pensjonskassen mulighet til å administrere mange ulike pensjonsordninger for uavhengige foretak, vil by på betydelige utfordringer i forhold til de lovmessige forskjellene som nå eksisterer mellom pensjonskasse og livselskap, så jeg kan jo bare slutte med å ønske departementet lykke til med utredningen.

Siv Jensen (FrP) [18:09:40] (komiteens leder): Saksordføreren har gitt en grundig redegjørelse for innstillingen, så jeg har bare behov for å orientere kort om Fremskrittspartiets mindretallssynspunkter og forslag.

Norske Pensjonskassers Forening har tatt til orde for at pensjonskassene bør få anledning til å benytte premiefondet til å dekke tap, også for ordinære ytelsesordninger. Dette vil, kombinert med en adgang til å kunne benytte tilleggsavsetningene til å dekke negativ avkastning, øke pensjonskassenes bufferkapital og risikobærende evne og dermed gi grunnlag for høyere avkastning over tid og reduserte pensjonskostnader. Etter Fremskrittspartiets vurdering er det vanskelig å se at hensynet til konkurranse-lighet kan begrunne at pensjonskasser ikke kan benytte pre-

miefondet og tilleggsavsetningene til dekning av underskuddet i forbindelse med forvaltningen.

Videre er kapitaldekningskravet i forslag til § 6-3 overflødig sett i sammenheng med forslag til § 6-4 vedrørende krav til solvensmarginkapital og de krav til bufferkapital som allerede finnes. Fremskrittspartiet vil derfor stemme imot § 6-3.

Flere høringsinstanser tar til orde for å fjerne kravet til eksternt styremedlem og fjerne kravet om at ansvarshavende aktuar og revisor skal møte sammen to ganger pr. år i styremøte. Vi kan ikke se at det er noen grunn til å detaljregulere styrets sammensetning. Vi kan heller ikke se at vesentlige hensyn sikres ivaretatt ved å kreve at aktuar og revisor har pliktig fremmøte i styremøtene. En pensjonskasses styre vil ha representanter fra foretakene som står bak pensjonskassen, og fra medlemmer av pensjonsordningen. Derfor fremstår det heller ikke som godt begrunnet at eksterne styrerepresentanter vil være nødvendig for å tilføre styrearbeidet bedre innhold.

§ 7-11 gir pålegg om at pensjonskasser hvert år skal gi informasjon til medlemmene om nivået på opptjente rettigheter. Dette fremstår som en lite egnet ordlyd i forhold til innskuddspensjonsordninger og kommunale pensjonsordninger, fordi det i disse ordningene ikke kan foreligge noen eksakt informasjon om et slikt nivå. Fremskrittspartiet vil derfor understreke at forskriftsadgangen må benyttes av departementet for å klargjøre at informasjon om opptjente rettigheter ikke kan foreligge i ordninger hvor disse rettighetene ikke klart kan defineres.

Jeg tar med dette opp Fremskrittspartiets mindretallsfor-slag.

Presidenten: Siv Jensen har tatt opp det forslaget hun viste til.

Morten Lund (Sp) [18:12:35]: Senterpartiet synes det er positivt at vi nå får lovendringer som bl.a. fører til økt konkurranse om å tilby innskuddspensjonsordninger uten forsikringselement.

Det åpnes for å opprette innskuddspensjonsforetak eid av livselskap, bank eller forvaltningsselskap for verdipapirfond. Det åpnes for interkommunale pensjonskasser som forvalter pensjonsordninger for flere kommuner. Komiteen har kommet til at tilsvarende felles pensjonskasse-ordning kan opprettes av foretak i privat sektor. Dette er alt sammen positivt.

At vilkårene for pensjonskasser forbedres, er svært viktig. De har lavere kostnader til forvaltning. Mange små og mellomstore bedrifter som fra nyttår pålegges tjenestepensjon, bør kunne velge å opprette en felles pensjonskasse. Banklovkommissjonens mindretall mener at driftskostnadene i pensjonskassen ligger på det halve av kostnadene i livsforsikring.

Det er viktig at også departementet nå bidrar til å gjøre en slik ny kostnadsbesparende mulighet kjent, og at ordningen raskt blir operativ. I det hele tatt bør departementet vurdere en informasjonskampanje om pensjonsreformen. Det kan ikke være slik at det bare er If og Storebrand som skal ta seg av den informasjonen.

(Lund)

Senterpartiet og Fremskrittspartiet støtter Norske Pensjonskassers Forenings forslag, som kan redusere pensjonskostnadene i pensjonskassen ytterligere. Ettersom kundene og eierne er de samme i pensjonskassene, bør ikke krav om konkurranselighet med aksjonæreide forsikringsselskap gjelde f.eks. bruk av premiefondets midler.

Senterpartiet har felles merknader og forslag med Arbeiderpartiet, SV og Kystpartiet om at innskudd fra arbeidstakere skal gå uavkortet til å øke pensjonsutbetalingene og ikke belastes med administrasjonskostnader.

Senterpartiet har i forbindelse med denne innstillingen vært fristet til å ta opp et par andre spørsmål som er sentrale. Kjønnsnøytrale pensjonspremier i tjenestepensjonene kunne nå ha vært drøftet. I Sverige er dette et ufravikelig krav. Det bør det bli også i Norge. Også et krav om at pensjonsrettigheter uavkortet flyttes med ved jobbskifte, gjelder i Sverige. Det bør også vi få.

Det burde ha vært tid og anledning til å drøfte disse prinsippene i denne innstillingen, men Senterpartiet vil i alle fall komme tilbake til disse temaene.

Statsråd Per-Kristian Foss [18:15:16]: Både spørsmålet om det bør gis adgang for uavhengige foretak som har hver sin pensjonsordning, til å gå sammen om å opprette en felles pensjonskasse, og spørsmålet om det bør gis adgang til at flere uavhengige foretak går sammen om å opprette én felles pensjonsordning, er etter departementets syn spørsmål som naturlig bør vurderes i forlengelsen av utredningen om og deretter Stortingets behandling av obligatoriske supplerende pensjonsordninger, altså tjenestepensjonsordninger. Vi tar altså først sikte på en utredning av dette.

I og med at det neppe vil være noen forskjell mellom et livselskap som bare tilbyr pensjonsforsikring til forskjellige uavhengige foretak, og en pensjonskasse som gjør det samme, vil et mulig svar på dette kunne være å foreslå at reglene for pensjonskasser som skal kunne administrere flere pensjonsordninger for flere uavhengige foretak, må gjøres identiske med lovreglene for livselskap, f.eks. ved at det blir to konsesjonsklasser for pensjonskasser, henholdsvis konsesjon som vanlig kasse og konsesjon som det vi må kunne kalle livselskapskasse.

Det viktige ved disse reglene er at man sikrer innskyter. Den problemstillingen som er der når private foretak går sammen i én pensjonskasse, er jo at et foretak kan gå konkurs og sette pensjonskassen og andres innskudd i fare. Det må sikres bl.a. gjennom et lovverk og et regelverk.

Banklovkommissjonen kommer for sin del nå til å være opptatt med utredning av obligatorisk supplerende pensjon, slik jeg ser et mulig forslag til vedtak i finanskomiteens innstilling om pensjonsreformen nå på torsdag denne uken. Det spørsmålet må utredes i sommer. Jeg har allerede på fredag, etter stortingsdebatten, innkalt svært mange av partene i arbeidslivet til et høringsmøte om den videre behandling av tjenestepensjons-spørsmålet. Banklovkommissjonen er for sin del beredt til å ta opp spørsmålet samme dag til videre arbeid, slik at ikke unødig tid brukes på denne utredningen. Men det

er klart at når Banklovkommissjonen, der for øvrig partene er representert, kommer med sin innstilling, krever det en høring. Vi tar sikte på å avtale med partene en fremdrift her som gjør det mulig for Stortinget å få seg forelagt det nødvendige lovverk om tjenestepensjonsordninger så tidlig som mulig til høsten. Da gir jo Stortingets sammentreden egentlig svar på når man kan begynne å behandle de spørsmålene.

I kjølvannet av dette vil spørsmålet om bl.a. felles pensjonskasser bli utredet av Banklovkommissjonen, men jeg gir uttrykk for at Banklovkommissjonen nå av hensyn til Stortingets ventede vedtak må prioritere tjenestepensjonsordninger og dernest felles pensjonskasseregler. Det kan jeg si om fremdriften. Det skal ikke ta unødig tid, men jeg ser det, på bakgrunn av partenes sterke ønske om å få tjenestepensjonsordninger opp å gå – for å si det litt upresist – så raskt som mulig, som nødvendig å prioritere det spørsmålet foran det spørsmålet som det er bedt om utredning av i denne innstillingen.

Presidenten: De talerne som heretter får ordet, har en talletid på inntil 3 minutter.

Heidi Grande Røys (SV) [18:19:08]: Eg vil rose statsråden for den konkrete og konsise framgangsmåten som han no legg opp til. Det er vel litt å ta resultatet på torsdag på forskott, men vi trur jo at eit meir eller mindre samla storting vil vedta obligatorisk tenestepensjon. Men for at det skal verte eit reelt alternativ for dei selskapa som no må opprette ordningar som dei pr. i dag ikkje har, er det klart at viss vi ikkje har på plass eit alternativt regelverk for å kunne velje pensjonskasse som alternativ til livselskap frå nyttår av, vil dei selskapa som ikkje har pensjonsavtale i dag, måtte gå via livselskap. Skal pensjonskassa då vere eit alternativ, får ein i verste fall doble utgifter i løpet av kort tid viss bedrifta set seg føre å bruke pensjonskasselalternativet.

Eg skjønner at Banklovkommissjonen skal prioritere det viktigaste, det overordna, fyrst, men eg vil berre presisere at det er viktig for valet til desse bedriftene at dei har alternativ, og at vi òg får presentert den løysinga før jul, slik at vi har moglegheit til å vise bedriftene eit alternativ etter jul.

Statsråd Per-Kristian Foss [18:20:34]: Jeg kan ikke uten videre love at vedtak i dette spørsmålet kan være fattet i Stortinget før jul. Det er altså ikke utredet tidligere. Banklovkommissjonen har den kapasitet at den tross alt må ta en sak av gangen. Det er en hovedregel, av hensyn til kvaliteten i lovarbeidet og av hensyn til partene, at høringstiden normalt er tre måneder. Vi kan gjøre unntak slik at den blir seks uker.

Jeg kan vel allerede nevne at i den første saken, tjenestepensjonsordningene i bedrifter som ikke har det, tar jeg sikte på å foreslå for partene at høringstiden blir enda noe kortere av hensyn til fremdriften. Hvis det er forståelse og aksept for det, betyr det at vi kan få en større fremdrift også i de andre sakene. Men det er ganske viktig i slike spørsmål at partene får fornuftig tid til å uttale seg, for det

er tross alt arbeidslivets parter som skal bruke ordningene. Så høringstiden er på en måte den begrensende faktor her.

Jeg kan vel si det slik at det er gjort et betydelig forbedrende arbeid i påvente av Stortingets vedtak i dette spørsmålet, og det gjør at vi nå kan ha en fremdrift som er raskere enn tidligere. Jeg kan også nevne at vi har orientert Kontaktutvalgets medlemmer på et tidlig tidspunkt om denne fremdriften, slik at de allerede har begynt arbeidet med å forberede sine synspunkter på tjenestepensjonsordningene.

Ranveig Frøiland (A) [18:22:18]: For Arbeidarpartiet er det veldig viktig at vi får det samrøysta vedtaket som vert fatta seinare i Odelstinget i dag, og at regjeringspartia er med på det. Det er klårt at vi har vore innforstått med at det tek tid, når noko skal utgreiast. Det viktigaste er at ein får tenestepensjonen på plass frå 1. januar neste år. Men sjølv om vi er utolmodige – og det er vi, for vi har hatt forslag om dette før og ikkje fått det igjennom – innser vi sjølv sagt at det må ta tid. Eg er difor tilfreds med at finansministeren seier at han er oppteken av at arbeidet skal skje så raskt det går an. Det vedtaket som vert gjort i dag, er viktig. Eg er i alle fall veldig glad for at alle partia går inn for dette. Sjølv om representanten frå Høgre var litt reservert, så er dei med på dette, og det er eg glad for.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8. (Votering, se side 648)

S a k n r . 9

Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i verdipapirhandelloven mv. (gjennomføring av prospektdirektivet) (Innst. O. nr. 90 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 69 (2004-2005))

Heidi Grande Røys (SV) [18:23:56]: Eg skal på vegner av saksordføraren, Audun Bjørlo Lysbakken, som er medlem av Lagtinget, kort gjere greie for saka.

Endringane i verdipapirhandellova som i dag vert vedtekne, kjem på bakgrunn av eit EØS-direktiv om utforminga av prospekt. Eit fleirtal i finanskomiteen, alle partia utanom Senterpartiet og Kystpartiet, har slutta seg til Regjeringas forslag til endringar i beløpsgrensene når det gjeld prospektplikta. Forslaget går ut på at denne plikta skal gjerast gjeldande ved tilbod som gjeld beløp over 100 000 euro, og som vert retta til 100 personar eller fleire.

På eit anna vesentleg punkt i innstillinga er komiteen delt. Eit fleirtal, regjeringspartia og Framstegspartiet, vil at Oslo Børs skal ha det operative ansvaret for kontroll og godkjenning av prospekt. Mindretalet, Arbeidarpartiet, SV, Senterpartiet og Kystpartiet, vil leggje så vel det operative som det overordna ansvaret til Kredittilsynet.

Forslaget om nye reglar for når prospektplikta skal gjelde, inneber ei liberalisering i forhold til dei noverande grensene. SV har likevel funne å kunne støtte desse endringane. Regjeringa har valt å leggje seg på ei så omfattande plikt som mogleg innanfor direktivet sine rammer, og har òg valt å bruke moglegheita til å innføre prospektplikt

for såkalla nasjonale prospekt. Dette støttar vi. Utan å ta i bruk denne ordninga, ville prospektplikta fyrst gjelde ved tilbod om kjøp eller teikning på beløp på 2,5 millionar euro eller meir, noko som ville betydd ei vesentleg svekking av informasjonstilgangen i verdipapirmarknaden, både for aktørane, myndigheitene og allmenta. Det er òg viktig å streke under at grensa på 100 000 euro er vesentleg lågare enn den som låg til grunn i norsk lovverk før EØS-medlemskapen.

SV er misfornøgd med at Regjeringa har valt Oslo Børs som kontrollinstans, og med at ho får støtte for dette i dag frå eit knapt fleirtal. Ei rekkje høyringsinstansar har gått inn for at Kredittilsynet skal ha det operative så vel som det overordna ansvaret for kontroll og godkjenning av prospekt. Også prospektdirektivet legg stor vekt på at myndighetsorganet skal vere fullstendig uavhengig av aktørane i marknaden. Vi deler det synet. Vi meiner Kredittilsynet er det organet som best tilfredsstillar kravet om slik fullstendig uavhengigheit.

Spørsmålet om operativt ansvar for prospektkontrollen bør sjåast i samheng med ansvaret for rekneskapskontrollen. Dette ansvaret har Stortinget allereie lagt til Kredittilsynet. Det er ikkje berre SV som meiner det. Fleire høyringsinstansar, bl.a. Kredittilsynet og Noregs Bank, har lagt vekt på at ei samordning av prospekt- og rekneskapskontrollen vil kunne gi synergieffektar og meir rasjonell bruk av ressursar. Mindretalet her i dag er òg einig med Noregs Bank og tilsynet i at det er viktig at prinsippa for prospekt- og rekneskapskontrollen vert sett i samheng og handheva på lik måte. Vi meiner difor det ville vore ei ryddigare og meir effektiv løysing å leggje kontrolloppgåvene til Kredittilsynet i denne saka.

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n hadde her teke over presidentplassen.

Jan Tore Sanner (H) [18:27:13]: Dette er én av flere saker på finansmarkedsområdet som harmoniserer og tilpasser det norske regelverket til utviklingen internasjonalt.

For Høyre er det viktig at næringslivet har et regelverk som legger til rette for verdiskaping. På finansmarkedsområdet må regelverket bidra til et effektivt kapitalmarked der aktørene kan ha tillit til hverandre, der informasjonen er relevant og troverdig, og der forholdene er til stede for god kapitaltilgang for bedriftene.

Representanten Grande Røys har på vegne av saksordføreren redegjort for innstillingen, og det er med få unntak en samlet komite bak forslagen i proposisjonen.

Når det gjelder grensen for prospektplikt, legger Høyre vekt på at tilbud som går bredt ut i markedet, skal holde et godt kvalitetsnivå og være troverdig. Derfor legges grensen for prospektplikt på minstekravet i direktivet. Dette er noe høyere enn nåværende norske grense, men tilstrekkelig i forhold til behovet.

Høyre er glad for at det er et flertall som slutter seg til forslaget om å gi det overordnede kontrollansvaret til Kredittilsynet, men delegere den operative kontrollen til Oslo Børs. Oslo Børs har i dag kontrollansvaret for prospekter,

og en rekke markedsaktører har pekt på at dette fungerer godt. Prospektkontrollen har klare paralleller til kontrollen med informasjonsflyt generelt, som er en sentral oppgave for Oslo Børs. For markedet er det viktig at denne funksjonen fungerer effektivt og profesjonelt, slik at transaksjoner ikke møter unødvendige hindringer. Tilbakemeldinger viser at Oslo Børs har høy kompetanse og tillit og lang praksis med slikt arbeid. Da er det liten grunn til å legge om praksis – tvert imot. Det er grunn til å registrere at en rekke aktører, deriblant NHO og Finansnærings Hovedorganisasjon, anbefaler at børsen viderefører dette arbeidet, og understreker at dette er en integrert funksjon i børsens kontrolloppgaver. For norske bedrifter er det viktig at børsen opprettholder sin tyngde som omsetningssted og gir muligheter for god kapitaltilgang.

Gjermund Hagesæter (FrP) [18:29:52]: Framstegspartiet er enig i dei fleste av forslaga som er fremma i denne saka.

Når det gjeld prospektplikt for nasjonale prospekt på mellom 100 000 og 2,5 mill. euro, står vi også det. Men vi har ein merknad om at vi synest det er veldig viktig og vesentleg at det må vere ein samanheng mellom kostnaden ved å utarbeide prospekta og det emisjonsbeløpet som ein trekkjer inn. Dersom det blir for store kostnader i forhold til emisjonsbeløpet, trur vi at det vil verke stimulerande til at ein prøver å komme seg unna prospektplikta. Vi meiner derfor at nasjonale prospekt ikkje må vere unødvendig omfattande, og at det vil vere tilstrekkeleg at ein i stor grad bygger på eksisterande økonomiske tall og forventna økonomisk utvikling.

I tillegg til at prospektplikta er viktig, meiner vi at det ikkje er nok. Det er òg peikt på at det er viktig at prospekta også blir kontrollerte på ein fagleg god måte. Ein må minne om at eit selskap som The 5 Percent Community hadde flotte prospekt, men det blei altså ikkje avslørt at dei lovnadene som blei gitt, ikkje heldt mål. Derfor har vi i lag med Senterpartiet fremma merknader og forslag om at ein burde vurdere eit uavhengig aksjetilsyn som ein burde bygge opp med tilstrekkeleg kompetanse og etter kvart erfaring til å vurdere både innhaldet i og kvaliteten på dei ulike prospekta.

Vi meiner at eit uavhengig aksjetilsyn, som skulle vore heilt frittstående, ville vore eit godt bidrag til å bygge opp tilliten i aksjemarknaden til at investorar kunne stole på den informasjonen som blei gitt. Dessverre er det berre Senterpartiet som har stødd oss i det. Det er synd at ikkje fleire gjorde det, men det er sjølvsagt bra at vi iallfall fekk med oss Senterpartiet.

Eg vil berre som avslutning ta opp forslaget frå Framstegspartiet, Senterpartiet og Kystpartiet.

Presidenten: Representanten Gjermund Hagesæter har teke opp det forslaget han refererte til.

Morten Lund (Sp) [18:32:43]: Et EØS-direktiv om prospekt som skal legges fram når verdipapirer tilbys offentligheten eller opptas til handel, pålegger oss å la prospektplikten omfatte færre enn i dag.

Senterpartiet foreslår at dagens grenser for prospektplikt skal beholdes, det vil si alle tilbud som gjelder beløp over 40 000 euro. Det er god grunn til å tro at omfanget av aksjesvindler er medvirkende til at antallet små private aksjonærer på Oslo Børs og i gråmarkedet er sterkt redusert de siste årene. Ikke minst synes kontrollbehovet ved de mindre kapitalinvtasjonene å være stort. Senterpartiets forslag innebærer at antall prospekt som skal kontrolleres, blir som i dag. Regjeringens forslag innebærer at kontrollbehovet blir mindre, og Senterpartiet mener at dette er en uheldig og samfunnsmessig ulønnsom innsparing. Kontroll med at alle aktørene gir korrekt, tilstrekkelig og samtidig informasjon, er avgjørende viktig for tilliten til verdipapirhandelen. For at informasjonen i prospektet skal bli like tilgjengelig for alle, fremmer Senterpartiet og Kystpartiet et forslag om at i det minste sammendraget i prospektet skal foreligge på norsk. Jeg synes det er merkelig at ikke flere er opptatt av det temaet.

Senterpartiet mener, som SV, Arbeiderpartiet og Kystpartiet, at Oslo Børs ikke kan være det uavhengige kontrollorgan i forhold til markedsaktørene som direktivet krever. Vi går inn for at den operative kontrollmyndigheten ikke delegeres fra Kredittilsynet til Oslo Børs. Så foreslår Senterpartiet, sammen med Fremskrittspartiet og Kystpartiet, at det utredes å få opprettet et eget aksjetilsyn – i første omgang for å kontrollere nasjonale prospekt, senere, fra 2012, når overgangsordningen er slutt, for å overta all kontroll.

Senterpartiet mener dette er en viktig sak. Det handler om tilliten til aksjemarkedet, og det er synd at Regjeringen ikke har lagt ned mer arbeid i å få fram en slik utredning tidligere. Finanskomiteen bad om at et aksjetilsyn ble utredet allerede i 2000, i innstillingen om børsloven. Det vil være svært positivt om de som utgjorde flertallet den gangen, også denne gangen vil stemme for det forslaget som ligger her.

Jeg vil fremme forslaget fra Kystpartiet og Senterpartiet.

Presidenten: Representanten Morten Lund har teke opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Per-Kristian Foss [18:35:15]: Jeg er glad for at det er bred oppslutning om disse lovreglene som nå forslås. De vil bidra til å gi oss et sunnere og mer åpent marked. I det spørsmålet hvor komiteen deler seg – om det overordnede ansvar for prospektkontroll og det operative ansvar skal ligge sammen i Kredittilsynet eller deles mellom Kredittilsynet og Oslo Børs, altså legge det operative ansvar til Oslo Børs – er det mulig å ha begge syn. Jeg ser godt at det er argumenter som går i begge retninger.

Det er i grunnen mitt hovedsynspunkt at man iallfall ikke bør opprette nye organer, når man har tilstrekkelige organer med kompetanse til å føre tilsyn. Det vil egentlig være mitt svar til spørsmålet om et nytt aksjekontrollorgan. Det er å bygge opp ny kompetanse der vi allerede har den. Det ser jeg liten grunn til. Jeg er litt overrasket over

at de som ellers taler mot byråkrati, akkurat her har funnet at dette er en genial idé.

Når vi har valgt å dele det operative ansvaret og kontrollen, er det fordi kontrollen med prospektene ligner veldig på den kontroll med informasjonsflyt som Oslo Børs utøver til daglig og har uavhengighet nok til å gjøre til alle parter tilfredshet. Det er også noe som uttrykkes i høringene, at alle parter er tilfreds med Oslo Børs' kompetanse når det gjelder utførelsen av prospektkontrollen slik den gjøres i dag. Så reiser man da spørsmålet: Har de uavhengighet nok til å kontrollere dette, og til å komme med korrigeringer? De har iallfall uavhengighet nok til å gjøre den kanskje enda alvorligere oppgave daglig, pr. time, å følge med i informasjonsflyten, og sågar gå til det alvorlige skritt å stanse omsetningen av en aksje dersom man har mistanke om at det er manipulasjon. Med dagens datasystemer skjer dette meget effektivt, og det har gitt oss et mye bedre marked. Det er en oppgave som virkelig krever uavhengighet, for økonomisk kan jo det få betydning for selskapene langt utover akkurat det en prospektkontroll i seg selv kan ha. Jeg mener det er en god løsning man her har funnet, at det operative ansvaret ligger i Oslo Børs og det overordnede i Kredittilsynet. Vi har god tillit til begge institusjonene.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 9.

(Votering, sjå side 671)

S a k n r . 1 0

Innstilling fra næringskomiteen om lov om endringer i lov 15. juni 2001 nr. 81 om elektronisk signatur og andre lover (Innst. O. nr. 85 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 74 (2004-2005))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, sjå side 675)

B e r i t B r ø r b y gjeninntok her presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte

presidenten: Odelstinget skal votere i sakene nr. 1–10.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram 18 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 4–18, fra Inga Marte Thorkildsen på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Presidenten vil først la votere over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Odelstinget bifaller ikke Ot.prp. nr. 53 (2002-2003) om lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (finnmarksloven).»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 60 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.46.21)

Presidenten: Forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Før iverksettelse av finnmarksloven skal det avholdes en folkeavstemning om lovvedtaket. Stortinget ber Regjeringen gjennomføre folkeavstemning i Finnmark med spørsmål om å si ja eller nei til den nye loven samtidig med stortings- og sametingsvalg i september 2005.»

Forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremlegge for Stortinget spørsmålet om fornyelse/videreføring eller oppsigelse av konvensjoner og traktater, innen de nødvendige respektive frister som gjelder, slik at Stortinget aktivt kan ta stilling til spørsmålet om konvensjonene skal sies opp eller videreføres. Hvor det er mulig å si opp traktater eller konvensjoner, uten at noen bestemte tidsfrister er angitt, gis det en melding til Stortinget i løpet av hver stortingsperiode om disse traktater og konvensjoner.»

Forslag nr. 16, fra Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en kommisjon som skal utrede eksisterende rettigheter i Finnmark. Kommisjonens mandat og regelverk sendes på høring på vanlig måte før saken fremmes for Stortinget.»

Forslag nr. 17, fra Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om lokal, rettighetsbasert forvaltning av de tre store vassdragene i Finnmark.»

Forslag nr. 18, fra Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen snarest fremme forslag om en verneplan for Finnmarkseiendommens grunn der alle dagens administrative vernevedtak videreføres på samme nivå, og at det igangsettes en total gjennomgang/kartlegging av eksisterende vernetiltak og en kartlegging av behovet for nye vernetiltak.»

Disse forslagene blir i samsvar med forretningsordens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slike vedtak:

A

L o v

om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (finnmarksloven)

Presidenten: Presidenten vil her la votere over forslagene nr. 4–15, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 4 lyder:

«Finnmarksloven § 1 skal lyde:
§ 1 Lovens formål

Lovens formål er å legge til rette for at grunn og naturressurser i Finnmark fylke forvaltes på en balansert og økologisk bærekraftig måte til beste for innbyggerne i fylket og allmennheten for øvrig, og særlig som grunnlag for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Finnmarksloven § 3 skal lyde:

§ 3 Forholdet til folkeretten

Loven gjelder med de begrensninger som følger av ILO-konvensjon nr. 169 om stammefolk og urfolk i selvstendige stater. Loven skal anvendes i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter, Norges forpliktelser i henhold til internasjonale miljøkonvensjoner og bestemmelser i overenskomster med fremmede stater om fisket i grensevassdragene.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Finnmarksloven § 4 skal lyde:

§ 4 Retningslinjer for forvaltningen av utmark

Sametinget kan gi retningslinjer for hvordan virkningen for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv av endret bruk av utmark skal bedømmes. Retningslinjene og endringer i retningslinjene skal godkjennes av departementet. Departementet prøver om retningslinjene ligger innenfor rammen av første punktum, og om de er utformet på egnet måte.

I saker om endret bruk av utmark skal statlige, fylkeskommunale og kommunale myndigheter vurdere hvilken betydning endringen vil ha for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse, samfunnsliv og en balansert og økologisk bærekraftig utvikling.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Finnmarksloven § 5 skal lyde:

§ 5 Forholdet til bestående rettigheter

Samene har gjennom langvarig bruk av land- og vannområder opparbeidet rettigheter til grunn i Finnmark.

Loven her gjør ikke inngrep i rettigheter som bygger på hevd eller alders tids bruk. Dette gjelder også de rettighetene utøvere av samisk reindrift har på slikt grunnlag eller etter reindriftsloven.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Finnmarksloven § 7 skal lyde:

§ 7 Finnmarkseiendommens styre

Finnmarkseiendommen ledes av et styre på seks personer.

Finnmark fylkesting og Sametinget velger selv tre medlemmer med personlige varamedlemmer hver. Medlemmene og varamedlemmene skal være bosatt i Finnmark. Både som medlemmer og som varamedlemmer skal begge organer velge både kvinner og menn. Organet skal velge medlemmer og varamedlemmer samlet. Ansatte i Finnmarkseiendommen, Finnmarkseiendommens revisor og medlemmer og varamedlemmer i kontrollkomiteen kan ikke velges som styremedlemmer eller varamedlemmer.

Styremedlemmene og varamedlemmene oppnevnes for inntil fire år av gangen. Ingen kan være styremedlem i mer enn ti år i sammenheng.

Styremedlemmer og varamedlemmer kan avsettes av det organ som har oppnevnt vedkommende. Organet skal i så fall på nytt velge medlemmer og varamedlemmer samlet.

Styremedlemmer og varamedlemmer har rett til å tre tilbake før tjenestetiden er ute dersom særlig grunn foreligger. Styret og det organ som har oppnevnt vedkommende, skal gis rimelig forhåndsvarsel. Fjerde ledd annet punktum gjelder tilsvarende.

Styret velger selv en leder og en nestleder blant medlemmene. Dersom ingen oppnår flertall, fastsetter Finnmark fylkesting i oddetallsår og Sametinget i partallsår hvem av de seks medlemmene som skal være styreleder.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Finnmarksloven § 8 skal lyde:

§ 8 Nærmere om forholdvalg

Valget av styremedlemmer og varamedlemmer holdes som forholdvalg som nevnt i kommuneloven § 37 dersom minst ett medlem av organet krever det.

Dersom det ved forholdvalg er nødvendig for å oppfylle kravet om at det blant medlemmene og varamedlemmene skal være både kvinner og menn, skal kandidater fra det underrepresenterte kjønn rykke opp på den listen som har fått færrest stemmer av de listene som skal representeres. Ved stemmelikhet avgjøres det ved loddtrekning på hvilken liste opprykk skal skje.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Finnmarksloven § 9 skal lyde:

§ 9 Styrets oppgaver og saksbehandling

Forvaltningen av Finnmarkseiendommen hører under styret. Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten. Styret skal i nødvendig utstrekning fastsette planer, budsjett, retningslinjer og instruksjoner for virksomheten. Styret iverksetter de undersøkelser som det finner nødvendig for å kunne utføre sine oppgaver. Styret skal iverksette slike undersøkelser dersom et styremedlem krever det.

Styrelederen skal sørge for at aktuelle saker blir behandlet i styret og at det blir innkalt til styremøter på hensiktsmessig måte og med rimelig frist. Et styremedlem kan kreve at styret behandler bestemte saker.

Styret skal behandle saker i møte med mindre lederen finner at saken kan forelegges styremedlemmene skriftlig eller behandles på annen betryggende måte. Et styremedlem kan kreve møtebehandling. Styret kan treffe vedtak når minst fem medlemmer er til stede. Vedtak treffes med alminnelig flertall med mindre annet følger av § 10. Ved stemmelikhet anses vedtak for ikke å være truffet. Dersom det er nødvendig for driften av Finnmarkseiendommen at vedtak treffes, kan tre av styrets medlemmer samlet kreve at Finnmarkseiendommen ber om at departementet avgjør saken. Departementets vedtak har virkning som styrevedtak. Det kan ikke påklages til Kongen.

Styret avgir årlig en beretning til kontrollkomiteen om Finnmarkseiendommens virksomhet. I beretningen skal det gis en særskilt redegjørelse for endringer i bruken av utmark og en vurdering av endringenes betydning for naturgrunnet for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Styret fastsetter selv sin godtgjørelse. Godtgjørelsen dekkes av Finnmarkseiendommen.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Finnmarksloven § 10 skal lyde:

§ 10 Saker om endret bruk av utmark og avhendelse av fast eiendom m.m.

I saker om endret bruk av utmark skal Finnmarkseiendommen vurdere hvilken betydning endringen vil ha for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv, og en balansert og økologisk bærekraftig utvikling. Ved vurderingen skal Sametingets retningslinjer etter § 4 legges til grunn.

Vedtaket om endret bruk av utmark krever alltid tilslutning fra minst fire styremedlemmer. Dersom flertallet ikke utgjør flere enn fire, kan et samlet mindretall i løpet av styremøtet kreve at saken forelegges for Sametinget eller Finnmark fylkesting. Dersom Sametinget eller Finnmark fylkesting ikke godtar flertallets vedtak eller unnlater å behandle saken innen rimelig tid, kan et samlet flertall i styret kreve at Finnmarkseiendommen forelegger saken for Kongen, som avgjør om vedtaket skal godkjennes. Godkjennelse av vedtaket har virkning som styrevedtak.

Dersom et forslag om vedtak om endret bruk av utmark har fått tilslutning fra tre og bare tre styremedlemmer, kan de tre styremedlemmene samlet kreve at Finnmarkseiendommen bringer saken inn for enten Finnmark fylkesting eller Sametinget eller begge deler. Fylkestinget og Sametinget avgjør om styret skal behandle saken en gang til. Får forslaget på nytt tilslutning fra tre og bare tre styremedlemmer, kan de tre styremedlemmene samlet kreve at Finnmarkseiendommen forelegger saken for Kongen, som avgjør om forslaget skal godkjennes eller ikke. Kongens vedtak har virkning som styrevedtak.

Styret kan bare bemyndige ansatte og andre til å treffe beslutning om endret bruk av utmark dersom minst fire styremedlemmer stemmer for det. Annet ledd gjelder tilsvarende.

Første til tredje ledd gjelder tilsvarende for saker om avhendelse og bortleie av utmark eller rettigheter i utmark. Bestemmelsene i paragrafen her gjelder ikke for saker etter kapittel 3.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Finnmarksloven § 15 skal lyde:

§ 15 Utdeling av overskudd

Dersom Finnmarkseiendommen i bankinnskudd, kontanter og lignende har aktiva som fratrukket eventuell gjeld overstiger det som trengs av reserver for å sikre driften, kan styret beslutte at overskuddet helt eller delvis skal utbetales til Finnmark fylkeskommune, Sametinget eller allmenntilgode formål som kommer innbyggerne i fylket til gode. Det kan likevel bare

utbetales overskudd i den grad summen av bankinnskudd, kontanter og lignende overstiger Finnmarkseiendommens samlede salgsgevinster ved salg av fast eiendom siden opprettelsen med fradrag for investeringer i fast eiendom.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Finnmarksloven § 19 skal lyde:

§ 19 Nasjonalparker, ekspropriasjon

Grunn som Finnmarkseiendommen eier, kan legges ut som nasjonalpark etter reglene i naturvernloven uten at Finnmarkseiendommen har krav på erstatning. Ved utforming av bruksregler skal det legges vekt på at tradisjonell bruk kan videreføres.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Finnmarksloven §§ 23, 25 og 27 skal lyde:

§ 23 Rettigheter for personer bosatt i Finnmark

I samsvar med reglene i kapittelet her og innenfor de rammer som følger av annen lovgivning, har de som er bosatt i Finnmark fylke, på Finnmarkseiendommens grunn rett til:

- a) jakt på storvilt,
- b) plukking av multer og
- c) uttak av trevirke til husflid.

Til jordbrukseiendom ligger rett til beite for så stor buskap som kan vinterføs på eiendommen.

§ 25 Allmennhetens rettigheter

I samsvar med reglene i kapittelet her og innenfor de rammer som følger av annen lovgivning, har alle som det siste året har vært og fortsatt er bosatt i Norge på Finnmarkseiendommens grunn rett til jakt og fangst av småvilt og fiske i vassdrag med stang og håndsnøre.

Finnmarkseiendommen kan gi personer som det siste året har vært og fortsatt er bosatt i Norge, og andre ytterligere adgang til å utnytte fornybare ressurser som nevnt i første ledd og i §§ 22 og 23 i den grad ressursen tillater det. Personer som nevnt i første punktum, skal etter søknad normalt gis tillatelse til å plukke multer til egen husholdning.

§ 27 Innskrenkninger i utnyttelsen

Finnmarkseiendommen kan for nærmere angitte områder fastsette innskrenkninger i adgangen til å utnytte fornybare ressurser som nevnt i §§ 22 til 25 dersom hensynet til ressursen tilsier det. Før Finnmarkseiendommen fastsetter de nærmere vilkårene for utnyttelsen av fornybare ressurser, skal kommuner, myndigheter for vilt og fiske mv. og organisasjoner for brukere som berøres, høres.

Innskrenkninger i adgangen til jakt på storvilt, jakt og fangst av småvilt og fiske i vassdrag med stang og håndsnøre skal fordeles forholdsmessig mellom brukerne som nevnt i §§ 22-25.»

Forslag nr. 15 lyder:

«I lov 30. juni 1972 nr. 70 om bergverk gjøres følgende endringer:

I kapittel 2 skal ny § 7 a lyde:

§ 7 a Særregler om skjerping i Finnmark

Ved skjerping i Finnmark fylke skal skjerperen senest en uke før skjerpingen begynner, skriftlig varsle

Sametinget, Finnmark fylkesting, grunneieren og det aktuelle områdestyret og distriktsstyret for reindriften. Tar skjerperen sikte på inngrep i grunnen, skal stedet for inngrepet angis.

I kapittel 3 skal ny § 22 a lyde:

§ 22 a Særregler om muting i Finnmark

Søknader om muting i Finnmark fylke kan avslås dersom allmenne hensyn taler imot at søknaden innvilges. Ved vurderingen skal det legges vesentlig vekt på hensynet til samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv, og hensyn til miljøet. Innvilges søknaden, kan det settes vilkår for å ivareta hensyn som nevnt.

Ved behandlingen av søknaden skal bergmesteren gi grunneieren, Sametinget, fylkesmannen, fylkeskommunen, kommunen og det aktuelle områdestyret og distriktsstyret for reindriften anledning til å uttale seg.

Utstedelse av mutingsbrev på Finnmarkseiendommens grunn, forutsetter samtykke fra Finnmarkseiendommen.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 62 mot 11 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.47.17)

Videre var innstillet:

Kapittel 1 Alminnelige bestemmelser

§ 1 Lovens formål

Lovens formål er å legge til rette for at grunn og naturressurser i Finnmark fylke forvaltes på en balansert og økologisk bærekraftig måte til beste for innbyggerne i fylket og særlig som grunnlag for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv.

§ 2 Virkeområde

Loven gjelder for fast eiendom og vassdrag med naturressurser i Finnmark fylke. I strandlinjen gjelder loven så langt ut i sjøen som den private eiendomsretten strekker seg.

§ 3 Forholdet til folkeretten

Loven gjelder med de begrensninger som følger av ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater. Loven skal anvendes i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter og bestemmelser i overenskomster med fremmede stater om fisket i grensevassdragene.

§ 4 Sametingets retningslinjer for endret bruk av utmark

Sametinget kan gi retningslinjer for hvordan virkningen for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv av endret bruk av utmark skal be-

dømmes. Retningslinjene skal godkjennes av departementet. Departementet prøver om retningslinjene ligger innenfor rammen av første punktum, og om de er utformet på egnet måte.

I saker om endret bruk av utmark skal statlige, fylkeskommunale og kommunale myndigheter vurdere hvilken betydning endringen vil ha for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv. Sametingets retningslinjer skal legges til grunn ved vurderingen av samiske interesser etter første punktum.

§ 5 Forholdet til bestående rettigheter

Samene har kollektivt og individuelt gjennom langvarig bruk av land og vann opparbeidet rettigheter til grunn i Finnmark.

Loven her gjør ikke inngrep i kollektive og individuelle rettigheter som samer og andre har opparbeidet ved hevd eller alders tids bruk. Dette gjelder også de rettighetene reindriftsutøvere har på slikt grunnlag eller etter reindriftsloven.

For å fastslå omfanget og innholdet av de rettighetene som samer og andre har på grunnlag av hevd eller alders tids bruk eller på annet grunnlag, opprettes en kommisjon som skal utrede rettigheter til land og vann i Finnmark, og en særdomstol som skal avgjøre tvister om slike rettigheter, jf. kapittel 5.

Kapittel 2 Finnmarkseiendommen

§ 6 Finnmarkseiendommens rettsstilling

Finnmarkseiendommen (Finnmarkkuopmodat) er et eget rettssubjekt med sete i Finnmark som skal forvalte grunn og naturressurser mv. som den eier i samsvar med lovens formål og reglene i loven her for øvrig.

§ 7 Finnmarkseiendommens styre

Finnmarkseiendommen ledes av et styre på seks personer.

Finnmark fylkesting og Sametinget velger selv tre medlemmer med personlige varamedlemmer hver. Medlemmene og varamedlemmene skal være bosatt i Finnmark. Blant medlemmene valgt av Sametinget skal minst ett styremedlem og vedkommendes varamedlem være representanter for reindriften. Både som medlemmer og som varamedlemmer skal begge organer velge både kvinner og menn. Organet skal velge medlemmer og varamedlemmer samlet. Ansatte i Finnmarkseiendommen, Finnmarkseiendommens revisor og medlemmer og varamedlemmer i kontrollkomiteen kan ikke velges som styremedlemmer eller varamedlemmer.

Styremedlemmene og varamedlemmene oppnevnes for inntil fire år av gangen. Ingen kan være styremedlem i mer enn ti år i sammenheng.

Styremedlemmer og varamedlemmer kan avsettes av det organ som har oppnevnt vedkommende. Organet skal i så fall på nytt velge medlemmer og varamedlemmer samlet.

Styremedlemmer og varamedlemmer har rett til å tre tilbake før tjenestetiden er ute dersom særlig grunn fore-

ligger. Styret og det organ som har oppnevnt vedkommende, skal gis rimelig forhåndsvarsel. Fjerde ledd annet punktum gjelder tilsvarende.

Styret velger selv en leder og en nestleder blant medlemmene. Dersom ingen oppnår flertall, fastsetter Finnmark fylkesting i oddetallsår og Sametinget i partallsår hvem av de seks medlemmene som skal være leder og nestleder.

§ 8 *Nærmere om forholdsvalg*

Valget av styremedlemmer og varamedlemmer holdes som forholdsvalg som nevnt i kommuneloven § 37 dersom minst ett medlem av organet krever det.

Dersom det ved forholdsvalg er nødvendig for å oppfylle kravet om at det blant medlemmene og varamedlemmene skal være både kvinner og menn, skal kandidater fra det underrepresenterte kjønn rykke opp på den listen som har fått færrest stemmer av de listene som skal representeres. Ved stemmelikhet avgjøres det ved loddtrekning på hvilken liste opprykk skal skje.

Dersom det ved forholdsvalg i Sametinget er nødvendig for å oppfylle kravet om at et av styremedlemmene og vedkommendes varamedlem skal være representanter for reindriften, skal representanter for reindriften rykke opp på den listen som har fått færrest stemmer av de listene som skal representeres og som har slike kandidater. Dersom det ikke finnes noen slik liste, tilfaller den siste styreplassen representantene for reindriften på den listen som har fått flest stemmer av de listene som har slike kandidater. Ved stemmelikhet avgjøres det ved loddtrekning hvilken liste som skal anses for å ha fått flest eller færrest stemmer.

§ 9 *Styrets oppgaver og saksbehandling*

Forvaltningen av Finnmarkseiendommen hører under styret. Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten. Styret skal i nødvendig utstrekning fastsette planer, budsjett, retningslinjer og instruksjoner for virksomheten. Styret iverksetter de undersøkelser som det finner nødvendig for å kunne utføre sine oppgaver. Styret skal iverksette slike undersøkelser dersom et styremedlem krever det.

Styrelederen skal sørge for at aktuelle saker blir behandlet i styret og at det blir innkalt til styremøter på hensiktsmessig måte og med rimelig frist. Et styremedlem kan kreve at styret behandler bestemte saker.

Styret skal behandle saker i møte med mindre lederen finner at saken kan forelegges styret skriftlig eller behandles på annen betryggende måte. Et styremedlem kan kreve møtebehandling.

Styret kan treffe vedtak når minst fem medlemmer er til stede. Vedtak treffes med alminnelig flertall med mindre annet følger av § 10. Ved stemmelikhet er styrelederens stemme avgjørende.

Styret avgir årlig en beretning til kontrollkomiteen om Finnmarkseiendommens virksomhet. I beretningen skal det gis en særskilt redegjørelse for endringer i bruken av utmark og en vurdering av endringenes betydning for na-

turgrunnlaget for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Styret fastsetter selv sin godtgjørelse. Godtgjørelsen dekkes av Finnmarkseiendommen.

§ 10 *Saker om endret bruk av utmark og avhendelse av fast eiendom m.m.*

I saker om endret bruk av utmark skal Finnmarkseiendommen vurdere hvilken betydning endringen vil ha for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv. Sametingets retningslinjer etter § 4 skal legges til grunn ved vurderingen av samiske interesser etter første punktum.

Vedtaket om endret bruk av utmark krever tilslutning fra minst fire styremedlemmer dersom hele mindretallet begrunner sitt standpunkt i hensynet til samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv vurdert på bakgrunn av Sametingets retningslinjer. Dersom flertallet ikke utgjør flere enn fire, kan et samlet mindretall i løpet av styremøtet kreve at saken forelegges for Sametinget. Dersom Sametinget ikke godtar flertallets vedtak eller unnlater å behandle saken innen rimelig tid, kan et samlet flertall i styret kreve at Finnmarkseiendommen forelegger saken for Kongen, som avgjør om vedtaket skal godkjennes. Godkjennelse av vedtaket har virkning som styrevedtak.

Dersom et forslag om endret bruk av utmark som enten bare gjelder Karasjok, Kautokeino, Nesseby, Porsanger og Tana kommuner eller bare gjelder resten av Finnmark, får tilslutning fra tre og bare tre styremedlemmer, kan tre styremedlemmer samlet kreve at saken behandles en gang til. Ved denne behandlingen deltar ikke det siste styremedlemmet valgt av Finnmark fylkesting dersom saken gjelder endret bruk av utmark i Karasjok, Kautokeino, Nesseby, Porsanger eller Tana kommuner. Gjelder saken endret bruk av utmark i resten av Finnmark, deltar ikke det siste styremedlemmet valgt av Sametinget som ikke representerer reindriften. Saken avgjøres med alminnelig flertall. Dersom det blir besluttet endret bruk av utmark med tilslutning fra tre og bare tre styremedlemmer og hele mindretallet begrunner sitt standpunkt i hensynet til samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv vurdert på bakgrunn av Sametingets retningslinjer, kan et samlet mindretall i løpet av styremøtet kreve at saken forelegges for Sametinget. Annet ledd tredje og fjerde punktum gjelder tilsvarende.

Annet og tredje ledd gjelder tilsvarende for bemyndigelse av ansatte og andre til å treffe beslutning om endret bruk av utmark.

Første til fjerde ledd gjelder tilsvarende for saker om avhendelse og bortleie av utmark eller rettigheter i utmark. Bestemmelsene i paragrafen her gjelder ikke for saker etter kapittel 3.

Vedtaket om avhendelse av fast eiendom som er truffet med tilslutning fra mindre enn fire styremedlemmer, må godkjennes av Sametinget og Finnmark fylkesting. Første punktum gjelder ikke for avhendelse av eiendommer som er fradelt ved offentlig delingsforretning og som er utlagt

til byggeområde i planer etter plan- og bygningsloven, eller fradelte tomter som er bebyggd.

§ 11 *Saker som angår de ansattes arbeidssituasjon og rettsstilling*

Av og blant de ansatte i Finnmarkseiendommen velges en representant som møter i Finnmarkseiendommens styre ved behandling av saker som angår de ansattes arbeidssituasjon eller rettsstilling. Representanten for de ansatte har tale- og forslagsrett, men ikke stemmerett.

Representanten for de ansatte har ikke rett til å delta i behandlingen av saker som gjelder arbeidsgivers forberedelse til forhandlinger med arbeidstakere, arbeidskonflikter, rettstvister med arbeidstakerorganisasjoner eller oppsigelse av tariffavtaler.

§ 12 *Representasjon*

Styret representerer Finnmarkseiendommen utad og tegner dens firma.

Styret kan gi et eller flere styremedlemmer eller andre navngitte personer rett til å tegne Finnmarkseiendommens firma. Rett til å tegne firma kan når som helst tilbakekalles.

Har noen som representerer Finnmarkseiendommen utad etter bestemmelsen her gått ut over sin myndighet, er disposisjonen ikke bindende for Finnmarkseiendommen når Finnmarkseiendommen godtgjør at medkontrahenten forsto eller burde ha forstått at myndigheten ble overskredet og det ville stride mot redelighet å gjøre disposisjonen gjeldende.

§ 13 *Regnskap, revisjon og registrering*

Finnmarkseiendommen skal føre regnskap i samsvar med reglene i regnskapsloven.

Regnskapet skal revideres av statsautorisert revisor. Revisor skal for hvert regnskapsår avgi revisjonsberetning til styret i Finnmarkseiendommen.

Finnmarkseiendommen skal registreres i foretaksregisteret.

§ 14 *Pantsettelse og gjeldsforfølgning*

Fast eiendom som Finnmarkseiendommen eier og begrensede rettigheter som Finnmarkseiendommen har i fast eiendom som andre eier, kan ikke stilles som sikkerhet for gjeld eller andre forpliktelser og kan ikke være gjenstand for kreditorbeslag. Dette gjelder likevel ikke eiendommer og begrensede rettigheter i eiendommer som er fratelt ved offentlig delingsforretning og som er utlagt til byggeområde i planer etter plan- og bygningsloven, eller fradelte tomter som er bebyggd.

Det kan ikke åpnes konkurs eller gjeldsforhandling hos Finnmarkseiendommen.

§ 15 *Utdeling av overskudd*

Dersom Finnmarkseiendommen i bankinnskudd, kontanter og lignende har aktiva som fratrukket eventuell gjeld overstiger det som trengs av reserver for å sikre driften, kan styret beslutte at overskuddet helt eller

delvis skal utbetales til Finnmark fylkeskommune, Sametinget eller allmenntilgode formål som kommer fylkets innbyggere til gode.

§ 16 *Kontrollkomiteen*

Tilsyn med styrets virksomhet føres av en kontrollkomité med tre medlemmer. Finnmark fylkesting, Sametinget og Kongen oppnevner et medlem hver med personlig varamedlem. Som medlem og varamedlem skal hvert organ oppnevne en mann og en kvinne. Medlemmet og varamedlemmet oppnevnt av staten skal oppfylle de krav som domstolloven stiller til høyesterettsdommere. Medlemmene og varamedlemmene oppnevnes for inntil fire år av gangen. Ingen kan være medlem i mer enn ti år i sammenheng. Medlemmet oppnevnt av staten er leder for komiteen.

Kontrollkomiteen skal:

- kontrollere at virksomheten i Finnmarkseiendommen drives i samsvar med finnmarksloven og annen lovgivning,
- velge en eller flere statsautoriserte revisorer til å revidere Finnmarkseiendommens regnskap,
- godkjenne Finnmarkseiendommens årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning,
- godkjenne styrets godtgjørelse,
- godkjenne låneopptak og garantistillelser og
- godkjenne utdeling av overskudd.

Ved uenighet treffes avgjørelser ved flertall. For avgjørelser som nevnt i annet ledd bokstav e og f kreves enstemmighet.

Kontrollkomiteen skal ha tilgang til all tilgjengelig informasjon hos Finnmarkseiendommen som den trenger for å utføre sine oppgaver etter paragrafen her.

Kontrollkomiteen avgir årlig en rapport til Finnmark fylkesting, Sametinget og departementet. I rapporten skal kontrollkomiteen redegjøre for sin kontrollvirksomhet, gi en vurdering av styrets årsberetning og de forhold som er omhandlet der, samt gi en vurdering av hvordan loven her virker og om det er ønskelig med endringer i den.

Kontrollkomiteens utgifter dekkes av Finnmarkseiendommen. Godtgjørelse til medlemmene og varamedlemmene dekkes av det organ som har oppnevnt vedkommende.

§ 17 *Straff- og erstatningsansvar for styremedlemmer m.fl.*

Medlem av styret, firmategner, revisor, ledende ansatt som er tildelt myndighet til å treffe beslutninger på vegne av Finnmarkseiendommen innenfor avgrensede saksområder, eller medlem av kontrollkomiteen som viser grov uforstand i utførelsen av sine oppgaver for Finnmarkseiendommen, straffes med bøter eller under skjerpene omstendigheter med fengsel i inntil ett år.

Medlem av styret som forsettlig eller uaktsomt har påført Finnmarkseiendommen tap under utførelsen av vervet, plikter å erstatte tapet. Kontrollkomiteen avgjør om erstatningskrav skal fremmes.

§ 18 *Forholdet til forvaltningsloven og offentlighetsloven*

For Finnmarkseiendommen gjelder forvaltningsloven kapittel II om ugildhet, § 11 om veiledningsplikt, § 11 a om saksbehandlingstid og foreløpig svar og §§ 13 til 13 f om taushetsplikt tilsvarende. Finnmarkseiendommen skal gi rettighetshaverne i et område forhåndsvarsel og adgang til å uttale seg etter reglene i forvaltningsloven § 16 før Finnmarkseiendommen treffer vedtak som kan ha rettslige eller faktiske konsekvenser for dem.

Finnmarkseiendommens saksdokumenter er offentlige etter reglene i offentlighetsloven. Ved avslag på begjæringer om innsyn kan spørsmålet om det er adgang til å unnta dokumentet fra offentlighet, påklages til fylkesmannen i Finnmark.

§ 19 *Nasjonalparker på Finnmarkseiendommens grunn*

Grunn som Finnmarkseiendommen eier, kan legges ut som nasjonalpark etter reglene i naturvernloven. Ved utformingen av bruksregler skal det legges vekt på at tradisjonell bruk kan videreføres. Finnmarkseiendommen og bruksrettshavere som berøres, kan kreve erstatning for økonomisk tap etter reglene i naturvernloven § 20 b.

§ 20 *Forholdet til fremtidig lovgivning*

Finnmarkseiendommen har ikke vern mot at dens rettsstilling eller rettigheter endres, innskrenkes eller oppheves ved lov.

Kapittel 3 Fornybare ressurser på Finnmarkseiendommens grunn

§ 21 *Hovedprinsipper for forvaltningen*

Finnmarkseiendommen skal forvalte de fornybare ressursene på sin grunn i samsvar med lovens formål og innenfor de rammer som følger av viltloven, lakse- og innlandsfiskloven og annen lovgivning. Naturens mangfold og produktivitet skal bevares.

Reglene i kapittelet her gjelder ikke i den utstrekning annet følger av særlige rettsforhold.

§ 22 *Rettigheter for personer bosatt i kommunen*

I samsvar med reglene i kapittelet her og innenfor de rammer som følger av annen lovgivning, har de som er bosatt i en kommune i Finnmark fylke, på Finnmarkseiendommens grunn i kommunen rett til:

- a) fiske etter innlandsfisk med garn,
- b) fiske etter anadrome laksefisk med faststående redskap i sjøen,
- c) sanking av egg og dun,
- d) hogst av lauvskog til brensel for husbehov,
- e) stikking av torv til brensel og annet husbehov og
- f) uttak av lauvskog til bruk som gjerdestolper og hesjestaur i reindrifts- og jordbruksnæring.

Reindriftsutøvere har samme rett som personer bosatt i kommunen i den tiden reindrift foregår der.

§ 23 *Rettigheter for personer bosatt i Finnmark*

I samsvar med reglene i kapittelet her og innenfor de rammer som følger av annen lovgivning, har de som er bosatt i Finnmark fylke, på Finnmarkseiendommens grunn rett til:

- a) jakt på storvilt,
- b) jakt og fangst av småvilt,
- c) fiske i vassdrag med stang og håndsnøre,
- d) plukking av multer og
- e) uttak av trevirke til husflid.

Til jordbrukseiendom ligger rett til beite for så stor buskap som kan vinterføs på eiendommen.

§ 24 *Særskilt rett til lokal utnyttelse*

Enkeltpersoner eller grupper av personer som har tilknytning til en bygd og har sitt livsgrunnlag helt eller delvis knyttet til utnyttelsen av fornybare ressurser i nærheten av bygda, kan av kommunen for inntil 10 år om gangen bli tildelt særskilt rett til å utnytte fornybare ressurser som nevnt i §§ 22 og 23 på nærmere angitte områder i kommunen. Ved fastsettelsen av området og de nærmere vilkår skal det tas utgangspunkt i den bruk folk med tilknytning til bygda tradisjonelt har gjort av området. Området skal fortrinnsvis utgjøre et sammenhengende område i nærheten av bygda.

Finnmarkseiendommen kan gi generelle bestemmelser om kommunenes behandling og vurdering av saker etter paragrafen her. Finnmarkseiendommen er klageorgan for vedtak truffet av kommunen. For kommunens og Finnmarkseiendommens saksbehandling gjelder forvaltningsloven.

Paragrafen her gjelder ikke for jakt på storvilt og småvilt, fiske i vassdrag med stang og håndsnøre og fiske etter anadrome laksefisk i sjøen med faststående redskap.

§ 25 *Adgang for andre*

I samsvar med reglene i kapittelet her og innenfor de rammer som følger av annen lovgivning, har enhver på Finnmarkseiendommens grunn adgang til jakt og fangst av småvilt og fiske i vassdrag med stang og håndsnøre samt plukking av multer til egen husholdning.

Finnmarkseiendommen kan gi andre enn dem som er bosatt i kommunen eller fylket, ytterligere adgang til å utnytte fornybare ressurser som nevnt i §§ 22 og 23.

§ 26 *Lokal forvaltning av jakt og fiske*

Finnmarkseiendommen kan for inntil 10 år om gangen tildele lokale organisasjoner og sammenslutninger som har som formål å fremme allment jakt, fangst og fiske, særskilt rett til å forvalte utøvelsen av jakt, fangst og fiske på nærmere angitte områder av Finnmarkseiendommens grunn.

§ 27 *Nærmere vilkår for utnyttelse av fornybare ressurser og innskrenkninger i utnyttelsen*

Finnmarkseiendommen kan fastsette nærmere bestemmelser for utnyttelse av fornybare ressurser som nevnt i § 22 bokstav a til f og § 23 bokstav a til e. Finnmarkseiendommen

dommen kan fastsette at utnyttelse krever tillatelse. Det kan settes vilkår i tillatelsene.

For jakt, fangst og fiske er tillatelse alltid nødvendig. Den som får tillatelse, skal motta et kort eller lignende som viser at vedkommende har tillatelse. Med samtykke fra departementet kan Finnmarkseiendommen fastsette unntak fra bestemmelsene i leddet her.

For tillatelse til jakt, fangst og fiske kan Finnmarkseiendommen kreve avgift. Avgiften for personer bosatt i Finnmark skal ikke overstige det dobbelte av avgiften for personer bosatt i kommunen. Det kan ikke kreves avgift ved tildeling av særskilte retter etter § 24.

Fiske etter anadrome laksefisk med faststående redskap i sjøen kan bare foregå etter utvisning av fiskeplass av Finnmarkseiendommen.

Finnmarkseiendommen kan for nærmere angitte områder fastsette innskrenkninger i adgangen til å utnytte fornybare ressurser som nevnt i første ledd dersom hensynet til ressursen tilsier det. Kommuner, myndigheter for vilt og fiske mv. og organisasjoner for brukere som berøres, skal høres på forhånd.

Ved innskrenkninger i utnyttelsen av fornybare ressurser som nevnt i første ledd skal det tas rimelig hensyn til de ulike brukergruppenes bruk av ressursen.

Finnmarkseiendommens beslutninger om innskrenkninger som nevnt i femte og sjette ledd kan påklages til departementet etter reglene i forvaltningsloven kapittel VI. Departementets avgjørelse kan ikke påklages.

Kapittel 4 Tana og Neiden

§ 28 Fisket i Tana- og Neidenvassdragene

I Tana- og Neidenvassdragene har lokalbefolkningen særskilte rettigheter til fiske på grunnlag av lov, alders tids bruk og lokal sedvane.

Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om forvaltningen og utøvelsen av fisket. Forskriften skal legge til rette for en lokal, rettighetsbasert forvaltning av fiskeresursene i samsvar med overenskomster med Finland om fisket i Tana- og Neidenvassdragene.

Utarbeidelsen av forskrifter og forhandlinger med Finland om fisket i Tana- og Neidenvassdragene skal skje i samråd med Sametinget, berørte kommuner og dem som har særskilte rettigheter til fisket i disse vassdragene.

Kapittel 5 Kartlegging og anerkjennelse av eksisterende rettigheter

I Finnmarkskommisjonen

§ 29 Finnmarkskommisjonen

Det opprettes en kommisjon (Finnmarkskommisjonen) som på grunnlag av gjeldende nasjonal rett skal utrede bruks- og eierrettigheter til den grunnen som Finnmarkseiendommen overtar etter § 49.

Kongen oppnevner Finnmarkskommisjonens medlemmer. Finnmarkskommisjonen skal bestå av en leder og fire andre medlemmer. Lederen skal oppfylle de kravene som domstolloven stiller til høyesterettsdommere. To av

de øvrige medlemmene skal oppfylle de kravene som stilles til tingrettsdommere. Minst to medlemmer skal være bosatt i eller på annen måte ha sterk tilknytning til Finnmark fylke.

§ 30 Avgrensning av utredningsfelt m.m.

Finnmarkskommisjonen fastsetter felt for utredningsarbeidet og bestemmer rekkefølgen i behandlingen. Ved avgjørelsen skal det bl.a. legges vekt på hensynet til en naturlig og hensiktsmessig avgrensning av feltet når det gjelder utstrekning og rettslig og historisk sammenheng samt på behovet for avklaring av rettsforholdene.

Finnmarkskommisjonen kan innskrenke eller utvide et felt etter at utredningen er satt i gang dersom det er nødvendig for å skape en naturlig og hensiktsmessig avgrensning.

Finnmarkskommisjonen kan unnlate å utrede rettigheter som åpenbart ikke egner seg for utredning av kommisjonen. Ved avgjørelsen skal det bl.a. legges vekt på rettighetens art og hvilket grunnlag den bygger på.

§ 31 Varsling av mulige rettighetshavere

Utredningsarbeidet for et felt skal kunngjøres med oppfordring til mulige rettighetshavere om å melde seg. Kunngjøringen foretas i Norsk lysingsblad, i en avis som er alminnelig lest på stedet og lokalt på annen hensiktsmessig måte.

Reindriftsorganisasjoner og andre representanter for brukerinteresser i det aktuelle feltet samt Sametinget, Finnmark fylkesting, Finnmarkseiendommen og berørte kommuner varsles særskilt.

§ 32 Ansvar for sakens opplysning

Finnmarkskommisjonen har selv ansvaret for at saken blir tilstrekkelig opplyst. Kommisjonen kan på den måten som den finner hensiktsmessig, innhente forklaringer, dokumenter og annet materiale samt foreta undersøkelser og utredninger m.m. om faktiske og rettslige forhold som kan være av betydning for kommisjonens konklusjoner.

Partene har rett til å gjøre rede for de faktiske forholdene og føre bevis som er av betydning for kommisjonens konklusjoner. Partene kan begjære iverksatt tiltak etter første ledd. Finnmarkskommisjonen kan avslå begjæringen dersom den finnes ugrunnet, eller det vil medføre uforholdsmessige forsinkelser eller kostnader å etterkomme den.

For å ivareta partenes interesser kan Finnmarkskommisjonen oppnevne representanter for ulike interessegrupper som kan følge kommisjonens arbeid. Utgiftene dekkes av staten.

§ 33 Finnmarkskommisjonens rapport

Etter at kommisjonen har utredet et felt skal den avgi en rapport som skal inneholde opplysninger om:

- a) hvem som etter kommisjonens oppfatning er eiere av grunnen
- b) hvilke bruksrettigheter som etter kommisjonens oppfatning eksisterer

c) de saksforholdene kommisjonen bygger sine konklusjoner på

Det skal fremgå av rapporten om konklusjonene er enstemmige. Hvis det ikke er tilfellet, skal det fremgå hvem som er uenig, og hvilke punkter uenigheten gjelder. Både flertallets og mindretallets konklusjoner skal begrunnes.

Etter at rapporten er avgitt skal den straks kunngjøres på den måten som er beskrevet i § 31. Ved kunngjøring etter § 31 første ledd er det tilstrekkelig at kunngjøringen inneholder et kort sammendrag av konklusjonene samt opplysning om hvor interesserte kan gjøre seg kjent med rapporten i sin helhet. I kunngjøringen skal det opplyses om fristen for å bringe tvister inn for utmarksdomstolen.

§ 34 Behandlingen i Finnmarkseiendommen

Finnmarkseiendommen skal uten ugrunnet opphold ta stilling til kommisjonens konklusjoner. For vedtak som går ut på å godta konklusjoner fra kommisjonen om at andre har rettigheter, gjelder § 10 sjette ledd tilsvarende.

I den grad Finnmarkseiendommen er enig med kommisjonen i at andre har rettigheter, plikter Finnmarkseiendommen å gi skriftlig uttrykk for det, og uten ugrunnet opphold sørge for at rettigheten blir tinglyst eller i tilfelle bringe saken inn for jordskifteretten etter § 45.

§ 35 Forhandlinger

Parter som ikke er enig i kommisjonens konklusjoner, eller som trenger bistand til å få konklusjonene nedfelt i bindende avtale, kan be Finnmarkskommisjonen om å mekle. Kommisjonens plikt til å mekle faller bort når fristen for å bringe tvisten inn for utmarksdomstolen har løpt ut.

II Utmarksdomstolen for Finnmark

§ 36 Utmarksdomstolen for Finnmark

Det opprettes en særdomstol (utmarksdomstolen for Finnmark) som skal behandle tvister om rettigheter som oppstår etter at Finnmarkskommisjonen har utredet et felt.

Kongen oppnevner utmarksdomstolens medlemmer. Utmarksdomstolen skal bestå av en leder, en nestleder, tre faste medlemmer og to varamedlemmer. Lederen, nestlederen og ett av de øvrige medlemmene skal oppfylle de kravene domstoloven stiller til høyesterettsdommere. Det samme gjelder ett av varamedlemmene, som er varamedlem for disse tre.

Saker som hører under utmarksdomstolen, kan ikke bringes inn for de alminnelige domstolene eller jordskifteretten, med mindre utmarksdomstolen har avvist saken etter § 39, eller søksmålsfristen etter § 38 første ledd er løpt ut, og utmarksdomstolen heller ikke skal ta saken til behandling etter § 38 annet ledd.

§ 37 Forfall

Har noen av de faste medlemmene forfall, innkalles det av varamedlemmene som skal gjøre tjeneste istedenfor det faste medlemmet som har forfall. Har lederen forfall, gjør nestlederen tjeneste som leder.

Får noen av utmarksdomstolens medlemmer forfall etter at behandlingen av en sak er begynt, kan behandlingen fortsette uten tilkalling av varamedlem så lenge fire medlemmer er med under behandlingen. Ved stemmelikhet er lederens stemme avgjørende.

§ 38 Stevning

Tvister kan bringes inn for utmarksdomstolen ved skriftlig stevning senest ett år og seks måneder etter at Finnmarkskommisjonens rapport ble avgitt. Stevningen skal være underskrevet og skal inneholde:

- partens fulle navn og adresse
- en angivelse av de kravene som parten reiser, og omstendighetene de støttes på
- den påstanden parten nedlegger
- den motparten kravet rettes mot

Selv om fristen etter første ledd har løpt ut, skal utmarksdomstolen likevel behandle saker som kommer inn før alle saker fra samme felt er avsluttet, dersom den finner at saken egner seg for slik behandling og den kan behandles uten vesentlig forsinkelse for domstolens saksavvikling. Avgjørelser etter leddet her kan ikke angripes ved kjæremål eller anke.

§ 39 Avvisning

Saker som finnes ikke å egne seg for behandling i utmarksdomstolen, kan domstolen ved kjennelse avvise helt eller for en del. Ved avgjørelsen skal det bl.a. tas hensyn til kravets art og hvilket grunnlag det bygger på.

Før en sak avvises, skal saksøkeren gis anledning til å uttale seg. Saken kan avvises uten at partene innkalles til rettsmøte. Avvisning etter paragrafen her kan ikke angripes ved kjæremål eller anke.

§ 40 Forening av saker, oppdeling m.m.

Utmarksdomstolen kan:

- forene flere saker til felles behandling og i tilfelle felles avgjørelse
- dele opp forhandlingene og pådømmelsen av ett eller flere krav som er forent i en sak, eller selvstendige tvistepunkter vedrørende samme krav
- bestemme rekkefølgen i behandlingen av de saker som er brakt inn

Ved avgjørelser etter første ledd skal det bl.a. legges vekt på hensynet til en naturlig og hensiktsmessig avgrensning av tvisteområdene når det gjelder utstrekning, rettslig og historisk sammenheng samt på behovet for avklaring av rettsforholdene.

Før avgjørelser etter første ledd treffes skal partene gis anledning til å uttale seg, med mindre dette finnes unødvendig eller ville medføre uforholdsmessig forsinkelse eller omkostning.

Beslutninger etter paragrafen her kan ikke angripes ved kjæremål eller anke.

§ 41 Ansvar for sakens opplysning m.m.

Det påhviler partene å gjøre rede for de faktiske forholdene og bevisene som er av betydning for avgjørelsen. Utmarksdomstolen skal av eget tiltak innhente Finnmarks-

kommisjonens rapport og ta utgangspunkt i denne i sin behandling av saken. Partene kan i tillegg legge frem som bevis dokumenter som er kommet inn til, lagt frem for eller utferdiget av Finnmarkskommisjonen.

Utmarksdomstolen kan ikke ta imot vitneforklaring fra Finnmarkskommisjonens medlemmer eller fra personer som har utført arbeid for kommisjonen i forbindelse med saken.

Rettsmøter til avhør av parter og vitner utenfor hovedforhandling kan holdes av to av utmarksdomstolens medlemmer, hvorav minst den ene må ha de kvalifikasjonene som kreves for høyesterettsdommere. Utmarksdomstolen kan begjære at vedkommende tingrett foretar avhør.

§ 42 *Anke og kjæremål*

Utmarksdomstolens avgjørelser kan påankes til Høyesterett. Tvistemålsloven § 357 gjelder ikke.

Avgjørelser som etter tvistemålslovens bestemmelser er gjenstand for kjæremål, kan på tilsvarende måte påkjæres til Høyesteretts kjæremålsutvalg når ikke kjæremål er avskåret etter loven her.

§ 43 *Utgiftene ved saken*

Staten dekker utgiftene til utmarksdomstolens egen virksomhet. Staten dekker også nødvendige utgifter for partene i saker om krav om rettigheter som Finnmarkseiendommen har motsatt seg.

Ved avgjørelsen av spørsmålet om utgiftene har vært nødvendige, skal utmarksdomstolen bl.a. ha for øyet at parter med likeartede interesser som ikke står i strid, bør nytte samme juridiske og tekniske bistand. Domstolen skal så tidlig som mulig av eget tiltak ta opp spørsmålet der det er aktuelt.

Når særlige grunner tilsier det, kan utmarksdomstolen pålegge en part helt eller delvis selv å bære sine kostnader med saken. For øvrig gjelder tvistemålsloven § 177 tilsvarende.

For behandlingen av saker for utmarksdomstolen betales det ikke gebyr. For anke eller kjæremål over utmarksdomstolens avgjørelser gjelder lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr § 8.

III Fellesregler

§ 44 *Samisk språk*

Om bruk av samisk språk gjelder sameloven kapittel 3. Sameloven § 3-4 første ledd gjelder også for Finnmarkskommisjonen.

§ 45 *Grensegang og tinglysing*

Rettskraftige dommer fra utmarksdomstolen samt erklæringer og avtaler som er avgitt eller inngått i samsvar med Finnmarkskommisjonens konklusjoner, kan bringes inn for jordskifteretten etter jordskifteloven § 88. Jordskifteretten gjennomfører grensemerking i terrenget, koordinatfesting og kartlegging av grensene i samsvar med dommen, erklæringen eller avtalen. Reglene om jordskifte gjelder tilsvarende så langt de passer. Jordskifteretten settes uten jordskiftemeddommere. Jordskifteloven § 88

femte ledd og § 89 annet ledd gjelder ikke. Ved anke gjelder § 72. Det skal ikke betales rettsgebyr etter § 74 første ledd. Partene skal heller ikke betale for kostnadene ved grensemerking, koordinatfesting og kartlegging av grensene. For tinglysing gjelder jordskifteloven § 24 så langt den passer.

For rettigheter som er fastlått i en rettskraftig dom fra utmarksdomstolen eller i en erklæring eller avtale i samsvar med Finnmarkskommisjonens konklusjoner, er offentligrettslige begrensninger i adgangen til å stifte eller overdra slike rettigheter ikke til hinder for at rettigheten tinglyses. Det betales ikke gebyr eller dokumentavgift ved tinglysingen.

§ 46 *Forholdet til annen lovgivning*

Domstoloven kapittel 6 om ugildhet og offentlighetsloven gjelder så langt de passer for Finnmarkskommisjonens virksomhet. Ved avslag på begjæringer om innsyn kan spørsmålet om det er adgang til å unnta dokumentet fra offentlighet, påklages til fylkesmannen i Finnmark. Forvaltningsloven gjelder ikke for Finnmarkskommisjonens virksomhet.

Domstoloven og tvistemålsloven gjelder så langt de passer for utmarksdomstolens virksomhet, dersom ikke annet er bestemt i loven her.

§ 47 *Fullmakt til å gi nærmere regler*

Kongen kan gi nærmere regler om Finnmarkskommisjonen og utmarksdomstolen for Finnmark, herunder om organisering og økonomiske forhold mv.

Kapittel 6 Sluttbestemmelser

§ 48 *Ikrafttredelse*

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelser til forskjellig tid.

§ 49 *Overgangsregler*

Ved ikrafttredelsen av kapittel 2 overtar Finnmarkseiendommen de faste eiendommer i Finnmark fylke som Statskog SF har grunnbokshjemmel til eller eier uten å ha grunnbokshjemmel. Tilsvarende gjelder begrensede rettigheter i fast eiendom. Omregistrering i grunnboken skjer ved navneendring. Overføringen skjer med skattemessig kontinuitet og utløser ikke skatteplikt for Statskog SF etter skatteloven § 5-2.

Finnmarkseiendommen overtar det personlige ansvaret fra Statskog SF for pantheftelser og andre heftelser for pengeforpliktelse i de eiendommer eller rettigheter som Finnmarkseiendommen overtar. Finnmarkseiendommen overtar også ansvaret for avtaler om bruksretter, leieretter o.l. til de eiendommene og rettighetene som overtas. Finnmarkseiendommen overtar konsesjoner og bevillinger mv. som Statskog SF har i tilknytning til de eiendommer og rettigheter som overtas.

Etter avtale med Statskog SF har Finnmarkseiendommen rett til å overta avtaler som Statskog SF har inngått vedrørende virksomheten i Finnmark.

Den som ved ikrafttreddelsen av kapittel 2 er ansatt i Statskog SF med arbeidssted i Finnmark fylke, unntatt ansatte som er knyttet til Statskog SFs fjelltjeneste, anses som ansatt i Finnmarkseiendommen fra ikrafttreddelsestidspunktet med samme lønns- og arbeidsvilkår som vedkommende hadde hos Statskog SF, med mindre den ansatte har meddelt at vedkommende ikke ønsker det. Fra ikrafttreddelsestidspunktet er ansatte i Statskog SF med arbeidssted i Finnmark ikke lenger ansatt i Statskog SF med mindre det er særskilt avtalt.

Departementet innkaller til det første styremøtet i Finnmarkseiendommen. Styret skal sørge for at Finnmarkseiendommen blir registrert i foretaksregisteret innen seks måneder etter ikrafttreddelsen.

Den som ved ikrafttreddelsen av kapittel 2 er ansatt i Statskog SF med arbeidssted i Finnmark og som er knyttet til Statskog SFs fjelltjeneste, anses fra ikrafttreddelsestidspunktet som ansatt i Statens naturoppsyn. For øvrig gjelder fjerde ledd tilsvarende.

Kongen kan fastsette at andre eiendeler knyttet til virksomheten i Finnmark enn fast eiendom skal overføres fra Statskog SF til Finnmarkseiendommen og Statens naturoppsyn. Kongen kan også fastsette at avtaler som nevnt i tredje ledd skal kunne overtas av Statens naturoppsyn.

For øvrig kan Kongen gi nærmere overgangsregler.

§ 50 Endringer i annen lovgivning

Fra den tid Kongen bestemmer gjøres følgende endringer i annen lovgivning:

1. Lov 12. mars 1965 om statens umatrikulerte grunn i Finnmark fylke oppheves.
2. I lov 30. juni 1972 nr. 70 om bergverk gjøres følgende endringer:

I kapittel 2 skal ny § 7 a lyde:

Særregler om skjerping i Finnmark

Ved skjerping i Finnmark fylke skal skjerperen senest en uke før skjerpingen begynner, skriftlig varsle Sametinget, grunneieren og det aktuelle områdestyret og distriktsstyret for reindriften. Tar skjerperen sikte på inngrep i grunnen, skal stedet for inngrepet angis.

I kapittel 3 skal ny § 22 a lyde:

Særregler om muting i Finnmark

Søknader om muting i Finnmark fylke kan avslås dersom allmenne hensyn taler imot at søknaden innvilges. Ved vurderingen skal det legges vesentlig vekt på hensynet til samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv. Innvilges søknaden, kan det settes vilkår for å ivareta hensyn som nevnt.

Ved behandlingen av søknaden skal bergmesteren gi grunneieren, Sametinget, fylkesmannen, fylkeskommunen, kommunen og det aktuelle områdestyret og distriktsstyret for reindriften anledning til å uttale seg.

Dersom Sametinget eller Finnmarkseiendommen som grunneier går imot at søknaden innvilges, skal søknaden avgjøres av departementet.

Innvilger departementet søknaden i tilfeller som nevnt i tredje ledd, har klage til Kongen fra Sametinget eller

Finnmarkseiendommen som grunneier oppsettende virkning.

I kapittel 4 skal ny § 39 b lyde:

Særregler om utmål i Finnmark

For søknader om utmål i Finnmark fylke gjelder bestemmelsene i § 22 a tilsvarende. I tilfeller som nevnt i § 22 a tredje ledd avgjør departementet om utmålsforretning skal holdes før eller etter at departementet har behandlet søknaden.

§ 42 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

For gruver på Finnmarkseiendommens grunn kan Kongen ved forskrift fastsette en høyere avgift.

3. I lov 9. juni 1978 nr. 49 om reindrift gjøres følgende endringer:

§ 13 tredje ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Finnmarkseiendommen kan ikke kreve betaling etter bestemmelsene i leddet her.

§ 14 første ledd første punktum skal lyde:

Retten til jakt, fangst og fiske gir adgang til i forbindelse med lovlig utøvelse av reindrift i reinbeiteområde å drive jakt, fangst og fiske i *statsallmenning*, i ikke særskilt matrikulert statseiendom og på *Finnmarkseiendommens grunn* innenfor det reinbeitedistrikt hvor reindriften foregår, på samme vilkår som gjelder for personer som er fast bosatt i den kommune, bygd eller grend hvor *allmenningen, statseiendommen eller den aktuelle del av Finnmarkseiendommens grunn* ligger.

4. I lov 29. mai 1981 nr. 38 om viltet oppheves § 44 annet ledd.

5. I lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk mv. gjøres følgende endringer:

§ 19 tredje ledd skal lyde:

Ved salg av fast eiendom i Finnmark fra staten eller Finnmarkseiendommen kan fiskeretten holdes tilbake til fordel for allmennheten.

§ 22 fjerde og femte ledd oppheves.

6. I lov 21. juni 1996 nr. 38 om statlig naturoppsyn skal § 2 nytt fjerde ledd lyde:

På Finnmarkseiendommens grunn skal oppsynet føre den ytterligere kontroll som departementet og Finnmarkseiendommen avtaler.

Presidenten: Først voterer det over de paragrafer som Sosialistisk Venstreparti under debatten har varslet at de vil gå imot. Fremskrittspartiet går også imot.

Presidenten refererer de paragrafer dette gjelder:

- under kapittel 1: §§ 1, 3, 4 og 5
- under kapittel 2: §§ 7–10 samt §§ 15 og 19
- under kapittel 3: §§ 23, 25 og 27
- under kapittel 5: § 29 til og med § 47
- under kapittel 6: § 50 Endringer i annen lovgivning, punkt 2, lov 30. juni 1972 om bergverk §§ 7 a og 22 a

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling til de refererte paragrafer bifaltes med 50 mot 23 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 18.48.41)

Presidenten: Det votes over innstillingens øvrige kapittel og paragrafer.

Her har Sosialistisk Venstreparti varslet at de støtter innstillingen. Fremskrittspartiet går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling til de øvrige paragrafer under kapitlene 1, 2, 3 og 6 og til kapittel 4 bifaltes med 60 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 18.49.09)

Steinar Bastesen (Kp) (fra salen): President! Presidenten må notere seg at Kystpartiet stemte imot.

Presidenten: Stemte representanten Bastesen feil?

Steinar Bastesen (Kp): (fra salen): Nei, men presidenten unnlot å nevne at Kystpartiet ønsket å stemme imot.

Presidenten: OK. Da er det notert.

Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Her går Fremskrittspartiet og Kystpartiet imot. Sosialistisk Venstreparti støtter.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes med 59 mot 14 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 18.50.06)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Videre var innstillet:

B.

Stortinget ber Regjeringen snarest mulig foreta en utredning av samer og andres rett til fiske i havet utenfor Finnmark, herunder minimumskvote for båter under ti meter, og fremme en oppfølgende sak om dette for Stortinget.

Presidenten: B blir i samsvar med forretningsordens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

L o v

om endringer i lov 25. juni 2004 nr. 53 om endringer i rettergangslovgivningen m.m. (organiseringen av den sivile rettspleie på grunnplanet)

I

Endringer i lov 25. juni 2004 nr. 53 om endringer i rettergangslovgivningen m.m. avsnitt I

1. I nr. 3 skal endringen i lov 14. juni 1912 nr. 1 om anlæg av taugbaner og løipestrenger mv. § 16 lyde:

Skjønn som holdes med hjemmel i loven her, styres av lensmannen, namsfogden eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver.

2. I nr. 4 gjøres det følgende endringer i endringene i lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene:

I endringen av § 27 skal sjette ledd lyde:

I lensmannsdistrikter er lensmannen sekretariat for forliksrådet. I namsfogddistrikter er namsfogden sekretariat. *I politistasjonsdistrikter med sivile rettspleieoppgaver er politistasjonen sekretariat.* Kongen kan ved forskrift gi regler om forholdet mellom forliksrådet og sekretariatet.

I endringen av § 27 skal syvende ledd nytt annet punktum lyde:

Felles forliksråd kan opprettes uavhengig av funksjonsperioden etter § 57.

I endringen av § 63 skal første ledd lyde:

I lensmannsdistrikter er lensmannen hovedstevnevitne. I namsfogddistrikter er namsfogden hovedstevnevitne. *I politistasjonsdistrikter med sivile rettspleieoppgaver er politistasjonssjefen hovedstevnevitne.*

Endringen av § 163 a annet ledd skal lyde:

Følgende myndigheter foretar forkynning postalt etter reglene i denne bestemmelse: De alminnelige domstoler, jordskifterettene, forbrukertvistutvalget, påtalemyndigheten, namsmenn, lensmenn, namsfogder, *politistasjoner med sivile rettspleieoppgaver* og fylkesmenn.

I endringen av § 219 skal første ledd lyde:

Kongen kan bestemme at den som vil yte rettshjelp etter § 218 annet ledd nr. 1, 3 og 4 skal stille sikkerhet for erstatningsansvar vedkommende kan pådra seg under utøvelsen av rettshjelpvirksomheten. Kongen gir nærmere regler om sikkerhetsstillelsen og kan pålegge den som yter sikkerhet å gi Tilsynsrådet for advokatvirksomhet opplysninger om erstatningskrav som fremsettes. *Kongen kan gi forskrift om regnskaps- og revisjonsplikt for den som driver rettshjelpvirksomhet, og om behandlingen av betrodde midler.* For rettshjelp etter § 218 annet ledd nr. 1 kan Kongen gi bestemmelser om meldeplikt og om plikt for rettshjelperen til på forhånd å godtgjøre at vilkårene for å yte rettshjelp er oppfylt, herunder å fremlegge politiattest. I tillatelser etter § 218 annet ledd nr. 3 og 4 kan det stilles vilkår og begrensninger.

3. Nr. 6 om endringer i lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker skal lyde:

I lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd skal lyde:

Bestemmelsene i dette kapittel kommer bare til anvendelse på skjønn som styres av en dommer eller av en lensmann, namsfogd *eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver*. Skjønn som styres av en dommer kalles rettslige skjønn. *Bestemmelsene i dette kapittel om skjønn som styres av en lensmann, gjelder på samme måte for skjønn som styres av en namsfogd eller av en politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver.*

§ 6 første ledd skal lyde:

Skjønnsforretningen holdes i den rettskrets eller det tjenestedistrikt hvor gjenstanden for skjønnet befinner seg.

§ 7 skal lyde:

Når en skjønnsforretning skal styres av en *lensmann* og holdes i flere distrikter, kan fylkesmannen bemyndige den ene av dem til å styre hele forretningen.

§ 8 første ledd skal lyde:

Begjæring om en skjønnsforretning fremsettes ved prosesskrift eller muntlig for den rett eller den *lensmann som* skal styre forretningen.

§ 13 første ledd annet punktum skal lyde:

Ved rettslig skjønn oppnevnes skjønnsmenn i så fall av skjønnsstyreren og ved skjønn som styres av *lensmannen* av den tingrett som vedkommende distrikt hører under.

§ 34 første ledd skal lyde:

Overskjønn over skjønn som er styrt av en *lensmann*, hører under tingretten.

§ 49 første ledd skal lyde:

Hvis det oppstår tvist som nevnt i § 48 første ledd under en skjønnsforretning som styres av en lensmann, namsfogd *eller politistasjonssjef*, skal avgjørelse som går ut på å nekte saken fremmet, treffes ved beslutning av bestyreren og skjønnsmennene.

§ 54 b annet ledd skal lyde:

Bestemmelsene i første ledd gjelder også ved klage til tingretten i forbindelse med skjønn som styres av en lensmann, namsfogd *eller politistasjonssjef*.

§ 58 annet ledd tredje punktum skal lyde:

Mot avgjørelser av en lensmann, namsfogd *eller politistasjonssjef* kan klage inngis i samsvar med § 31.

4. I nr. 8 skal endringen i lov 9. juli 1923 nr. 1 om anbringelse av signaler og merker for målearbeider § 10 lyde:

Skjønn etter loven her styres av lensmannen, namsfogden *eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver*.

5. I nr. 9 skal lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard § 10 nytt tredje ledd lyde:

Skjønn og takster som i riket for øvrig styres av lensmannen, namsfogden *eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver*, styres på Svalbard av sysselmannen.

6. I nr. 10 gjøres det følgende endringer i endringene i lov 21. februar 1930 om skifte:

Endringen av § 2 første ledd skal lyde:

Registrering og forsegling foretas av tingretten, av lensmannen, namsfogden eller *politistasjon med sivile rettspleieoppgaver* eller av en annen skikket person oppnevnt av tingretten.

Endringen av § 12 a første ledd skal lyde:

Om dødsfall skal den dodes nærmeste slektninger, ektefellen eller andre som har vært til stede, straks gi melding til lensmannen, namsfogden *eller politistasjon med sivile rettspleieoppgaver* eller til tingretten.

7. I nr. 11 gjøres det følgende endringer i endringene i lov 14. mars 1930 om landslott:

Endringen av § 6 tredje ledd skal lyde:

Er ingen berettiget til stede for å motta landslottbeløpet, eller er det tvil angående dets betaling, kan det deponeres hos lensmannen, namsfogden *eller politistasjon med sivile rettspleieoppgaver* i det distrikt hvor fangsten er gjort.

Endringen av § 8 annet ledd skal lyde:

Skjønnet styres av lensmannen, namsfogden *eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver* på det sted der fangsten eller skaden er gjort.

8. I nr. 13 skal endringen i lov 27. mai 1932 nr. 2 om vekslers § 87 lyde:

Protest tas opp av lensmannen, namsfogden *eller politistasjon med sivile rettspleieoppgaver*.

Dersom det er nødvendig for at protesten skal kunne opptas i tide, kan lensmannen, namsfogden *eller politistasjon med sivile rettspleieoppgaver* ta opp protest utenfor sitt distrikt.

Tilkalling av vitne er ikke nødvendig.

9. I nr. 15 skal endringen i lov 15. desember 1950 nr. 7 om særlige rådgjerd under krig, krigsfare og liknende forhold § 16 første ledd annet punktum lyde:

Blir ikke annet bestemt, holdes skjønnet etter skjønnslovens regler av lensmannen, namsfogden *eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver*.

10. I nr. 16 gjøres det følgende endringer i endringene i lov 29. juni 1951 nr. 19 om militære rekvisisjoner:

Endringen av § 13 tredje ledd skal lyde:

Kongen kan gi nærmere regler om at erstatning som gjelder mindre beløp skal fastsettes ved skjønn som styres av lensmannen, namsfogden *eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver* etter bestemmelsene i skjønnsloven 1. juni 1917 nr. 1.

Endringen av § 15 første ledd skal lyde:

De lokale skjønnsnemnder fastsetter erstatning for ytelser og tap som ikke blir avgjort etter takster, ved skjønn styrt av en lensmann, namsfogd *eller politistasjonssjef* eller av Sentralnemnda for rekvisisjonssaker.

11. I nr. 19 skal endringen i lov 28. juni 1957 nr. 16 om friluftslivet § 35 annet ledd tredje punktum lyde:

Skjønnen styres av lensmannen, namsfogden *eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver*.

12. Nr. 20 om endringer i lov 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eiendom skal lyde:

I lov 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eiendom gjøres følgende endringer:

§ 17 første ledd annet punktum skal lyde:

Skjøn som skal fastsette vederlag for inngrep etter § 2 nr. 1, 3, 9, 10, 11, 12, 29, 30, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 50 og 53 er det lensmannen, namsfuten *eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver* som styrer.

§ 19 første ledd annet punktum skal lyde:

I andre høve vert skadebota fastsett i skjøn som vert styrt av lensmannen, namsfuten *eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver*.

§ 26 annet ledd skal lyde:

Twist om omfanget av rydjingssskyldnaden, om alt rydjingsarbeidet er gjort, eller om kva krav grunneigaren har når han lyt gjera arbeidet sjølv, vert avgjort med skjøn som vert styrt av lensmannen, namsfuten *eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver*.

§ 27 annet ledd skal lyde:

Skjøn etter fyrste leden vert styrt av lensmannen, namsfuten *eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver*.

13. I nr. 21 gjøres det følgende endringer i endringene i lov 5. mai 1961 om grannegjerde:

Endringen av § 16 første ledd skal lyde:

Skjøn etter lova her (gjerdeskjøn) vert styrt av lensmannen, namsfuten *eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver*.

Endringen av § 17 første ledd annet punktum skal lyde:

Klagen har ikkje utsetjande verknad om ikkje lensmannen, namsfuten *eller politistasjonssjefen* eller tingretten vedtek noko anna.

14. I nr. 23 skal endringen i lov 16. juni 1961 nr. 12 om ymse beitespørsmål § 11 første ledd lyde:

Vert det twist om krav etter § 7 eller § 9, kan kvar av partane krevja at spørsmålet vert avgjort ved skjøn. Skjøn etter lova her vert styrt av lensmannen, namsfuten *eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver*. Skjønnsstyraren skal gje partane varsel om skjønnet med ein frist på minst 5 dagar.

15. I nr. 24 skal endringen i veglov 21. juni 1963 nr. 23 § 60 første ledd annet punktum lyde:

Skjønnen kan styrast av lensmannen, namsfuten *eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver* dersom partane er samde om det.

16. I nr. 26 skal endringen i lov 29. november 1968 um særlege råderettar over framand eigedom § 19 første ledd lyde:

Skjøn etter lova her vert styrt av lensmannen, namsfuten *eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver*.

17. I nr. 27 skal endringen i lov 30. juni 1972 nr. 70 om bergverk § 55 første ledd lyde:

Skjøn etter § 5 annet ledd og § 6 annet ledd styres av lensmannen, namsfogden *eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver*.

18. I nr. 28 skal endringen i lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 11 annet ledd annet punktum lyde:

Skjønnen styres av lensmannen, namsfogden *eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver*.

19. I nr. 29 skal endringen i lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp § 12 annet punktum lyde:

Som saker utenfor rettergang anses i denne forbindelse også behandling for forliksrådet, offentlig skiftebehandling med unntak av skiftetvist i søksmåls former, skjøn som styres av en lensmann, namsfogd *eller politistasjonssjef* og voldgiftsaker som ikke går inn under § 16.

20. Nr. 30 om endringer i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre skal lyde:

I lov 8. april 1981 nr. 7 om foreldre og barn skal § 38 tredje ledd *første punktum* lyde:

Fører dødsfall til at ingen lenger har foreldreansvaret for eit barn, skal lensmannen, namsfuten *eller politistasjon med sivile rettspleieoppgaver* eller tingretten få opplysning om det i dødsfallsmeldinga.

21. I nr. 31 gjøres det følgende endringer i endringene i lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr:

Endringen av § 5 a nr. 2 skal lyde:

Avgjørelser som gjelder forretninger som nevnt i kapittel 3 hos en lensmann, namsfogd *eller politistasjon* kan påklages til tingretten etter reglene i skjønnsloven § 31.

Endringen av § 5 a nr. 3 første punktum skal lyde:

Avgjørelser som gjelder forretninger som nevnt i kapittel 4 og § 25 hos en lensmann, namsfogd *eller politistasjon* eller hos en særskilt namsmann kan påklages til tingretten etter reglene i tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16.

Endringen av § 11 første ledd første punktum skal lyde:

For behandling av skjøn og takster som styres av en dommer ved de alminnelige domstoler eller av en lensmann, namsfogd *eller politistasjonssjef*, betales 5 ganger rettsgebyret for hver dag eller del av dag som skjønnet varer.

Endringen av § 11 tredje ledd skal lyde:

For klage over avgjørelser under skjøn som styres av en lensmann, namsfogd *eller politistasjonssjef*, jf. skjønnsloven § 31, betales rettsgebyret.

22. I nr. 32 skal endringen i lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs § 80 fjerde ledd lyde:

Registrerings- og forseglingsforretningene kan overlates til lensmannen, namsfogden *eller politistasjon med sivile rettspleieoppgaver* eller en annen skikket person oppnevnt av retten.

23. I nr. 33 skal endringen i plan- og bygningslov 14. juni 1985 nr. 77 § 59 annet ledd lyde:

I saker som ikke gjelder § 32 eller kap. VIII, styres skjønnnet av lensmannen, namsfogden *eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver*.

24. I nr. 34 gjøres følgende endringer i endringene i lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring:

Endringen av § 2-2 første ledd skal lyde:

I lensmannsdistrikter er lensmannen namsmann. I namsfogddistrikter er namsfogden namsmann. *I politistasjonsdistrikter med sivile rettspleieoppgaver er politistasjonssjefen namsmann.* Namsmann for Svalbard er syselmannen. Kongen fastsetter hvilke namsmannsdistrikter norsk kontinentalsokkel og norsk økonomisk sone hører til.

Ny endring mellom endringen i § 2-2 og endringen i § 5-1 skal lyde:

§ 2-9 skal lyde:

Bemyndigelse av funksjonærer

Tingrettene kan overlate utførelsen av sine gjøremål etter denne lov til sine funksjonærer. Tingretten kan likevel ikke overlate til funksjonærer å avsi dommer og kjennelser eller å treffe beslutning om tvangssalg etter § 11-9. Kongen gir nærmere regler om bemyndigelse av funksjonærer.

For namsmennenes adgang til å overlate gjøremål til sine underordnede gjelder politiloven § 29 annet ledd.

25. I nr. 35 gjøres følgende endringer i endringene i lov 25. mars 1994 nr. 7 om sikring mot og erstatning for naturskader:

Endringen av § 7 første punktum skal lyde:

Det er et vilkår for å få erstatning at skaden er meldt til lensmannen, namsfogden *eller politistasjon med sivile rettspleieoppgaver* senest *tre måneder* etter at den er inntrådt.

Endringen av § 8 første ledd skal lyde:

Taksten fastsettes ved skjønn som styres av lensmannen, namsfogden eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver. Skaden skal takseres så snart som mulig.

26. Nr. 36 om endringer i lov 9. desember 1994 nr. 64 om løysingsrettar skal lyde:

I lov 9. desember 1994 nr. 64 om løysingsrettar skal § 22 lyde:

Skjønn

Avgjerd i samsvar med §§ 19 til 21 høyrer under skjønn.

Skjønnnet vert styrt av lensmannen, namsfuten *eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver*.

27. I nr. 37 gjøres følgende endringer i endringene i lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet:

Endringen av § 2 nr. 7 skal lyde:

7. utføre andre oppgaver som er fastsatt i lov eller som følger av sedvane, herunder oppgaver som i lov er lagt til lensmannen, namsfogden *eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver*.

Endringen av § 16 første ledd skal lyde:

Riket inndeles i politidistrikter med en politimester som sjef for hvert distrikt. Politidistriktene inndeles i lensmannsdistrikter og *politistasjonsdistrikter*. I et lensmannsdistrikt eller politistasjonsdistrikt har lensmannen eller politistasjonssjefen ledelsen av politiet under politimesteren. *I politistasjonsdistrikter der de oppgavene som i lov er lagt til lensmannen, namsfogden eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver, ikke ivaretas av politistasjonen, skal de ivaretas av et namsfogdkontor som en egen driftsenhet ledet av en namsfogd.* Lensmannsdistrikter, namsfogddistrikter og *politistasjonsdistrikter med sivile rettspleieoppgaver* skal omfatte en eller flere hele kommuner. Inndelingen fastsettes av Kongen. Kongen fastsetter også hvordan distriktsinndelingen skal være i forhold til den norske del av kontinentalsokkelen og områder utenfor sjøterritoriet som norsk rett får anvendelse på.

Ny endring etter endringen i § 22 skal lyde:

§ 29 skal lyde:

Instruksjonsmyndighet m.m.

Kongen fastsetter en alminnelig tjenesteinstruks for politiet. Departementet gir tjenestereglementer og særinstrukser. Politimesteren kan utstede utfyllende tjenesteregler når lokale forhold gjør dette påkrevd.

Departementet gir nærmere regler om i hvilken utstrekning lensmenn, namsfogder og politistasjonssjefer kan overlate oppgaver som i lov er lagt til lensmannen, namsfogden eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver, til sine underordnede.

28. Nr. 38 om endringer i lov 20. desember 1996 nr. 106 om tomtefeste skal lyde:

I lov 20. desember 1996 nr. 106 om tomtefeste skal § 43 lyde:

Skjønn

Skjønn etter *kapittel VII* vert haldne som rettslege skjønn. Skjønnnet kan styrast av lensmannen, namsfuten *eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver* dersom partane er samde om det.

Skjønn etter §§ 15 og 37 skal styrast av lensmannen, namsfuten eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver. Det skal vere to skjønnsmenn både ved skjønn og overskjønn. Om dekking av sakskostnader gjeld lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker § 43.

29. I nr. 41 skal endringen i lov 6. juni 2003 nr. 39 om burettslag § 4-18 annet ledd annet punktum lyde:

Skjønnet skal styrast av lensmannen, namsfuten *eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver*.

30. I nr. 42 skal endringen i lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon § 12-3 tredje ledd fjerde punktum lyde:

Skjønnet styres av lensmannen, namsfogden *eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver*.

II

Endringer i lov 25. juni 2004 nr. 53 om endringer i rettergangslovgivningen m.m. avsnitt II Ikrafttreddelses- og overgangsbestemmelser

Nr. 5 skal lyde:

5. Departementet kan bestemme at namsmanns- og stevnevitneoppgavene skal utføres av lensmannen, namsfogden *eller politistasjon med sivile rettspleieoppgaver* selv om endringene i tvangsfullbyrdsloven § 2-2 og domstolloven § 63 ikke har trådt i kraft. Der det innebærer overføring av oppgaver fra en kommune til staten, må vedkommende kommune samtykke. For kommuner som samtykker kan departementet bestemme at lensmannen, namsfogden *eller politistasjon med sivile rettspleieoppgaver* skal være sekretariat for forlikrådet, og at staten skal overta det økonomiske og administrative ansvaret for forlikrådet, selv om endringene i domstolloven § 27 og rettsgebyrloven § 7 ikke har trådt i kraft.

III

Ikrafttreddelse

Loven her trer i kraft straks.

Presidenten: Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot endringene.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 61 mot 12 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 18.51.00)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Også her har Fremskrittspartiet varslet at de går imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes med 60 mot 12 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 18.51.22)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endringer i inkassoloven
(krav om å vere eigna m.m.)

I

Lov 13. mai 1988 nr. 26 om inkassovirksomhet og annen inndrivning av forfalte pengekrav (inkassoloven) blir endra slik:

§ 5 skal lyde:

Inkassobevilling til stadig og ervervsmessig å inndrive forfalte pengekrav for andre kan etter søknad gis til et foretak når:

- den eller de som faktisk leder inkassovirksomheten har inkassobevilling etter annet ledd,
- styremedlemmer, daglig leder og eier med betydelig eierandel anses egnet til å drive foretaket i samsvar med lover, forskrifter og god inkassoskikk,*
- styremedlemmer og daglig leder har lagt frem politiattest,*
- inkassovirksomheten drives fra fast forretningssted *innenfor EØS,* og
- foretaket har stilt sikkerhet som nevnt i § 29.

Inkassobevilling etter første ledd bokstav a gis etter søknad til personer som anses *egnet* til å være faktisk leder for foretak som stadig og ervervsmessig inndriver forfalte pengekrav for andre. *Søkeren må fremlegge politiattest og godtgjøre å ha minst tre års praktisk erfaring med inndrivning av pengekrav i løpet av de siste ti år.*

Bevilling til stadig og ervervsmessig å drive oppkjøp og inndrivning av forfalte pengekrav for egen regning kan etter søknad gis til et foretak når:

- styremedlemmer, daglig leder, faktisk leder og eier med betydelig eierandel anses egnet til å drive foretaket i samsvar med lover, forskrifter og god inkassoskikk,*
- styremedlemmer, daglig leder og faktisk leder har lagt frem politiattest, og*
- inkassovirksomheten drives fra fast forretningssted innenfor EØS.*

Det kan settes vilkår i bevilling etter første og tredje ledd, herunder om at foretaket skal være tilsluttet en nemndsordning som nevnt i § 22.

Foretaket skal opplyse til Kredittilsynet om skifte av faktisk leder, daglig leder og styremedlemmer. Foretaket skal også opplyse om erverv av betydelig eierandel i foretaket og om økning av slik eierandel etter samme regler som i eiendomsmeglingsloven § 2-1 femte ledd tredje til syvende punktum med forskrifter. Opplysningsplikten etter dette leddet gjennomføres som en del av øvrige rapporteringsrutiner etter nærmere regler fastsatt av Kredittilsynet. Skifte av faktisk leder skal likevel meldes før slikt skifte finner sted.

Politiattest etter paragrafen her som utstedes etter lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering, skal bare vise merknader om strafferettslige reaksjoner for overtredelse av straffeloven kapittel 15, 18, 22, 24 til 28 og 31, inkas-

soloven, konkurranselovlovgivningen, konkurslovlovgivningen, regnskapslovlovgivningen, selskapslovlovgivningen, skatte- og avgiftslovlovgivningen og verdipapirlovlovgivningen. Tidsbegrensningene i strafferegistreringsloven § 6 gjelder ikke. Kredittilsynet kan til enhver tid kreve at styremedlemmer, daglig leder og faktisk leder legger frem ny politiattest.

Kongen kan gi utfyllende forskrifter om vilkårene for tildeling av inkassobevilling, herunder regler om hvilke straffbare forhold som skal avmerkes på politiattesten, og om behandling av attesten.

§ 10 andre ledd bokstav f skal lyde:

retten til å kreve nemndsbehandling etter § 22, dersom kravet blir inndrevet av et foretak som driver inkassovirksomhet i medhold av bevilling etter § 5 første eller tredje ledd.

§ 30 tredje ledd skal lyde:

Kredittilsynet kan gi inkassatorer som driver inkassovirksomhet i medhold av bevilling etter § 5, pålegg om å endre praksis som medfører fare for overtredelser av loven her eller av lov om Kredittilsynet. Kredittilsynet kan gi en eier med betydelig eierandel i foretak som har bevilling etter § 5, pålegg om retting dersom han ikke er egnet etter § 5.

II

1. Lova gjeld frå den tid Kongen fastset.
2. Styremedlemmar i foretak som har inkassoløyve når lova blir sett i verk, skal innan eitt år etter at lova er sett i verk, leggje fram politiattest etter § 5. Det same gjeld daglege leiarar som ikkje er faktiske leiarar i slike foretak. Faktiske leiarar i slike foretak skal berre leggje fram ny attest etter lova her dersom Kredittilsynet krev det.
3. Endringa i § 10 andre ledd bokstav f gjeld betalingsoppfordringar som blir sende etter at lova er sett i verk.
4. Departementet kan gi forskrift om ytterlegare overgangsreglar.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endringer i straffeprosessloven
(påtalemyndighet til sjef og assisterende sjef
for Nye Kripos og
assisterende sjef for Politiets Sikkerhetstjeneste)

I

I straffeprosessloven av 22. mai 1981 nr. 25 gjøres følgende endringer:

§ 55 første ledd nr. 1 til 3 skal lyde:

Påtalemyndighetens tjenestemenn er:

1. riksadvokaten og den assisterende riksadvokaten,
2. statsadvokatene, statsadvokatfullmektigene og hjelpestatsadvokatene,
3. politimestrene, visepolitimestrene, sjefen og den assisterende sjefen for Politiets Sikkerhetstjeneste, sjefen og den assisterende sjefen for Nye Kripos, politiinspektørene, politiadvokatene, og politifullmektigene for så vidt de har juridisk embetseksamen og gjør tjeneste i embete eller stilling som er tillagt påtalemyndighet,

II

Endringene trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endringar i menneskerettslova
(inkorporasjon av protokoll nr. 13 og 14
til den europeiske menneskerettskonvensjon)

I

I lov 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett vert det gjort følgjande endringar:

§ 2 nr. 1 skal lyde:

1. Europarådets konvensjon 4. november 1950 om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter som endret ved ellefte protokoll

11. mai 1994 og fjortende protokoll 13. mai 2004, med følgende tilleggsprotokoller:

- a. Protokoll 20. mars 1952,
- b. Fjerde protokoll 16. september 1963 om beskyttelse av visse rettigheter og friheter som ikke allerede omfattes av konvensjonen og av første tilleggsprotokoll til konvensjonen,
- c. Sjette protokoll 28. april 1983 om opphevelse av dødsstraff,
- d. Syvende protokoll 22. november 1984,
- e. Trettende protokoll 21. februar 2002 om avskaffelse av dødsstraff under enhver omstendighet,

II

Lova tek til å gjelde frå den tid Kongen fastset. Kongen kan fastsetje at dei ulike endringane skal ta til å gjelde til ulik tid.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

l o v om forsikringsformidling

Kapittel 1. Anvendelsesområde og definisjoner

§ 1-1 Anvendelsesområde

Denne loven gjelder formidling av direkte forsikring og gjenforsikring.

Loven gjelder ikke:

1. virksomhet som utøves av et forsikringsselskap eller av en ansatt i et forsikringsselskap som handler på forsikringsselskapets ansvar.
2. virksomhet som består i å gi opplysninger ved enkelte anledninger som ledd i annen yrkesvirksomhet, dersom formålet med denne virksomheten ikke er å bistå kunden med inngåelse eller gjennomføring av en forsikringsavtale.
3. virksomhet som kun formidler generell informasjon om forsikringsprodukter eller skaper kontakt til forsikringsselskaper, dersom formålet med denne virksomheten ikke er å bistå kunden med inngåelse eller gjennomføring av en forsikringsavtale.
4. ervervsmessig virksomhet som ivaretar administrasjonen av et forsikringsselskaps skadebehandling, eller taksering og sakkyndig vurdering av skader. Loven gjelder heller ikke formidling av forsikringsavtaler dersom følgende vilkår er oppfylt:
  1. forsikringsavtalen krever bare kunnskap om den forsikringsdekningen som tilbys,
  2. forsikringsavtalen er ikke en livsforsikringsavtale,
  3. forsikringsavtalen omfatter ikke ansvarsforsikring,
  4. forsikringsformidling er ikke formidlerens yrkesmessige hovedvirksomhet,
  5. forsikringen utgjør et supplement til vare eller tjeneste levert av formidleren, og dekker:
    - a) risikoen for funksjonssvikt, tap av eller skade på varen, eller
    - b) skade på eller tap av bagasje og andre risikoer i forbindelse med en reise bestilt av formidleren, selv om forsikringen omfatter livs- eller ansvarsforsikring, forutsatt at livs- eller ansvarsforsikringen er underordnet hoveddekningen for risikoene knyttet til reisen,
  6. det årlige premiebeløpet ikke overstiger et beløp som svarer til 500 euro, og forsikringsavtalens totale gyldighetstid, herunder eventuelle forlengelser, ikke overstiger fem år. For forsikringsformidlere som er registrert i annen stat i EØS gjelder § 8-2 første, annet, tredje og fjerde ledd. Kredittilsynet avgjør i tvilstilfelle om en virksomhet driver forsikringsformidling.

§ 1-2 Definisjoner

I denne loven betyr:

1. forsikringsformidling: ervervsmessig virksomhet som består i å legge fram, foreslå eller utføre annet forberedende arbeid i forbindelse med inngåelse av forsikringsavtaler, eller å inngå slike avtaler, eller å bistå ved forvaltningen og gjennomføringen av slike avtaler, særlig i forbindelse med et skadetilfelle.
2. forsikringsmegling: forsikringsformidlingsvirksomhet som består i å gi kunden råd ut fra en analyse av et så stort antall av de på markedet disponible forsikringsløsninger som mulig, eller virksomhet som består i å presentere kunden for forsikringsløsninger fra et eller flere forsikringsselskaper, uten at det er inngått uttrykkelig avtale med forsikringsselskapene om dette.
3. gjenforsikringsmegling: forsikringsformidlingsvirksomhet som består i å gi et forsikringsselskap råd i forbindelse med inngåelse av gjenforsikringsavtaler ut fra en analyse av et så stort antall av de på markedet disponible forsikringsløsninger som mulig, eller virksomhet som består i å presentere forsikringsselskapet for forsikringsløsninger fra et eller flere gjenforsikringsselskaper, uten at det er inngått uttrykkelig avtale med gjenforsikringsselskapene om dette.
4. forsikringsagentvirksomhet: forsikringsformidlingsvirksomhet som består i å tilby forsikringsprodukter for og på vegne av et eller flere forsikringsselskap.

Kapittel 2. Tillatelse til å drive forsikringsmeglingsvirksomhet

§ 2-1. Tillatelse fra Kredittilsynet

Forsikringsmeglingsvirksomhet kan ikke drives uten tillatelse fra Kredittilsynet.

Søknad om tillatelse skal inneholde opplysninger av betydning for vurderingen av om tillatelse skal gis, herunder minst:

1. dokumentasjon for at foretaket oppfyller kravene i § 2-2,
2. en beskrivelse av hvilke forsikringsklasser/risikoer forsikringsmeglerforetaket vil megle her i riket.

Virksomheten kan igangsettes når vilkårene for tillatelsen er oppfylt og forsikringsmeglingsforetaket har motatt bekreftelse fra Kredittilsynet.

Kredittilsynet skal registrere foretaket og den eller de i ledelsen som er ansvarlig for forsikringsmeglingsvirksomheten.

§ 2-2 Vilkår for tillatelse til å drive forsikringsmeglingsforetak

Tillatelse til å drive forsikringsmeglingsvirksomhet kan gis til foretak som oppfyller følgende vilkår:

1. Foretaket må være organisert som aksjeselskap, allmennaksjeselskap, ansvarlig selskap, kommandittselskap eller enkeltpersonforetak
2. Foretaket må ikke være under konkursbehandling eller gjeldsforhandling.
3. Foretaket må oppfylle kravene til forsikring i kapittel 4.
4. Den eller de i ledelsen som er ansvarlig for forsikringsmeglingsvirksomheten må oppfylle kravene i §§ 3-1 og 3-3.

Kapittel 3. Krav til egnethet for forsikringsmeglere og ledelsen i forsikringsmeglingsforetak

§ 3-1. Kvalifikasjonskrav for ledelsen

Daglig leder og eventuell annen person som faktisk leder forsikringsmeglingsvirksomheten skal ha generell kunnskap om forsikringsmegling.

Kredittilsynet kan gi nærmere regler om hvilke krav til generell kunnskap daglig leder og eventuell annen person som faktisk leder forsikringsmeglingsvirksomheten, må oppfylle.

§ 3-2 Kvalifikasjonskrav for forsikringsmeglere

Forsikringsmeglere skal til enhver tid ha den kunnskap og kompetanse som er nødvendig i forhold til forsikringsmeglingsforetakets virksomhet.

En forsikringsmegler skal anses for å ha den nødvendige kunnskap og kompetanse når vedkommende:

1. er autorisert forsikringsmegler i medhold av bestemmelser om autorisasjon av forsikringsmeglere fra bransjeorganisasjon eller utdannelseinstitusjon godkjent av Kredittilsynet,

2. har en tilfredsstillende utdanning og minst tre års praksis fra forsikring som er relevant for forsikringsmeglingsforetakets virksomhet, eller
3. har relevant praksis fra fem sammenhengende år i et forsikringsmeglingsforetak eller i et forsikringselskap.

Opparbeidet praksis i henhold til annet ledd må ikke være avsluttet mer enn fem år før søknaden om tillatelse er fremsatt.

Kredittilsynet kan gi nærmere regler om hvilke krav til kunnskap og kompetanse forsikringsmeglere må oppfylle.

§ 3-3 Krav til hederlig vandel for ledelsen og forsikringsmeglere

Daglig leder og eventuell annen person som faktisk leder forsikringsmeglingsvirksomheten og forsikringsmeglere skal ha hederlig vandel og ikke være under konkursbehandling, konkursskarantene eller gjeldsforhandling.

Tillatelse skal i alle tilfeller nektes dersom personer som er omfattet av første ledd:

1. er dømt for et straffbart forhold og det utviste forhold gir grunn til å anta at vedkommende ikke vil kunne ivareta stillingen eller vervet på forsvarlig måte, eller
2. i stilling eller ved utøvelsen av andre verv har utvist en slik atferd at det er grunn til å anta at vedkommende ikke vil kunne ivareta stillingen eller vervet på forsvarlig måte.

De personer som er omfattet av første ledd skal i søknaden om tillatelse fremlegge utdrag av strafferegisteret og bekreftelse fra Brønnøysundregistrene for at vedkommende ikke er under konkursbehandling, konkursskarantene eller gjeldsforhandling.

Kapittel 4. Forsikring for forsikringsmeglingsforetak

§ 4-1 Forsikringsmeglingsforetakets plikt til å sørge for forsikring

Forsikringsmeglingsforetaket skal før virksomheten igangsettes, og så lenge meglingsvirksomheten utøves, sørge for å ha forsikringer i samsvar med bestemmelsene i dette kapitlet.

Forsikringen må tegnes i et selskap som har hovedsete i, er gitt tillatelse til å drive forsikringsvirksomhet i og er underlagt myndighetstilsyn i en EØS- stat.

Gyldig forsikringsbevis skal sendes Kredittilsynet hvert år.

§ 4-2 Hva forsikringene skal dekke

Forsikringsmeglingsforetakets ansvar overfor oppdragsgiver eller andre som utleder sin rett fra oppdragsgiver grunnet yrkesmessig uaktsomhet, skal til enhver tid være dekket av en ansvarsforsikring.

Dersom forsikringsmeglingsforetaket behandler klientmidler skal de i tillegg til forsikring som nevnt i første ledd ha en forsikring som dekker underslag av klientmidler begått av ansatte eller andre som utfører arbeid, oppdrag eller tillitsverv for forsikringsmeglingsforetaket.

§ 4-3 Fremsettelse av krav

Forsikringsselskapet som forsikringsmeglingsforetaket har når skadelidte fremsetter krav om erstatning, er ansvarlig overfor skadelidte.

Et erstatningskrav anses for fremsatt på det tidligste av følgende tidspunkter:

1. det tidspunktet forsikringsmeglingsforetaket eller dets forsikringsselskap første gang mottok melding om tapet med krav om erstatning, eller
2. det tidspunktet forsikringsmeglingsforetaket eller dets forsikringsselskap første gang mottok skriftlig melding fra skadelidte vedrørende omstendigheter som kan ventes å føre til at et erstatningskrav blir reist mot sikrede. Dette gjelder også melding fra sikrede til forsikringsselskapet.

§ 4-4 Ansvarsforsikringens størrelse

Minstekrav til beløpmessig omfang av forsikringsdekning som angitt i § 4-2 første og annet ledd settes i forskrift fastsatt av departementet. Det kan i forskriften fastsettes ulike minimumsbeløp for små og store forsikringsmeglingsforetak.

§ 4-5 Nærmere krav til forsikringene

Skadelidte kan kreve dekning direkte fra forsikringsselskapet uten først å ha rettet krav mot forsikringsmeglingsforetaket.

Forsikringsselskapet kan ikke gjøre gjeldende andre innsigelser overfor skadelidte enn de innsigelser forsikringsmeglerforetaket selv har i forholdet til skadelidte.

Oppsigelse av forsikringene eller bortfall av forsikringene på annen måte er ikke virksom i forhold til skadelidte før en måned etter at Kredittilsynet har mottatt melding om bortfallet. Stilles ny forsikring før utløpet av denne perioden, blir bortfallet av forsikringen virksomt fra det tidspunktet ny forsikring er stilt.

Ansvarsforsikringen skal dekke krav som fremsettes mot sikrede i en periode på fem år etter opphør av virksomheten.

Lov av 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler § 7-5 skal gjelde når ikke annet følger av loven her. Forsikringsavtaleloven § 7-7 jf. § 7-6 gjelder så langt den passer.

Kapittel 5. Generelle krav til meglingsvirksomheten

§ 5-1 Klientkonto

Klientmidler skal straks plasseres på klientkonto i bank atskilt fra forsikringsmeglingsforetakets egne midler. Meglingsforetaket skal opplyse banken om at midlene på kontoen tilhører klienter.

§ 5-2 Regler for god meglerskikk mv.

Et forsikringsmeglingsforetak skal drive virksomheten i henhold til god meglerskikk. Forsikringsmeglingsforetaket må ikke opptre på en måte som er egnet til å skape tvil om dets stilling som uavhengig mellomledd. Forsikringsmeglingsforetaket skal sørge for den dokumentasjon som

er nødvendig for at en forsikringsavtale skal komme i stand.

Forsikringsmeglerforetaket skal utvise tilbørlig akt-somhet ved valg av forsikringsgiver og fraråde oppdrags-giveren å bruke forsikringsgivere hvis evne til å oppfylle pliktene under forsikringer kan trekkes i tvil eller er ukjent.

Forsikringsmeglingsforetaket kan ikke gjennom avta-ler med forsikringsselskap eller på annen måte innrette seg slik at det kan påvirke forsikringsmeglerforetakets uavhengighet som megler.

§ 5-3 Hvilke forsikringsselskap forsikringsmeglingsforetaket kan megle til mv.

Forsikring kan bare megles til forsikringsselskap med hovedsete i EØS-stat og til norsk filial av utenlandsk forsikringsselskap med konsesjon etter forsikringsvirksomhetsloven § 12-1. Lovpliktige skadeforsikringer kan bare megles til forsikringsselskap som oppfyller de krav som gjelder etter den særlige reguleringen av slike forsikringer.

Skadeforsikring i næringsvirksomhet kan likevel megles til skadeforsikringsselskap med hovedsete i stat utenfor EØS dersom forsikringen ikke gjelder:

1. lovpliktig yrkesskadeforsikring
2. lovpliktig ansvarsforsikring for motorkjøretøy
3. lovpliktig ansvarsforsikring som gjelder erstatningsansvar for skade voldt ved atomskade eller av legemidler.

Skadeforsikring i næringsvirksomhet betyr:

- 1:
  - a) sjø- og transportforsikring
  - b) luftfartsforsikring
  - c) forsikring knyttet til undersøkelser etter, utnyttning, lagring eller rørtransport av undersjøiske naturforekomster
  - d) kreditt eller kausjon når forsikringstaker utøver handels- eller industrivirksomhet eller et fritt yrke, og avtalen gjelder for virksomheten
- 2:
  - a) forsikring tegnet av foretak med ansatte som tilsvarende minst 10 årsverk
  - b) forsikring tegnet av foretak med en årsomsetning på minst 50 mill. kroner.

§ 5-4 Informasjon fra forsikringsmegleren

I forbindelse med inngåelse av en forsikringsavtale og ved endring eller fornyelse av avtalen, skal en forsikringsmegler minst gi kunden informasjon som fastsatt i forskrift av departementet.

§ 5-5 Informasjonsvilkår

All informasjon til kunder i henhold til § 5-4 skal gis:

1. på papir eller et annet varig medium som er disponibelt og tilgjengelig for kunden
2. på en tydelig og nøyaktig måte som er forståelig for kunden
3. på et offisielt språk i den medlemsstaten der forpliktelsen består, jf. lov 27. november 1992 nr. 111 om

lovvalg i forsikring § 2 nr. 1 og § 9, eller på et annet språk som partene er enige om.

Informasjon som nevnt i § 5-4 kan gis muntlig når kunden ber om det, eller når umiddelbar dekning er nødvendig. I så fall skal den umiddelbart etter inngåelsen av forsikringsavtalen bekreftes i samsvar med første ledd.

§ 5-6 Opplysningsplikt overfor Norsk Naturskadepool

Forsikringsmeglingsforetaket skal ved utføringen av megleroppdraget opplyse Norsk Naturskadepool om brannskadeforsikring på ting her i riket som megles til forsikringsselskap som ikke er medlem av Norsk Naturskadepool.

§ 5-7 Opplysningsplikt overfor Kredittilsynet

Forsikringsmeglingsforetaket skal årlig opplyse Kredittilsynet om fordelingen på de forskjellige forsikringsselskapene av de forsikringer forsikringsmeglingsforetaket eller filialen har meglet i løpet av siste regnskapsår her i riket. Kredittilsynet fastsetter nærmere bestemmelser om meldingens innhold og fristen for når meldingen skal være sendt Kredittilsynet.

Forsikringsmeglingsforetaket plikter på anmodning fra Kredittilsynet når som helst å gi de opplysninger om virksomheten som Kredittilsynet behøver for å føre tilsyn i samsvar med bestemmelsene i loven her.

Kapittel 6. Gjenforsikringsmeglingsvirksomhet

§ 6-1 Gjenforsikringsmeglingsvirksomhet

For utøvelse av gjenforsikringsmeglingsvirksomhet får reglene i kapittel 2, 3, 4, 8, 9, 10 og §§ 5-1 til 5-3 og § 5-7 tilsvarende anvendelse.

Kredittilsynet kan fastsette særlige regler eller unntak fra første ledd under hensyn til de særlige forhold som gjelder for gjenforsikringsmeglere.

Kapittel 7. Forsikringsagentvirksomhet

§ 7-1 Registrering

Når et forsikringsselskap inngår en avtale med et forsikringsagentforetak om formidling av selskapets produkter, skal forsikringsselskapet registrere forsikringsagentforetaket, daglig leder og eventuelt annen person som faktisk leder forsikringsagentvirksomheten i et offentlig tilgjengelig register. Forsikringsagenten handler fullt og helt på forsikringsselskapets ansvar for de produktene som formidles.

Ved registrering av forsikringsagentforetaket gis forsikringsagentforetaket fullmakt til å formidle forsikringsselskapets produkter.

Forsikringsagentforetaket kan ikke gi fullmakten videre til en underagent uten at de krav som er stilt i §§ 7-2, 7-3 og 7-6 jf. § 7-11 er oppfylt for underagentvirksomheten.

Departementet kan fastsette nærmere regler om føring av registre.

§ 7-2 Egnethet

Før et forsikringsselskap inngår avtale med en forsikringsagentvirksomhet skal forsikringsagentvirksomheten overfor forsikringsselskapet godtgjøre at:

1. daglig leder og eventuell annen person som faktisk leder forsikringsagentvirksomheten har generell kunnskap om virksomheten
2. forsikringsagentene oppfyller kravene i § 7-3
3. de personer som er omfattet av nr. 1 og 2 har hederligandel og ikke er under konkursbehandling, konkurskarantene eller gjeldsforhandling.

Registrering skal i alle tilfeller nektes hvis personer som er omfattet av nr. 1 og 2:

1. er dømt for et straffbart forhold hvor det utviste forhold gir grunn til å anta at vedkommende ikke vil kunne ivareta stillingen eller vervet på forsvarlig måte, eller
2. ved utøvelsen av arbeid, oppdrag eller tillitsverv har utvist en slik atferd at det er grunn til å anta at vedkommende ikke vil kunne ivareta stillingen eller vervet på forsvarlig måte.

Personer som er omfattet av første ledd nr. 1 og 2 skal før registrering fremlegge for forsikringsselskapet utdrag av strafferegisteret og bekreftelse fra Brønnøysundregistrene for at vedkommende ikke er under konkursbehandling, eller underlagt konkurskarantene.

Forsikringsselskapet plikter på anmodning fra Kredittilsynet når som helst å gi opplysninger som viser hvordan kravene i første ledd oppfylles. Kredittilsynet kan gi nærmere regler om hvilke krav til generell kunnskap som ledelsen må oppfylle.

§ 7-3 Kvalifikasjonskrav for forsikringsagenter

Forsikringsagenter skal til enhver tid ha den kunnskap og kompetanse som er nødvendig i forhold til den virksomhet som drives.

En agent skal anses for å ha den nødvendige kunnskap og kompetanse når vedkommende:

1. er autorisert forsikringsrådgiver i medhold av bestemmelser om autorisasjon av forsikringsrådgivere fra bransjeorganisasjon eller utdanningsinstitusjon godkjent av Kredittilsynet,
2. har en tilfredsstillende utdanning og minst ett års praksis fra forsikring som er relevant for agentforetakets virksomhet, eller
3. har relevant praksis fra tre sammenhengende år i en forsikringsagentvirksomhet eller i et forsikringsselskap.

Opparbeidet praksis i henhold til annet ledd må ikke være avsluttet mer enn fem år før registrering av forsikringsagentvirksomheten.

Kredittilsynet kan fastsette nærmere regler om hvilken kunnskap og kompetanse forsikringsagenten skal besitte, herunder om formidling av forsikringsprodukter som krever liten kompetanse.

§ 7-4 Nektelse av registrering

Registrering skal nektes dersom kravene i §§ 7-2 og 7-3 ikke er oppfylt.

§ 7-5 Forsikringer

Agentvirksomheten må tegne forsikring etter reglene i loven kapittel 4, med mindre forsikrings-selskapet i avta-len med agenten har påtatt seg å dekke dette erstatnings-ansvaret.

Skadelidte kan kreve dekning direkte fra forsikrings-selskapet uten først å ha rettet krav mot forsikringsagent-foretaket.

§ 7-6 Klientkonto

Forsikringsagentvirksomhet som krever inn premier eller beløp fra kunden skal ha klientkonto. Klientmidler skal straks plasseres på klientkonto i bank atskilt fra for-sikringsagentvirksomhetens egne midler. Forsikrings-agentvirksomheten skal opplyse banken om at midlene på kontoen tilhører klienter.

§ 7-7 Hvilke forsikrings-selskap forsikringsagenten kan formidle forsikringer for mv. Informasjon til kunden

Bestemmelsene i §§ 5-3 til 5-5 gjelder tilsvarende for forsikringsagentvirksomhet.

§ 7-8 Opplysningsplikt overfor Kredittilsynet

Forsikringsagentvirksomheten plikter på anmodning fra Kredittilsynet når som helst å redegjøre for de rutiner som forsikringsagentvirksomheten anvender til oppfyllelse av kravene som nevnt i dette kapitlet.

§ 7-9 Aksessorisk agentvirksomhet

Kredittilsynet kan fastsette særlige regler eller unntak fra reglene i dette kapitlet under hensyn til de særlige forhold som gjelder for agenter som utøver forsikringsformidling i tillegg til sin yrkesmessige hovedvirksomhet.

§ 7-10 Forsikringsagentvirksomhet som representerer forsikrings-selskap med hovedsete i andre land

Forsikringsagentvirksomhet som har avtale om formidling med et eller flere utenlandske forsikrings-selskap skal registreres etter reglene i dette kapitlet. Dette gjelder likevel ikke hvis agentvirksomheten har avtale med et forsikrings-selskap som har hovedsete i en EØS-stat og er registrert i forsikrings-selskapets hjemland etter de regler om registrering som er fastsatt der. For agentvirksomheter som registreres i Kredittilsynet gjelder bestemmelsene i dette kapittel tilsvarende.

Kapittel 8. Filialetablering og grenseoverskridende virksomhet

§ 8-1 Norske forsikringsformidlers virksomhet i utlandet

Den som ønsker å utøve forsikringsformidling i en annen stat, herunder gjennom utenlandsk datterselskap, skal gi Kredittilsynet melding om dette. Kredittilsynet skal gi nærmere regler om hva meldingen skal inneholde.

Meldingen om å utøve forsikringsformidlingsvirksomhet i en annen EØS-stat, skal minst inneholde opplysninger om:

1. hvilken stat filialen ønskes etablert i og filialens adresse, eller

2. i hvilken stat grenseoverskridende virksomhet ønskes påbegynt.

Senest én måned etter mottakelsen av melding som nevnt i forrige ledd skal Kredittilsynet underrette tilsynsmyndigheten i vertsstaten om forsikringsformidlerens intensjon når vedkommende myndighet ønsker slik underretning. Forsikringsformidler skal samtidig underrettes om oversendelsen. Forsikringsformidleren kan starte sin virksomhet én måned etter den dato vedkommende ble underrettet av Kredittilsynet. Forsikringsformidler kan starte sin virksomhet umiddelbart dersom vertsstaten ikke ønsker å bli underrettet om forsikringsformidlers intensjon.

Forsikringsformidler har plikt til å gi melding til Kredittilsynet om endringer i de forhold som er meldepliktige.

Kredittilsynet kan forby formidling av forsikringer til forsikrings-selskap med hovedsete i stat utenfor EØS med vilkår eller premier som Kredittilsynet finner å være ubetryggende eller urimelige. Tilsvarende gjelder for formidling av forsikringer til forsikrings-selskap med hovedsete i annen stat i EØS dersom Kredittilsynet finner at vilkår og premier er urimelige.

§ 8-2 Utenlandske forsikringsformidlers virksomhet i Norge

Forsikringsmeglere som er registrert i en annen EØS-stat kan starte virksomhet her i riket gjennom en filial eller som grenseoverskridende virksomhet en måned etter at Kredittilsynet har mottatt melding fra tilsynsmyndigheten i selskapets hjemland om den planlagte virksomheten. Bestemmelsene i lovens §§ 5-2, 5-3, 5-4, 5-6 og 5-7 annet ledd gjelder for slik forsikringsmeglervirksomhet. Departementet kan gi nærmere regler om anvendelsen av nevnte lovbestemmelser på utenlandske virksomheter og kan gjøre unntak fra bestemmelsene dersom en forsikringsmegler er underlagt tilsvarende bestemmelser i henhold til hjemlandets lovgivning.

Forsikringsagentvirksomhet som er registrert i annen EØS-stat kan begynne sin virksomhet her i riket når den har gitt melding til vedkommende myndighet i hjemlandet.

Utenlandsk forsikringsformidlerforetak med hovedsete utenfor EØS kan etter særskilt tillatelse fra Kredittilsynet etablere filial her i riket. Bestemmelsene i loven her gjelder så langt de passer. Kredittilsynet kan fastsette utfyllende regler for etablering av filial her i riket av forsikringsformidler som er meddelt tillatelse eller registrert i en stat utenfor EØS.

Kredittilsynet kan, etter å ha fremlagt saken for vedkommende myndighet i den stat forsikringsformidler er registrert, pålegge forsikringsformidler å opphøre med virksomhet her i riket, dersom forsikringsformidler har gjort seg skyldig i grov eller vedvarende overtredelse av sine plikter etter denne lov eller andre lover og forskrifter som gjelder her i riket.

Kredittilsynet kan kreve at meldingen med bilag skal være oversatt til norsk av godkjent translator.

Bestemmelsene om opplysningsplikt i kredittilsynsloven gjelder for utenlandsk foretak som driver virksomhet her i riket i henhold til bestemmelsene i loven her.

Kapittel 9. Klage, tilsyn, tilbakekall av tillatelse, sanksjoner mv.

§ 9-1 Klage

Dersom det oppstår tvist mellom oppdragsgiver og forsikringsformidler, kan hver av partene kreve å få behandlet denne av kompetent organ som fastsatt i forskrift av departementet. Så lenge tvisten er til behandling i organet, kan ingen av partene bringe tvisten inn for domstolene. En sak som er realitetsbehandlet av organet, kan bringes direkte inn for domstolene.

§ 9-2 Tilsyn

Kredittilsynet skal føre tilsyn med forsikringsformidling i samsvar med reglene i loven her og kredittilsynsloven.

§ 9-3 Tilbakekall av tillatelse og sletting av registrering

Kredittilsynet kan kalle tilbake tillatelse som forsikringsmeglingsforetak dersom kravene i eller i medhold av loven her ikke lenger er oppfylt.

Kredittilsynet kan gi forsikringsselskap pålegg om å slette registrering av agentvirksomhet dersom kravene i eller i medhold av loven her ikke lenger er oppfylt.

§ 9-4 Administrativt rettighetstap

Kredittilsynet kan frata forsikringsmeglingsforetaket tillatelsen dersom en forsikringsmegler eller forsikringsmeglingsforetaket grovt eller gjentatte ganger har overtrådt sine plikter etter lov eller forskrifter.

Kredittilsynet kan gi forsikringsselskap pålegg om å slette registrering av agentvirksomhet dersom en forsikringsagent eller forsikringsagentvirksomheten grovt eller gjentatte ganger har overtrådt sine plikter etter lov eller forskrifter.

Vedtaket etter denne bestemmelse kan gjelde en tidsbegrenset periode.

§ 9-5 Straffeansvar

Forsettlig eller uaktsom overtredelse av denne lovs §§ 2-1, 4-1, 5-1, 5-3, 5-4, 5-6, 5-7 annet ledd, 7-1, 7-5, 7-6, 8-1 første ledd og 8-2 tredje ledd med tilhørende forskrifter, straffes med bøter eller fengsel inntil ett år. På samme måte straffes overtredelse av §7-7, jf. §§ 5-3 og 5-4.

Grove eller gjentatte brudd på god meglerskikk, jf. § 5-2, straffes på samme måte.

Medvirkning straffes på samme måte.

Kapittel 10. Ikrafttredelse og overgangsregler

§ 10-1 Ikrafttredelse

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelser til forskjellig tid.

§ 10-2 Overgangsregler

Forsikringsmeglingsforetak som meklet forsikring før 1. september 2000, og var oppført i Kredittilsynets register, oppføres automatisk i nytt register i Kredittilsynet.

Departementet kan fastsette øvrige overgangsregler.

§ 10-3 Endring i andre lover

Fra den tiden loven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov av 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v. (kredittilsynsloven) gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd nr. 17 skal lyde:

17. Forsikringsformidlingsvirksomhet,

§ 9 annet ledd, femte og sjette punktum skal lyde:

Fordelingen innen de grupper som omfattes av § 1 første ledd nr. 5, 7, 9, 10, 11, 13, 14 og 16 skjer etter regler som fastsettes av departementet. Når tilsynet følger av § 1 annet ledd eller annen særskilt lovhjemmel, jf § 1 første ledd nr. 17, skjer fordelingen innen den enkelte gruppe etter regler som fastsettes av departementet.

2. I lov av 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet oppheves § 2-4 annet ledd.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven), lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker og offentlig administrasjon mv. av finansinstitusjoner og i enkelte andre lover (finansgrupper, obligasjoner med pant i utlånsportefølje og skadeforsikringsselskapenes garantiordning)

I

I lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v. (kredittilsynsloven) gjøres følgende endringer:

§ 4 første ledd nr. 3 skal lyde:

å sende inn oppgaver og opplysninger på den måten Kredittilsynet bestemmer og som tilsynet mener det trenger for å kunne utføre sitt verv, herunder til statistiske formål, samt å sende slike oppgaver og opplysninger til myndigheter i andre stater som fører tilsyn med tilsvarende foretak som nevnt i § 1 første ledd,

Ny § 4b skal lyde:

Kredittilsynet kan pålegge foretak som er
 – *tilknyttet foretak av (jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav f),*
 – *deltakende foretak i (jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav g), eller – tilknyttet foretak av et deltakende foretak i*
en institusjon som nevnt i § 1 første ledd nr. 1 – 6 eller nr. 14 eller med en tilsvarende utenlandsk institusjon, å gi de opplysninger som tilsynet krever og som er nødvendige for å føre tilsyn med slike institusjoner. Kredittilsynet kan bare rette et slikt pålegg mot foretak som ikke er underlagt tilsyn, dersom Kredittilsynet har bedt institusjonen under tilsyn om å få opplysningene, og disse ikke er utlevert.

§ 7 første ledd tredje punktum skal lyde:

Taushetsplikten etter denne bestemmelse og forvaltningslovens bestemmelser gjelder ikke overfor Norges Bank, andre EØS-staters sentralbanker eller tilsynsmyndigheter som fører tilsyn som nevnt i § 1 første ledd nr. 1-6 eller nr. 14, eller tilsyn med forvaltningsselskap for verdipapirfond.

II

I lov 8. februar 1980 nr. 2 om pant (panteloven) gjøres følgende endringer:

§ 6-4 første ledd tredje punktum skal lyde:

Panteretten utgjør fem prosent av formuesgodets beregnede verdi eller av det et salg av formuesgodet innbringer, men maksimalt 700 ganger rettsgebyret i hvert realregistrerte panteobjekt, eller i hver utlånsportefølje som nevnt i finansieringsvirksomhetsloven kapittel 2 avsnitt IV.

§ 6-4 nytt niende ledd skal lyde:

(9) Konkursboet har ikke lovbestemt pant etter første ledd i formuesgoder som inngår i en finansiell sikkerhetsstillelse etter lov 26. mars 2004 nr. 17 om finansiell sikkerhetsstillelse.

III

I lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven) skal § 12 annet ledd første punktum lyde:

Taushetsplikt etter foregående ledd gjelder ikke overfor Kredittilsynet eller overfor andre EØS-staters sentralbanker.

IV

I lov 10. juni 1988 nr. 39 om lov om forsikringsvirksomhet gjøres følgende endringer:

Kapittel 9 Garantiordninger oppheves.

V

I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven) gjøres følgende endringer:

§ 2-25 tredje ledd bokstav c og d skal lyde:

c) *lån sikret ved pant i andre realregistrerte formuesgoder etter regler fastsatt av Kongen,*
 d) *lån til, eller lån garantert av, stat, kommune eller tilsvarende offentlig sektor i andre stater etter regler fastsatt av Kongen (offentlige lån),*
 Nåværende bokstav d blir bokstav e.

§ 2-25 fjerde ledd skal lyde:

Ihendehaverobligasjonene skal angi at obligasjonslånet er sikret og om sikkerheten er knyttet til bolighypoteklån, eiendomshypoteklån, *lån sikret ved pant i andre realregistrerte formuesgoder* eller offentlige lån.

§ 2-26 første ledd bokstav a skal lyde:

a) å yte eller erverve enten bolighypoteklån, eiendomshypoteklån, *lån sikret ved pant i andre realregistrerte formuesgoder* eller offentlige lån, og

§ 2-28 første ledd første, annet og tredje punktum skal lyde:

Obligasjonseierne skal ha porteføljepant med første prioritet. Derivatmotpartene kan gis porteføljepant med første prioritet. Kongen kan i forskrift fastsette nærmere regler, herunder om det innbyrdes forholdet mellom pant-haverne.

Nåværende annet til fjerde punktum blir fjerde til sjette punktum.

§ 2-28 annet ledd ny bokstav c skal lyde:

c) *lån sikret ved pant i andre realregistrerte formuesgoder skal ikke overstige 60 prosent av pantets verdi. Kongen kan i forskrift stille strengere krav.*

§ 2-28 tredje ledd første punktum skal lyde:

Kredittilsynet kan i forskrift fastsette nærmere regler til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i paragrafen her, herunder om beregning av verdien av ulike typer pantobjekter.

I § 2-33 skal paragrafoverskriften lyde:

Konkurs, gjeldsforhandling eller offentlig administrasjon

§ 2-33 første ledd første punktum skal lyde:

I tilfelle konkurs, *gjeldsforhandling etter konkursloven* eller offentlig administrasjon av foretaket, har eierne av et obligasjonslån og *motpartene i en derivatkontrakt* fortrinnsrett til de midler som er pantsatt til sikkerhet for dette obligasjonslånet.

§ 2-33 tredje ledd første og annet punktum skal lyde:

Kongen kan ved forskrift fastsette regler om rettidig betaling til *panthaverne* av de midler porteføljen utbringer etter at foretaket er tatt under konkursbehandling eller satt under offentlig administrasjon, eller *gjeldsforhandling etter konkursloven er åpnet i foretakets bo, herunder regler som begrenser panthavernes adgang til heving og motregning*. Kongen kan ved forskrift også fastsette regler som begrenser konkursboets, *gjeldsnemndas* eller administrasjonsstyrets mulighet til å disponere over utlån og andre eiendeler som inngår i porteføljepantet, når dette kan gjøres uten å svekke de øvrige kreditorers dekningsmulighet.

I kapittel 2a skal kapitteloverskriften lyde:

Kapittel 2a. Finanskonsern mv.

§ 2a-2 nye bokstaver f, g, h og i skal lyde:

- f) *Som tilknyttet foretak regnes i dette kapittel et foretak som er et datterselskap, et annet foretak der en kapitalinteresse besittes eller som er underlagt felles ledelse.*
- g) *Som deltakende foretak regnes i dette kapittel et foretak som er et morselskap, et annet foretak som har en kapitalinteresse eller underlagt felles ledelse.*
- h) *Som kapitalinteresse regnes rettigheter til kapital i andre foretak, uansett om de er knyttet til verdipapirer eller ikke, som ved å skape en varig tilknytning til disse foretakene skal bidra til foretakets virksomhet, samt en direkte eller indirekte eierandel på 20 prosent eller mer av stemmerettene eller kapitalen i et foretak.*
- i) *Som felles ledelse regnes i dette kapittel der to eller flere foretak ved avtale eller vedtektsbestemmelser er underlagt felles ledelse eller der de samme personene utgjør flertallet i foretakenes styrende eller kontrollerende organer, og disse personene har fungert i regnskapsåret og inntil det tidspunktet årsregnskapet ble utarbeidet.*

§ 2a-3 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

- Tillatelse skal nektes hvis morselskapets styremedlemmer, administrerende direktør eller annen person som faktisk leder virksomheten:*
- a) *ikke kan antas å ha den nødvendige erfaring til å utøve stillingen eller vervet,*
  - b) *er dømt for et straffbart forhold, og det utviste forhold gir grunn til å anta at vedkommende ikke vil kunne ivareta stillingen eller vervet på en forsvarlig måte, eller*
  - c) *i stilling eller ved utøvelsen av verv har utvist en slik atferd at det er grunn til å anta at vedkommende ikke vil kunne ivareta stillingen eller vervet på en forsvarlig måte.*

I § 2a-8 skal paragrafoverskriften lyde:

§ 2a-8. Transaksjoner mellom foretakene i et finanskonsern mv.

§ 2a-8 første ledd skal lyde:

Transaksjoner og engasjementer mellom

- a) *foretak i et finanskonsern,*
- b) *finansinstitusjon og tilknyttet foretak som nevnt i § 2a-2 bokstav f, og*
- c) *finansinstitusjon og deltakende foretak som nevnt i § 2a-2 bokstav g,*

skal være i samsvar med vanlige forretningsmessige vilkår og prinsipper. Kredittilsynet kan gi *finansinstitusjoner* pålegg om å endre transaksjoner og *engasjementer med andre foretak i samme finanskonsern* som ikke er i samsvar med bestemmelsen i første punktum.

§ 2a-9 første ledd skal lyde:

En finansinstitusjon skal ved anvendelsen av regler om kapitaldekningskrav og andre soliditets- og sikkerhetskrav, foreta konsolidering etter reglene i paragrafen her når den har en *kapitalinteresse i et annet foretak eller er underlagt felles ledelse som et annet foretak.*

§ 2a-9 annet ledd skal lyde:

Kredittilsynet kan ved forskrift eller enkeltvedtak gjøre unntak fra første ledd.

§ 2a-9 tredje ledd skal lyde:

Ved konsolidering av datterselskaper skal konsernregnskap basert på prinsippet om full konsolidering legges til grunn. Ved konsolidering av annet enn datterselskaper, skal prinsippet om forholdsmessig konsolidering legges til grunn. Kredittilsynet kan i det enkelte tilfelle beslutte at et datterselskap skal konsolideres etter prinsippet om forholdsmessig konsolidering dersom det kan godtgjøres at de andre aksjonærer og obligasjonseiere er finansinstitusjoner eller verdipapirforetak med tilstrekkelig soliditet, samtidig som ansvarsforholdet mellom aksjonærene og mellom obligasjonseierne er tilstrekkelig fastslått. Kredittilsynet kan gi pålegg om konsolidering også for andeler ned til 10 prosent.

§ 2a-9 sjettede ledd første og nytt annet punktum skal lyde:

Kredittilsynet kan ved forskrift fastsette nærmere regler om gjennomføringen av konsolideringen eller avsetning av kapitaldekningsreserve etter denne paragraf. Kredittilsynet kan ved enkeltvedtak beslutte at kapitaldekningskrav og andre soliditets- og sikkerhetskrav etter denne paragraf skal beregnes på en annen måte enn fastsatt i tredje ledd og i medhold av dette ledd.

VI

I lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker, *forsikringsselskaperes garantiordninger* og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner.

Nytt kapittel 2A skal lyde:

Kapittel 2A. Forsikringsselskaperes garantiordninger

§ 2A-1 Formål og virkeområde

Skadeforsikringsselskaperes garantiordning skal bidra til å sikre utbetaling av krav som følger av avtale om direkte skadeforsikring, til sikrede og skadet tredjemann.

Garantiordningen dekker ikke krav som gjelder en forsikret risiko som ikke består her i riket. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om når en forsikret risiko anses å bestå her i riket.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om garantiordningen, herunder hvilke avtaler om direkte skadeforsikring som faller inn under garantiordningenes dekningsområde, hvilke personer garantiordningen gjelder for, grense for maksimalt beløp som dekkes per skadetilfelle, og dekningsgraden for krav mot garantiordningen.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om anvendelsen av forvaltningsloven og offentlighetsloven for garantiordningen. Slike regler kan utfylle, supplere eller avvike fra regler gitt i eller i medhold av forvaltningsloven og offentlighetsloven.

§ 2A-2 Styre og vedtekter m.m.

Garantiordningen er et eget rettssubjekt. Ingen av medlemmene har eiendomsrett til noen del av garantiordningens midler. Garantiordningen skal ha vedtekter godkjent av departementet.

Garantiordningen ledes av et styre bestående av fem medlemmer med personlige varamedlemmer. Kongen oppnevner medlemmene, varamedlemmene og utpeker styrets leder. Oppnevningsperioden er fire år.

Gyldig vedtak i styret krever tilslutning fra minst tre stemmer.

Kredittilsynet kan kalle sammen styret. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om Kredittilsynets adgang og plikt til å kalle sammen styret.

§ 2A-3 Medlemskap

Forsikringsselskap som er gitt tillatelse til å drive direkte skadeforsikring her i riket, skal være medlem av garantiordningen.

Når et forsikringsselskap med hovedsete i annen EØS-stat driver direkte skadeforsikring gjennom filial etablert her i riket, skal filialen være medlem av garantiordningen.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om medlemskap i ordningen, herunder fastsette unntak fra plikten til å være medlem.

§ 2A-4 Medlemmenes ansvar overfor garantiordningen

Et medlems maksimale ansvar overfor garantiordningen skal hvert år være 1,5 % av summen av medlemmets

opptjente bruttopremie de siste tre regnskapsår før innkallingsåret ved direkte skadeforsikring som omfattes av garantiordningen. Kredittilsynet kan fastsette nærmere regler om hvilke premieinntekter som skal inngå i beregningsgrunnlaget.

Til dekning av ansvaret skal hvert medlem foreta årlige avsetninger etter regler fastsatt av Kredittilsynet.

§ 2A-5 Innkalling av kapital

Styret treffer vedtak om innkalling av kapital fra medlemmene for å dekke utbetalinger fra, og omkostninger knyttet til, garantiordningen. Det beløp som innkalles, fordeles forholdsmessig på medlemmene i samsvar med § 2A-4 første ledd.

Kredittilsynet kan i de tilfeller det ikke skal foretas utbetaling fra ordningen, bestemme at kostnadene knyttet til driften av garantiordningen skal dekkes av Kredittilsynet og utlignes på skadeforsikringsselskapene i samsvar med Kredittilsynsloven § 9.

§ 2A-6 Utbetaling fra garantiordningen

Styret avgjør hvordan garantiordningens midler skal nyttes for å hindre eller redusere tap for sikrede eller skadet tredjemann og kan fastsette vilkår for utbetaling.

Departementet kan i forskrift fastsette utfyllende regler om utbetaling under garantiordningen, herunder om reduksjon av dekningsbeløp, delutbetaling, adgang til å sette vilkår for utbetalingen og om dekning av rentekrav.

Garantiordningen trer inn i de sikredes krav mot selskapet med samme prioritet i den utstrekning kravene dekkes gjennom garantiordningen. Styret bestemmer om midler som kommer inn ved at krav blir innfridd skal betales tilbake til medlemmene eller tillegges den innbetalte kapital.

§ 2A-7 Rapportering, regnskap og revisjon

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om styrets plikt til å legge frem rapport om virksomheten, regnskap og revisjon.

§ 2A-8 Andre garantiordninger

Departementet kan bestemme at det skal etableres garantiordninger for kredittforsikringsselskaper, livsforsikringsselskaper og pensjonskasser, og fastsette regler for ordningene.

VII

I lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel gjøres følgende endringer:

§ 8-12 annet ledd skal lyde:

Dersom verdipapirforetaket:

1. har en kapitalinteresse i et annet foretak som nevnt i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav h i annet foretak, eller
2. er underlagt felles ledelse som et annet foretak som nevnt i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav i, med annet foretak skal kravene i § 8-10 anvendes på konsolidert grunnlag. Kredittilsynet kan ved enkelt-

vedtak eller i forskrift gjøre unntak fra første punktum.

Nåværende annet ledd blir tredje ledd.

VIII

Ikraftsettings- og overgangsbestemmelser

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de ulike bestemmelsene til forskjellig tid. Kongen kan gi overgangsregler.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Heidi Grande Røys på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet
- forslag nr. 2, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet og Senterpartiet

Forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om de nødvendige lovendringer, eller i forskrifts form gi anledning til at pensjonskasser tillates å anvende premiefondet og tilleggsavsetningene til å dekke tap.»

Dette forslaget blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Stortinget å gjøre slike vedtak:

A .

L o v

om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsloven)

Del I Alminnelige bestemmelser

Kapittel 1. Alminnelige bestemmelser

§ 1-1 Virkeområde

Denne lov gjelder forsikringsselskaper, pensjonsforetak og virksomhet som drives av slike foretak. Med pen-

sjonsforetak menes pensjonskasser og innskuddspensjonsforetak.

Reglene i kapittel 11 om flytting gjelder også for banker og forvaltningsselskap for verdipapirfond.

Kongen kan bestemme at loven her skal gjelde for pensjonsfond og kan gi nærmere regler om dette.

§ 1-2 Forsikringsvirksomhet

Forsikringsvirksomhet kan bare drives av forsikringsselskaper og pensjonskasser og i henhold til tillatelse etter reglene i denne lov.

Betegnelsen "forsikring" og andre ord eller uttrykk med samme betydningsinnhold kan i foretaksnavn og ved markedsføring bare benyttes i næringsvirksomhet som er, eller drives i forbindelse med forsikringsvirksomhet.

§ 1-3 Skille mellom forsikringsbransjer

Livsforsikringsselskaper kan bare overta livsforsikringer, jf. § 9-1. Et livsforsikringsselskap som har overtatt pensjonsordning med foretakspensjon for et foretak eller for et konsernforetak som har felles pensjonsordning, kan likevel også overta pensjonsordning med innskuddspensjon for samme foretak eller for et foretak som inngår i samme konsernforhold. Kredittilsynet kan tillate at livsforsikringsselskaper overtar andre personforsikringer.

Skadeforsikringsselskaper kan bare overta forsikringer som ikke regnes som livsforsikringer eller kredittforsikringer. Kredittilsynet kan tillate at skadeforsikringsselskaper overtar livsforsikringer i form av rene risikoforsikringer av høyst ett års varighet og gjenforsikringer innen livsforsikring.

Kredittforsikringsselskaper kan bare overta kredittforsikringer. Kredittilsynet kan gi nærmere regler om hvilke forsikringer som skal regnes som kredittforsikringer. I forhold til reglene i loven regnes kredittforsikringsselskaper som skadeforsikringsselskaper og kredittforsikring som skadeforsikring, hvor ikke annet er bestemt.

Kredittilsynet avgjør i tvilstilfelle om en forsikring kan eller må overtas av livs-, skade- eller kredittforsikringsselskaper.

§ 1-4 Pensjonskasser

Pensjonskasser kan bare overta kollektive pensjonsordninger og drive annen virksomhet som omfattes av § 7-1.

Pensjonskasser som overtar kollektive pensjonsordninger som regnes som livsforsikring, jf. § 9-1, kan ikke overta kollektive pensjonsordninger eller andre pensjonsforpliktelser uten forsikringselement. En pensjonskasse som har overtatt pensjonsordning med foretakspensjon for et foretak eller for konsernforetak som har felles pensjonsordning i pensjonskassen, kan likevel også overta pensjonsordning med innskuddspensjon for samme foretak eller for et foretak som inngår i samme konsernforhold.

Pensjonskasser som overtar kollektive pensjonsordninger uten forsikringselement, kan ikke overta kollektive pensjonsordninger eller andre pensjonsforpliktelser som regnes som livsforsikring.

§ 1-5 Innskuddspensjonsforetak

Innskuddspensjonsforetak kan bare overta kollektive pensjonsordninger uten forsikringsselement. Innskuddspensjonsforetak kan ikke overta andre kollektive pensjonsordninger eller andre pensjonsforpliktelser som regnes som livsforsikring.

§ 1-6 Taushetsplikt

Ansatte og tillitsvalgte i et forsikringsselskap eller pensjonsforetak har taushetsplikt med hensyn til opplysninger de får om andres forretningsmessige eller private forhold, med mindre de etter lov har plikt til å gi opplysninger. Tilsvarende gjelder andre som utfører oppdrag for forsikringsselskap eller pensjonsforetak.

Taushetsplikten etter første ledd er ikke til hinder for at styret eller noen som har fullmakt fra styret gir andre kredittinstitusjoner opplysninger selskapet har mottatt i egenskap av kredittinstitusjon. Tilsvarende gjelder meddelelse av helse- og skadeopplysninger til annet forsikringsselskap eller pensjonsforetak, med mindre begrensninger i opplysningsadgangen fastsettes av Kongen.

§ 1-7 Tillitsmenns og ansattes handel med finansielle instrumenter

For tillitsmenns og ansattes handel for egen regning med finansielle instrumenter gjelder lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel §§ 2a-1 til 2a-7.

§ 1-8 Geografisk virkeområde

Loven gjelder på kontinentalsokkelen og på Svalbard, i den utstrekning ikke annet følger av Norges folkerettslige forpliktelser.

Del II. Forsikringsselskaper

Kapittel 2. Konesesjon

§ 2-1 Konesesjon

Et forsikringsselskap kan ikke drive virksomhet uten tillatelse av Kongen, som kan sette vilkår for tillatelsen. Et forsikringsselskap skal ha forretningskontor og hovedkontor i Norge. Tillatelse skal nektes med mindre Kongen er overbevist om at eiere av kvalifisert eierandel og innehav av slike eierandeler er i samsvar med finansieringsvirksomhetsloven § 2-3. Med kvalifisert eierandel menes en eierandel som representerer 10 prosent eller mer av kapitalen eller stemmene i institusjonen, eller som gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av institusjonen og dens virksomhet. Tillatelse skal nektes med mindre mer enn tre firedeler av forsikringsselskapets aksjekapital tegnes ved kapitalforhøyelse uten fortrinnsrett for aksjeeiere eller andre.

Tillatelse skal nektes dersom styremedlemmene, administrerende direktør eller annen person som faktisk leder virksomheten:

- a) ikke kan antas å ha den nødvendige erfaring til å utøve stillingen eller vervet,

- b) er dømt for et straffbart forhold, og det utviste forhold gir grunn til å anta at vedkommende ikke vil kunne ivareta stillingen eller vervet på en forsvarlig måte, eller

- c) i stilling eller ved utøvelsen av andre verv har utvist en slik adferd at det er grunn til å anta at vedkommende ikke vil kunne ivareta stillingen eller vervet på forsvarlig måte.

Tillatelse skal for øvrig gis med mindre det er grunn til å anta:

- a) at selskapet ikke vil oppfylle de krav som stilles i lov eller i medhold av lov,
- b) at startkapitalen ikke står i rimelig forhold til den planlagte virksomhet, eller
- c) at tillatelse på annen måte vil få uheldige virkninger for forsikringstakerne eller grupper av forsikringstakere.

Tillatelse gis for en eller flere forsikringsbransjer, eller for en del av bransjen. Tillatelsen kan begrenses til et bestemt geografisk område, til bestemte kundegrupper eller på annen måte.

Avgjørelse av søknad om tillatelse etter første ledd jf. tredje ledd skal meddeles søkeren innen seks måneder etter at søknaden er mottatt. Dersom søknaden ikke inneholder de opplysninger som er nødvendig for å avgjøre om tillatelse skal gis, regnes fristen fra det tidspunkt slike opplysninger ble mottatt.

Krav om konsesjon etter denne paragrafen gjelder ikke for selskaper som har sitt hovedsete i en annen stat som omfattes av Det europeiske økonomiske samarbeidsområde.

§ 2-2 Tilbakekall av konsesjon

Kongen kan trekke en tillatelse tilbake helt eller delvis dersom:

- a) styret eller andre organer i forsikringsselskapet har gjort seg skyldig i grov eller vedvarende overtredelse av sine plikter etter lov, forskrifter gitt i medhold av lov, de vilkår som er satt i medhold av § 2-1 eller selskapets vedtekter,
- b) det ellers finnes misligheter i selskapets ledelse, eller andre omstendigheter som gir grunn til å frykte forhold som nevnt i § 2-1 annet ledd bokstav a og c,
- c) forsikringsselskapet ikke lenger har et betryggende økonomisk grunnlag, eller
- d) forsikringsselskapet ikke lenger driver aktiv virksomhet i vedkommende forsikringsbransje.

For selskaper som nevnt i § 2-4 første ledd kan tillatelse også trekkes tilbake dersom forutsetningen i § 14-1 annet ledd ikke lenger er oppfylt.

§ 2-3 Søknad om konsesjon

Søknad om tillatelse etter § 2-1 for nytt forsikringsselskap skal inneholde en driftsplan for selskapets tre første år. Driftsplanen skal inneholde:

- a) en oversikt over de forsikringer selskapet vil tilby,
- b) opplysninger om selskapets kapitalforhold,
- c) budsjett for etablerings- og administrasjonsomkostninger,

- d) opplysninger om hvilke prinsipper selskapet vil benytte ved premieberegning,
- e) opplysninger om hvordan gjenforsikringen er planlagt ordnet, og
- f) prognose for finansiell stilling etter tre års drift. Søknaden skal være bilagt:
  - a) selskapets vedtekter,
  - b) bekreftet kopi av stiftelsesdokumentet,
  - c) bekreftet kopi av protokollen for den konstituerende generalforsamling, og
- d) opplysninger om navn og adresse på de skadebehandlingsrepresentanter som skal være utpekt i hvert av de øvrige EØS-landene dersom selskapet skal dekke risiko innen forsikringsklassen ansvar for landkjøretøy, bortsett fra hvis selskapet bare skal dekke fraktførerens ansvar, jf. bestemmelser fastsatt i medhold av lov 3. februar 1961 om ansvar for skade som motorvogn gjer (bilansvarslova) § 17.

Kredittilsynet kan kreve ytterligere opplysninger, samt gi nærmere regler om innholdet i konsesjonssøknader.

§ 2-4 Utenlandske og utenlandsk eide forsikringsselskaper

Utenlandsk forsikringsselskap kan gis konsesjon til å drive virksomhet i Norge etter reglene i kapittel 14.

Det er ikke tillatt å formidle forsikringer til forsikringsselskaper som ikke har tillatelse til å drive virksomhet i Norge. Forbudet omfatter ikke skadeforsikringer i tilknytning til næringsvirksomhet. Kongen kan gi nærmere regler om formidlingsvirksomhet.

Kongen kan i forskrift fastsette i hvilken utstrekning bestemmelsene i de foregående ledd skal gjelde overfor forsikringsselskaper som har sitt hovedsete i en annen stat som omfattes av Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, og fastsette nærmere regler for slike selskapers virksomhet i Norge.

Kapittel 3. Almennlige selskapsrettslige regler

§ 3-1 Selskapsformer

Forsikringsselskaper må organiseres som aksjeselskaper, allmennaksjeselskaper eller gjensidige selskaper.

For forsikringsaksjeselskaper eller forsikringsallmennaksjeselskaper gjelder reglene i aksjeloven eller allmennaksjeloven, med mindre annet er bestemt i eller i medhold av loven her. Aksjeloven § 3-5 første ledd tredje punktum og § 8-1 annet ledd og allmennaksjeloven § 3-5 første ledd tredje punktum og § 8-1 annet ledd gjelder ikke for forsikringsselskaper.

Aksjeloven gjelder ikke for gjensidige forsikringsselskaper, med mindre noe annet er bestemt i eller i medhold av loven her.

§ 3-2 Vedtekter

Et forsikringsselskaps vedtekter skal godkjennes av Kongen og kan ikke endres uten godkjenning av Kongen.

Vedtektene i et livsforsikringsselskap skal inneholde regler om fastsettelse av utbytte på aksje- eller garanti-kapitalen.

§ 3-3 Registrering

Et forsikringsselskap skal anmeldes til Foretaksregisteret senest seks måneder etter at tillatelse etter § 2-1 er gitt.

Registerføreren skal kontrollere at selskapet har tillatelse etter § 2-1 til å drive virksomhet, og at dets vedtekter er godkjent etter § 3-2.

For gjensidige forsikringsselskaper gjelder aksjeloven § 2-20 tilsvarende.

§ 3-4 Foretaksnavn

Et forsikringsselskaps foretaksnavn må inneholde ordet "forsikring" eller andre ord eller uttrykk med samme betydningsinnhold. Dessuten må selskapsformen fremgå av selskapets foretaksnavn.

§ 3-5 Særlige regler for konsernforhold

Et forsikringsselskap kan inngå i et konsernforhold i samsvar med finansieringsvirksomhetsloven § 2a-6 bare dersom:

- a) morselskapet, selskapene i konsernenheten eller annet eierselskap ikke er kredittforsikringsselskap, og
- b) morselskapet, selskapene i konsernenheten og i tilfelle alle andre selskaper i det konsern forsikringsselskapet tilhører, enkeltvis og samlet oppfyller vilkårene i § 6-1 og § 6-2 i loven her. Kongen kan i forskrift gjøre unntak fra bestemmelsene i denne bokstav og gi forskrifter om at konsernet samlet må oppfylle også andre regler gitt i eller i medhold av loven her.
- c) konsernforholdet er etablert etter tillatelse etter finansieringsvirksomhetsloven § 2a-3.

§ 3-6 Sammenføyning, deling mv.

Sammenføyning (fusjon) og deling (fisjon) av forsikringsselskaper og morselskaper til forsikringsselskaper, kan ikke gjennomføres uten Kongens tillatelse. Likt med sammenføyning og deling regnes overtakelse eller avhendelse av en vesentlig del av virksomheten, herunder forsikringsportefølje. Kongen avgjør i tvilstilfelle hva som anses som vesentlige deler av selskapets eiendeler. § 13-1 annet ledd første punktum gjelder tilsvarende.

Erverv av aksjer i et forsikringsselskap som allerede har tillatelse etter § 2-1 til å drive virksomhet, er avhengig av Kongens godkjenning når ervervet medfører at selskapet vil inngå i et konsern.

§ 3-7 Forhøyelse av ansvarlig kapital

Uten samtykke av Kongen kan den ansvarlige kapital ikke settes ned eller økes på annen måte enn ved fondsopplegg. Det kan knyttes slike vilkår til samtykket som er egnet til å ivareta de interesser som skal beskyttes ved denne lov og lov av 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner.

§ 3-8 Overdragelse av forsikringsportefølje

Overdragelse av hele eller deler av et selskaps forsikringsportefølje krever tillatelse fra Kongen når forsikringsporteføljen enten er tegnet etter reglene om etable-

ringsadgang eller etter reglene om adgang til å yte tjenester som følger av EØS-avtalen, og forsikringsporteføljen ønskes overdratt til forsikringsselskap med hovedsete i EØS-området. Bestemmelsen i første punktum gjelder også når forsikringsporteføljen overdras mellom forsikringsselskap med hovedsete i samme EØS-stat.

Kongen gir nærmere regler om overdragelse i henhold til første ledd, herunder om:

- nødvendige bekreftelser, samtykke mv. fra tilsynsmyndigheter i andre EØS-stater,
- selskaps plikt til å informere forsikringstakerne,
- forsikringstakernes rett til å si opp forsikringsavtalen,
- offentliggjøring av overdragelse.

Denne bestemmelsens første og annet ledd gjelder tilsvarende for overdragelse av forsikringsportefølje fra filial av forsikringsselskap med hovedsete i annet enn EØS-stat til forsikringsselskap etablert i Norge eller i annen EØS-stat.

Kapittel 4. Særlige selskapsrettslige regler for gjensidige forsikringsselskaper

§ 4-1 Stiftelse

Et gjensidig forsikringsselskap kan stiftes av en eller flere stiftere. Stifterne skal opprette, datere og skrive under et dokument som inneholder utkast til vedtekter og bestemmelser som nevnt i § 4-4.

Minst halvdel av stifterne skal være bosatt i riket og ha bodd her i de siste to år, om ikke Kongen gjør unntak i det enkelte tilfellet. Like med personer som er bosatt i riket, regnes staten og norske kommuner samt norske selskaper med begrenset ansvar, foreninger og stiftelser. Bestemmelsen i første punktum gjelder ikke for statsborgere i stater som er part i EØS-avtalen når de er bosatt i en slik stat. Første punktum gjelder heller ikke for juridiske personer som nevnt i EØS-avtalen art. 34 annet ledd, som er opprettet i samsvar med lovgivningen i en av EUs medlemsstater eller en EFTA-stat, og som har sitt vedtektsbestemte sete, sin hovedadministrasjon eller sitt hovedforetak innen EU- eller EFTA-statenes territorium.

§ 4-2 Garantifond

Garantifondet (garantikapitalen) kan bestå av ansvarlig lånekapital. Lånet kan ytes fra et aksjeselskap eller et allmennaksjeselskap som er stiftet for dette formål, fra et annet selskap eller fra andre.

Lånekapital som nevnt i første ledd kan også tas opp ved at det utstedes omsettelige grunnfondsbevis med representasjonsrett i generalforsamlingen, jf. § 4-3 bokstav b. Kongen kan bestemme at visse regler i aksjeloven får anvendelse for grunnfondsbevis. Vedtak om tilbakebetaling av grunnfondsbevis utstedt etter dette ledd er ikke gyldig uten etter tillatelse av Kongen. Kongen kan fastsette nærmere regler om begrensninger i adgang til å eie grunnfondsbevis, herunder også begrensninger i utlendingers adgang til å eie grunnfondsbevis.

§ 4-3 Vedtekter

Vedtektene skal foruten det som er nevnt i § 5-1 første ledd angi:

- Det som er angitt i aksjeloven § 2-2 første ledd nr. 1, 2, 3, 6 og 7.
- Reglene for medlemskap, sammensetning av generalforsamling og stemmerett på generalforsamling.
- Det antall forsikringer og den samlede forsikringssum som skal være tegnet, for at selskapet skal kunne starte sin virksomhet.
- Reglene for medlemmenes ansvar innbyrdes.
- Reglene for oppløsning av selskapet.
- Reglene for anvendelse av årsoverskuddet og dekning av eventuelt underskudd.
- Reglene for når generalforsamling skal holdes.
- Reglene for hvem som skal innkalle til generalforsamling, og hvordan innkallingen skal skje.

§ 4-4 Stiftelsesdokument

Stiftelsesdokumentet skal dessuten angi:

- Forsikringenes art.
  - Når den konstituerende generalforsamling må være holdt for at tegning av forsikring skal være bindende for medlemmene.
  - Størrelse på et eventuelt garantifond.
  - Hvor stor del av garantifondet som eventuelt skal innbetales straks og reglene for det garanterende selskaps forpliktelse til å gjøre ytterligere innbetaling til garantifondet.
  - Reglene for forrentning og tilbakebetaling av et eventuelt garantifond.
  - Eventuelle regler om at det garanterende selskap skal kunne øve innflytelse på eller føre tilsyn med forsikringsselskapet.
  - Hvem som skal betale stiftelsesomkostningene, og eventuelt godtgjørelse til noen for arbeidet i forbindelse med stiftelsen.
- Bestemmelser som ikke er angitt i stiftelsesdokumentet, kan ikke gjøres gjeldende mot selskapet.

§ 4-5 Innbydelse til forsikringstegning

Bestemmelsen i § 2-1 om konsesjon er ikke til hinder for at det med henblikk på å stifte et gjensidig forsikringsselskap kan skje inntegning av medlemmer. Før selskapet er registrert, løper ikke selskapets forsikringsansvar, og premie kan ikke innkreves.

§ 4-6 Innkalling til konstituerende generalforsamling

Stifterne innkaller medlemmene til den konstituerende generalforsamling, som skal avholdes senest seks måneder etter at stiftelsesdokumentet er undertegnet. Oversittes denne fristen, er tegning ikke bindende.

§ 4-7 Konstituerende generalforsamling

Beslutning om å stifte selskapet treffes på konstituerende generalforsamling.

Tegningslisten skal holdes tilgjengelig for tegnerne i minst en uke før generalforsamlingen på et sted som angis i innkallingen.

På den konstituerende generalforsamlingen skal stifterne legge fram stiftelsesdokumentet og tegningslisten.

Blir ikke det antall forsikringer og den forsikringssum tegnet som skal være tegnet etter stiftelsesdokumentet, jf. § 4-3 bokstav c, kan selskapet ikke besluttes stiftet. Forsikringssum som er innbetalt, skal i så fall uten opphold betales tilbake.

Før det gjensidige forsikringsselskapet kan besluttes stiftet, skal den konstituerende generalforsamlingen ha behandlet og avgjort forslag som måtte være fremsatt om endringer i vedtektene eller i stiftelsesdokumentet for øvrig. Generalforsamlingen kan likevel ikke treffe beslutning i strid med stiftelsesdokumentet i saker som nevnt i § 4-3 bokstav b, c, d og e og § 4-4 bokstav a, c, d og e.

Forslaget om å stifte selskapet anses vedtatt dersom det får tilslutning fra flertallet av de avgitte stemmer og fra minst to tredjedeler av den kapital som er representert på generalforsamlingen. Blir det ikke oppnådd slikt flertall, bortfaller stiftelsen av selskapet.

Når selskapet er stiftet, skal generalforsamlingen velge kontrollkomité og i tilfelle representantskap eller styre.

§ 4-8 Utligning av overskudd og underskudd

Med mindre annet er bestemt i vedtektene, skal overskudd eller underskudd utlignes på dem som var medlemmer i samme regnskapstermin, i forhold til en beregnet forskuddspremie.

I vedtektene til livsforsikringsselskap kan det bestemmes at medlemmene ikke skal ha ansvar for selskapets forpliktelser, men at underskudd i stedet skal utlignes ved en forholdsmessig reduksjon av forsikringskravene.

§ 4-9 Ansvar overfor tredjemann

Medlemmenes ansvar for selskapets forpliktelser kan bare gjøres gjeldende av selskapet.

Selskapets krav på bidrag fra medlemmene ved utligning av underskudd kan ikke overdras, pantsettes eller tas til utlegg for gjeld.

§ 4-10 Samarbeid

Gjensidige selskaper kan gjennom samarbeidsavtaler danne konsernheter basert på felles vedtektsfestede selskapsorganer, og vedtektene kan i slike tilfelle avvike fra reglene i denne lov og i lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner.

Kapittel 5. Selskapets organer mv.

§ 5-1 Styre

Forsikringsselskap skal ha et styre på minst tre medlemmer. Selskapets ansatte skal være representert i styret. Kongen kan fastsette nærmere regler om dette. Styret skal ha et flertall av personer som ikke er ansatt i selskapet eller i selskaper i samme konsern. Lederen skal velges blant dette flertallet. Vedtektene skal inneholde bestemmelser om varamedlemmer.

Styremedlemmene velges av representantskapet. Har selskapet ikke representantskap, velges styremedlemmene av generalforsamlingen. Den valgtrett som tilkommer

representantskapet eller generalforsamlingen, kan i vedtektene overføres til andre, men ikke til styret selv eller medlemmer av styret.

Reglene i denne paragraf gjelder også for morselskap til forsikringsaksjeselskap eller forsikringsallmennaksjeselskap. I disse tilfellene gjelder ikke første ledd fjerde og femte punktum for det selskap som eies. Kongen kan samtykke i at det eide forsikringsselskap har identisk styre med eierselskapet.

§ 5-2 Administrerende direktør

Forsikringsselskap skal ha administrerende direktør (daglig leder).

§ 5-3 Aksjelovens anvendelse på gjensidige selskaper

Reglene i aksjeloven §§ 6-1 til 6-3 og §§ 6-6 til 6-34 gjelder tilsvarende for gjensidige forsikringsselskaper, med mindre annet følger av loven her.

§ 5-4 Representantskap

I forsikringsselskaper med mer enn 50 ansatte skal det velges et representantskap med 12 medlemmer eller et høyere tall delelig med 3, som fastsettes av generalforsamlingen.

To tredjedeler av medlemmene med varamedlemmer velges av generalforsamlingen. De valgte medlemmer skal til sammen avspeile selskapets interessegrupper, kundestruktur og samfunnsfunksjon. Vedtektene skal fastsette nærmere regler om dette. I vedtektene kan valgetten overføres til andre.

En tredjedel av medlemmene med varamedlemmer velges av og blant de ansatte etter regler fastsatt av Kongen.

Kongen kan dispensere fra kravet om at selskapet skal ha representantskap. I så fall skal selskapets styre så vidt mulig sammensettes etter reglene i denne paragraf.

Representantskapet skal ha de oppgaver som påligger en bedriftsforsamling etter allmennaksjeloven §§ 6-35 til 6-40, med mindre selskapets vedtekter gir representantskapet en videre kompetanse.

Reglene i første, annet, tredje og femte ledd gjelder også for morselskap til forsikringsaksjeselskap eller forsikringsallmennaksjeselskap.

§ 5-5 Kontrollkomité

Forsikringsselskap skal ha en kontrollkomité med minst tre medlemmer og ett varamedlem. Medlemmer og varamedlemmer velges av generalforsamlingen. Ett medlem av komiteen skal tilfredsstille de krav som stilles til dommere etter lov av 13. august 1915 nr. 5 om domstolene § 54 annet ledd. Valget av dette medlem skal godkjennes av Kredittilsynet. Kredittilsynet kan dispensere fra bestemmelsene i de to foregående punktum.

Samarbeidende selskaper kan ha felles kontrollkomité.

Reglene i denne paragraf gjelder også for morselskap til forsikringsaksjeselskap eller forsikringsallmennaksjeselskap. I disse tilfellene bestemmer Kongen om første ledd skal gjelde for det selskap som eies.

Medlemmene i kontrollkomiteen kan ikke være leder eller nestleder i representantskapet, styremedlem, var medlem til styret, selskapets revisor eller ansatt i forsikrings selskapet, eller så nært beslektet eller besvogret med disse som nevnt i forvaltningslovens § 6.

§ 5-6 Kontrollkomiteens oppgaver og myndighet

Kontrollkomiteen skal føre tilsyn med forsikrings selskapets virksomhet, og påse at det følger lover, forskrifter og vilkår, samt vedtekter og vedtak i selskapets besluttede organer. Kontrollkomiteen kan ta ethvert forhold innen selskapet opp til behandling.

Kontrollkomiteen kan til enhver tid forlange seg forelagt selskapets protokoller og dokumenter, og kreve at tillitsvalgte og ansatte gir de opplysninger som komiteen mener er nødvendige for at den skal kunne utføre sitt verv.

Representantskapet vedtar instruks for kontrollkomiteen. Instruksen godkjennes av Kredittilsynet.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det skal så votes over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet. Forslaget lyder:

«I forsikringslova vert det gjort følgjande endring:

§ 5-6 nytt fjerde ledd skal lyde:

Administrasjonskostnader kan ikke belastes arbeidstakers innskudd.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet ble med 42 mot 31 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.54.53)

Videre var innstillet:

§ 5-7 Kontrollkomiteens innberetnings- og rapportplikt

Kontrollkomiteen skal føre protokoll over sine møter. Protokollen gjøres kjent for styret.

Kontrollkomiteen skal gi innberetning til representantskapet minst én gang i året.

Får komiteen kjennskap til betydelige forsømmelser, feil eller misligheter av større betydning eller rekkevidde eller mener den at selskapet har lidt store tap, skal den straks ta dette opp med Kredittilsynet.

§ 5-8 Generalforsamling

Kredittilsynet trer i tingrettens sted ved utøvelse av myndighet som nevnt i aksjeloven § 5-8 annet ledd og § 5-12 første ledd tredje punktum og allmennaksjeloven § 5-8 annet ledd og § 5-12 annet ledd. Aksjelovens bestemmelser om generalforsamling får tilsvarende anvendelse på gjensidige selskaper.

§ 5-9 Revisjon og granskning

Representantskapet velger en eller flere registrerte eller statsautoriserte revisorer, og godkjenner revisors godtgjørelse.

Kredittilsynet trer inn i tingrettens sted ved utøvelse av myndighet etter aksjeloven og allmennaksjeloven §§ 5-25 til 5-27 og § 7-3. Reglene i aksjeloven kapittel 7 og §§ 5-25 til 5-27 og revisorloven gjelder tilsvarende for gjensidige forsikrings selskaper.

Kapittel 6. Selskapets virksomhet

§ 6-1 Forbud mot annen virksomhet

Et forsikrings selskap kan bare drive forsikrings virksomhet og virksomhet som naturlig henger sammen med forsikrings virksomhet.

Bestemmelsen i første ledd er ikke til hinder for at et forsikrings selskap midlertidig driver eller deltar i driften av annen virksomhet i den utstrekning det er nødvendig for å få dekning av krav eller for avvikling av skadeoppgjør. Kredittilsynet kan kreve at selskapet opphører med slik virksomhet innen en fastsatt frist.

Kongen kan gi nærmere regler om hva slags virksomhet forsikrings selskaper kan drive, og gjøre generelle eller individuelle unntak fra bestemmelsen i første ledd.

§ 6-2 Eierandeler og innflytelse i andre selskaper

Et forsikrings selskap kan ikke eie eller ved stemmegivning representere mer enn 15 prosent av aksjene eller andelene i et selskap som driver virksomhet som etter § 6-1 ikke kan drives av forsikrings selskap. Forbudet gjelder likevel ikke for så vidt den samlede verdi av slike eiendeler er mindre enn forsikrings selskapets midler etter fradrag for avsetninger til dekning av forsikringsforpliktelsene, så fremt den økonomiske risiko ved investeringen er begrenset til verdien av den aktuelle investeringen.

Kongen kan i særlige tilfelle gjøre unntak fra bestemmelsene i denne paragraf og sette vilkår for unntaket.

Bestemmelsene i paragrafen gjelder ikke forsikrings selskapers adgang til å eie aksjer eller andeler i finansinstitusjoner. Som finansinstitusjon regnes også verdipapir- og eiendoms meglerforetak, foretak som forvalter verdipapirfond, samt utenlandsk finansinstitusjon.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 6-3 Krav til kapitaldekning

Et forsikrings selskap skal ha en kapitaldekning som til enhver tid utgjør minst 8 prosent av selskapets aktiva og selskapets forpliktelser utenfor balansen, beregnet etter prinsipper for risikoveiing.

Kongen kan fastsette:

- minstebeløp for ansvarlig kapital,
- regler om beregningsgrunnlaget,
- hva som skal anses som ansvarlig kapital,

d) annen prosentsats enn nevnt i første ledd for å bringe norske bestemmelser i samsvar med internasjonale standarder.

Presidenten: Fremskrittspartiet og Senterpartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 57 mot 16 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 18.55.25)

Videre var innstillet:

§ 6-4 Krav til solvensmarginkapital

Et forsikringsselskap skal til enhver tid ha en kapital som er tilstrekkelig til å dekke solvensmarginen for selskapets samlede virksomhet.

Kongen kan ved forskrift fastsette regler om beregningsmåten for solvensmarginen for henholdsvis livsforsikringsselskaper og skadeforsikringsselskaper, den kapital som kan dekke kravene, og andre forhold vedrørende gjennomføringen av solvensmarginkravene.

§ 6-5 Kontroll med forsikringsselskapers solvens

Kredittilsynet fører kontroll med forsikringsselskapers solvens.

Hvis et selskap ikke oppfyller kravene til kapitaldekning eller solvensmarginkapital, kan Kongen gi selskapet pålegg om å stanse nytegning. Kongen kan også pålegge selskapet å foreta bestemte disposisjoner med sikte på å oppfylle krav til kapitaldekning eller solvensmarginkapital.

Kongen kan i særlige tilfelle og for en tidsbegrenset periode samtykke i at selskapet kan ha lavere kapitaldekning eller solvensmarginkapital enn fastsatt.

§ 6-6 Kapitalforvaltning

Et forsikringsselskap skal sørge for en forsvarlig kapitalforvaltning. Et forsikringsselskap skal for å sikre oppfyllelse av dets forsikringsforpliktelser sørge for at eienheter til dekning av de forsikringsmessige avsetninger til enhver tid er plassert på en hensiktsmessig og betryggende måte sett i forhold til arten av forsikringsforpliktelsene og hensynet til sikkerhet, risikospredning, likviditet og avkastning.

Kongen gir nærmere regler om kapitalforvaltningen.

Finner Kredittilsynet at et forsikringsselskap har plassert sin kapital i strid med lov eller forskrifter eller for øvrig på ubetryggende eller åpenbart uheldig måte, kan Kredittilsynet pålegge selskapet å endre plasseringen innen en fastsatt frist.

§ 6-7 Forsikringsvilkår

Et forsikringsselskap skal benytte forsikringsvilkår som er rimelige og betryggende.

Kredittilsynet skal føre kontroll for å påse at de forsikringsvilkår som benyttes er i samsvar med første ledd.

Kredittilsynet kan forby bruk av vilkår som Kredittilsynet finner å være ubetryggende eller urimelige.

§ 6-8 Gjenforsikring

Et forsikringsselskap skal til enhver tid ha gjenforsikring som er betryggende sett i forhold til selskapets risikoen og dets økonomiske stilling.

Styret skal sørge for at det foreligger oppdaterte retningslinjer for arten og omfanget av selskapets gjenforsikringer og for at disse blir fulgt opp.

Del III. Pensjonsforetak

Kapittel 7. Pensjonskasser

§ 7-1 Pensjonskasse

En pensjonskasse er en selveiende institusjon med virksomhet som er basert på én eller flere kollektive pensjonsordninger som er etablert av foretaket eller kommunen som har opprettet pensjonskassen, med mindre noe annet følger av § 7-2. Virksomheten kan også omfatte virksomhet som naturlig henger sammen med slik virksomhet (tilknyttet virksomhet).

Som kollektiv pensjonsordning regnes kommunale pensjonsordninger og pensjonsordninger opprettet i samsvar med reglene i foretakspensjonsloven og innskuddspensjonsloven, samt andre kollektive pensjonsordninger. Som kollektiv pensjonsordning regnes også pensjonsordning opprettet for medlemmer i en forening av selvstendige næringsdrivende og i tilfelle deres arbeidstakere (foreningspensjonsordning).

Som tilknyttet virksomhet regnes også utstedelse av fripoliser, pensjonsbevis eller pensjonskapitalbevis til arbeidstakere som er fratrudd sin stilling og opphørt å være medlem av pensjonsordning i pensjonskassen, samt tilleggsavtaler til slik rett til pensjon. Har en pensjonskasse tillatelse til å overta kollektive pensjonsordninger som regnes som livsforsikring, regnes også forsikring av risiko for uførhet eller død knyttet til medlemmene i en kollektiv pensjonsordning i pensjonskassen som tilknyttet virksomhet.

§ 7-2 Pensjonskasser for flere foretak/arbeidsgivere

Foretak, kommuner og andre arbeidsgivere som har adgang til å opprette felles pensjonsordning etter foretakspensjonsloven kapittel 12, innskuddspensjonsloven kapittel 10 eller denne lovens kapittel 10, kan ha slik felles pensjonsordning i en pensjonskasse. Kravet om tilknytning i foretakspensjonsloven § 12-1 og innskuddspensjonsloven § 10-1 gjelder tilsvarende for opprettelse av felles pensjonskasse for felles pensjonsordning som ikke omfattes av disse lovene.

To eller flere kommuner kan avtale å ha sine pensjonsordninger i samme pensjonskasse (interkommunal pensjonskasse).

Kongen kan gi nærmere regler om pensjonsordninger og pensjonskasser som omfattes av første og annet ledd.

§ 7-3 Konesjon

En pensjonskasse kan ikke drive virksomhet uten tillatelse gitt av Kongen.

En pensjonskasse kan meddeles tillatelse til å overta kollektive pensjonsordninger som regnes som livsforsikring, eller tillatelse til å overta kollektive pensjonsordninger uten forsikringselement. Det kan settes vilkår for tillatelsen, herunder vilkår som avgrenser den virksomhet pensjonskassen kan drive.

Bestemmelsene i § 2-1 annet til femte ledd, § 2-2 og § 2-3 gjelder tilsvarende.

Kongen kan fastsette regler om utenlandske pensjonskassers adgang til å drive virksomhet her i riket og norske pensjonskassers adgang til å drive virksomhet i annen stat.

§ 7-4 Vedtekter mv.

En pensjonskasse skal ha vedtekter som minst angir:

- a) pensjonskassens navn og forretningskontor,
- b) pensjonskassens virksomhet,
- c) minstekrav til grunnkapital,
- d) regler om styre, daglig leder og andre organer,
- e) regler om valg av styremedlemmer, styreleder, andre organer og revisor,
- f) regler om vedtak vedrørende endring av vedtekter og sammenslutning, deling og avvikling av pensjonskassen,
- g) regler om utbytte av grunnkapitalen og andre kapitalinnskudd.

Vedtektene og endring av vedtektene skal være godkjent av Kongen.

En pensjonskasse skal være registrert i Foretaksregisteret. § 3-3 første og annet ledd gjelder tilsvarende.

§ 7-5 Kapitalforhold

Pensjonskassen skal til enhver tid ha en minste grunnkapital tilsvarende 10 ganger folketrygdens grunnbeløp (G), med mindre et høyere minstekrav er fastsatt i vedtektene eller konsesjonsvilkår.

Pensjonskassen kan oppta ansvarlig lånekapital.

Pensjonskassen kan utstede grunnfondsbevis etter regler gitt av Kongen.

Pensjonskassens grunnkapital og ansvarlige kapital kan ikke uten samtykke av Kongen settes ned eller forøyes på annen måte enn ved fondsopplegg.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 7-6 Styret og daglig leder

Pensjonskassen skal ha et styre med minst tre styremedlemmer. Hvis forvaltningskapitalen er på 100 millioner kroner eller mer, skal styret ha minst fem styremedlemmer. Styret skal ha minst ett medlem uten tilknytning til pensjonskassen eller til arbeidsgiver, foretak, forening eller annen institusjon med pensjonsordning i pensjons-

kassen. Medlemmene i en pensjonsordning i pensjonskassen skal være representert i styret.

Pensjonskassen skal ha daglig leder som ikke samtidig er medlem av styret. Daglig leder skal tilsettes av styret.

For øvrig gjelder reglene i aksjeloven §§ 6-1 til 6-3, 6-6 til 6-15 og 6-19 til 6-34 tilsvarende så langt de passer. Aksjeloven § 6-17 gjelder dersom dette følger av konsesjonsvilkårene.

Revisor og ansvarshavende aktuar i pensjonskassen skal møte samtidig i minst to styremøter per år.

Presidenten: Presidenten har forstått det slik at Fremskrittspartiet ønsker å stemme imot § 7-6 første ledd tredje og fjerde punktum og fjerde ledd.

V o t e r i n g :

1. Komiteens innstilling til § 7-6 unntatt første ledd tredje og fjerde punktum og fjerde ledd bifaltes enstemmig.
2. Komiteens innstilling til § 7-6 første ledd tredje og fjerde punktum og fjerde ledd bifaltes med 60 mot 12 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 18.56.10)

Videre var innstillet:

§ 7-7 Organisering av virksomheten

En pensjonskasses virksomhet og økonomiske forhold skal holdes rettslig atskilt fra virksomheten til arbeidsgiver, foretak, forening eller annen institusjon som har pensjonsordning i pensjonskassen.

Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten, herunder at det foreligger systemer for internkontroll.

Styret kan inngå avtaler om utførelse av forsikrings-tekniske beregninger, registrering av medlemmer og rettigheter og andre særskilte arbeidsoppgaver som omfattes av den daglige ledelse av virksomheten. Avtale om kapitalforvaltning kan bare inngås med bank eller livsforsikrings-selskap som har adgang til å drive virksomhet her i riket, samt med verdipapirforetak med adgang til å drive aktiv forvaltning her i riket.

Styret skal sørge for at det til enhver tid foreligger skriftlig fastsatte retningslinjer for forsvarlig kapitalforvaltning, og skal drøfte retningslinjene minst hvert år. Det skal utarbeides en redegjørelse for investeringsstrategien som omfatter metoder for måling og styring av investeringsrisiko og allokering av eiendeler sett i forhold til pensjonsforpliktelsesens art og varighet.

§ 7-8 Forholdet til pensjonsordningene og arbeidsgiver

Regelverket for en pensjonsordning fastsettes ved avtale mellom pensjonskassen og arbeidsgiver. Som arbeidsgiver regnes her også morselskap i konsern, kommune, forening og styrende organ i en foreningspensjonsordning.

Utkast til regelverket skal forelegges pensjonskassens aktuar til uttalelse før avtalen inngås.

Skal midler i en pensjonskasse forvaltes som egen investeringsportefølje, skal avtalen fastsette hvordan porteføljen skal være sammensatt, om adgang til å endre porteføljen og andre vilkår som er påkrevd.

Bestemmelsene om kollektive pensjonsordninger i lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 7-9 Krav til ansvarlig kapital mv.

En pensjonskasse med pensjonsordninger som anses som livsforsikring skal til enhver tid ha forsvarlig ansvarlig kapital og solvensmargin kapital. Bestemmelsene i §§ 6-3 til 6-5 gjelder tilsvarende.

En pensjonskasse med pensjonsordninger uten forsikringselement skal til enhver tid ha forsvarlig ansvarlig kapital. Bestemmelsene i §§ 6-3 og 6-5 gjelder tilsvarende.

Arbeidsgiver, foretak, forening eller annen institusjon med pensjonsordning i pensjonskassen kan skyte inn ny kapital i pensjonskassen for å sikre at soliditeten til enhver tid er forsvarlig, og at minstekravene til grunnkapital og annen kapital er oppfylt. Det samme gjelder arbeidsgivere tilknyttet en foreningspensjonsordning.

Lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner kapitlene 3 og 4 gjelder tilsvarende for pensjonskasser.

§ 7-10 Alminnelige regler for virksomheten

Bestemmelsene i §§ 6-1, 6-2, 6-6- til 6-8 og kapittel 11 gjelder tilsvarende for pensjonskasser.

Bestemmelsene om livsforsikring i kapittel 9 gjelder tilsvarende for pensjonskasser med tillatelse til å overta kollektive pensjonsordninger som regnes som livsforsikring, med mindre annet er fastsatt i eller i medhold av lov.

For pensjonskasser med tillatelse til å overta kollektive pensjonsordninger uten forsikringselement gjelder bestemmelsene i §§ 9-3, 9-7 til 9-9, 9-15 til 9-18, 9-19, 9-23 og 9-24 tilsvarende så langt de passer.

Kongen kan gi nærmere regler om pensjonskassers virksomhet, herunder regler til gjennomføring og avgrensning av bestemmelsene i paragrafen her.

§ 7-11 Informasjonskrav

Medlemmer og pensjonister skal underrettes om endringer i regelverket for egen pensjonsordning.

Hvert år skal det enkelte medlem og pensjonist motta en oppgave med informasjon om nivået på vedkommendes opptjente pensjonsrettigheter. Det skal også orienteres om pensjonskassens investeringsstrategi dersom resultatet av kapitalforvaltningen er av direkte betydning for omfanget av pensjonsrettighetene.

Medlemmer og pensjonister skal på anmodning få tilsendt pensjonskassens årsregnskap med årsberetning. Det samme gjelder regnskap for egen pensjonsordning dersom det er flere pensjonsordninger i pensjonskassen.

Kongen kan fastsette nærmere regler om opplysninger som skal gis til medlemmer og pensjonister.

§ 7-12 Sammenslåing, deling og opphør

Sammenslåing, deling og opphør av en pensjonskasse krever samtykke av Kongen. Vedtak om sammenslåing, deling og opphør skal meldes til Foretaksregisteret. Kongen kan fastsette nærmere regler om sammenslåing, deling og opphør.

Bestemmelsene i foretakspensjonsloven kapitlene 13, 14 og 15 og innskuddspensjonsloven kapitlene 11, 12 og 13 gjelder tilsvarende så langt de passer, med mindre Kongen i sitt samtykke etter første ledd fastsetter andre vilkår.

Kapittel 8. Innskuddspensjonsforetak

§ 8-1 Innskuddspensjonsforetak

Et innskuddspensjonsforetak er et aksjeselskap med virksomhet basert på kollektiv innskuddspensjon uten forsikringselement og som også kan omfatte virksomhet som naturlig henger sammen med slik virksomhet (tilknyttet virksomhet).

Som tilknyttet virksomhet regnes utstedelse av pensjonskapitalbevis til arbeidstakere som er fratrudd sin stilling og opphørt å være medlem av pensjonsordning i innskuddspensjonsforetaket, samt fortsatt pensjonsspareavtale for slike personer.

§ 8-2 Konesjon

Et innskuddspensjonsforetak kan ikke drive virksomhet uten tillatelse gitt av Kongen.

Et innskuddspensjonsforetak kan meddeles tillatelse til å overta kollektive pensjonsordninger uten forsikringselement.

Bestemmelsene i § 2-1 annet til femte ledd, § 2-2, § 2-3 og § 7-3 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 8-3 Krav til organisering mv.

Bestemmelsene i §§ 6-3, 6-5, 7-4 til 7-7, § 7-8 første, tredje og fjerde ledd, § 7-9 fjerde ledd og § 7-11 gjelder tilsvarende for innskuddspensjonsforetak så langt de passer

Kongen kan gi nærmere regler om organisering av innskuddspensjonsforetak.

§ 8-4 Alminnelige regler for virksomheten

Bestemmelsene i §§ 6-7, 9-3, 9-7 til 9-9, 9-15, 9-18, 9-19, 9-23 og kapittel 11 gjelder tilsvarende så langt de passer.

Kongen kan gi nærmere regler om innskuddspensjonsforetaks virksomhet, herunder regler til gjennomføring og avgrensning av bestemmelsene i paragrafen her.

Del IV. Livsforsikring

Kapittel 9. Kollektiv og individuell livsforsikring

§ 9-1 Virkeområde og definisjoner

Bestemmelsene i dette kapittel gjelder for selskaper som yter kollektiv livsforsikring, individuell livsforsik-

ring eller begge deler, med mindre annet følger av reglene om kommunale pensjonsordninger i kapittel 10.

Som kollektiv livsforsikring regnes kollektive pensjonsordninger etablert i samsvar med foretakspensjonsloven eller innskuddspensjonsloven, kommunale pensjonsordninger, samt kollektive livrenteforsikringer, gruppelivsforsikringer og andre kollektive livsforsikringer.

Som individuell livsforsikring regnes livsforsikring som ikke er kollektiv livsforsikring.

Kongen kan gi nærmere regler til utfylling og avgrensning av bestemmelsene i kapitlet her, herunder nærmere regler for hva som skal regnes som henholdsvis kollektiv livsforsikring, kommunale pensjonsordninger, individuell livsforsikring, fripoliser, pensjonskapitalbevis, fortsettelsesforsikringer, engangsbetalte forsikringer, kontraktfastsatte forpliktelser og forpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje.

§ 9-2 Skille mellom virksomhetsregler

Dersom et selskap som driver kollektiv livsforsikringsvirksomhet, også driver individuell livsforsikringsvirksomhet, gjelder reglene i dette kapittel med tilhørende forskrifter for den samlede virksomhet i selskapet, med mindre annet følger av annet ledd.

Kongen kan fastsette nærmere regler som skal gjelde for selskapets virksomhet knyttet til individuelle livsforsikringskontrakter med kontraktfastsatte forpliktelser som er inngått før det tidspunkt bestemmelsene i kapitlet her trer i kraft, og som selskapet har skilt ut som egen portefølje. Selskapet skal i så fall føre eget regnskap for denne porteføljen.

Første og annet ledd gjelder tilsvarende for et selskap som bare driver individuell livsforsikringsvirksomhet.

§ 9-3 Pristariffer

Selskapet skal til enhver tid ha pristariffer for beregning av premie for samtlige av de produkter eller produktkombinasjoner som selskapet tilbyr. Pristariffene skal angi hvilket samlet vederlag selskapet beregner seg for å overta de ulike typer av risiko som er knyttet til, og for å yte de ulike typer av tjenester som inngår i, de forskjellige produktene og produktkombinasjonene.

Selskapet skal ved fastsettelsen av pristariffer skille mellom:

- pris for dekning av risiko knyttet til person,
- pris for forvaltning av midler knyttet til forsikringskontraktene, herunder selskapets risiko for avkastningsresultatet,
- pris for forvaltning av midler i særskilte investeringsporteføljer med investeringsvalg, og i tilfelle vederlag for avkastningsgaranti knyttet til porteføljene, og
- pris for administrative tjenester.

Pristariffene kan fastsette at forsikringstaker, i tillegg til beregnet premie for den enkelte kontrakt, skal betale et kontraktsgebyr ved begynnelsen av forsikringsforholdet, og et avbruddsgebyr dersom forsikringstaker avslutter forsikringsforholdet før forsikringstiden er utløpt. Kongen kan gi nærmere regler om størrelsen på slike gebyrer, og

gjøre unntak for regelen i første punktum for kollektive livsforsikringer. Utover dette kan selskapet ikke kreve tillegg til premie beregnet etter gjeldende pristariffer.

For fripoliser og pensjonskapitalbevis som forvaltes med investeringsvalg kan selskapet hvert år kreve vederlag for administrative tjenester etter egen pristariff. For fortsettelsesforsikringer basert på fripoliser eller pensjonskapitalbevis skal pristariffer for personrisiko og for forvaltning svare til de pristariffer som ligger til grunn for den aktuelle fripolisen eller pensjonskapitalbeviset. Kongen kan gi nærmere regler om pristariffer for fortsettelsesforsikringer, herunder unntak fra regelen i annet punktum.

Ved utformingen av pristariffene skal selskapet sørge for at:

- selskapets premier vil stå i rimelig forhold til den risiko som overtas og de tjenester som ytes,
- selskapets premier vil være tilstrekkelige til å gi sikkerhet for at forpliktelsene etter inngåtte kontrakter blir oppfylt, og vil være betryggende ut fra selskapets økonomi, og
- det ikke vil skje urimelig forskjellsbehandling mellom produkter, produktkombinasjoner eller kundegrupper.

Kongen kan gi nærmere regler om pristariffer. Kongen kan også gi nærmere regler om rentesatser og andre beregningselementer som selskapet kan benytte ved utformingen av pristariffene.

§ 9-4 Endring av pristariffer

Selskapet kan endre sine pristariffer, og skal i så fall fastsette fra hvilket tidspunkt de nye tariffene skal gjelde.

I forhold til inngåtte kontrakter kan selskapet ikke gjøre endringen gjeldende før første ordinære premieforfall minst fire måneder etter at forsikringstakeren har mottatt underretning om den fastsatte endringen.

§ 9-5 Beregning av premier mv.

Ved beregning av premier skal selskapet benytte de til enhver tid gjeldende pristariffer, med mindre annet følger av § 9-4 annet ledd. Krav om betaling av premie skal angi hvilke poster som inngår i beregningen, og forhold av betydning for premieberegningen.

Premien skal beregnes for ett år av gangen, og betales forskuddsvis hvert år med mindre det er avtalt terminvis innbetaling i løpet av året.

Kongen kan fastsette særlige regler for beregning og betaling av premie for engangsbetalte forsikringer.

§ 9-6 Meldeplikt og tilsyn med pristariffer

Selskapet skal gi melding til Kredittilsynet om fastsatte pristariffer og prinsippene for utformingen av tariffene. Det samme gjelder ved endring av pristariffer. Kongen kan gi nærmere regler om meldeplikten.

Kredittilsynet skal føre kontroll for å påse at de pristariffer som benyttes er i samsvar med reglene gitt i eller i medhold av §§ 9-3 og 9-4, og at premieberegningen skjer i samsvar med reglene i § 9-5.

Kredittilsynet kan forby bruk av pristariffer som Kredittilsynet finner er ubetryggende eller urimelige.

§ 9-7 Inndeling av forvaltningskapitalen

Selskapets forvaltningskapital skal deles inn i kollektivporteføljen, investeringsvalgporteføljen og selskapsporteføljen. Hver av porteføljene kan deles inn i flere underporteføljer.

Kollektivporteføljen skal bestå av eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetninger til dekning av kontraktfastsatte forpliktelser. Som kontraktfastsatte forpliktelser regnes forpliktelser som ikke er knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje. Eiendeler som motsvarer erstatningsavsetning etter § 9-21 og risikoutjevningfond etter § 9-22 skal også forvaltes i kollektivporteføljen.

Investeringsvalgporteføljen skal bestå av eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetninger til dekning av forpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje. Eiendeler som motsvarer supplerende avsetning etter § 9-18 tredje ledd til dekning av særskilt avkastningsgaranti knyttet til kontrakter i investeringsvalgporteføljen og avsetning etter § 9-18 fjerde ledd til dekning av selskapets forpliktelse etter foretakspensjonsloven § 11-1 fjerde ledd, inngår likevel i kollektivporteføljen.

Eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetninger til dekning av kontraktfastsatte uføre- og etterlatteforpliktelser skal inngå i kollektivporteføljen selv om midler knyttet til alderspensjonsytelser er plassert i særskilt investeringsvalgportefølje. Dette gjelder likevel ikke når midlene knyttet til kontraktfastsatte uføre- og etterlatteforpliktelser forvaltes i investeringsvalgporteføljen etter reglene i foretakspensjonsloven § 11-1.

Selskapsporteføljen skal bestå av eiendeler som motsvarer selskapets ansvarlige kapital og eventuell annen gjeld enn forsikringsforpliktelsene.

Premiefond, innskuddsfond og pensjonsreguleringsfond anses her som del av den portefølje de øvrige midler knyttet til kontrakten inngår i, med mindre det følger av kontrakten at midlene i fondet skal plasseres på annen måte.

Ved valg av eiendeler til de forskjellige porteføljer, og ved endring av sammensetningen av porteføljer, skal selskapet overholde krav til god forretningsskikk og sørge for at det ikke skjer urimelig forskjellsbehandling av kunder. Selskapet skal ha retningslinjer for valg av eiendeler og endring av porteføljer for å unngå at det oppstår interessekonflikter mellom kunder og kundegrupper eller mellom kunder og selskapet. I tilfelle av interessekonflikt mellom kunder og selskapet, skal hensynet til kundene gå foran.

Selskapet skal opprette et system for registrering av hvilke eiendeler som til enhver tid inngår i de ulike porteføljer.

Reglene i paragrafen her er ikke til hinder for at selskapet etablerer en ordning for samlet kapitalforvaltning.

Kredittilsynet kan, i samsvar med bestemmelsene i denne paragrafen, treffe avgjørelse om hvilken portefølje en kontrakt, og midler som motsvarer en avsetning, skal inngå i.

§ 9-8 Forvaltning av porteføljene

Midlene i kollektivporteføljen kan forvaltes i atskilte deler fastsatt ut fra selskapets risiko for avkastningsresultatet. De kvantitative begrensninger for plassering av midlene som følger av forskrift gitt med hjemmel i § 6-6 annet ledd gjelder for kollektivporteføljen i sin helhet.

Midlene i investeringsvalgporteføljen skal plasseres i særskilte investeringsporteføljer for hver kontrakt i investeringsvalgporteføljen i samsvar med de krav som følger av kontrakten mellom selskapet og forsikringstakeren og i samsvar med regler gitt i eller i medhold av lov.

Midlene i selskapsporteføljen skal forvaltes forsvarlig. Selskapet bestemmer utover dette hvordan midlene i selskapsporteføljen skal forvaltes.

§ 9-9 Tilordning av avkastning, overskudd

Avkastning ved forvaltning av midler plassert i kollektivporteføljen skal årlig fordeles mellom de kontrakter som omfattes. Fordelingen foretas etter forholdet mellom de forsikringsmessige avsetninger som er knyttet til hver av kontraktene. Avkastning tilordnet en kontrakt skal etter fradrag av avsetning etter beregningsgrunnlaget for kontrakten og i tilfelle tilleggsavsetning etter § 9-17, tilordnes kontrakten som overskudd på avkastningsresultatet. Tilsvarende gjelder tilordning av avkastning av midler som svarer til premiefond, innskuddsfond eller pensjonsreguleringsfond. Avkastning av midler som svarer til erstatningsavsetning, risikoutjevningfond og supplerende avsetning etter § 9-18 tredje og fjerde ledd forvaltet i kollektivporteføljen skal tilordnes disse avsetningene og fond.

Avkastning ved forvaltning av midler plassert i særskilt investeringsportefølje skal årlig tilordnes den kontrakt porteføljen er knyttet til. Er det knyttet avkastningsgaranti til en investeringsportefølje, skal garantert avkastning som ikke dekkes av oppnådd avkastning, dekkes av supplerende avsetning eller av selskapet. Tilsvarende gjelder tilordning av avkastning av midler i premiefond, innskuddsfond eller pensjonsreguleringsfond forvaltet i særskilt investeringsportefølje.

Avkastning ved forvaltning av midler plassert i selskapsporteføljen skal årlig tilordnes selskapet.

§ 9-10 Overskudd på risikoresultat

Selskapet skal hvert år beregne risikoresultatet særskilt for hver gruppe av pensjonsordninger, andre kollektivordninger eller kontrakter, og individuelle kontrakter inkludert fripoliser og pensjonskapitalbevis.

Som overskudd regnes de på forhånd beregnede risikopremier for en gruppe med fradrag for de faktiske risikokostnader for gruppen. Det skal ved beregningen ses bort fra den fortjeneste for selskapet som er bygget inn i pris-tariffene for risiko knyttet til person.

Overskudd på risikoresultatet skal årlig fordeles mellom de enkelte kontrakter i hver gruppe etter forholdet mellom de risikopremier som er betalt for den enkelte kontrakt. Selskapet kan likevel bestemme at inntil halvparten av årets samlede overskudd på risikoresultatet skal avsettes til risikoutjevningfondet.

Kongen kan gi nærmere regler om at visse typer kontrakter kan unntas fra bestemmelsene i første til tredje ledd.

§ 9-11 Styrking av premiereserve

Selskapet kan, med samtykke fra Kredittilsynet, beslutte at hele eller en del av årets overskudd etter § 9-9 første ledd og § 9-10 skal benyttes til nødvendig styrking av premiereserve for forsikringsforpliktelser knyttet til de kontrakter det gjelder.

Når hensynet til selskapets soliditet tilsier det, kan Kredittilsynet gi selskapet pålegg om å benytte hele eller en del av overskuddet som angitt i første ledd.

§ 9-12 Overskudd tilordnet fripoliser og pensjonskapitalbevis med kontraktfastsatte forpliktelser

Bestemmelsene i paragrafen her gjelder anvendelsen av overskudd etter § 9-9 første ledd tilordnet fripoliser og pensjonskapitalbevis med kontraktfastsatte forpliktelser. Kongen kan i forskrift fastsette at bestemmelsene i paragrafen her også skal gjelde for andre typer kontrakter.

Er selskapets risikoresultat negativt for en gruppe av kontrakter, kan kontraktens andel av risikoresultatet dekkes ved fradrag i overskudd på avkastningsresultatet tilordnet kontrakten.

Selskapet har rett til inntil 20 prosent av det overskudd på avkastningsresultatet som er tilordnet kontrakten, i tilfelle etter fradrag for andel av negativt risikoresultat i samsvar med annet ledd. Selskapet skal fastsette i vedtektene hvor høy prosentsats det skal benytte. Det er, innenfor begrensningen i første punktum, adgang til å fastsette forskjellige fordelingsnøkler ut fra selskapets risiko for avkastningsresultatet. Kongen kan gi nærmere regler for slik overskuddsdeling.

§ 9-13 Negativt risikoresultat for fripoliser og pensjonskapitalbevis med investeringsvalg

Bestemmelsene i paragrafen her gjelder fripoliser og pensjonskapitalbevis tilordnet egen investeringsportefølje med investeringsvalg. Kongen kan i forskrift fastsette at bestemmelsene i paragrafen her også skal gjelde for andre typer kontrakter.

Er selskapets risikoresultat negativt for en gruppe av kontrakter, kan kontraktens andel av risikoresultatet dekkes ved fradrag i avkastning tilordnet kontrakten etter § 9-9 annet ledd eller i verdien av investeringsporteføljen tilordnet kontrakten.

§ 9-14 Anvendelse av overskudd tilordnet kontrakten

Når annet ikke følger av §§ 9-11, 9-12 eller 9-13, gjelder følgende:

- a) Overskudd etter § 9-9 første og annet ledd og § 9-10 tilordnet kontrakter som er regulert av foretakspensjonsloven eller innskuddspensjonsloven skal fordeles etter reglene om fordeling av avkastning i disse lovene.
- b) Overskudd tilordnet andre kontrakter skal anvendes i samsvar med det som er bestemt i kontrakten mellom selskapet og forsikringstakeren.

§ 9-15 Minstekrav til forsikringsmessige avsetninger

Selskapet skal i sin årsbalanse føre opp forsikringsmessige avsetninger. Forsikringsmessige avsetninger er avsetninger til dekning av:

- a) selskapets forpliktelser under kontrakter med kontraktfastsatte forpliktelser, beregnet etter reglene i §§ 9-16, 9-17 og 9-21,
- b) selskapets forpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje, beregnet etter reglene i §§ 9-18 og 9-21,
- c) selskapets forpliktelser knyttet til premiefond, innskuddsfond og pensjonsreguleringsfond, beregnet etter reglene i § 9-19, og
- d) selskapets øvrige forsikringsmessige forpliktelser.

Forsikringsmessige avsetninger til dekning av forpliktelser under kontrakter med kontraktfastsatte forpliktelser, som angitt i første ledd bokstav a, omfatter premiereserve, tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond, erstatningsavsetning, risikoutjevningsfond og andre tekniske avsetninger. Dette gjelder også avsetninger til dekning av uføre- og etterlatteytelser selv om midler som motsvarer avsetning til dekning av alderspensjon er plassert i særskilt investeringsportefølje.

Forsikringsmessige avsetninger til dekning av forpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje, som angitt i første ledd bokstav b, omfatter premiereserve, supplerende avsetning for garantiforpliktelser, erstatningsavsetning, risikoutjevningsfond og andre tekniske avsetninger. Avsetningene til dekning av alders-, uføre- og etterlatteytelser knyttet til særskilt investeringsportefølje etter reglene i foretakspensjonsloven § 11-1 kan også omfatte tilleggsavsetninger.

Kongen kan gi nærmere regler om forsikringsmessige avsetninger. Det kan gjøres fradrag for gjenforsikret risiko etter regler gitt av Kredittilsynet.

§ 9-16 Premiereserve for kontraktfastsatte forpliktelser

Avsetninger til premiereserve for kontraktfastsatte forpliktelser skal minst utgjøre forskjellen mellom kapitalverdien av selskapets fremtidige forpliktelser og kapitalverdien av de fremtidige nettopremier (prospektiv beregningsmetode). Tilleggsytelser som følge av tilført overskudd medregnes. Nettopremier er premie beregnet som angitt i § 9-5, med fradrag for pris for administrative tjenester og pris for forvaltning.

Kongen fastsetter nærmere regler for hvilken rentesats som skal benyttes ved beregning av minstekravene til kapitalverdiene. Endres beregningsrenten, beregnes avsetningene for forpliktelser som oppstår etter endringen, på grunnlag av den nye beregningsrenten.

Det årlige kravet til avsetning til premiereserve beregnes med utgangspunkt i sparedelen av årets premie, årlig avkastning i samsvar med beregningsrenten, og det beløpet som etter beregningsgrunnlaget årlig skal tilføres premiereserven som følge av at selskapets forpliktelse overfor forsikrede som er død i løpet av året, er bortfalt. Årlig krav til avsetning skal også omfatte det overskudd som etter § 9-14 skal tilføres premiereserven.

Avsetninger til premiereserve skal tilordnes de enkelte kontrakter og de forsikrede på grunnlag av selskapets forpliktelser.

Dersom det i løpet av året inntreffer forsikringstilfeller som gir rett til utbetaling av uføreytelser eller ytelser til etterlatte, skal avsetningen til premiereserve fullt ut tilsvare kapitalverdien av selskapets fremtidige forpliktelser.

§ 9-17 Tilleggsavsetninger

For å sikre sine forpliktelser under kontrakter med kontraktfastsatte forpliktelser, kan selskapet ved utgangen av det enkelte år foreta tilleggsavsetninger ut over minstekravet til premiereserve. Kredittilsynet kan, når det finner at soliditetshensyn tilsier det, pålegge selskapet å foreta tilleggsavsetninger.

Selskapets tilleggsavsetninger skal være fordelt på de enkelte kontraktene. Selskapet fastsetter årets tilleggsavsetninger, jf. § 9-9 første ledd, i prosent av premiereserven knyttet til den enkelte kontrakt. Kongen kan gi forskrift om adgang til å bruke en høyere prosentsats for kontrakter med høy beregningsrente eller lave tilleggsavsetninger.

Dersom avkastningen tilordnet en kontrakt etter § 9-9 første ledd i et år ikke er stor nok til å dekke det årlige avsetningskravet etter § 9-16 tredje ledd, kan avsetningskravet oppfylles ved overføring av tilleggsavsetninger tilordnet kontrakten.

Fører tilleggsavsetninger tildelt en kontrakt et år til at de samlede tilleggsavsetninger overstiger et beløp som tilsvarende 12 prosent av premiereserven knyttet til kontrakten, skal det overskytende beløpet tilordnes kontrakten som overskudd. Summen av premiereserve og tilleggsavsetninger knyttet til en kontrakt med kontraktfastsatte forpliktelser kan ellers ikke reduseres på annen måte enn ved utbetaling til forsikrede.

§ 9-18 Avsetninger for forpliktelser knyttet til særskilt investeringsportefølje

De forsikringsmessige avsetninger til dekning av forpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje skal til enhver tid motsvare verdien av den investeringsportefølje som er tilordnet kontrakten. Andelen av overskudd på risikoresultatet medregnes.

Dersom en pensjonsordning eller kontrakt uten kontraktfastsatte alderspensjonsytelser gir rett til kontraktfastsatte uføre- eller etterlatteytelser, skal det foretas avsetninger til dekning av slike forpliktelser etter reglene i §§ 9-16 og 9-17. Dersom midler til dekning av uføre- og etterlatteytelsene forvaltes i en særskilt investeringsportefølje etter reglene i foretakspensjonsloven § 11-1, skal det foretas supplerende avsetning etter fjerde ledd.

Har selskapet knyttet avkastningsgaranti til en særskilt investeringsportefølje, skal selskapet også foreta supplerende avsetning til dekning av garantiforpliktelsen. Kongen kan gi nærmere regler om beregningen av avsetningens størrelse.

Supplerende avsetning til dekning av selskapets forpliktelse etter foretakspensjonsloven § 11-1 fjerde ledd skal tilsvare forskjellen mellom kapitalverdien av selska-

pets forpliktelser overfor de forsikrede beregnet etter § 9-16 og verdien av investeringsporteføljen.

§ 9-19 Premie-, innskudds- og pensjonsreguleringsfond

De forsikringsmessige avsetninger for forpliktelser knyttet til premiefond, innskuddsfond og pensjonsreguleringsfond skal tilsvare fondets verdi til enhver tid.

§ 9-17 gjelder tilsvarende for slike fond i den grad de skal tilføres avkastning i samsvar med regelen i § 9-9 første ledd.

Er midler som motsvarer slike fond plassert i særskilt investeringsportefølje med avkastningsgaranti, gjelder § 9-18 tredje ledd tilsvarende.

§ 9-20 Kursreguleringsfond

Kursreguleringsfondet skal tilsvare summen av urealiserte gevinster på finansielle omløpsmidler som inngår i kollektivporteføljen, jf. § 9-7 annet ledd.

Kursreguleringsfondet skal ikke tilordnes kontraktene i kollektivporteføljen.

Kongen kan gi nærmere regler om kursreguleringsfondet.

§ 9-21 Erstatningsavsetning

Erstatningsavsetningen skal dekke selskapets forventede erstatningsutbetalinger for forsikringstilfeller som ved regnskapsårets utgang ikke er oppgjort av eller meldt til selskapet. Erstatningsavsetningen skal bare tilsvare midler som ville ha kommet til utbetaling i regnskapsåret dersom erstatningstilfellet var ferdigbehandlet.

Erstatningsavsetningen skal ikke fordeles på de enkelte kontrakter.

Kongen kan gi nærmere regler om erstatningsavsetningen.

§ 9-22 Risikoutjevningfond

Risikoutjevningfondet kan bare benyttes til å styrke avsetningen til premiereserve vedrørende risiko knyttet til person.

Risikoutjevningfondet skal ikke fordeles på de enkelte kontrakter.

Kongen kan gi nærmere regler om risikoutjevningfondet.

§ 9-23 Kontoføring. Kontoutskrift

I livs- og pensjonsforsikring skal selskapet opprette og føre en konto for hver forsikring, som skal inneholde regnskap for forsikringen og status pr. 31. desember det enkelte året. Selskapet skal hvert år sende forsikringstakeren utskrift av kontoen.

Kredittilsynet gir nærmere regler om dette.

§ 9-24 Aktuar

Et livsforsikringsselskap skal ha en aktuar til å foreta de nødvendige forsikringstekniske beregninger og undersøkelser. Aktuaren skal godkjennes av Kredittilsynet.

Kongen kan gi nærmere regler om vilkår for godkjenning av aktuar og om aktuarens ansvar, rettigheter og

plikter, samt om adgangen til å bruke juridisk person som aktuar.

§ 9-25 Endringer i avsetningsgrunnlaget

Endrer selskapet grunnlaget for beregning av kapitalverdiene slik at selskapet må foreta forhøyede avsetninger for tidligere overtatte forsikringer, kan Kredittilsynet gi selskapet frist til å oppfylle et nytt avsetningskrav.

Forhøyelse av avsetningene skal foretas etter en plan meddelt Kredittilsynet.

§ 9-26 Livsforsikringsytelser i krig

Hvis Norge kommer i krig, kan Kongen bestemme at ytelser etter livsforsikringsavtaler bare skal utbetales delvis. Kongen kan også gjøre andre nødvendige endringer i livsforsikringsavtalene for å dekke underskudd i et livsforsikringselskap som følge av krig.

Kapittel 10. Kommunale pensjonsordninger

§ 10-1 Virkeområde

Bestemmelsene i dette kapittel gjelder:

- pensjonsordninger med ytelsesbasert pensjon opprettet i livsforsikringselskap eller i pensjonskasse av kommunal arbeidsgiver som er bundet av hovedtariffavtale inngått mellom arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene i kommunal sektor, eller av tariffavtale med tilsvarende krav til pensjonsordning for kommunal arbeidsgiver,
- tilsvarende pensjonsordninger for statlige helseforetak og andre statlige foretak,
- tilsvarende pensjonsordninger for foretak hvor en kommune har den bestemmende innflytelse eller har eller har hatt en kommunal eierandel, eller som har nær tilknytning til en kommune.

Som kommunal pensjonsordning regnes her pensjonsordning som omfattes av første ledd.

Departementet kan fastsette nærmere regler til utfylling og avgrensning av bestemmelsene i kapitlet her.

§ 10-2 Kommunale konsernlignende forhold

En kommune og ett eller flere foretak hvor kommunen har bestemmende innflytelse, eller flere slike foretak, kan opprette felles pensjonsordning. Foretak som kommunen har eller har hatt en eierandel i, eller som har nær tilknytning til kommunen, kan inngå i en slik felles pensjonsordning.

Pensjonsordningen kan i samsvar med bestemmelsene i § 10-6 anses som fellesordning for premieberegning. For øvrig gjelder foretakspensjonsloven §§ 12-3 og 12-4 tilsvarende så langt det passer.

Ved opphør av tilknytningen til konsernforholdet gjelder foretakspensjonsloven §§ 12-5 til 12-7 tilsvarende.

§ 10-3 Kommunal bransje

Et livsforsikringselskap som driver virksomhet knyttet til både kommunale og andre kollektive pensjonsordninger, skal behandle de kommunale pensjonsordningene

som egen bransje. Det skal føres eget regnskap for bransjen.

§ 10-4 Årets premier

Årlig premie for en pensjonsordning skal tilsvare summen av ordinær årspremie, reguleringspremie og særskilte engangspremier for ytelser som ikke kan premiesettes på forhånd.

Premier beregnes etter reglene i § 10-5, jf. §§ 10-7 og 10-8, for så vidt annet ikke følger av reglene i § 10-6 om fellesordning for premieberegning.

§ 10-5 Premieberegning

Pensjonsordningen skal årlig tilføres en premie som etter beregningsgrunnlaget for ordningen er tilstrekkelig til å sikre den rett til pensjon som medlemmene vil opp tjene i løpet av året, med tillegg av årets risikopremier og kostnader for tjenester (ordinær årspremie). Premie for hvert år beregnes ved årets begynnelse og senere i året i takt med lønnsutviklingen.

Pensjonsordningen skal i tillegg hvert år tilføres premie til dekning av oppreguleringen i løpet av året av opp tjente pensjonsrettigheter og løpende pensjoner (reguleringspremie). Reguleringspremie beregnes på tidspunktet for oppreguleringen ut fra lønnsutviklingen i løpet av året og reguleringen av pensjoner under utbetaling og opp tjent rett til pensjon til medlemmer som har fratrudd sin stilling uten rett til utbetaling av pensjon, i samsvar med endringen av folketrygdens grunnbeløp.

Pensjonsordningen skal også hvert år tilføres premie til dekning av andre pensjonsrettigheter som medlemmene i tilfelle får i løpet av året, og som ikke kan premiesettes på forhånd ut fra forsikringstekniske beregninger. Slik premie beregnes på det tidspunktet pensjonsrettighetene opp står.

Ved beregninger av premie etter reglene i paragrafen her skal det gjøres fradrag i pensjonsytelsene for de ytelser som, ut fra de til enhver tid gjeldende regler for folketrygden, kan antas å bli utbetalt fra folketrygden (beregnet folketrygd). Departementet kan gi nærmere regler om fastsettelse av beregnet folketrygd.

§ 10-6 Fellesordning for premieberegning

Bestemmelsene i § 10-5 er ikke til hinder for at det opprettes fellesordninger som består av flere pensjonsordninger, for at premie for de enkelte pensjonsordninger som inngår i en fellesordning, skal bli fastsatt ved beregning basert på prinsipper som vil motvirke at pensjonskostnadene for de enkelte medlemmene for tilsvarende pensjonsrettigheter vil variere med medlemmenes kjønn og alder.

En fellesordning opprettet i henhold til første ledd, skal hvert år tilføres tilsvarende summen av ordinær årspremie fastsatt etter forsikringstekniske beregninger for samtlige pensjonsordninger som inngår i fellesordningen. Den enkelte pensjonsordnings andel av samlet ordinær årspremie til fellesordningen beregnes ut fra forholdet mellom samlet pensjonsgrunnlag for medlemmene i hver av pensjonsordningene, med mindre det er fastsatt i

forsikringsvilkårene for pensjonsordningene i fellesordningen at beregningen i stedet skal foretas ut fra brutto alderspensjonsytelse fratrukket beregnet yttelse fra folketrygden for samtlige medlemmer i hver av pensjonsordningene. Kostnader for tjenester kan beregnes og belastes særskilt for hver pensjonsordning.

Opptas en arbeidstaker som medlem av en pensjonsordning i løpet av et forsikringsår, belastes pensjonsordningen med en tilleggspremie for den delen av året som da gjenstår. Tillegget skal beregnes ut fra pensjonsordningens andel av samlet ordinær årspremie til fellesordningen og den prosentvise økningen av pensjonsordningens samlede grunnlag for beregning av premie etter annet ledd annet punktum som det nye medlemmet representerer. Avvik fra forsikringsteknisk beregnet premie inngår ved beregningen av ordinær årspremie til fellesordningen i det etterfølgende året.

Dersom det i løpet av et forsikringsår opptas en ny pensjonsordning i en fellesordning, skal den ordinære årspremie for pensjonsordningen for resten av året beregnes ut fra den samlede ordinære årspremie til fellesordningen som er beregnet for dette året, og den prosentvise økningen av det samlede grunnlaget for beregning av premie etter annet ledd annet punktum som pensjonsordningen medfører.

Det skal fastsettes i forsikringsavtalen om reguleringspremie som nevnt i § 10-5 annet ledd skal beregnes særskilt for hver pensjonsordning eller helt eller delvis ved gjennomsnittsberegning. Ved særskilt beregning skal reguleringspremien beregnes for hver pensjonsordning i fellesordningen ut fra den prosentvise økningen av premiereserven for pensjonsordningen som er påkrevd som følge av oppregulering av medlemmenes opptjente pensjonsrettigheter ut fra lønnsutviklingen. Reguleringspremien for oppregulering av pensjoner under utbetaling og av opptjent rett til arbeidstakere som har fratrudd sin stilling uten rett til utbetaling av pensjon, skal beregnes i forhold til den del av premiereserven som sikrer slike pensjonsrettigheter. Ved gjennomsnittsberegning skal fellesordningen hvert år tilføres reguleringspremier tilsvarende summen av årlige reguleringspremier etter § 10-5 annet ledd for samtlige pensjonsordninger som inngår i fellesordningen. Den enkelte pensjonsordnings andel av samlet reguleringspremie til fellesordningen beregnes ut fra forholdet mellom samlet premiereserve for hver av pensjonsordningene på tidspunktet for oppregulering av pensjonsrettighetene. Kostnader for tjenester kan beregnes og belastes særskilt for hver pensjonsordning.

Det skal fastsettes i forsikringsavtalen om premier som nevnt i § 10-5 tredje ledd skal beregnes særskilt for hver pensjonsordning eller helt eller delvis ved gjennomsnittsberegning som nevnt i annet ledd.

Departementet kan fastsette nærmere regler om fellesordninger for premieberegning.

§ 10-7 Premieberegning ut fra lineær opptjening mv.

Ved beregning av pensjonsordningenes premier skal det legges til grunn at medlemmenes rett til pensjon oppføres lineært fra tidspunktet for medlemskap i pensjons-

ordningen og frem til en pensjonsalder på 67 år eller annen særaldersgrense. Skal tidligere tjenestetid fra statlig eller annen kommunal pensjonsordning medregnes, regnes tidspunktet for medlemskap fra et tilsvarende tidligere tidspunkt.

Foretakspensjonsloven § 9-3 gjelder tilsvarende.

Dersom et medlem gjør bruk av rett til å fratrukke med rett til utbetaling av pensjon før nådd pensjonsalder, skal det kreves tilleggspremie som nevnt i § 10-5 tredje ledd.

§ 10-8 Endring i forutsetningene for det forsikringstekniske beregningsgrunnlaget

Viser det seg at fradraget i pensjonsytelsene for ytelser utbetalt av folketrygden blir mindre enn lagt til grunn ved premieberegningen, skal det beregnes tilleggspremie etter § 10-5 tredje ledd til dekning av differansen. Det gjelder også dersom årsaken er endring i regelverket for folketrygden som medfører at ytelsene fra folketrygden reduseres eller vil bli redusert. Blir fradraget for ytelser fra folketrygden større enn lagt til grunn ved premieberegningen, skal overskytende premiereserve tilføres premiefondet.

Viser det seg ellers at vesentlige forutsetninger for beregningsgrunnlag som er benyttet ved beregning av premier i tidligere år svikter, skal det fastsettes nytt beregningsgrunnlag og i tilfelle endrede vilkår for pensjonsordningen. Forbehold om rett til endring av premie i slike tilfeller skal fremgå av vilkårene for pensjonsordningen.

Foretakspensjonsloven § 9-5 første og annet ledd gjelder tilsvarende.

§ 10-9 Innbetaling av premie

Blir premie for et forsikringsår ikke innbetalt ved årets utgang eller ved utløpet av annen frist fastsatt i nytt premievarsel etter forsikringsavtaleloven § 14-2, bortfaller den økning av forsikringsforpliktelsene som den ikke innbetalte premien skulle dekke. Medlemmene i pensjonsordningen eller pensjonsordningene skal i tilfelle varsles om dette. Det kan likevel ikke som følge av slikt bortfall kreves tilbakebetaling av for meget utbetalt pensjon.

Departementet kan fastsette nærmere regler om innbetaling av premie.

§ 10-10 Minstekrav til premiereserve

Premiereserven for pensjonsordningen skal til enhver tid være så stor at den etter det forsikringstekniske beregningsgrunnlaget for ordningen er tilstrekkelig til å sikre rett til opptjent pensjon for medlemmene, herunder rett til uførepensjon og etterlattepensjon.

Premiereserven for en pensjonsordning skal minst tilsvare summen av de premiereserver som trengs for å sikre retten til opptjent pensjon for hvert enkelt medlem i pensjonsordningen, herunder premiereserve opptjent av arbeidstakere som har fratrudd sin stilling. Dette gjelder likevel ikke premiereserve for fratrudd arbeidstaker som får medregnet tjenestetiden i annen ordning dersom tilhørende premiereserve er overført. For et medlem som har fått medregnet tjenestetid fra en annen pensjonsordning, jf. § 10-7 første ledd, uten overføring av tilhørende premie-

reserve, skal det gjøres fradrag tilsvarende den premiereserve som vil være tilstrekkelig for å sikre rett til pensjon opptjent ved slik medregnet tjenestetid.

Ved beregningen av premiereserve skal det gjøres fradrag i pensjonsytelsene for de ytelser som, ut fra de til enhver tid gjeldende regler for folketrygden, kan antas å bli utbetalt av folketrygden, jf. § 10-5 fjerde ledd.

Ved beregningen av premiereserve skal det også gjøres fradrag for forsikringsforpliktelser som er bortfalt etter § 10-9.

§ 10-11 Pensjonsordningens midler

En kommunal pensjonsordningens midler tilsvarer premiereserve til sikring av opptjent pensjon til enhver tid, samt tilleggsavsetninger, kursreserve og premiefond.

§ 10-12 Rådighet over pensjonsordningens midler

Pensjonsordningens midler skal holdes atskilt fra forsikringstakerens midler. Midlene hefter ikke for forsikringstakerens forpliktelser og kan ikke ved pantsettelse eller på annen måte benyttes til å sikre eller å dekke dens kreditorer.

Midlene kan ikke benyttes til å utbetale pensjoner eller andre ytelser til arbeidstakere som ikke er opptatt som medlem.

For premiefond knyttet til pensjonsordningen gjelder foretakspensjonsloven §§ 10-2 til 10-4 tilsvarende så langt de passer

§ 10-13 Kapitalforvaltningen

Pensjonsordningens midler skal forvaltes i samsvar med de regler for kapitalforvaltningen i livsforsikringselskaper og pensjonskasser som gjelder til enhver tid, med mindre annet følger av § 10-15.

Renten for lån til forsikringstaker eller medlemmer skal settes lik vanlig markedsrente for tilsvarende lån. Lånevilkårene skal gi adgang til å endre renten i samsvar med utviklingen av markedsrenten.

Avkastning av midler knyttet til premiefond skal årlig tilføres premiefondet.

§ 10-14 Overskudd

Overskudd tilført pensjonsordningen skal godskrives forsikringstakeren og overføres til pensjonsordningens premiefond.

Overskudd på premiereserve knyttet til pensjon under utbetaling eller knyttet til oppsatt pensjonsrettighet til fratrudd arbeidstaker skal likevel tilføres premiereserven dersom pensjonsytelsen eller pensjonsrettigheten ikke blir regulert i samsvar med årlig endring av grunnbeløpet i folketrygden.

§ 10-15 Egen investeringsportefølje

Forsikringstakeren kan i samsvar med bestemmelser i regelverket for pensjonsordningen avtale at midler tilsvarende pensjonsordningens premiereserve skal forvaltes som en investeringsportefølje tilordnet pensjonsordningen. Avtalen skal angi hvordan porteføljen skal sammensettes og hvilken adgang det er til å endre sammensetning

gen, samt den avkastningsgaranti som i tilfelle er knyttet til porteføljen.

Avkastning ut over det som er lagt til grunn i pensjonsordningens beregningsgrunnlag overføres til premiefondet.

Er avkastningen på investeringsporteføljen i en regnskapsperiode ikke så stor som forutsatt i beregningsgrunnlaget for pensjonsordningen, skal differansen kreves dekket ved overføring fra premiefondet eller tilskudd fra forsikringstakeren. Pensjonsinnretningen svarer overfor de forsikrede for at differansen blir dekket.

Foretakspensjonsloven §§ 11-3 til 11-5 gjelder tilsvarende.

§ 10-16 Pensjonsinnretningens opplysningsplikt

Pensjonsinnretningen skal opprette og føre egen konto for hver pensjonsordning. Kontoen skal inneholde regnskap og status pr. 31. desember for det enkelte år. Nærme regler fastsettes av Kredittilsynet.

Pensjonsinnretningen skal hvert år sende forsikringstakeren utskrift av kontoen for pensjonsordningen sammen med opplysninger som vil være av vesentlig betydning for forsikringstakerens vurdering av forsikringsforholdet. Kredittilsynet gir nærmere regler om dette.

Pensjonsinnretningen skal utstede et pensjonsbevis til arbeidstakere som fratrer sin stilling uten rett til straks begynnende pensjon. Pensjonsbeviset skal opplyse hvilke pensjonsrettigheter vedkommende har opptjent (oppsatte rettigheter) på fratredelsestidspunktet. Pensjonsinnretningen skal senere på forespørsel fra innehaveren av pensjonsbeviset gi oppdatert informasjon. Ved flytting av pensjonsordningen som omfatter den oppsatte rettighet i medhold av § 11-11, skal pensjonsinnretningen som pensjonsordningen flyttes fra, informere den fratrudd arbeidstaker.

§ 10-17 Flytting av pensjonsordning

Pensjonsordningen og dens midler kan flyttes til annen pensjonsinnretning etter reglene i kapittel 11.

§ 10-18 Opphør av pensjonsordningen

Dersom et foretak med kommunal pensjonsordning går konkurs eller det er truffet vedtak om at foretaket eller dets virksomhet skal avvikles, skal pensjonsordningen opphøre. Det samme gjelder om foretaket slutter å betale premie til pensjonsordningen og premien ikke kan dekkes av midler i premiefondet.

Når en pensjonsordning opphører, skal pensjonsordningens midler fordeles mellom medlemmene, pensjonistene og arbeidstakere som har fratrudd sine stillinger på grunnlag av premiereserven knyttet til opptjente pensjonsrettigheter til hver enkelt person, og benyttes til å sikre deres rett til pensjon i pensjonsinnretningen.

Kapittel 11. Flytting

§ 11-1 Virkeområde og flytterett

Bestemmelsene i dette kapittel gjelder flytting mellom pensjonsinnretninger av:

- a) pensjonsordninger i henhold til foretakspensjonsloven,
- b) pensjonsordninger i henhold til innskuddspensjonsloven,
- c) pensjonsordninger som omfattes av kapittel 10,
- d) andre kollektive pensjonsordninger,
- e) fripoliser, pensjonskapitalbevis og tilsvarende individuelle pensjonsrettigheter utgått fra kollektive pensjonsordninger,
- f) individuelle pensjonsavtaler (pensjonsforsikrings- og livrentekontrakter, og andre pensjonsavtaler),
- g) andre livsforsikringskontrakter.

Kontrakt som nevnt i første ledd bokstav a til g kan flyttes til annen pensjonsinnretning. Med flytting menes oppsigelse av kontrakten for overføring av tilhørende midler til en tilsvarende kontrakt opprettet i en annen pensjonsinnretning.

Som pensjonsinnretning regnes her forsikringsselskap, pensjonsforetak, bank og forvaltningsselskap for verdipapirfond.

Omdanning, sammenslåing og deling av pensjonsordning i forbindelse med flytting kan foretas i henhold til ellers gjeldende regler. Tilsvarende gjelder for sammenslåing og omdanning av fripoliser, pensjonskapitalbevis og andre individuelle pensjonsrettigheter utgått fra kollektive pensjonsordninger.

Departementet kan gi nærmere regler til utfylling, gjennomføring og avgrensning av reglene i kapitlet her.

§ 11-2 Flytting av kollektive pensjonsordninger

For foretak som flytter pensjonsordning som nevnt i § 11-1 første ledd bokstav a til c eller en kollektiv livrenteorning, gjelder reglene i §§ 11-2 til 11-10. Som foretak regnes her også kommune eller foretak som har kommunal pensjonsordning.

Flytting må omfatte hele pensjonsordningen. Ved flytting av kommunal pensjonsordning omfattes også oppsatte pensjonsrettigheter og midler knyttet til slike rettigheter.

Gjelder flyttingen et foretak som har felles pensjonsordning med ett eller flere andre foretak, skal foretaket og dets gruppe av medlemmer med tilhørende del av midlene i pensjonsordningen skilles ut fra den felles pensjonsordningen.

§ 11-3 Rettigheter i den nye pensjonsordningen

Arbeidstakernes og pensjonistenes rettigheter etter flyttingen skal fastsettes i regelverket for den nye pensjonsordningen.

Det nye regelverket kan ikke inneholde bestemmelser som innebærer reduksjon av arbeidstakers rett til opptjent pensjon med tilhørende premiereserve eller til opptjent pensjonskapital. Pensjonister skal sikres pensjonsytelser med tilhørende premiereserve eller pensjonskapital som minst tilsvarer den rett til ytelser som gjaldt før flyttingen.

Bestemmelsene i paragrafen her er ikke til hinder for at regelverket for pensjonsordningen endres etter ellers gjeldende regler med virkning for opptjening av pensjon ved

tjenestetid etter flyttingen, og heller ikke for at pensjonsordningens midler etter flyttingen forvaltes helt eller delvis som egen investeringsportefølje etter ellers gjeldende regler.

§ 11-4 Medlemmenes uttalerett mv.

Før foretaket flytter pensjonsordningen, skal det sørge for at medlemmene mottar fullstendige opplysninger om flyttingen av pensjonsordningen og hvilke rettigheter de vil få i den nye pensjonsordningen. Avgivende og mottakende pensjonsinnretning plikter å påse at foretakets informasjon er korrekt og utfyllende.

Spørsmålet om flytting av pensjonsordningen skal forelegges styringsgruppen for pensjonsordningen til uttalelse.

Medlemmer i pensjonsordningen skal også gis anledning til å uttale seg. For øvrig kan en arbeidstakerorganisasjon uttale seg på vegne av sine medlemmer. Annet kan fastsettes i tariffavtale.

§ 11-5 Oppsigelse. Flyttegebyr

Kontrakt om pensjonsordning kan sies opp med en frist på to måneder. Oppsigelse skal skje skriftlig. Kravet om skriftlighet er ikke til hinder for at oppsigelse kan oversendes elektronisk, dersom det er benyttet en betryggende metode som autentiserer avsender og sikrer meldingens innhold.

Første ledd er ikke til hinder for at det avtales at oppsigelsesfristen ikke skal utløpe før ved første kvartalsskifte, halvårsskifte eller årsskifte for pensjonsordninger med årspremie beregnet etter reglene i § 10-6.

Ved utløpet av fristen for oppsigelse går risiko knyttet til medlemmer og pensjonister i pensjonsordningen over på den pensjonsinnretning pensjonsordningen flyttes til.

Foretaket skal betale et flyttegebyr til dekning av kostnader som pensjonsinnretningen har ved å avslutte kontrakten og overføre pensjonsordningens midler til annen pensjonsinnretning. Departementet kan gi nærmere regler om flyttegebyr.

§ 11-6 Oppgjørsfrist

Ved oppsigelsesfristens utløp skal pensjonsinnretningen overføre pensjonsordningens midler til den nye pensjonsinnretningen. Oppgjørsfristen er likevel to måneder etter utløpet av oppsigelsesfristen når pensjonsordningens midler overstiger NOK 300 mill.

Pensjonsinnretningene kan ved avtale fastsette annen frist for etteroppgjør enn det som følger av første ledd.

§ 11-7 Beregning av pensjonsordningens midler

En ytelsesbasert pensjonsordnings midler omfatter premiereserve til sikring av opptjent pensjon, herunder premiereserve for uføre- og etterlatteytelser, samt tilleggsavsetninger, pensjonistenes overskuddsfond og premiefondet. Pensjonsordningens andel av overskudd i flytteåret omfattes også.

I pensjonsordninger med innskuddspensjon omfatter pensjonsordningens midler pensjonskapitalen og inn-

skuddsfondet, samt pensjonsordningens andel av overskudd i flytteåret.

Pensjonsordningens midler skal tilsvare forsikrings-teknisk beregnet verdi på tidspunktet for oppsigelsesfristens utløp. Ved beregningen kan det tas utgangspunkt i kontoutskriften for siste regnskapsår og senere endringer i tiden fram til utløpet av oppsigelsesfristen. Pensjonsordningens andel av årets overskudd beregnes med utgangspunkt i den dato oppsigelsesfristen utløper.

Forvaltes pensjonsordningens midler i egen eller egne investeringsporteføljer, legges markedsverdien av porteføljen ved utløpet av oppsigelsesfristen til grunn ved verdiberegningen. Dette gjelder også avkastnings- og verdisikringsgarantier knyttet til porteføljene. Foretakspensjonsloven § 11-1 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 11-8 Premiereserve for uføreytelser

Premiereserve for uføreytelser til medlemmer som er blitt uføre før utløpet av oppsigelsesfristen, skal tilsvare kravet til full avsetning beregnet etter det beregningsgrunnlag som gjaldt for pensjonsordningen ved utløpet av oppsigelsesfristen. Fastsatt uføregrad legges til grunn selv om uføregraden blir fastsatt etter dette tidspunktet.

Medlem som er sykmeldt ved utløpet av oppsigelsesfristen, skal her anses som ufør dersom den sykdom som da var konstatert, har gitt rett til rehabiliterings- og attføringspenger eller uføreytelser innen ett år etter utløpet av oppsigelsesfristen.

Tidsfristen i annet ledd kan fravikes ved avtale mellom pensjonsinnretningene. Slik avtale berører ikke foretakets eller de forsikredes rettigheter overfor avgivende pensjonsinnretning etter annet ledd med mindre foretaket samtykker til at forpliktelsene overtas av mottakende pensjonsinnretning.

§ 11-9 Oppgjørsmåte

Pensjonsordningens midler beregnet etter reglene i §§ 11-7 og 11-8 skal overføres i penger. Det kan avtales mellom pensjonsinnretningene at oppgjør for midler plassert i egen investeringsportefølje skal skje ved overføring av porteføljen.

Ved overføring av midler etter utløpet av oppsigelsesfristen skal det svares avkastning av midlene fra utløpet av oppsigelsesfristen og frem til den dag midlene blir overført. Avkastningen beregnes etter renten på folioinnskudd i Norges Bank tillagt to prosentenheter, med mindre en høyere rente avtales mellom pensjonsinnretningene.

§ 11-10 Anvendelse av overførte midler

Overført premiereserve skal anvendes til sikring av medlemmenes og pensjonistenes rettigheter i samsvar med det nye regelverket for pensjonsordningen og det beregningsgrunnlag som dette bygger på.

Tilleggsavsetninger, pensjonistenes overskuddsfond og premiefond skal etter overføringen fortsatt være en del av pensjonsordningens midler og anvendes etter ellers gjeldende regler.

Er overført premiereserve ikke tilstrekkelig til å sikre rettighetene til de enkelte medlemmer eller pensjonister, skal manglende premiereserve tilføres fra premiefondet. Resten dekkes i tilfelle ved overførte tilleggsavsetninger eller ved overføringer fra foretaket.

Er overført premiereserve knyttet til medlemmenes og pensjonistenes rett til opptjent pensjon større enn nødvendig for å sikre deres rettigheter, skal overskytende premiereserve benyttes til engangspremie for tillegg til pensjonsytelsene. I kommunale pensjonsordninger skal overskytende premiereserve overføres til premiefondet.

Pensjonskapital og innskuddsfond i pensjonsordning med innskuddspensjon skal etter overføringen forvaltes i samsvar med det nye regelverket for pensjonsordningen og det beregningsgrunnlag dette i tilfelle bygger på.

§ 11-11 Flytting av pensjonsrettigheter utgått fra kollektive pensjonsordninger

Ved flytting av en kommunal pensjonsordning skal oppsatte pensjonsrettigheter i pensjonsordningen med tilhørende midler, samtidig overføres til den nye pensjonsinnretningen. Bestemmelsene i § 11-3, § 11-5 tredje og fjerde ledd, § 11-7 første, tredje og fjerde ledd, § 11-8, § 11-9 og § 11-10 første til fjerde ledd gjelder tilsvarende.

Ved flytting av andre pensjonsordninger overføres ikke pensjonsrettigheter knyttet til fripoliser eller pensjonskapitalbevis til den nye pensjonsinnretningen, med mindre den som har rett til fripolisen eller pensjonskapitalbeviset krever det etter reglene i § 11-13.

§ 11-12 Flytting ved medregning av tidligere tjenestetid

Blir en arbeidstaker medlem av pensjonsordning med foretakspensjon som har bestemmelser om medregning av tjenestetid, gjelder reglene i foretakspensjonsloven §§ 4-11 til 4-13. Ved beregningen av de midler som skal overføres, gjelder § 11-7 første, tredje og fjerde ledd tilsvarende. For øvrig gjelder § 11-5 fjerde ledd, § 11-9 og § 11-10 første til fjerde ledd tilsvarende så langt de passer.

§ 11-13 Flytting av fripolise og pensjonskapitalbevis

Den som har rett til pensjonsrettigheter knyttet til fripolise eller pensjonskapitalbevis, kan flytte kontrakten til en annen pensjonsinnretning.

Bestemmelsene om oppsigelsesfrist, risikoovergang og flyttegebyr i § 11-5 første, tredje og fjerde ledd, samt oppgjørfrist i § 11-6 gjelder tilsvarende.

Ved beregning, oppgjør og anvendelse av de midler som skal overføres, gjelder bestemmelsene i §§ 11-7, 11-8, 11-9 og § 11-10 første, andre og femte ledd tilsvarende.

§ 11-14 Flytting av individuelle pensjonsavtaler

Den som har en individuell pensjonsavtale, eller en individuell livrenteforsikring, kan flytte kontrakten til en annen pensjonsinnretning.

Bestemmelsene om oppsigelsesfrist, risikoovergang og flyttegebyr i § 11-5 første, tredje og fjerde ledd, samt oppgjørfrist i § 11-6, gjelder tilsvarende.

Ved beregningen av de midler som skal overføres, gjelder bestemmelsene i §§ 11-7 og 11-8. Oppgjør foretas etter reglene i § 11-9.

Overførte midler skal anvendes til å sikre rettighetene etter den nye pensjonsavtalen etter reglene i § 11-10 første og annet ledd. Er premiereserve for pensjonsforsikring ikke tilstrekkelig til å sikre rettighetene etter den nye kontrakten, kan resten dekkes ved overføring fra premiefondet eller i tilfelle fra tilleggsavsetninger knyttet til forsikringen. Overskytende premiereserve benyttes til å øke ytelsene, med mindre forsikringstakeren krever at midlene skal overføres til premiefond.

Person som er oppnevnt som begunstiget under pensjonsavtalen, skal underrettes om flyttingen.

For individuelle pensjonsavtaler kan avgivende pensjonsinnretning ta forbehold om at det skal beregnes et fradrag i premiereserven (seleksjonsfradrag). Slikt fradrag kan bare kreves dersom den pensjonsinnretningen kontrakten flyttes til, legger til grunn ny helseprøving av forsikrede. Departementet kan gi nærmere regler.

Del V. Skadeforsikring

Kapittel 12. Premier, krav til avsetninger mv.

§ 12-1 Premier

Et skadeforsikringsselskap skal benytte premier som står i rimelig forhold til den risiko som overtas og de tjenester som ytes.

Selskapets premier skal være tilstrekkelige til å gi sikkerhet for at forpliktelsene etter inngåtte kontrakter blir oppfylt og skal være betryggende ut fra selskapets økonomi.

Selskapet skal påse at premietariffene utformes slik at det ikke vil skje urimelig forskjellsbehandling mellom produkter, produktkombinasjoner eller kundegrupper.

Kredittilsynet skal føre kontroll for å påse at de premier som benyttes er i samsvar med reglene i første til tredje ledd. Kongen kan forby bruk av premier som Kongen finner er ubetryggende eller urimelige.

§ 12-2 Forsikringstekniske avsetninger

Et skadeforsikringsselskap skal til enhver tid ha ansvarlige forsikringstekniske avsetninger til sikring av sine forsikringsforpliktelser.

Kongen gir nærmere regler om beregningen av avsetningskravene, herunder om sikkerhetsavsetninger og andre avsetninger til dekning av risikofaktorer avledet av forsikringsvirksomheten.

§ 12-3 Aktuar- og takseringstjenester

Kongen kan gi regler om aktuarcompetanse i skadeforsikringsselskaper. § 9-24 gjelder tilsvarende.

Kongen kan gi nærmere regler om takseringstjenester i skadeforsikringsselskap.

Del VI. Forskjellige bestemmelser

Kapittel 13. Avvikling mv.

§ 13-1 Avvikling av forsikringsselskap

Vedtak om avvikling, oppløsning eller flytting av forsikringsselskap må godkjennes av Kongen. Dette gjelder ikke hvis selskapets konsesjon trekkes tilbake. I så fall plikter styret straks å iverksette avvikling.

Før vedtak som nevnt i første ledd kan godkjennes, skal selskapet godtgjøre at følgende er gjennomført til beskyttelse av forsikringstakerne og de sikrede:

1. Selskapet skal gi forsikringstakerne skriftlig informasjon om vedtaket og om hva vedtaket innebærer for forsikringstakerne og de sikredes rettigheter og sikkerhet.
2. Dersom vedtaket innebærer endringer av betydning for forsikringstakerne eller de sikredes rettigheter eller for sikkerheten for deres krav, har forsikringstakerne rett til å si opp forsikringsavtalen uten kostnader. Selskapet skal gi forsikringstakerne skriftlig varsel om denne retten samt fastsette en rimelig frist for når oppsigelsen må være foretatt.

Etter at vedtak om avvikling eller oppløsning er godkjent, må tegning av nye og fornyelse av eldre forsikringer ikke finne sted.

Kredittilsynet trer i tingrettens sted ved anvendelsen av reglene i aksjeloven og allmennaksjeloven kapittel 16. Aksjeloven kapittel 16 får tilsvarende anvendelse på gjensidige selskaper.

§ 13-2 Plikt til å avvikle gjensidig selskap

Synker forsikringsbestanden i et gjensidig forsikringsselskap under det som er vedtektsfestet etter § 4-3 bokstav c, plikter styret straks og med høyst 14 dagers varsel å sammenkalle det selskapsorganet som har myndighet til å vedta avvikling av selskapet.

Blir avvikling ikke vedtatt, og er bestanden fortsatt for lav tre måneder etter at selskapsorganet holdt sitt møte, plikter styret å iverksette avvikling. Tegning av nye og fornyelse av eldre forsikringer må ikke finne sted etter at avvikling er vedtatt eller iverksatt.

§ 13-3 Overdragelse av forsikringsbestanden

Avviklingsstyret kan inngå avtale med annet forsikringsselskap om overføring av hele forsikringsbestanden. Avtalen må godkjennes av Kredittilsynet.

§ 13-4 Omdanning til annen selskapsform

Kontrakter inngått med forsikringsselskap før omdanning til annen selskapsform er også etter omdanningen bindende for forsikringsselskapet og dets medkontrahtenter.

§ 13-5 Fusjon og fisjon

Et gjensidig forsikringsselskap kan overdra eiendeler, rettigheter og forpliktelser i sin helhet til et annet gjensidig forsikringsselskap mot at medlemmene blir medlemmer i det overtakende selskapet.

Kredittilsynet trer i tingrettens sted ved utøvelse av myndighet som nevnt i aksjeloven § 13-15 og § 14-7, jf. § 13-15. Reglene i aksjeloven kapitlene 13 og 14 og § 4-26 gjelder tilsvarende for gjensidige forsikringselskaper.

Kapittel 14. Utenlandske forsikringselskapers virksomhet i Norge

§ 14-1 Filial av utenlandsk selskap

Utenlandsk forsikringselskap kan drive forsikringsvirksomhet i Norge gjennom filial. Bestemmelsene i kapittel 4, 5 og 13 og §§ 6-3, 6-4, 6-5 og 11-2 gjelder ikke for filialer av utenlandske selskaper.

Tillatelse etter første ledd kan kun gis utenlandsk forsikringselskap som har tillatelse i sitt hjemland til å drive forsikringsvirksomhet og som er underlagt betryggende tilsyn der. Før forsikringselskapet starter sin virksomhet i Norge gjennom filial, skal det være etablert et tilfredsstillende samarbeid om tilsyn mellom tilsynsmyndighetene i forsikringselskapets hjemland og Kredittilsynet.

Et utenlandsk selskap som i sitt hjemland ikke oppfylder kravene i § 1-3, kan opprette flere filialer i Norge i samsvar med § 1-3. Disse må hver for seg oppfylle vilkårene i §§ 14-2 til 14-8. Selskap som har sitt hovedsete i en annen stat som omfattes av Det europeiske økonomiske samarbeidsområde og som driver virksomhet i Norge som skadeforsikringselskap, kan også overta kredittforsikringer.

§ 14-2 Generalagent

Selskapet skal utpeke en fullmektig (generalagent) til å lede filialen her i riket. Generalagenten representerer selskapet utad, og har fullmakt til å forplikte selskapet overfor tredjemann, og til å motta søksmål på selskapets vegne. Generalagenten skal være bosatt her i riket.

Et selskap må kun ha én generalagent innenfor hver av de forsikringsbransjer som etter § 1-3, jf. § 14-1 tredje ledd, må drives i separate filialer. En generalagent kan imidlertid benytte underagenter.

Et norsk selskap med begrenset ansvar kan være generalagent hvis samtlige styremedlemmer er bosatt her i riket. Et selskap av en annen art kan være generalagent hvis alle ansvarlige deltakere er bosatt her i riket.

§ 14-3 Norsk rett

Dersom ikke annet er bestemt i eller i medhold av lov, skal det utenlandske selskapet i alle rettsforhold som springer ut av filialens virksomhet, være underkastet norsk rett og norske domstolars avgjørelser. Selskapet har verneting der filialen har forretningssted.

§ 14-4 Kapitalkrav i skadeforsikring

Et utenlandsk skadeforsikringselskap med filial i Norge skal her i riket være i besittelse av en kapital bestemt etter regler gitt av Kongen.

§ 14-5 Kapitalkrav i livsforsikring

Et utenlandsk livsforsikringselskap med filial i Norge skal her i riket være i besittelse av en kapital beregnet etter

reglene i §§ 9-15, 9-16 og 9-25. Kongen kan gi regler om minstekrav til kapital her i riket.

§ 14-6 Deponering, offentlig administrasjon, avvikling

Den kapital som et utenlandsk forsikringselskap etter §§ 14-4 og 14-5 skal ha her i riket, skal deponeres i norsk bank og forvaltes etter de regler som gjelder for tilsvarende norsk forsikringselskap. Vedkommende bank er ansvarlig for at kapitalen ikke frigis eller utbetales uten Kredittilsynets samtykke.

Dersom det utenlandske selskap kommer under insolvensbehandling i sitt hjemland, eller dersom Kredittilsynet ellers har grunn til å tro at selskapet ikke vil komme til å oppfylle sine forpliktelser etter forsikringsavtaler inngått gjennom filialen i Norge etter hvert som de forfaller, gjelder lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner kapitlene 3 og 4 tilsvarende så langt de passer for selskapets kapital her i riket.

Ved nedleggelse av filialen kan det deponerte beløp ikke frigis før selskapet har dekket alle sine kjente forpliktelser etter forsikringsavtaler inngått gjennom filialen. Før beløpet frigis, skal det innrykkes i Brønnøysundregistrens elektroniske kunngjøringspublikasjon en oppfordring til mulige rettighetshavere om å melde seg innen en av Kredittilsynet fastsatt frist.

Reglene i denne paragrafen gjelder ikke for selskap som har sitt hovedsete i en annen stat som omfattes av Det europeiske økonomiske samarbeidsområde. Kongen kan gi nærmere regler om deponering, om nedleggelse av filial og om fremgangsmåten ved insolvensbehandling fra selskap med hovedsete i en annen stat som omfattes av Det europeiske økonomiske samarbeidsområde som utøver virksomhet gjennom filial i Norge.

§ 14-7 Konesjonssøknad

I tillegg til det som følger av kapittel 2, skal konsesjonssøknaden for en utenlandsk filial være bilagt:

- Bevis for at den valgte representant er i besittelse av de i § 14-2 nevnte egenskaper.
- Offisiell bekreftelse på at selskapet er lovlig stiftet i sitt hjemland med opplysninger om hvor lenge det har drevet den anmeldte virksomhet i sitt hjemland, og om hjemlandets tilsynsmyndigheter i de siste tre år har hatt bemerkninger til den måte forsikringsvirksomheten er utøvet.
- Selskapets regnskaper og årsberetninger for de tre siste regnskapsår.
- En erklæring fra selskapets øverste organ om at det forplikter seg til å underkaste seg norsk rett og norske domstolars avgjørelser for de rettsforhold som oppstår av forsikringsvirksomheten i Norge.
- Den originale fullmakt for generalagenten. I fullmakten skal det stå at generalagenten er rette vedkommende også til å motta søksmål for norske domstoler.
- Et eksemplar av selskapets vedtekter.
- En fortegnelse over selskapets styremedlemmer.
- Erklæring om at selskapet er villig til å oppfylle kapitalkravene.

Ovennevnte bilag kan av Kredittilsynet kreves oversatt til norsk av godkjent translator.

Filialen skal meldes til Foretaksregisteret etter reglene som gjelder for anmeldelse av utenlandsk foretak.

Kongen kan i forskrift fastsette i hvilken utstrekning bestemmelsene i denne paragrafen og bestemmelsene i kapittel 2 skal gjelde for selskap som har sitt hovedsete i en annen stat innenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, og fastsette nærmere regler for slike selskapers virksomhet i Norge.

§ 14-8 Oppnevning av ny generalagent

Taper generalagenten noen av de i § 14-2 foreskrevne egenskaper, eller blir han av noen grunn ute av stand til å utøve sitt verv, eller opphører han å fungere som generalagent, skal Kredittilsynet utpeke en annen til på selskaps vegne å motta søksmål, og for øvrig lovlig representere selskapet med hensyn til allerede inngåtte forpliktelser. Denne fungerer inntil hindringen for representanten er opphørt, eller Kredittilsynet har godkjent en annen representant. Kredittilsynet sørger for å kunngjøre dette i Norsk Lysingsblad. Inntil dette er kunngjort, skal enhver forsikringstaker ha rett til å betale forfalt forsikringspremie til Kredittilsynet.

Kapittel 15. Unntaksbestemmelser

§ 15-1 Stat

Denne lovens bestemmelser kommer ikke til anvendelse på ordninger som styres av staten. Kongen kan likevel fastsette at denne lov helt eller delvis skal gjelde for Norges Banks pensjonskasse.

§ 15-2 Husdyrforsikring

Med unntak av § 2-1 kommer denne lovens bestemmelser ikke til anvendelse på forsikring av husdyr administrert av slakterier eller meierier. De skal imidlertid årlig sende inn oppgave over virksomheten til Kredittilsynet. Kredittilsynet kan, hvis det er påkrevet av hensyn til forsikringstakerne, bestemme at også disse ordninger skal være undergitt denne lov helt eller delvis.

§ 15-3 Begravelseskasser og hjelpekasser

Denne lovens bestemmelser kommer ikke til anvendelse på begravelseskasser og hjelpekasser som yter en maksimumsstøtte lik folketrygdens grunnbeløp. Disse innretninger kan imidlertid av Kredittilsynet pålegges å sende oppgave om sin virksomhet til Kredittilsynet. Kredittilsynet kan, hvis det er påkrevet av hensyn til de berettigede til ytelsene, bestemme at også disse ordninger skal være undergitt denne lov helt eller delvis.

§ 15-4 Mindre gjensidige forsikringsselskaper

Kongen kan gjøre helt eller delvis unntak fra denne lovens bestemmelser for mindre gjensidige forsikringsselskaper.

§ 15-5 Sjøtrygdslag

Denne lovens bestemmelser kommer ikke til anvendelse på forsikringsforeninger som går inn under lov 3. juli 1953 nr. 2 om sjøtrygdslag.

§ 15-6 Gjenforsikring

Kongen kan gjøre helt eller delvis unntak fra denne lovens bestemmelser for selskaper som bare driver gjenforsikringsvirksomhet.

§ 15-7 Krigsrisiko til sjøs

Kongen kan gjøre helt eller delvis unntak fra denne lovens bestemmelser for selskaper som bare driver forsikring av krigsrisiko til sjøs.

§ 15-8 Andre unntak

Bestemmelsene i § 3-5 og § 5-1 første ledd gjelder ikke for forsikringsselskaper som ifølge sine vedtekter bare kan overta direkte forsikring for en nærmere angitt krets av forsikringstakere, og eventuelt gjenforsikring i tillegg. Kongen kan for slike selskaper gjøre unntak også fra andre av lovens bestemmelser.

Kredittilsynet avgjør i tvilstilfelle om et selskap faller inn under første ledd.

Også ellers kan Kongen unnta enkelte selskaper fra deler av loven når særlige hensyn gjør seg gjeldende.

Kapittel 16. Straffebestemmelser

§ 16-1 Straffeansvar

Tillits- eller tjenestemenn i institusjoner som er underlagt denne lov og som forsettlig eller uaktsomt overtrer loven eller bestemmelse eller pålegg gitt med hjemmel i loven eller som overtrer ellers gjeldende regelverk for virksomheten eller som medvirker til dette, straffes med bøter, eller under særlig skjerpene omstendigheter med fengsel inntil 1 år, dersom forholdet ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

Hvis et pålegg av tilsynet ikke blir etterkommet, kan vedkommende departement bestemme at de personer og/eller den institusjon, institusjonens morselskap eller morselskapet i det konsern institusjonen er en del av, som skal oppfylle pålegget, skal betale en daglig løpende mulkt til forholdet er rettet. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

Kapittel 17. Ikrafttredelses- og overgangsregler

§ 17-1 Ikrafttredelse

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Fra den tid loven trer i kraft oppheves lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet.

Foretak som driver virksomhet som omfattes av loven her når den trer i kraft, må oppfylle lovens krav innen ett år etter ikrafttredelsen. Eksisterende pensjonskasser må søke om konsesjon innen den nevnte fristen. Det samme gjelder for unntak fra lovens bestemmelser.

§ 17-2 Overgangsregler

Departementet kan gi nærmere overgangsregler for foretak som driver virksomhet som omfattes av loven her når den trer i kraft.

Forskrifter gitt i medhold av lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet gjelder inntil noe annet er bestemt.

§ 17-3 Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 3. juli 1953 nr. 2 om sjøtrygdslag skal § 2 annet ledd første punktum lyde:

Kongen kan fastsette at eit ymsesidig sjøtrygdslag skal gå inn under *forsikringsloven* når det trengst etter den verksemd laget driv.

2. I lov 17. juli 1953 nr. 2 om erstatning for krigsskade på eiendom og interesse gjøres følgende endringer:

§ 25 første ledd annet punktum skal lyde:

Om og på hvilke betingelser den tvungne trygd skal gjelde bygninger som er brannforsikret i utenlandsk forsikringsinnretning som ikke har rett til å drive forsikringsvirksomhet her i riket etter *forsikringsloven*, bestemmes i vedtektene.

§ 30 første ledd annet punktum skal lyde:

Om og på hvilke betingelser den tvungne trygd skal gjelde løsøre som er brannforsikret i utenlandsk forsikringsinnretning som ikke har rett til å drive forsikringsvirksomhet her i riket etter *forsikringsloven*, bestemmes i vedtektene.

3. I lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v. (kredittilsynsloven) gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd nytt nr. 16 skal lyde:

16. *innskuddspensjonsforetak*,

Nåværende nr. 16 blir nytt nr. 17.

§ 9 femte ledd skal lyde:

De bekjentgjørelser som Kredittilsynet innsender til Norsk Lysingsblad i medhold av *forsikringsloven*, betales av vedkommende forsikringsselskap.

4. I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) gjøres følgende endringer:

§ 3-13 nr. 6 første punktum skal lyde:

6. Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysninger om fødselsnummer for personlig skattyter eller organisasjonsnummer for upersonlig skattyter, navn, adresse, den fastsatte nettoformue og nettoinntekt, skatter og avgifter kan gis til finansinstitusjoner (jf. *finansieringsvirksomhetsloven*), forsikringsvirksomhet (jf. *forsikringsloven*) og kredittopplysningsvirksomhet.

§ 6-11 nr. 4 første punktum skal lyde:

4. Bestemmelsene i nr. 1-3 gjelder tilsvarende for sparebanker, gjensidige forsikringsselskaper, kreditt- og

hypotekforeninger og selveiende finansieringsforetak som har utstedt grunnfondsbevis, jf. sparebankloven § 2 annet ledd, *forsikringsloven* § 4-2 annet ledd og *finansieringsvirksomhetsloven* og for selskaper og sammenslutninger der medlemmene har begrenset ansvar og som noen eier formuesandeler i eller mottar inntektsandeler fra, unntatt

a) forbruksforeninger og andre foreninger og lag som skattlegges etter *skatteloven* §§ 10- 50 og 10-51 og

b) boligselskaper hvor andelshaverne lignedes etter skatteloven § 7-3.

5. I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven) skal § 230 annet ledd første punktum lyde:

Vitner som har taushetsplikt etter sparebankloven § 21, forretningsbankloven § 18, *forsikringsloven* § 1-6, finansieringsvirksomhetsloven § 3-14, verdipapirhandelsoven § 9-8 eller verdipapirregisterloven § 8-1, plikter å gi forklaring til politiet om forhold som omfattes av taushetsplikten eller taushetsplikt etter avtale.

6. I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (*finansieringsvirksomhetsloven*) gjøres følgende endringer:

§ 1-4 første ledd nr. 2 skal lyde:

2. selskap eller annen institusjon som omfattes av *forsikringsloven*,

§ 2a-17 annet til fjerde ledd skal lyde:

Konsernstyret står for forvaltningen av de foretak som inngår i konserngruppen. Konsernstyret skal velges ved likelydende vedtak fattet av de organer som velger styre i de enkelte foretakene. Konsernstyret skal sammensettes i samsvar med sparebankloven § 14 og *forsikringsloven* § 5-1. Konsernstyret skal ha den kompetansen og det ansvar som tilligger styret etter sparebankloven, *forsikringsloven* og annet regelverk. Reglene om styrets saksbehandling i både sparebankloven og *forsikringsloven* får anvendelse. Det skal føres egen styreprotokoll for hvert av de foretak som inngår i konserngruppen.

Sparebank og gjensidig forsikringsselskap som inngår i konserngruppe skal ha et virksomhetsstyre på minst tre medlemmer. Virksomhetsstyret har til formål å bidra til at forvaltningen av konserngruppen ikke utøves slik at den kommer i strid med vedkommende foretaks interesser. Virksomhetsstyret velges av det organ som etter sparebankloven og *forsikringsloven* velger styre. I saker av vesentlig betydning for det enkelte foretak skal konsernstyret innhente virksomhetsstyrets uttalelse før konsernstyret treffer en beslutning. Virksomhetsstyret kan uttale seg om andre saker av betydning for foretaket. Konsernstyret skal utarbeide forslag til instruks, herunder delegasjon, til virksomhetsstyrene. Instruksen skal vedtas av det organ som velger styret og godkjennes av Kredittilsynet.

Konsernsjefen ansettes av konsernstyret og skal ha den kompetanse og det ansvar i hvert enkelt foretak som tilligger daglig leder etter sparebankloven, *forsikringsloven* og annet regelverk. Sparebankloven § 17 første ledd nr. 2 gjelder ikke.

§ 2-20 fjerde ledd skal lyde:

Selskap som opprettes ved omdannelse av et gjensidig forsikringselskap betraktes som forsikringsaksjeselskap eller som forsikringsallmennaksjeselskap i forhold til *forsikringsloven*.

§ 3-1 annet ledd nr. 2 skal lyde:

2. selskap eller annen institusjon som omfattes av *forsikringsloven*,

7. I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 5-30 fjerde ledd skal lyde:

(4) Som inntekt vunnet ved virksomhet regnes også midler overført fra premiefond i medhold av lov om foretakspensjon §§ 10-4 og 15-3 tredje ledd siste punktum og midler overført fra innskuddsfond i medhold av innskuddspensjonsloven §§ 9-4 og 13-3 annet ledd. Tilsvarende gjelder for midler overført fra premiefond i en kommunal pensjonsordning i medhold av *forsikringsloven* § 10-12.

§ 6-40 femte ledd bokstav a skal lyde:

a. renter som sparebank og gjensidige forsikringsselskap, kreditt- og hypotekforening og selveiende finansieringsforetak har utbetalt på grunnfondsbevis, jf. lov om sparebanker § 2 annet ledd, *forsikringsloven* § 4-2 annet ledd og *finansieringsvirksomhetsloven*,

8. I lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven) skal § 1 annet ledd bokstav e) lyde:

e) pensjonsinnretning som omfattes av *forsikringsloven*.

9. I lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon (foretakspensjonsloven) gjøres følgende endringer:

§ 2-2 annet ledd første punktum skal lyde:

(2) Pensjonsordning kan også opprettes i pensjonskasse som er i samsvar med bestemmelser gitt i eller i medhold av *forsikringsloven*.

§ 3-4 annet ledd skal lyde:

(2) *Forsikringsloven* kapittel 11 gjelder ved flytting til pensjonsordningen av premiereserve og andre midler knyttet til fripolise for opptjent pensjon.

§ 4-9 femte ledd første punktum skal lyde:

(5) Midlene knyttet til en fripolise kan overføres til annet livsforsikringselskap eller pensjonskasse etter reglene i *forsikringsloven* kapittel 11.

§ 4-11 tredje ledd skal lyde:

(3) I regelverket for en pensjonsordning som har regler om medregning, skal det fastsettes som vilkår for medregning at midler knyttet til pensjon opptjent på grunnlag av tidligere tjenestetid i annet foretak blir overført til pensjonsordningen etter reglene i *forsikringsloven* kapittel 11.

10. I lov 24. november 2000 nr. 81 om innskuddspensjon i arbeidsforhold (innskuddspensjonsloven) skal § 2-2 første ledd lyde:

(1) Pensjonsordning etter loven her kan opprettes ved avtale med institusjon som har tillatelse til å drive virksomhet her i riket som bank, livsforsikringselskap, pensjonskasse, *innskuddspensjonsforetak* eller forvaltningselskap for verdipapirfond.

11. I lov ... om europeiske selskaper skal § 7 annet ledd annet punktum bokstav c lyde:

c) *forsikringsloven* § 3-6 første ledd,

B .

L o v

om endringer i lov 24. november 2000 nr. 81 om innskuddspensjon i arbeidsforhold (innskuddspensjonsloven) og i andre lover

I

I lov 24. november 2000 nr. 81 om innskuddspensjon i arbeidsforhold (innskuddspensjonsloven) gjøres følgende endringer:

§ 1-2 bokstav f skal lyde:

f. Innskuddsplan: den del av regelverket som fastsetter de innskudd *som skal foretas* for å sikre medlemmene alderspensjon.

§ 2-1 annet ledd første punktum skal lyde:

Retten til alderspensjon skal sikres ved årlige innskudd *i samsvar med innskuddsplanen fastsatt i regelverket*.

§ 3-5 første ledd første punktum skal lyde:

Et medlem i en ordning med alminnelig forvaltning av pensjonskapitalen har til enhver tid en pensjonskapital tilsvarende summen av de innskudd *som er innbetalt* for medlemmet, og en forholdsmessig del av avkastning tilført pensjonsordningen i medlemskapsperioden.

§ 3-5 annet ledd første punktum skal lyde:

Et medlem i en pensjonsordning som forvalter pensjonskapitalen med investeringsvalg har til enhver tid opptjent en pensjonskapital lik summen av *de innskudd som er innbetalt* for medlemmet med tillegg og fradrag for medlemmets avkastning og tap.

§ 5-1 nytt tredje ledd skal lyde:

Det kan i innskuddsplanen fastsettes at medlemmene skal betale innskudd til pensjonsordningen etter § 5-6.

Gjeldende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

Ny § 5-6 skal lyde:

§ 5-6 *Innskudd fra medlemmene*

Det årlige innskuddet medlemmene i pensjonsordningen skal betale i henhold til innskuddsplanen, kan for hvert medlem ikke settes høyere enn 4 prosent av medlemmets lønn beregnet etter § 5-5. Innskudd fra et medlem skal ikke overstige innskuddet foretaket innbetaler for vedkommende medlem i henhold til innskuddsplanen. Det skal i innskuddsplanen fastsettes hvordan innskudd fra medlemmene skal betales.

II

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) skal § 6-47 første ledd bokstav b lyde:
b. den tryggedes tilskudd til *pensjonsordning* i arbeidsforhold, som omhandlet i § 6-46 første ledd a og e, § 6-46 andre ledd bokstav a og § 6-46 tredje ledd.

III

I lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon (foretakspensjonsloven) skal § 9-6 annet ledd annet punktum lyde:
§ 9-3 tredje og fjerde ledd og § 9-4 gjelder tilsvarende.

IV

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovenes overskrifter og lovene i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovenes overskrifter og lovene i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtakene vil bli sendt Lagtinget.

Videre var innstillet:

C.

Stortinget ber Regjeringa snarast fremje lovforslag om felles pensjonskasse for fleire private verksemdar, utan fellesordning for premieutrekning, etter mønster av ein interkommunal pensjonskasse.

Presidenten: C blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Votering i sak nr. 9

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Gjermund Hagesæter på vegne av Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kystpartiet
  - forslag nr. 2, fra Morten Lund på vegne av Senterpartiet og Kystpartiet
- Forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kystpartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede en ordning med et eget aksjetilsyn for å ivareta prospektkontroll og andre kontrolloppgaver for å styrke tilliten til aksjemarkedet.»

Dette forslaget blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i verdipapirhandelloven mv.
(gjennomføring av prospektdirektivet)

I

I lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel gjøres følgende endringer:

Lovens kapittel 5 skal lyde:

**Kapittel 5 Prospektkrav ved offentlige tilbud og opp-
tak til notering****I Definisjoner**§ 5-1. *Definisjoner*

Med ikke-aksjerelaterte verdipapirer menes i dette kapitlet andre omsettelige verdipapirer enn:

1. aksjer og andre verdipapirer som kan sidestilles med aksjer som nevnt i § 1-2 tredje ledd nr. 1, og
2. omsettelige verdipapirer som gir rett til å erverve verdipapirer som nevnt i punkt 1, dersom rettighetene er utstedt av utstedere av det underliggende verdipapiret eller av et selskap i samme konsern.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

II Prospektplikt§ 5-2. *Prospektplikt ved tilbud om tegning eller kjøp*

Ved tilbud om tegning eller kjøp av omsettelige verdipapirer som rettes til 100 personer eller flere i det norske verdipapirmarkedet og gjelder et beløp på minst 100 000 euro beregnet over en periode på 12 måneder, skal det utarbeides prospekt etter reglene i dette kapitlet. Det samme gjelder der en tilbyder hjemmehørende i Norge fremsetter tilbud i en annen EØS-stat og prospektet skal godkjennes etter bestemmelsene i § 5-7.

Presidenten: Her foreligger det et avvikende forslag, nr. 2, fra Senterpartiet og Kystpartiet. Forslaget lyder:

«I verdipapirhandelloven gjøres følgende endringer:

§ 5-2 skal lyde:

§ 5-2. Prospektplikt ved tilbud om tegning eller kjøp

Ved tilbud om tegning eller kjøp av omsettelige verdipapirer som rettes til 100 personer eller flere i det norske verdipapirmarkedet og gjelder et beløp på minst 40 000 euro beregnet over en periode på 12 måneder, skal det utarbeides prospekt etter reglene i dette

kapittelet. Det samme gjelder der en tilbyder hjemmehørende i Norge fremsetter tilbud i en annen EØS-stat og prospektet skal godkjennes etter bestemmelsene i § 5-7.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Senterpartiet og Kystpartiet bifaltes innstillingen med 68 mot 5 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 18.57.57)

Videre var innstillet:

§ 5-3. *Prospektplikt ved opptak til notering*

Ved opptak til notering av omsettelige verdipapirer på norsk børs eller autorisert markedsplass, herunder kapitalforhøyelser i selskap med noterte aksjer, skal det utarbeides prospekt etter reglene i dette kapittelet. Det samme gjelder der en utsteder hjemmehørende i Norge søker opptak til notering på regulert marked i annen EØS-stat og prospektet skal godkjennes etter bestemmelsene i § 5-7.

§ 5-4. *Unntak fra prospektplikt ved tilbud*

Bestemmelsen i § 5-2 kommer ikke til anvendelse dersom:

1. tilbudet gjelder ikke-aksjerrelaterte verdipapirer utstedt av en EØS-stat, EØS-sentralbank eller Den europeiske sentralbanken,
2. tilbudet gjelder verdipapirer garantert av en EØS-stat,
3. tilbudet gjelder ikke-aksjerrelaterte verdipapirer som utstedes fortløpende eller gjentatte ganger av kredittinstitusjoner, dersom verdipapirene er dekket av en innskuddsgarantiordning og oppfyller nærmere krav fastsatt av departementet i forskrift,
4. tilbudet fremsettes i forbindelse med fusjon, forutsatt at det foreligger et dokument som gir tilsvarende opplysninger som det som følger av § 5-13,
5. tilbudet gjelder bytte av aksjer i samme selskap, forutsatt at byttet ikke innebærer en forhøyelse av selskapets aksjekapital,
6. tilbudet gjelder verdipapirer som tilbys som vederlag ved oppkjøp, forutsatt at det foreligger et dokument som gir tilsvarende opplysninger som det som følger av § 5-13,
7. tilbudet gjelder aksjer som tilbys vederlagsfritt til eksisterende aksjeeiere, forutsatt at det foreligger et dokument med opplysninger om aksjeklasse, antall aksjer samt bakgrunn og vilkår for tilbudet,
8. tilbudet rettes til profesjonelle investorer etter nærmere regler fastsatt av departementet i forskrift,
9. tilbudet rettes til nåværende eller tidligere ansatte eller styremedlemmer fra arbeidsgiveren eller fra annet selskap i samme konsern, forutsatt at vedkommende selskap har verdipapirer som er notert på et regulert marked og at det foreligger et dokument som inneholder opplysninger om type og antall verdipapirer samt bakgrunn og vilkår for tilbudet,

10. tilbudet gjelder verdipapirer som legges ut i enkeltstørrelser med pålydende eller krav på vederlag på minst 50 000 euro.

§ 5-5. *Unntak fra prospektplikt ved opptak til notering*

Bestemmelsen i § 5-3 kommer ikke til anvendelse ved opptak til notering som gjelder:

1. kapitalforhøyelser der antall aksjer som utstedes i forbindelse med kapitalforhøyelsen utgjør mindre enn 10 prosent av antall aksjer i samme klasse som allerede er notert, beregnet over en periode på 12 måneder,
2. ikke-aksjerrelaterte verdipapirer utstedt av en EØS-stat, EØS-sentralbank eller Den europeiske sentralbanken,
3. verdipapirer garantert av en EØS-stat,
4. ikke-aksjerrelaterte verdipapirer som utstedes fortløpende eller gjentatte ganger av kredittinstitusjoner, dersom verdipapirene dekkes av en innskuddsgarantiordning og oppfyller nærmere krav fastsatt av departementet i forskrift,
5. verdipapirer som noteres i forbindelse med fusjon, forutsatt at det foreligger et dokument som gir tilsvarende opplysninger som det som følger av § 5-13,
6. bytte av aksjer i allerede noterte aksjer i samme selskap, forutsatt at byttet ikke innebærer en forhøyelse av selskapets aksjekapital,
7. verdipapirer som tilbys som vederlag ved oppkjøp, forutsatt at det foreligger et dokument som gir tilsvarende opplysninger som det som følger av § 5-13,
8. aksjer i samme klasse som allerede noterte aksjer, når aksjene tilbys vederlagsfritt til eksisterende aksjeeiere, forutsatt at det foreligger et dokument med opplysninger om aksjeklasse, antall aksjer samt bakgrunn og vilkår for tilbudet,
9. verdipapirer som tilbys nåværende eller tidligere ansatte eller styremedlemmer fra arbeidsgiver eller fra annet selskap i samme konsern, forutsatt at verdipapirer av samme klasse er notert på regulert marked og at det foreligger et dokument med opplysninger om type og antall verdipapirer samt bakgrunn og vilkår for tilbudet,
10. aksjer som utstedes ved bruk av rettigheter som nevnt i § 1-2 tredje ledd nr. 3, der aksjer i samme klasse er notert på regulert marked,
11. verdipapirer som er notert på et annet regulert marked og oppfyller nærmere krav fastsatt av departementet i forskrift.

§ 5-6. *Dispensasjon*

Prospektmyndigheten kan i forskrift eller ved enkeltvedtak gjøre unntak fra reglene i dette kapittelet for tilbud om og opptak til notering av

1. verdipapirer utstedt av ideelle organisasjoner med sikte på å innhente midler til allmenntilgode formål,
2. obligasjoner utstedt av fylkeskommune eller kommune eller tilsvarende myndigheter i en annen EØS-stat,
3. verdipapirer garantert av fylkeskommune eller kommune, eller tilsvarende myndigheter i en annen EØS-stat,

4. ikke-aksjerelaterte verdipapirer utstedt av offentlige internasjonale organer der én eller flere EØS-stater er medlem,
5. obligasjoner og pengemarkedsinstrumenter med løpetid på under 12 måneder.

Prospektmyndigheten kan i forskrift eller ved enkeltvedtak gjøre unntak fra reglene i dette kapitlet for tilbud om ikke-aksjerelaterte verdipapirer som utstedes fortløpende eller gjentatte ganger av kredittinstitusjoner, og som gjelder et totalbeløp på mindre enn 50 000 000 euro beregnet over en periode på 12 måneder.

III Godkjenning, kontroll, registrering og gjensidig anerkjennelse

§ 5-7. Godkjenning av EØS-prospekt

Med EØS-prospekt menes i dette kapitlet prospekt som gjelder:

1. opptak til notering på børs eller autorisert markeds plass,
2. tilbud som gjelder beløp på minst 2 500 000 euro beregnet over en periode på 12 måneder,
3. tilbud eller opptak til notering som nevnt i § 5-4 nr. 1 og 2 og § 5-5 nr. 2 og 3, forutsatt at det er utarbeidet prospekt etter bestemmelsene i medhold av § 5-13 annet ledd og §§ 5-14 til 5-21,
4. tilbud eller opptak til notering av bostadsobligasjoner etter nærmere bestemmelse fastsatt i forskrift, forutsatt at det er utarbeidet prospekt etter bestemmelsene i medhold av § 5-13 annet ledd og §§ 5-14 til 5-21, og
5. tilbud som gjelder beløp under 2 500 000 euro, forutsatt at det er utarbeidet prospekt etter bestemmelsene i medhold av § 5-13 annet ledd og §§ 5-14 til 5-21.

EØS-prospekt skal være godkjent før prospektet offentliggjøres.

EØS-prospekt som gjelder tilbud rettet mot det norske markedet eller opptak til notering på norsk børs eller autorisert markeds plass, skal godkjennes av prospektmyndigheten, med mindre annet følger av denne paragraf eller av § 5-9 om gjensidig anerkjennelse av prospekt.

EØS-prospekt utarbeidet av en utsteder med registrert forretningskontor i Norge skal godkjennes av prospektmyndigheten selv om tilbudet bare rettes mot markeder i en annen EØS-stat eller bare gjelder opptak til notering på regulert marked i en annen EØS-stat. En tilbyder eller utsteder kan likevel velge at myndighetene i den EØS-stat hvor tilbudet fremsettes eller opptak til notering søkes, skal godkjenne prospektet dersom prospektet gjelder ikke-aksjerelaterte verdipapirer som:

1. har minste pålydende på 1 000 euro eller mer, eller
2. gir rett til å kjøpe underliggende verdipapirer eller gir rett til kontantoppgjør.

Prospektmyndigheten kan godkjenne prospekt utarbeidet av utstedere med registrert hovedkontor i land utenfor EØS etter de regler som gjelder i dette landet, forutsatt at prospektet er utarbeidet etter internasjonale standarder og opplysningene i prospektet tilsvarer de opplysninger som

etter bestemmelsene i dette kapitlet skal gis i EØS-prospekt.

§ 5-8. Kontroll av prospekt mv.

Prospektmyndigheten skal ved godkjenning av EØS-prospekt påse at prospektet inneholder de opplysninger som kreves etter lov eller forskrift.

Departementet kan i forskrift fastsette at prospekter ved tilbud som ikke faller inn under § 5-7 skal sendes prospektmyndigheten for kontroll før prospektet offentliggjøres.

Kontrollen av prospekt som gjelder verdipapirer av samme klasse som verdipapirer som er notert på et regulert marked skal avsluttes senest fem arbeidsdager etter at fullstendig prospekt er mottatt av prospektmyndigheten. Det samme gjelder kontrollen av prospekt som gjelder verdipapirer der det tidligere er utarbeidet prospekt etter reglene om tilbud. I andre tilfeller skal kontrollen avsluttes senest ti arbeidsdager etter at fullstendig prospekt er mottatt av prospektmyndigheten.

Dersom prospektmyndigheten anser det ulovlig å gjennomføre tilbudet etter annen lov eller forskrift, kan den nedlegge forbud mot at tilbudet gjennomføres.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om gjennomføring av prospektkontrollen.

Kredittilsynet er prospektmyndighet. Departementet kan bestemme at hele eller deler av Kredittilsynets myndighet etter dette kapitlet skal utøves av en børs.

Presidenten: Presidenten har forstått det slik at Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet ønsker å stemme imot § 5-8 siste ledd.

V o t e r i n g :

1. Komiteens innstilling til §§ 5-3 til og med 5-8 unntatt siste ledd bifaltes enstemmig.
2. Komiteens innstilling til § 5-8 siste ledd bifaltes med 43 mot 31 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 18.59.25)

Videre var innstillet:

§ 5-9. Gjensidig anerkjennelse av EØS-prospekt

EØS-prospekt som er godkjent av kontrollmyndigheten i en annen EØS-stat, skal anses godkjent fra det tidspunktet det foreligger melding fra EØS-staten om at prospektet er utarbeidet i samsvar med direktivet og godkjent av hjemlandets myndighet.

Tilbydere med EØS-prospekt godkjent av prospektmyndigheten som skal rette tilbud mot markeder i annen EØS-stat, kan be prospektmyndigheten om å gi melding som nevnt i første ledd til den aktuelle staten. Det samme gjelder i forhold til opptak til notering i en annen EØS-stat. Slik melding skal gis innen tre dager etter at anmodning er mottatt.

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder ikke for obligasjoner og pengemarkedsinstrumenter med løpetid på under 12 måneder.

§ 5-10. Registrering av prospekt

Prospekt som ikke skal godkjennes etter § 5-7 skal sendes Foretaksregisteret for registrering før det offentliggjøres.

§ 5-11. Gebyr

Prospektmyndigheten kan kreve gebyr til dekning av utgifter ved kontroll som nevnt i § 5-7 og § 5-8 fra den som utarbeider prospekt.

Foretaksregisteret kan kreve gebyr av tilbydereren til dekning av utgifter ved registrering som nevnt i § 5-10.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om beregning og innkreving av gebyr.

§ 5-12. Gyldighet

Et godkjent prospekt kan benyttes i 12 måneder etter offentliggjøringen, forutsatt at det utarbeides tillegg i samsvar med § 5-15.

Et godkjent grunnprospekt kan benyttes inntil 12 måneder, eller til perioden for utstedelse av verdipapirene er utløpt, etter nærmere regler fastsatt av departementet i forskrift.

Et registreringsdokument kan benyttes i 12 måneder etter at det er godkjent, forutsatt at det er utarbeidet en oversikt over offentliggjort informasjon i samsvar med børsforskriften § 5-2 siste ledd.

IV Utforming av prospekt

§ 5-13. Opplysninger i prospekt

Et prospekt skal inneholde de opplysninger som, blant annet med hensyn til særlige forhold hos tilbydereren og arten av de verdipapirene som tilbys, er nødvendige for at investorene skal kunne foreta en velfundert vurdering av utsteders og eventuelle garantisters økonomiske stilling og utsikter og av rettigheter knyttet til de nevnte verdipapirene. Opplysningene i prospekt skal fremstilles i en lett forståelig og analyserbar form. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om opplysninger i prospekt.

Departementet kan i forskrift fastsette regler for innholdet i EØS-prospekter.

§ 5-14. Utforming av prospekt

Et prospekt kan utformes som ett eller flere dokumenter. Dersom prospektet utformes som flere separate dokumenter, skal disse benevnes som registreringsdokument, verdipapirdokument og sammendrag. Etter nærmere regler fastsatt i forskrift av departementet, kan et prospekt ved låneprogram utformes som et grunnprospekt.

Opplysninger som er offentliggjort og kontrollert etter § 5-7 eller registrert etter § 5-10, kan anses som del av prospektet ved at det henvises til disse. I så fall må det foreligge en referanseliste som viser hvor de relevante opplysningene fremgår. Henvisninger kan ikke gjøres i prospektets sammendrag.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om utforming av prospekt.

§ 5-15. Tillegg til prospekt

Enhver ny omstendighet, vesentlig feil, eller unøyaktighet som kan få betydning for vurderingen av verdipapirene, og som fremkommer mellom tidspunktet for offentliggjøringen av prospektet og tidspunktet for akseptperiodens utløp eller opptaket til notering, skal fremgå av et tillegg til prospektet. Tillegget skal godkjennes i samsvar med § 5-7 og offentliggjøres uten ugrunnet opphold i samsvar med § 5-19.

§ 5-16. Utelatelse av visse opplysninger

Prospektmyndigheten kan tillate at enkelte opplysninger utelates i et prospekt

1. dersom offentliggjøring av opplysningene er i strid med allmenne hensyn,
2. dersom offentliggjøring av opplysningene fører til at utstederen blir alvorlig skadelidende, forutsatt at utelatsen ikke vil kunne virke villedende på offentligheten med hensyn til forhold som er av vesentlig betydning for vurderingen av utstederen, tilbydereren, eventuelle garantister eller verdipapirene,
3. dersom opplysningene har liten betydning og ikke kan innvirke på vurderingen av utstederens, tilbyderens og eventuelle garantisters økonomiske stilling og utsikter,
4. dersom informasjonen ikke er relevant på bakgrunn av utstederens virksomhet eller juridiske form, eller de aktuelle verdipapirene, og det ikke finnes tilsvarende opplysninger som kan anses relevante på bakgrunn av virksomheten mv.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 5-17. Språk

Prospekt skal utarbeides på norsk, engelsk, svensk eller dansk. Prospektmyndigheten kan kreve at sammendraget oversettes til norsk.

Presidenten: Her foreligger det et avvikende forslag, nr. 2, fra Senterpartiet og Kystpartiet. Forslaget lyder:

«§ 5-17 andre punktum skal lyde:

Prospektmyndigheten skal kreve at sammendraget oversettes til norsk.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Senterpartiet og Kystpartiet bifaltes innstillingen med 67 mot 5 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.00.06)

Videre var innstillet:

V Ansvar og offentliggjøring mv.

§ 5-18. *Ansvar*

Ved tilbud om tegning eller kjøp av aksjer som fremsettes av det selskapet som har utstedt aksjene, er selskapets styre ansvarlig for at prospektet fyller de krav som er fastsatt. Tilsvarende gjelder ved opptak til notering på børs eller autorisert markedsplass.

Det skal fremgå av prospektet hvem som er ansvarlig for dette.

De som er ansvarlige for prospektet, skal avgi en erklæring om at opplysningene i prospektet så langt de kjenner til er i samsvar med de faktiske forhold, og om at prospektet ikke inneholder villedende eller ufullstendige opplysninger om forhold som er av betydning ved bedømmelsen av spørsmålet om å akseptere tilbudet eller at det i prospektet ikke forekommer utelatelser som er av en slik art at de kan endre prospektets betydningsinnhold.

§ 5-19. *Offentliggjøring av prospekt mv.*

Prospekt skal offentliggjøres senest når tilbudsperioden starter eller notering foretas. Ved tilbud om tegning av aksjer i en aksjeklasse som søkes notert for første gang, skal prospektet offentliggjøres senest seks arbeidsdager før tilbudsperiodens utløp.

Prospekt kan offentliggjøres ved at det:

1. innrykkes i minst én riksdekkende avis,
2. stilles vederlagsfritt til disposisjon for allmennheten på tilbyderens forretningskontor eller på markedsplassens forretningskontor og hos verdipapirforetak som plasserer tilbudet,
3. gjøres tilgjengelig elektronisk på tilbyderens eller markedsplassens hjemmeside og på hjemmesiden til eventuelle verdipapirforetak som plasserer tilbudet, eller
4. gjøres tilgjengelig på prospektmyndighetens hjemmeside.

Ved offentliggjøring etter annet ledd nr. 2 til 4, skal det opplyses i en riksdekkende avis hvor prospektet er tilgjengelig.

Prospekt i papirformat skal kunne innhentes vederlagsfritt.

Akseptblankett kan bare gis ut sammen med fullstendig prospekt.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om offentliggjøring av prospekt.

§ 5-20. *Annonser mv.*

Dersom det orienteres om tilbud i annonser eller på annen måte, skal det samtidig opplyses at nærmere opplysninger fremgår av prospektet, samt hvor prospektet kan innhentes. Opplysningene skal være i overensstemmelse med opplysningene i prospektet.

§ 5-21. *Tilbakekall av aksept*

Dersom prospektet ikke inneholder opplysninger om pris eller fremgangsmåten for prisfastsettelsen, kan aksept av tilbudet tilbakekalles innen to dager etter at endelig pris og antall verdipapirer som tilbys er registrert hos prospektmyndigheten eller i Foretaksregisteret. Departementet kan i forskrift fastsette regler om slik registrering.

Dersom det offentliggjøres tillegg som nevnt i § 5-15, kan aksept av tilbudet gjort før tillegget ble offentliggjort tilbakekalles innen to dager etter slik offentliggjøring.

§ 14-1 nytt fjerde ledd skal lyde:

Ved overtredelse av plikter etter kapittel 5 eller forskrifter fastsatt i medhold av kapittel 5, kan prospektmyndigheten pålegge overtredelsesgebyr eller daglig mulkt etter nærmere regler fastsatt av departementet.

§ 14-3 annet ledd nr. 1 skal lyde:

1. overtrer § 2-4, § 2-5, § 2-7, § 2-11, §§ 2a-1 til 2a-7, § 3-1, § 5-2, § 5-7, § 5-10, § 6-1 første ledd, § 6-5, § 7-1, § 7-11, §§ 8-2 til 8-8, §§ 9-3 til 9-8, § 11-3, § 12-2, eller § 12-2a, jf. forskrifter gitt i medhold av disse bestemmelsene,

§ 14-3 annet ledd nr. 3 skal lyde:

3. gir villedende eller uriktige opplysninger i prospekt, annonser mv. som nevnt i § 5-13 og § 5-15,

II

I lov 17. november 2000 nr. 80 om børsvirksomhet m.m. (børsloven) gjøres følgende endringer:

§ 5-6 annet ledd oppheves.

§ 6-7 annet ledd oppheves.

III

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Departementet kan gi overgangsregler.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 10

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

L o v
om endringer i lov 15. juni 2001 nr. 81
om elektronisk signatur og andre lover

I

I lov 15. juni 2001 nr. 81 om elektronisk signatur gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov 15. juni 2001 nr. 81 om elektronisk signatur (*esignaturloven*)

§ 2 første ledd skal lyde:

Loven gjelder for sertifikatutstedere som er etablert i Norge. Loven regulerer rammebetingelsene for bruk av kvalifiserte elektroniske signaturer, med unntak av § 6 annet punktum, § 7 og § 16 a som gjelder alle elektroniske signaturer.

§ 3 nr. 10 og ny nr. 11 til 13 skal lyde:

10. *sertifikatutsteder*: en fysisk eller juridisk person som utsteder sertifikater eller tilbyr andre tjenester relatert til elektronisk signatur,
11. *sertifiseringsordning*: enhver ordning der en tredjepart skriftlig bekrefter at en sertifikatutsteders produkter, prosesser eller tjenester oppfyller spesifiserte krav, og der sertifikatutsteder ikke er berettiget til å utøve de rettighetene som sertifiseringen gir før vedkommende har mottatt tredjeparts bekreftelse,
12. *godkjenningsordning*: enhver ordning der en tredjepart gir tillatelse til at en sertifikatutsteders produkter, prosesser eller tjenester markedsføres eller brukes til nærmere angitte formål eller under angitte betingelser,
13. *selvdeklarasjonsordning*: enhver ordning der sertifikatutstedere sender inn en selvdeklarasjon til tredjepart med angivelse av at nærmere angitte krav er oppfylt.

§ 15 første ledd bokstav b skal lyde:

- b) opplysninger om eventuelle frivillige *sertifiserings-, godkjennings- eller selvdeklarasjonsordninger*, og

Nytt kapittel III a skal lyde:

Kapittel III a Frivillige sertifiseringsordninger, godkjenningsordninger eller selvdeklarasjonsordninger

§ 16 a Etablering av frivillige sertifiseringsordninger, godkjenningsordninger eller selvdeklarasjonsordninger

Departementet kan ved forskrift innføre frivillige *sertifiserings-, godkjennings- eller selvdeklarasjonsordninger* med sikte på å høyne nivået for *sertifikattjenester* for å øke tilliten til og bruken av slike tjenester.

Departementet kan i forskriften bestemme hvilke krav som skal stilles for slike ordninger, utpeke ansvarlig organ og bestemme at det skal betales gebyr til organet. Ge-

byrene må ikke overstige kostnadene ved organets virksomhet.

For å bringe lovstridig virksomhet til opphør eller sikre at pålegg eller vilkår gitt i forskrift med hjemmel i denne bestemmelsen etterkommes, kan organet utpekt etter annet ledd ilegge løpende tvangsmulkt etter reglene i § 20.

§ 25 annet ledd bokstav a skal lyde:

- a) utstederen oppfyller kravene i en EØS-stat og har blitt godkjent i henhold til en frivillig *sertifiserings- eller godkjenningsordning* i den staten,

II

I lov 23. mai 2003 nr. 35 om visse sider av elektronisk handel og andre informasjonssamfunnstjenester skal § 19 første ledd lyde:

Bestemmelsene i §§ 16 til 18 medfører ikke at tjenesteyteren har en generell plikt til å kontrollere eller overvåke den informasjonen som lagres eller overføres på oppfordring fra en tjenestemottaker, eller en generell plikt til å undersøke forhold som antyder ulovlig virksomhet.

III

I lov 20. juni 2003 nr. 41 om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. skal § 5 første ledd lyde:

Rapporteringspliktige skal ved etablering av kundeforhold kreve gyldig legitimasjon av kunden. Plikten gjelder også for den rapporteringspliktiges ansatte. Som gyldig legitimasjon regnes alltid *fysisk* legitimasjon.

IV

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det vootes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

S a k n r. 1 1

Referat

1. (131) Statsministerens kontor melder at
  1. lov om straff (straffeloven) (Besl. O. nr. 63 (2004-2005))
  2. lov om endringar i straffelova (eige straffebod om kjønnslege skildringar som gjer bruk av barn) (Besl. O. nr. 62 (2004-2005))

- er sanksjonert under 20. mai 2005

Enst.: Vedlegges protokollen.

Enst.: Sendes familie-, kultur- og administrasjonskomiteen.

2. (132) Lov om endringer i lov 24. februar 1995 nr. 11 om lotterier m.v. (Ot.prp. nr. 97 (2004-2005))

Møtet hevet kl. 19.05.
